RADÓ ANTAL

IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRA

OSZK

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI R. T.)
KÖNYVKIADÓHIVATALA

126024

BAPÓ ANTAL

IDEGEN SZAVAK
SZÓTÁRA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRA

EGYÚTTAL A NÁLUNK HASZNÁLATOS IDEGENNYELVŰ SZÓLÁSMÓDOK ÉS SZÁLLÓIGÉK MAGYARÁZATA

SZERKESZTETTE

RADÓ ANTAL

OSZK

TIZEDIK, JAVÍTOTT KIADÁS

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI)

BUDAPEST, 1942

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

126924
ORSZ. SZECH[illegible]-KÖNYVTÁR
Növedéknapló
1942. év 5590 sz.
R 2
R 1965

5467. FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

BEVEZETÉS.

E munka szükséges voltát bizonnyal nem kell igazolnom Valamint minden művelt nemzet nyelve, a mienk is telidestele van idegen szókkal, olyanokkal is, melyek jó honi szókkal helyettesíthetők, olyanokkal is, melyekre nincs saját szavunk. Sőt ha számokkal tüntetnék ki azt az arányt, melyben a művelt nyelvek szókincsébe idegen elemek tolultak be, azt hiszem, a magyar nyelv arányszáma egyike volna a legnagyobbaknak ; értelmiségünk oly sokáig élt minden tudományszakban a latin nyelvvel, oly sokáig használta azt még a közéletben is, hogy ezer meg ezer fogalomra a mult század elejéig még csak nem is kerestek megfelelő magyar kifejezést. Ma már — jórészben hála a sokáig méltatlanul csúfolt nyelvújító mozgalomnak — e latin szavak nagy része nélkül ellehetünk ; hanem azért még most is annyi író él velök szükségtelenül is, hogy a mai könyv- és újságolvasó is egy-kétezer latin szó ismerete nélkül léptennyomon fennakad olvasmányában. E könyv legnagyobb része éppen ezért a forgalomban lévő latin szókat öleli fel : természetesen csak azokat, melyek nem lettek magyarokká, melyeket a mai magyar ember *idegeneknek érez*. A *lurkó*, a *turpisság*, *árkus*, *virtus*, *református* szó pl. latin ugyan, de nyelvünkben már nem idegen szó, hanem meghonosult szó, s ezért e könyvben nem kellett helyet találnia.

Ugyanez a szempont vezetett bennünket a más nyelvekből átvett *kölcsön-szók* dolgában is. A *bankó* pl. olasz szó, de senki sem érzi idegennek, éppúgy mint a *parádét*, a *lakájt*, a *frakkot*, a *svihákot*, a *bekecset*, a *kamarát* sem fogja senki az idegen szavak szótárában keresni.

De azokra a szavakra nézve is bizonyos korlátokat kellett szabnunk, melyeknek idegen voltát igenis még mindenki érzi, de amelyek mégis a magyar nyelvkincs részeivé lettek. Ilyen mindenekelőtt számos állat-, növény- és ásványnév : zebra, kenguru, kamélia, bambusz, rubin, smaragd ; ilyen sok vegyészeti, gyógyszerészeti műszó : karbol, kinin, aspirin stb. E szók fejtegetése csak tudományos magyarázat útján lehetséges és nem idegen szótárba, hanem lexikonba való. Végre ki kellett hagynunk azokat az idegen szókat is, melyeket csak bizonyos szaktudomány vagy ipar művelői használnak egymásközt, élő-

beszédben, valamint szakembereknek írt művekben. Régebbi magyarázó szótárak különösen sokat öleltek fel az orvostudomány görög és latin műszavaiból; ezek közül mi csak azokra szorítkoztunk, melyek a laikus közönség körében is járatosak, nem szaporítva e könyv anyagát ilyesekkel: *tracheoblenorrhoea* (gégesípnyákfolyás) vagy *haematopostema* (vérkelés). Végre kihagytuk azt a számos, jobbára németből átvett idegen szót, melyek főleg némely város műveletlenebb rétegeiben (sajnos Budapesten is) használatosak, holott közismert jó magyar szó van rájuk (pl. *kaszni, pemzli, stikkel, smakkol*), valamint bizonyos idegen szók tájnyelvi eltorzulását is (pl. *cibil* a. h. civil). Felvettünk ugyan számos oly szót, amelyeket megért e szótár forgatója, de melyeknek jó magyar szóval való helyettesítésére akartunk útmutatást adni (pl. *tapéta:* fali kárpit), ellenben természetesen nem lehetett feladatunk kitanítani azokat, akik *cédula* helyett *cettlit* mondanak, vagy *evőeszköz* helyett *eszcájgot, főzelék* helyett *csuszpájzt*. A pesti csibész- és tolvajnyelv szavai sem tartoznak ide.

Általában az volt a törekvésünk, hogy ne növeljük hiábavaló módon e munka szó-özönét olyan dolgokkal, melyekre a nagyközönségnek szüksége nincs. Csak azokat a szókat igyekeztünk fölvenni, melyekre az *átlagos könyv- és újságolvasó* ember igenis rá-rábukkanhat — «átlagos olvasó» alatt az olyant értve, aki semmiféle idegen nyelvet nem tud, de legalább némi nyelvérzéke, némi tanultsága ven.

Mivelhogy jóformán mindennap új meg új idegen fogalmak jutnak hozzánk, idegen találmányok, idegen divatok, melyeket aztán legtöbbször a maguk *idegen* szavával jelölnek meg a lapok: természetes, hogy egy «*idegen szótár*» sohasem lehet tökéletes, éppúgy mint másféle szótár vagy lexikon sem.

Megjelöltük az egyes szóknál, milyen nyelvből valók és milyen a kiejtésmódjuk. Az elsőre nézve csak azt jegyezzük meg, hogy a szókat némely esetben ahhoz a nyelvhez tartozóknak tüntettük fel, amelyből közvetlenül hozzánk kerültek; tettük ezt főkép oly esetekben, midőn az illető szók származásáról még a nyelvtudomány sem tud föltétlenül bizonyost mondani. Ez a könyv egyébként nem szaktudósoknak, hanem a nagyközönségnek lévén szánva: nem nagy baj, ha egyik vagy másik indiánus nyelvű szó például spanyolnak van mondva, mert hozzánk a spanyolok révén jutott. A kiejtésre nézve a részletes *Tudnivalók*ra utalunk. Itt csak annyit, hogy nem törekedhettünk aprólékos pontosságra. Hiszen akárhányféle jellel éltünk volna pl. egy francia szó vagy frázis átírásában:

az, aki nem tud franciául, mégis csak *élő beszédből* tanulhatná meg annak helyes kiejtését. Az angol *th* kétféle kiejtését sem taníthatja szótár : be kellett érnünk a megközelítő kiejtéssel : a *t*-vel és a *d*-vel. Más ily nehézségeknél is meg kellett nyugodnunk abban, hogy aki szótárunkat használja, legalább *megközelítőleg* jól ejtse ki az idegen szókat. Van olyan szó, melynek kiejtése nálunk nem helyes alakban gyökeresedett meg, de amelyet a szabályok szerint kiejteni már fitogtatás számba menne ; ezeknél tehát a nálunk a műveltek körében is elterjedt kiejtésmódot jelöltük meg. A *bicycle* pl. angol szó és helyes ejtése *bájszikl*, de mi e szót a németből vettük és *bicikl*-nek vagy *bicikli*-nek ejtjük, s ezért e könyv sem tanít más kiejtést. A *club* is angol szó és helyes ejtése *klöb*, de mi, a nálunk elfogadott ejtés szerint *klub*-nak mondjuk ; a *bigot* franciául *bigo*-nak ejtendő, de nálunk *bigot* járja stb.

A helyesírás dolgában az akadémia helyesírási szabályai szerint csak a teljesen meghonosodott, «közkeletű» idegen szókat kell magyaros helyesírással írni, ami meglehetősen ingatag törvény, mert hiszen az egyik olvasó *meghonosodott*nak érezhet oly szót, amelyet a másik alig ismer. Ma már különben mind szélesebb körökben ver gyökeret az a gyakorlat, hogy jóformán minden idegen szót magyaros helyesírással írnak át (pl. *kartus* e helyett *cartouche*, *samot* e helyett *chamotte*). Minthogy azonban ezt a könyvet nemcsak *ma megjelenő* olvasmányokhoz fogják használni, hanem régebbiekhez is, amikor az idegen szavakat jobbára az *eredeti* helyesírás szerint írták le s e téren ma is nagy az ingadozás : ezért voltaképpen a szavak ilyen nagy tömegét *mindkét formában* kellett volna szerepeltetnünk, pl. a fönt említett két szót *k* és *c*, illetve *c* és *s* alatt. E térpazarlás s ezzel együtt a könyv drágításának elkerülése végett legtöbbször az *eredeti* helyesírást követtük, még teljesen meghonosodott szóknál is (pl. korrigál, etikett) ; hogy az ily szavak miként keresendők ki, arra a *Tudnivalók* 5. pontja oktat. Természetes, hogy az eredeti helyesírás szerinti közlés, mely e szótár szempontjából legcélszerűbbnek mutatkozott, nem jelenti azt, mintha ma már az *ilyenféle* szóknál mi is ne a magyaros átírást tartanók helyesebbnek s pl. *cognac* helyett ne ajánlanók mi is a *konyak* alakot, ebben is követve a Tud. Akadémia helyesírási szabályainak legujabb, 1941-es keletü kiadását.

A sorrendet illetőleg mindvégig szorosan a betűrendhez alkalmazkodtunk ; eltérést csak ott engedtünk meg magunknak, ahol a tőszóval *egy* csoportban soroljuk fel a származék-

szókat is ; itt már a magyarázat könnyítése kedvéért is gyakran a tőszót bocsátottuk előre még akkor is, ha a szigorú betűrend szerint a származékszónak kellet volna első helyre jönnie. Pl. *irritál* ingerel, *irritabilis* ingerlékeny.

Felvettük e könyvbe a közkeletű idegen *szálló-igéket* és rövidebb *idézeteket* is, amelyekkel lépten-nyomon találkozhatik az újságolvasó. Megjelöltük származásuk helyét is, de persze csak ott, ahol az biztosnak tekinthető ; vitás eredetűeknél mellőztük.

Természetes, hogy e könyv szerkesztésénél felhasználtuk a magyar és a külföldi irodalom idevágó legjelesb munkáit, melyeket egytől-egyig elsorolni feleslegesnek tartjuk. Csak azt a néhány lefontosabbat említjük, melyek kiválóképpen segítségünkre voltak : a *Simonyi-Balassa*-féle jeles magyar-német szótárt, *Balassa József* «Toussaint-Langenscheidt»-féle nagyértékű magyar-német szótárát, *Tolnai Vilmos* kitűnő Szótár-át ; a szálló-igéket illetőleg kezünkre járt *Tóth Béla* érdemes könyve, a *Szálló igék lexikon*ja és *Büchmann Geflügelte Worte*-ja. *Tóth Béla* egyébként szíves volt e mű első kiadását gondosan átnézni és javításokat, pótlásokat ajánlani. *R. A.*

ELŐSZÓ A TIZEDIK KIADÁSHOZ.

A jelen kiadásban — éppúgy, mint az eddigiekben tettem — gyarapítottam a szóanyagot és természetesen kiigazítottam azokat a hibákat és hiányokat, melyek ilyfajta könyvnél *teljesen* alig kerülhetők el, valaminthogy beiktattam azóta forgalomba került egyéb idegen szókat (pl. producer, stuka, kuna, lend and lease, cip-zár, trolleybus, espresso stb.). Viszont más idegen szókat, melyek ma már nem igen dívnak, elhagyhattam, bár itt természetesen figyelemmel kellett lennem arra, hogy e szótárt régibb magyar írók olvasásánál is használni lehessen. Ha mégis egy vagy más esetben hiába fordulna munkámhoz az olvasó, vagy bárminő fogyatkozást vélne benne találni : kérem, közölje észrevételét velem, hogy a bajon, ha valóban az, az új kiadásban segíthessek.

Radó Antal

Budapest a kiadócég címén.

A KÖNYV HASZNÁLATÁHOZ SZÜKSÉGES TUDNIVALÓK.

1. A szók származása.

1. Amely szó származása nincs megjelölve, *latin* szó (régi v. újabb képzésű) vagy legalább is a latin nyelv révén került hozzánk. A latin nyelvből való származás csak kivételesen van megjelölve, *l* betűvel, ott, ahol e jelölés elhagyása félreértést okozhatna.

Ott sincs külön megjelölve a szó származása, ahol az a *magyarázatból* nyilvánvaló.

2. A származás megjelölésénél a következő rövidítéseket használtuk:

a	= angol	*o*	= olasz
ar	= arab	*or*	= orosz
cs	= cseh	*p*	= perzsa
f	= francia	*s*	= spanyol
g	= görög	*szl*	= szláv (több szláv nyelvben is meglevő szó)
hol	= hollandi		
l	= latin	*t*	= török
m	= magyar	*zs*	= zsidó nyelv és héber-német (jiddis) keveréknyelv.
n	= német		

A szó utáni kérdőjel azt jelenti, hogy a szó eredete még kérdéses.

2. A szók kiejtése.

A) *A latin és görög szók.*

3. A latin és görög szóknál, mint amelyek kiejtése alig tér el az írástól, a kiejtés rendesen *nincs* megjelölve.

A *latin szókra* nézve e könyv szempontjából elégségesek a következő szabályok:

a: sohasem magyar **a**, hanem mindig német **a**, hosszú vagy rövid; pl. *tabula* ejtsd t**a**bul**a**, *lapis* ejtsd lápisz.

ae : magyar **e** vagy **é**, pl. *aestimál* ejtsd esztimál, *caecus* ejtsd cékusz. (Ha az *ae*-t külön kell kiejteni, az *e* fölött két pont van, pl. Phaëton, ejtsd fa-éton.)

oe : magyar **ö**, pl. *poenalis* ejtsd pönálisz. (Ha az *oe*-t külön kell kiejteni, az *e* fölött két pont van, pl. poësis, ejtsd poézisz.)

c : az **a**, **o** és **u** és az összes mássalhangzók előtt **k**-nak ejtendő, különben **c**-nek. Pl. *caput* (káput), *cor* (kor), curator (kurátor), credo (krédo) ; cessio (cesszio), coena (cőna).

ch : mint a német **ch**, pl. chilus.

u : e hangcsoportokban *gu, qu, su* az *u*, magánhangzó előtt, *v*-nek ejtendő, pl. *quintus*, ejtsd *kvintusz*.

s : mint a magyar **sz**, de két magánhangzó közt mint a magyar **z** ; pl. sutor (szútor), miseria (mizéria). Ha **s** kezdetű szó más szóval van összetéve, az **s** megtartja **sz** hangzását akkor is, ha az összetétel által két magánhangzó közé jut. Pl. prae-**s**idens.

Az **s** végű latin fő- és mellékneveket magyar beszédben rendesen magyar **s**-sel ejtjük ; pl. nuditá**s**, turbulen**s**, delegá-tu**s**. Magyarosan ejtjük a szó elején levő **s**-et is, ha utána mássalhangzó következik, pl. *scandalosus, spatium, stallum*.

ti : magánhangzó után *ci*-nek ejtendő, pl. *natio* (náció), de mássalhangzó után *ti*-vel, pl. suggestio (szuggesztió).

ph : **f**-nek ejtendő, pl. Philippus (Filippusz).

4. A *hangsúly* a latin szókban legtöbbször az utolsóelőtti szótagon van, pl. exce**s**sus, pulchritu**d**o. De a gyakrabban használt latin szókat magyaros hangsúlyozással szoktuk ejteni, tehát az első szótagot nyomjuk meg ; **sa**cramentum.

Az *-atio, -itio* végzeteknél a hangsúly az **a**-n, illetve **i**-n van, pl. bifurcatio (bifurk**á**cio), conditio (kondicio) ; szintén a végétől számított harmadik szótagon van a súly az *-ia, -io -iem, -ius, -ium, -itas* végű nevekben, pl. memo**r**ia, notitia, missio, re**q**uiem, adversarius, adulterium, aeternitas.

5. A *görög szókat* többnyire latin formájukban használjuk s azért a latin szókra nézve elmondott szabályok nagyjában a görögökre is állanak.

B) *Egyébnyelvű szók.*

6. A többi nyelvekből átvett szók kiejtését megjelöltük, *de csak ahol az eltér a* **latin** *szók kiejtésmódjától*. Ezért pl. az olasz szók legnagyobb részénél, mint amelyeknél ritka az eltérés, a kiejtés jelölését *mellőzhettük*. Pl. : *a due cordi* úgy ejtendő, mintha latin volna : a due kordi ; *pullover* angol szó, de úgy

ejtendő, ahogy írva van. Az **a** a nem-latin szókban is latinosan ejtendő, kivéve ahol más kiejtésmód van előírva.

Más szókban is jobbára csak a szónak *azt a részét* láttuk el kiejtés-jelöléssel, amely eltér a latin kiejtésmódtól, pl. *al segno (o)* ejtsd: *-nnyo*. Ez azt jelenti, hogy az *al* és a *se* kiejtése rendes, azaz a latinnal egyező, csak a *gno*-ban van az eltérés.

7. A szláv és keleti nyelvekből való szók, ha kiejtésök nincs külön megjelölve, úgy ejtendők, ahogy ki vannak írva. Pl. a *serif* arab szó nem *szerif*-nek, hanem *magyar s*-sel ejtendő.

8. Számos más származású szó is van, kivált német, mely egészen közkeletűvé lett nyelvünkön (pl. *smirgli, svindler smucig*); természetes, hogy ezek is magyarosan ejtendők. A *német szók kiejtésmódját* különben sem jelöltük meg, minthogy azt e szótár forgatói részéről ismertnek tettük fel.

9. E szótár azt a kiejtésmódot jelöli meg, mellyel az illető idegen szó *nálunk* a művelt emberek beszédjében használatos, s amely sok esetben eltér attól, mellyel azt az illető idegen nyelv szabálya szerint ejteni kell. Pl. a *complet* francia szót nem *komplén*ek, hanem *komplet*nek ejtjük; az angol *turf*ot *turf*nak, nem *törf*nek. (L. a bevezetést.)

10. A francia orrhangú *n*-et a megelőző magánhangzó és az *n* betű *dűlt* szedésével jelöljük. Pl.: gurm*an* (gourmand), zsen*an* (genant). Megjegyezzük azonban, hogy a magyar beszédben használt francia szóknál ezt az orrhangot nem igen szokták éreztetni, hanem pl. a gourmand-t egyszerűen *gurmán*nak ejtik.

11. Az *ee* a hosszú *e*-t jelöli; pl. manière (-nieer).

12. A *hangsúly* a *francia* szókban majdnem kivétel nélkül az *utolsó* szótagon, az *olasz* szókban az *utolsóelőtti* szótagon van. Ahol e szabálytól eltérés mutatkozik, a hangsúlyozandó szótag magánhangzója **kövér** betűvel van kiemelve. Pl. finissimo.

13. A *francia szók hangsúlyát* illetőleg is megjegyezzük azonban, hogy ezek legnagyobbrészt már *félig meghonosodott* szók lévén: ha használjuk őket, ne francia, hanem *magyar* mód szerint hangsúlyozzuk. Modorosság volna pl. így beszélni: ez igen szép **filé**, hanem így kell ejteni **filé**, valamint **fru**fru, **par**ké stb. A meg *nem* honosodott szókra természetesen nem vonatkozik e szabály.

3. A jelek.

14. ‖ és - Helykímélés okáért mi is éltünk a szótárakban szokásos rövidítésekkel. Nevezetesen: *egy idegen vezérszó* alá több, vele rokon szó is van iktatva, mégpedig olyformán, hogy

a vezérszónak ezzel a többi szóval egyező része csak egyszer, az *elején*, van kinyomtatva, később pedig ez az egyező rész a - jellel van helyettesítve. Pl.:

allegori‖a példázat | **-ce** képletesen.

Az *allegoria* szóban a ‖ azt a határt jelöli, ameddig a következő szó megegyezik a vezérszóval. A - helyén tehát a vezérszónak csak ezt a határolt részét, t. i. az *allegori* szótagokat kell olvasni; *-ce* tehát így olvasandó: allegorice.

15. *Az = jel.* A vezérszó után következő idegen szóknak *magyarázatánál* azzal a rövidítéssel éltünk, hogy a *magyarázó* szót sem ismételtük, ha az csak a szóvégi képzőben tér el az idegen szó magyarázatától, hanem helyébe = jelet tettünk. Pl.:

ableg‖ál kiküld | **-atio** =és | **-atus** =ött.

Ez annyit tesz: ablegatio: *kiküldés*, ablegatus: *kiküldött*.

16. A | *jel* az egy vezérszó alá csoportosított több idegen szót választja el egymástól.

4. Az értelem.

17. A ... jel oly címszók után áll, melyek csak mint összetételek elülső tagjai és nem mint önálló szók használatosak, pl. anti ...

18. A szók csak abban az értelemben vannak megmagyarázva, melyben nálunk, magyar beszédbe keverve, használatosak. A *fidelis*-nél pl. nincs meg a szó tulajdonképpeni értelme: *hű*, hanem csak a *jókedvű*, mert magyar beszédben *csak ez értelemben* használják. A leszármazott szók értelménél nincs a tőszó minden jelentése felsorolva, azért e szavaknál a tőszó magyarázata is elolvasandó.

E könyvnek mindenekelőtt az a célja, hogy *megmagyarázza* az idegen szókat. Abból azonban, hogy a szó értelmét igyekszünk lehetőleg megvilágítani, nem következik, hogy helyette *mindig* a magyarázatul adott szók használatát ajánljuk. Sok esetben igenis ajánlhatjuk; ha *bone fide*nél azt olvassuk: «*jóhiszeműleg*» helyes, ha a latin szó helyett a magyar szóval élünk. Hiszen ennek a könyvnek *másodlagos* célja úgyis az, hogy óvjuk az embereket az idegen szók túlzott használatától. De sok esetben az idegen szó nem helyettesíthető egykönnyen *azonos jelentésű* magyar szóval. A *bridge* nevű kártyajátékra pl. még nem faragtak magyar szót; nem is szükséges. A *chasselas* nevű szőlőfajtát is csak hagyjuk meg *chasselas*nak.

Van úgy, hogy az ajánlott szók egyike vagy másika teljesen fedi az idegen szót, de az olvasóra kellett bízni annak megítélését, hogy abban az összeköttetésben, melyben az idegen szót olvasta, melyik magyar szót használhatja. A *decorál*nál pl. ez van: *díszít, kitüntet.* Ha teremről, vagy más helyiségről van szó, a *díszít* lesz a helyes szó; ha emberről, akit sokszor *decoráltak*, a *kitüntetés*. Ha minden ily esetet részletesen akarnánk megvilágítani, háromakkora könyv sem volna elégséges.

Még egy fontos megjegyzés! Fel kellett vennünk e szótárba sok oly szót, melyek használatát az Akadémia is, mi is helytelenítjük. Ilyenek pl. azok a nagyon sűrűn előforduló igék, melyeket vagy német, vagy francia tőhöz biggyesztenek *-iroz* képzővel láttak el (pl. *apportiroz, geniroz, dressiroz* stb.). Abból, hogy az ily szókat is fölvettük, nem következik tehát, hogy ajánljuk használatukat. Föl kellett őket vennünk, mert léptennyomon találkozhatik velük az olvasó és e könyv nem vizsgálhatja, hogy *nyelvhelyesség* szempontjából elvetendők-e vagy sem. Ez másfajta munkák feladata lehet.

5. A szók sorrendje és helyesírása.

19. A szók természetesen betűrendben vannak elhelyezve, mégpedig a teljesen közkeletűek magyaros helyesírás szerint, a többiek nagyobbára az eredeti helyesírás szerint. *(Lásd erről a Bevezetés 5. lapjának második bekezdését.)* A fontosabb helyesírási eltérésekre ugyan az illető lapok alján is utalunk (pl. a C, az F, a K, az S betűknél), de azért, mivelhogy az eltérés természetesen a szók *belsejében* előforduló magán- és mássalhangzókra is vonatkozik, itt is adjuk a legfontosabbakat. Egymás helyett állhatnak a kétféle helyesírásban:

az *a* a francia *e* helyett (pl. pandán = pendant),
az *e* a latin *ae* helyett (pl. *e*rarium = *ae*rarium),
az *e* az angol *a* helyett (pl. menedzser = manager),
az *e* a francia *ai* vagy *ei* helyett (pl. b*e*ssz = baisse, plein = plen),
az *i* a másnyelvű *y* helyett (pl. d*i*namo = dynamo),
az *o* a francia *au* helyett, az *ö* a francia *eu* vagy angol *u* helyett (pl. marod*ö*r = mar*au*deur, tröszt = trust),
az *u* a francia *ou* helyett (pl. k*u*pé = c*ou*pé),
az *u* az angol *oo* helyett (pl. b*oo*kmaker = bukméker),
az *ü* a francia *u* helyett (pl. b*ü*szt = buste),
Mássalhangzók:
a *ci* a latin *ti* helyett (pl. páciens = patiens),

a **c** a német *tz* helyett (protz = procc),
a *dzs* az angol *j* helyett (pl. dzsömper = jumper),
az *f* a másnyelvű *ph* helyett (pl. filológus = philologus),
a *j* az *y* helyett (pl. jogurt = yoghurt)
a *k* a latin vagy francia *c* helyett (pl. kódex = codex, clique = klikk), a *k* az idegennyelvű *kh, ch,c k* vagy *qu* helyett (pl. khalifa = kalifa, skizma = schisma, kő = queue),
a *j* a *dzs* vagy *zs* helyett (pl. dzsem = jam, zsin = jin),
a *ksz* vagy *gsz, gz* az *x* helyett (pl. egzerciroz = exerciroz),
a *kv* a latin *qu* helyett (pl. kvalitás = qualitas),
az *s* és az *sz* az idegennyelvű *sch, sh, ch* helyett (pl. sarlach = scharlach, serri = sherry, sarlatán = charlatan),
a *t* a *th* helyett (pl. teatrális = theatralis),
a *v* a *w* helyett (pl. valcer = walzer),
a *z* az olasz *s* helyett (pl. zbirr = sbirr).

Végre figyelembe veendő, hogy sok *r* kezdetű görög szó az eredeti helyesírás szerint *rh*-val íratik (pl. rapszod megvan mint rhapsod).

Amit tehát nem találunk meg *c* alatt, keressük *k* alatt, és fordítva ; ami nincs meg *e* alatt, keressük *ae* alatt, és így tovább. Egyébként ott, ahol ez szükségesnek mutatkozott, a szót *mindkét* formájában, mindkét helyesírás szerint is felvettük. Pl. entente megvan mint ántánt is, mert a franciául nem tudók az *ántánt* alakban elébük kerülő szót természetesen nem fogják *entente* alatt keresni.

6. Névrövidítések.

20. A *szálló igék* mellett előforduló *Hor.* Horatiust, *Cic.* Cicerot, *Verg.* Vergiliust, *Ovid.* Ovidiust jelenti. *Shaks.* = Shakspere. *Bib.* = Biblia.

☞ *A könyv használata előtt okvetlenül olvassa el a 8—12. lapokon lévő* **Tudnivalók**-*at.*

A

ab absurdo absurdum által (bizonyítani), t. i. azáltal, hogy valamely következtetésnek absurd, lehetetlen voltát kimutatjuk.

a baculo ad angulum a botról a sarokra (következtetni), (lásd baculus in angulo) sületlenül okoskodni.

ab æterno öröktől fogva.

à bas! (aba) le vele! (abcug!)

abasso *o* lenn, alant; le vele!

a battuta *o* ütemre.

abbé *f* hivatal nélküli világi pap; apát.

abbreviat‖ura, | **-io** rövidítés.

abcug *n* le vele | **-ol** abcugot kiált.

abderit‖a *g* abderai lakos (együgyűségükről voltak híresek) | **-ismus** együgyűség.

abdic‖ál lemond | **-atio** =ás.

abdom‖en altest, has | **-inalis** =i.

a bene placito *o* (placsito) tetszés szerint.

aberratio eltérés, megtévelyedés.

ab esse ad posse a valóságból a lehetőségre (következtetni).

ab hinc innen, ettől

ab hoc et ab hac erről is, arról is (beszélni), össze-vissza.

ab hodierno a mai naptól fogva.

abhortatio óvás vmitől.

ab igne ignem tűzről tüzet (t. i. gyujtani).

ab imo pectore (Verg.) a szív mélyéből.

ab initio kezdettől fogva.

ab instantia bizonyítékok híján (felmenteni).

ab intestato végrendelet nélkül.

ab irato haragban.

ab invisis látatlanban.

abituri‖ens az iskolát már elvégző tanuló; érettségiző | **-um** érettségi vizsgálat.

ab Jove principium (Verg.) Jupiternél kezdjük (értsd: kezdjük a födolgon, a őszemélyen).

abjudic‖ál elítél, eltilt vkit vminek használatától | **-atio** =és, =ás.

abjuratio esküvel való megtagadás.

ablativus távolító vagy határozó eset.

ableg‖ál kiküld | **-atus** =ött, követ; **pápai követ** | **-atus absentium** távollevők képviselője.

ablutio a róm. kath. egyházban a pap kézmosása a misében, áldozás után.

abneg‖ál eltagad | **-atio** =ás.

abnorm‖is, | **-ális** rendellenes, szabályellenes | **-itas** =ség.

abolitio megsemmisítés, eltörlés | **-nismus** a rabszolgák fölszabadítására törekvő amerikai mozgalom | **-nista** az abolitionismus híve.

abominabilis utálatos.

abonn‖ál, *f* előfizet, megrendel, bérel | **-ement** (*mán*)=és | **-ens** =ő.

abort *n* árnyékszék.

abort‖ál korán, idő előtt szül, elvetél | **-us** koraszülés, elvetélés.

a bove majori discit arare minor a nagyobb ökörtől tanul szántani a kisebb (amit az öregtől lát, azt teszi a fiatal).

ab ovo (Hor.) a tojástól kezdve, értsd: legelejétől kezdve. (Célzás Leda tojására, melyből Helena kikelt. Homér, a trójai háborúról beszélve, nem kezdte a dolgokat *ab ovo*).

ab ovo usque ad mala (Hor.) a tojástól az almáig: a lakoma elejétől a befejezéséig, mert a római ebédet a tojással kezdték, almával végezték.

abrakadabra *p* varázsige (zavaros firka).

abrégé *f* (abrezsé) rövidre összevont előadás.

abrog‖ál érvénytelenít, eltörli (törvényt) | **-atio** =és.

abrupt, letört, leszakított, szaggatott (beszéd) | **ex -o** rögtönözve, hevenyészve.

abscessus tályog, kelés.

absent‖ál távol marad | **-ia** távollét | **-iát kap** beirják, hogy távol van | **-ismus** a hazán kívüli tartózkodás | **-ista** a hazán kívül tartózkodó.

absinth *g* ürmös pálinka

absit ! távol legyen tőlem! mentsen isten!

absit injuria verbo távol legyen a szótól a sértés.

absolut máshoz nem viszonyított (ellentéte: relatív), önálló, föltétlen, korlátlan | **-e** magában, máshoz nem viszonyítva, korlátlanul (így is: *per a.*) | **-e nem:** teljességgel nem | **-ismus** önkényuralom | **-isticus** korlátlan uralmú, kényúri.

absolut‖io föloldozás, bűnbocsánat | **-orium** fölmentvény, főiskolai végbizonyítvány.

absolvál föloldoz, fölment, befejez (tanulmányt, iskolát).

absor‖beál fölszí; ez a munka teljesen a.: lefoglalja időmet |**-ptio** fölszívás, fölszívódás.

absque ulla (vagy: omni) **exceptione** kivétel nélkül.

abstinen‖s vmitől tartózkodó | **-tia** = ás.

abstra‖ct elvont | **-ctio** elvonás | **-hál** elvon vmitől.

abstractum pro concreto az elvont a való tárgy helyett.

abstrus visszás, zavart, kusza.

absurd, -um képtelen, lehetetlen, =ség: ad **-um** vinni vmit: a következtetések folyamán képtelenségre kilyukadni.

abu *ar.* összetételekben: apa.

ab universali ad particulare egyetemesről részlegesre.

abulia *g* az akarat hiánya (kóros állapot).

abundantia bőség, bővelkedés vmiben.

ab uno disce omnes (Verg.) egyről ismerd meg mindannyiát, egy emberről következtess a többire.

ab urbe condita a város (t. i. Róma) alapításától számítva (753 Kr. e.)

abus‖us visszaélés, helytelen használat | **-us non tollit usum** visszaélés nem szünteti meg a jogszerű használatot | **-ive** visszaélve, jogtalanul.

abzug l. abcug.

a. C. =ante Christum Kr. előtt.

a. c. l. anno, l. a conto.

acajou indián (akazsú) az akazsúfa fája, máskép: fehér mahagoni.

a capite fœtet piscis fejétől büzlik a hal.

a capite usque ad calcem tetőtől talpig.

a cappella *o* csak énekhangra írva.

a capriccio *o* (kaprítcso) a játszó tetszése szerint (zene! műsző).

accarezzevol‖e, mente *o* (akkarecczévole) behízelgően, kedvesen.

accedál hozzájárul.

accelerando *o* (accse-) gyorsabbodva.

acceleratio (akcze-) gyorsulás (fizikában a leeső tárgyé).

accent *f* (akszán) l. accentus.

accentu‖s hangsúly, kiejtés, beszédmód, ékezet | **-ál** hangsúlyoz, ékez | **-atio** hangsúlyozás, hangoztatás, kiejtésmód, ékezés.

accept elfogadvány, váltó.

accept‖ál elfogad, fölfogad, szerződtet | **abilis** elfogadható | **-ans** elfogadó.

accessit pályázatoknál a második díj, mellékdíj.

accessorius mellékes, járulékos.

acciden‖s járulék, véletlen eset | **-talis** esetleges, véletlen, mellesleges | **-taliter** esetleg, véletlenül | **-ták** mellékes (jövedelem), kisebb nyomdai munka.

accidit in puncto quod non speratur in anno gyakran egy pillanatban megtörténik, mit egy év mulva sem reméltünk.

accipiál elfogad.

accise *f* (akszíz) fogyasztási adó.

acclam‖ál helyeslő kiáltással fogad, üd vözöl | **-atio** fölkiáltás | **-atióval** közfelkiáltással (általános helyeslással).

acclimatis‖ál meghonosít, hozzászoktat | **-atio** = ás.

acclu‖dál mellézár, mellékel | **-sum** melléklet.

accomod‖ál hozzáalkalmaz, hozzáilleszt | **-atio** alkalmazkodás.

accompagn‖iroz (akompanyí-) *f* éneket vagy hangszert kísér | **-ement** (-*man*) kiséret.

accord összhangzat (zenei), alku, egyesség, egyezés, összhang | **-ra** dolgozik: szak-

mányba, darabszámra (nem napszámért) | **-ál, -iroz** megegyezik, egyezkedik.
accoucheur (akusőr) *f* szülész.
accredit‖ál elösmer, igazol, hitelt nyit | **-ált** hiteles, bejegyzett, elösmert. meghatalmazott (pl. követ) | **-iva** hitel- vagy felhatalmazólevél.
accumul‖ál halmoz | **-ator** gyüjtő (főleg villamosság-gyüjtőkészülék).
accurat‖esse *f* (aküratesz) pontosság, szabatosság (a franciák nem mondják) | **-e** *l* pontosan | **-us** pontos, rendes.
accusat‖io vádolás | **-ivus** tárgyeset | **-or** vádló | **-orius** vádoláshoz való.
acephal (vagy akephal) *g* fejetlen.
acetilén világító gáznem.
à charge (asarzs) terhére (üzletileg: számlája terhére).
à cheval (sval) lóháton.
Achilles-sarok egyetlen sebhető része vminek (mint Achillesnek a sarka).
a. Chr. l. ante Christum.
achromaticus *g* szini eltérésre javított (lencse); színtelenitő.
acidum sav.
a commodo *o* (**kommodo**) tetszés szerint.
à condition *f* (a *kondiszjon*) föltételesen.
aconitum farkas-gyökér, sisakvirág; a belőle való méreg.
a conto (röv. a. c.) *o* törlesztésül · számlára. nem szívesen.
à contre-coeur *f* (*akontrkör*) kedvetlenül.
a costi *o* (keresk.) ott, ahová írunk vagy küldünk valamit.
à coup perdu *f* (aku perdü) találomra.
acqua tinta *o* tusrajzhoz hasonló, rézre való maratás útján készült képlenyomat.
acqua tofana *o* Tofana nevű asszonytól feltalált méregital.
acqui‖rál szerez | **-siteur** *f* (zitőr) mozgó ügynök | **-sitio** szerzemény, nyereség.
acquit (aki) *f* nyugtatvány | **pour -** füzetve.
à couvert *f* (kuver) rejtve, vminek védelmében, fedezve.
acre *a* (ékr) angol területmérték (0,4 hektár.)
act ábrázolandó testtartás, modell (festészetben, szobrászatban).
acta irat | **ad -** tenni: félretenni, figyelembe nem venni.
acta est fabula vége a komédiának.
actia részvény.
actio mozgalom, tevékenység, tett, cselekvény (színdarabé), | **-radius** az az út, melyet egy jármű (léghajó, repülőgép, tengeralattjáró) megtehet, a nélkül, hogy hajtóerejét föl kellene frissítenie.
activ tevékeny, dolgos, buzgó; tényleges szolgálatban levő | **-a, -ák** valóságos, tényleges vagyon, követelés | **-ál** tényleges szolgálatba helyez | **-e áll:** több a követelése, mint a tartozása.
act‖or színész | **-rix** színésznő.
actua‖lis alkalomszerű | **-litas** = ség.
actuarius törvényszéki írnok, tollnok.
actus tett, cselekvés, szertartás, felvonás.
acut éles, heves, heveny (betegség), sürgős (kérdés).
adæquat hozzámért, megfelelő, egyenlő értékű.
adagi‖o (-dzso) *o* lassan | **-o assai** és | **-o di molto** nagyon lassan | **adagi-ssimo** igen lassan.
a d. l. a dato.
ad analogiam vminek mintájára, példájára
ad absurdum l. absurd.
ad animum venni: komolyan venni, lelkére venni vmit.
adapt‖ál alkalmassá tesz, átalakít (vmely célra) | **-atio** hozzá alkalmazás.
a dato *o* a kelettől számított.
ad audiendum verbum (hív): vkit feddés, számonkérés végett maga elé idéz | **- regis** (vagy regium) királyi dorgálásra idéz.
ad bene placitum tetszés szerint.
ad Calendas græcas a görög kalendákig, soha napjáig (mert a görögöknek nem voltak kalendáik).
ad captum vulgi a köznép megnyerése végett, a gyöngébbek kedvéért.
add‖ál összead, | **-e** v. **addatur** adj hozzá | **-enda** függelék, pótlás | **-itio** összeadás.
ad decretum határozat szerint.
ad deliberandum tanácskozásra, döntésre (hívni).
ad depositum megőrzésre (átadni).
adeptus beavatott, tanítvány.
additio összeadás.

addio *o* (**-dío**) Isten vele, ég vele.
ad duplicandum a replikára (a második vádiratra) válaszolván.
à découvert *f* (dekuver) fedezetlenül.
à demi *f* (dö-) félig.
adeptus vmely tudományba beavatott.
à dessein *f* (adeszen) szándékosan.
adespoton *g* uratlan, gazdátlan.
à deux *f* (adö) ketten**sben** | **- mains** (*men*) két kézre.
ad exemplum például, példa szerint.
ad extremum a végletekig (hajtani vmit).
ad futuram memoriam jövendő v. állandó emlékezetül.
adhæ||rens ragaszkodó, hozzátartozó, pajtás | **-reál** rajta csüng, rátapad | **-sio** tapadás | **-siv** tapadó.
ad hoc arra való, alkalmi | **-bíróság**: mely csak azért ül össze, hogy azt az egy ügyet eldöntse.
ad hominem magára az illető személyre vonatkozó.
ad honore||m tiszteletére vkinek | **-s** tiszteletből, tiszteletbeli (pl. hivatal).
adhortatio intés; vallásos buzdítás.
adhuc sub iudice lis est (Hor.) a per még bíró előtt van.
adieu *f* (agyő) Isten vele, ég vele.
ad impossibilia nemo obligatur lehetetlenre senki sem köteles.
ad inferos az alvilágba, a pokolba.
ad infinitum a végtelenig.
ad interim ideiglenes, =en.
à discretion *f* (adiszkreszjon) kényrekegyre, tetszés szerint.
adjectivum melléknév.
adjudic||ál megítél, odaítél | **-atio** =és.
adjunct||us segéd, segítő | **-ura** az adjunctus teendői, hivatala.
adjustál megfelelővé tesz, felszerel, rendbeszed.
ad justificandum igazolás végett.
adjut||áns segédtiszt | **-orium** segítség | **-um** pótfizetés, segély-díj.
ad latus v. **adlatus** vki mellé, oldalára, segítségére rendelt hivatalnok, vagy tiszt.
ad libitum (lí-) tetszés szerint.
ad majorem Dei gloriam Isten nagyobb dicsőségére. (Trienti zsinat.)
ad manus kéz alatt való, kezem ügyébe eső.
ad meliorem (t. i. fortunam) míg jobbak lesznek a viszonyok.
ad mensuram mérték, súly szerint.
administr||ál igazgat, kormányoz, | **-atio** =ás, közigazgatás, kiadóhivatal (lapé) | **-ationalis** igazgatási, közigazgatási | **-ator** igazgató, kormányzó.
admirabilis csodálatos.
admiráli||s *ar* tengernagy | **-tás** tengernagyi hivatal.
admissio megengedés, engedély, fölvétel.
admittál megenged.
ad modum vminek módjára.
admon||eál meg-int | **-itio** =és.
ad multos annos sok évig, sokáig (t. i. éljen).
adne||ctál (v. annectál) hozzácsatol | **-xio** =ás | **-xum** melléklet.
ad normam szabály.
adnotál följegyez.
ad notam nótájára | **- vesz**: tudomásul vesz.
ad notitiam tudomásul.
adonáj *zs* Uram! Jehova.
ad oculos világosan, szemmelláthatólag.
adoperál alkalmaz.
adopt||ál örökbe fogad, gyermekül fogad | **-atio, -io** =ás | **-iv atya** örökbefogadó atya | **-iv fiu** örökbefogadott fiú.
ador||ál imád | **-ateur** (-atőr) =ó | **-atio** =ás | **-ator** =ó.
adornál ékesít.
ad patres menni: az atyákhoz menni (meghalni).
ad perpetuam rei memoriam örök emlékezetül.
ad pias causas kegyes célokra.
ad pios usus jótékony célra.
ad referendum jelentéstétel végett.
ad rem a dologra, dologhoz.
adress||e *f* (adresz) cím, fölirat | **-ál** címez | **-ans** feladó | **-atus** címzett.
à droite *f* (a droát) jobbról, jobbra.
ad speciem külsőleg, alakilag.
adspersorium szentelő, szenteltvíz-hintő.
adstringen||s, -tia összehúzó szer.
ad summ||am egészben véve | **-um** legjobban, leginkább.

ad tempus ideiglenes. | **-vitæ** élethossziglan.
adu, atu, atout *f* (atu) a többi színnél erősebb színű, a többit ütő kártya.
a due *o* ketten, kettesével.
a due corde *o* két húron.
a due voci *o* (vócsi) két hangra.
adula‖tio hízelgés | **-tor** hízelgő.
adulterium házasságtörés.
ad unguem körömig, tehát mélyrehatóan, gondosan (vizsgálni, tenni vmit).
ad usum Delphini tulajdonképen az ifjú francia trónörökös, a dauphin használatára: átv. ért. az ifjúság számára.
ad valorem értéke szerint.
ádvent Ureljövetele: a Karácsony előtti négy heti időszak | **-ista** egy szekta híve, mely hisz az eljövendő ezeréves birodalomban.
adventage *a* (edventedzs) előny a lawn-tennisben | **-game** (-gém) előny-játék.
adverbi‖um határozó szó | **-alis** =i.
adversar‖ius ellenfél | **-itas** kellemetlenség, szerencsétlenség.
advocat‖us ügyvéd; összehívott, meghívott | **-ura** ügyvédség, ügyvédkedés.
advocatus dei a római szentszéknél a szentté avatandó védője.
advocatus diaboli (az ördög ügyvédje) aki a szentté nyilvánítást ellenzi.
ad vocem e szónál jut eszembe valami! (a. m. à propos).
ægis címer, jel, pártolás, védőpajzs.
aegyptolog‖ia *g* a régi Egiptommal foglalkozó tudomány | **-us** aki e tudományt műveli.
ænigma *g* rejtvény, rejtett szó.
æqua‖lis egyenlő | **-tio** egyenlet | **-tor** egyenlítő.
æquam memento rebus in arduis servare mentem (Hor.) balsorsban őrizd meg lelked egyensúlyát.
æquanimitas nyugodtlelkűség.
æquilibri‖sta egyensúlyozó, kötéltáncos | **-um** egyensúly.
æquinoctium napéjegyenlőség.
æquiparál összehasonlít.
æquivalens egyértékűje valaminek.
æquivoc‖us kétértelmű | **generatio -a** ős nemződés.
æquo pulsat pede (Hor.) egyformán kopogtat (t. i. a halál a szegény és gazdag ajtaján).
aër lég, levegő (ájer).
æra időszámítás, korszak, valaminek ideje.
ærari‖um kincstár | **-alis** (v. aeraris) kincstári, állami.
aërodynamika *g* a légnyomásról szóló tan.
aërolith *g* meteorkő.
aëro‖-logia a levegőről szóló tudomány | **-meter** *g* légnyomásmérő. **-mechanika** légerőtan.
aëronaut‖a *g* léghajós | **-ika** léghajózás ismerete (a léghajókra és a repülőgépekre is vonatkozik).
aëroplan *g-l* a repülőgépek egyik formája.
aërostat *g* léggömb, ballon | **-ika** az ezekről szóló tudomány; a fizikában a légnemű testek mechanikája.
ære perennius (Hor.) ércnél maradandóbb (t. i. emléket állítottam magamnak).
æsthet‖ika *g* széptan | **-ikus** széptantudós.
æstim‖ál becsül | **-atio** =és.
æs triplex (Hor.) hármas érc (mely a mellet övezi), edzettlelkűség.
ætas kor | **- virilis** férfikor.
æternitas örökkévalóság, öröklét.
æther *g* az ég, az égbolt; a fizikában: finom és rugalmas hipotézises anyag, mely a világűrt betölti; a kémiában: könnyen illó és gyúló folyadék | **-i** lenge, könnyű, égi | **-ikus olaj:** illó olaj | **-isál** ætherrel elkábít.
ætiologia *g* az okokról szóló tudomány.
affaire *f* (afeer) ügy, ügylet, eset, baj, kellemetlenség; **- d'amour** (damúr) szerelmi história; **- de coeur** (kőr) szívügy; **- d'honneur** (donőr) becsületügy.
affect‖ál szenveleg, tetszeleg, teszi magát | **-ált** mesterkélt, színlelt | **-atio** szenvelgés, tetszelgés | **-io** érzés, hajlandóság; indulat, baj, gyuladás; **pretium -ionis** képzelt érték, működvelői v. gyűjtői érték | **-us** érzelem, felhevülés, indulat.
affettuos‖o, (con affetto) *o* érzéssel | **-issimo, (isszimo) -issimamente** igen erős érzéssel.
affich‖e *f* (afis) hirdetés, falragasz | **-eur**

(=ór) =fölrágasztó | -irozza magát: tüntetően mutogatja magát vm. minőségben.

afficiál befolyásol, meghat | -va van: beteg, érzékeny, gyulladt.

affiliál fölvesz, fogad vmivé (vmely rend tagjává) | -t üzlet, társaság: fióküzlet.

affinitas rokonság.

affirm||ál erősít, bizonyít | -atio =és, =ás | -ative igenlőleg.

affixum rag.

afflavit deus et dissipati sunt Isten rájuk fútt és ők széjjelszórattak. (A spanyol armada 1588-iki megsemmisülésének emlékére vert érem fölirata).

affli||ctio levertség | -gál lever, lenyom (kedélyt, hangulatot).

afflitto, con afflizione *o* (-cióne) bánatosan.

affrett||ando, -oso *o* sietve, siettetve.

affront *f* (afr*on*) sértés, meggyalázás.

áfium vagy áfiom ópium, mákony.

à fleur d'eau *f* (a flőr dó) a víz színe fölött.

à fonds perdu *f* (af*on* perdü) elveszettnek tekintett befektetés.

à forfait *f* (-fé) mindenkép kötelezőleg (vásárolni vmit), átaljában, úgy ahogy van.

a fortiori az erősebb jogán.

afrikander *n* délafrikai fehér ember, búr.

afrique *f* (afrik) tengeri fű.

aga *ar* török katonatisztek címe.

ágál erősen gesztikulál, hadonászik.

agape *g* az első keresztények ú. n. szeretetlakomái.

à gauche *f* (agós) balra, balfelől.

agenda tennivalók; jegyzőkönyv, melybe a tennivalókat jegyzik; kézikönyv; egyházi szabályzatokat, beszéd- és imaformákat tartalmazó könyv.

agen||s ügynök, közvetítő; ható erő | -tura =ség.

agent *f* (azs*an*) ügynök | - provocateur (-katőr) bujtogató, beugrató ügynök.

age quod agis amit téssz, tedd is meg (egész figyelmed arra legyen).

aggiustamente *o* (adzs-) pontosan.

agglomer||ál fölhalmoz | -atio =ás.

agglutin||ál hozzáragaszt, illeszt | -áló nyelvek: ragozó nyelvek | -atio illeszkedés.

aggravál sulyosbít.

aggreg||ál összegyűjt, csoportosít | -atio =és, =ás.

aggress||iv támadó, sértő | -io =ás, =és

agiatamente (adzs-) *o* kényelmesen.

agili||s mozgékony, tevékeny | -tas =ság, =ség.

agio (ázsió) *o* felpénz; az, amivel vm. pénznem v. értékpapir többet ér a névértékénél; árfolyampótlék; l. al pari | -tage *f* (azsiotázs) az ázsió hullámzásával való üzérkedés | -teur *f* (-tőr) aki az értékpapirok árhullámzására spekulál.

agit (acquit-t) ád: felbiztat, kikezd alkalmat ád.

agit||ál buzdít, buzgólkodik, bujtogat | -atio =ás | -ator =ó.

agitato, con agitazione (adzsitáto, kon adzsitacióne) *o* indulattal.

agnatus atyai részről vérrokon.

agnoscál felismer, megállapítja vkinek személyazonosságát; valónak elismer.

agnosticismus világnézlet, mely tagadja a dolgok megismerésének lehetőségét.

agnosco veteris vestigia flammæ (Verg.) a régi tűz (érzelem) nyomát ismerem fel.

agnus Dei Isten báránya.

agoni||a *g* haláltusa, önkívület | -zál halódva elveszti öntudatát, haldoklik.

agraffe *f* (agraf) boglár, csat.

agrár a földmívelésre, mezőgazdaságra vonatkozó | -ius földmívelő, elsősorban az, a ki a földbirtok érdekeit védi.

agréable *f* (agreábl) kellemes.

agrément *f* (-m*an*) beleegyezés, hozzájárulás (főleg követek kinevezésénél az illető állam részéről, ahova kinevezik őket).

agri||col földmívelésre vonatkozó | -cultura földmívelés.

agronom *g* tudományos képzettségű gazda | -ia gazdaságtan.

agrumi *o* citrom és narancsfélék, tágabb ért. déli gyümölcs.

à haute voix *f* (ot voa) fennhangon, hangosan.

aide *f* (ed) segítség, segéd | - de camp (dők*an*) szárnysegéd.

aide-toi et le ciel t'aidera *f* (ed toa e le sziel tedõra) segíts magadon s az Isten is megsegít.
aigre-doux (egr dú) keserű-édes.
aigrette *f* (egret) forgó, kócsagtoll.
aiguille *f* (egij) tű.
aimable *f* (emábl) szeretetreméltó.
ailes de pigeon *f* (él dõ pizso*n*) galambszárnyak (női frizura fajta).
air *f* (eer) megjelenés, külső; tekintély, magaviselet; ária (dallam).
à jour *f* (azsúr) foglalás: olyan foglalása a kőnek, hogy elülső és hátsó oldala lássék | **-** lenni: tudni a legutóbb történteket (politikában, tudományban, napi eseményekben) | **-munka**: olyan kézimunka, mely alá nem tesznek alapszövetet.
akadémi‖a *g* főiskola; tudósok vagy művészek társasága | **-kus** akadémiai tag; főiskolai hallgató; tudós társasági.
akanthus *g* medvetalpú tövis; ily formájú oszlopdísz.
akatalektikus *g* olyan verssor, melynek az utolsó lába is teljes.
akatholikus *g* nem katholikus.
akazsu l. acajou.
akcia részvény.
akkurátus l. acc...
akme *g* (akmé) csúcs, tetőpont, krizis.
akoluth *g* az egyházi kisebb rendek elsejéhez tartozó, gyertyavivő.
akratothermák *g* közömbös hévvizek.
ákovita (aquavita) szesz, pálinka.
akribia *g* pontosság, éles ítélet.
akrisia *g* ítélethiány, határozatlanság.
akrobata *g* erőművész, műtornász.
akropolis *g* fellegvár.
akrostichon *g* költemény-faj, melyben a sorok kezdő-betűi szót v. mondatot képeznek.
akusztika *g* hangtan, hangterjedés.
à la... *f* vmi módon, szerint.
à la baisse *f* (besz) az árfolyam alászállására való (t. i. spekuláció).
à la bonne heure *f* (bon őr) épen jókor! ez már tesz!
à la carte (kart) étlap szerint.
à la française *f* (*fran*széz) franciásan, francia módra.
à la guerre *f* (ger) háborúsdi, a billiárdjáték egy neme | **-** comme (kom) **-**: háborúban így szokás.
à la hausse *f* (osz) az árfolyam emelkedésére való (t. i. spekuláció); ellentéte **à la baisse.**
à la mode *f* (mod) divat szerint.
à la queue *f* (kő) hosszú sorban egymásután felállítva, libasorban.
alarm‖e *f* fölriadás, riadó | **-iroz** fölriaszt, riadót ver, föllármáz.
à la suite *f* (szvit) kíséretében; az uralkodó kíséretéhez tartozó (tiszt).
à la tête *f* (tet) élén vminek.
alas, allas *or* dupla köménypálinka.
a latere oldala mellett | **minister -**: ő felsége személye körüli minister.
alba papi fehér karing.
albatrosz *ar* vihar-, vészmadár.
albino *s* fehérhajú, vörös szembogarú ember.
Albion Anglia.
al bisogno *o* (-szonnyo) szükség esetén.
alborák *ar* villám, Mohamed lovának neve.
album üres lapokkal ellátott könyv: pl. fénykép-, képeslevelezőlap-; emlékkönyv (melybe emléksorokat írnak); vers **-**, költők **a.-a**, melyben versek vannak összeszedve.
albumin fehérje (a tojás fehéréhez hasonló anyag a vérben) | **-osus** fehérjeszerű.
alcalde *s* községi bíró.
alchim‖ia (vagy **alkémia**) *ar* aranycsinálás, a bölcsek kövének előállítása, a középkori titokzatos kémia | **-ista** aranycsináló, alchimiával foglalkozó.
al corso *o* árfolyam szerint.
alderman *a* (aldörmen) városi tanácsos, magasabbrangú községi tisztviselő.
aldina Aldus Manutius XV. és XVI. századbeli nyomdász műhelyéből kikerült nyomtatvány.
ale *a* (él) angol sör.
alef *zs* az «a» betű neve.
alea jacta est (Caesar) a kocka el van vetve.

(Számos **ak**-kal is írható szó **ac** alatt keresendő.)

à l'envi *f* (al*an*vi) versenyt.
alexandrinus egy 12 szótagú verssor neve.
à l'extérieur *f* (-ör) külsőleg, látszólagosan.
à l'extrémité *f* a legvégső esetben.
al fresco *o* frissen vakolt falra (festeni).
alga tengeri hínár.
algebra *ar* betűszámtan.
alguacil (-szil) *s* törvényszolga, rendőr.
alias másképp, igazi nevén.
alibi máshol; máshollét | **-t** kimutatni: bebizonyítani, hogy az illető a szóban forgó időben máshol volt.
alimen‖tál élelmez, táplál | **-tatio** =és, =ás | **-tum** élelmiszer; tartáspénz.
a limine elejétől fogva.
alinea új sor, bekezdés, kikezdés.
alios ego jam vidi ventos (Cicero) már más szeleket is láttam (nagyobb nehézségeket is legyűrtem).
à livre ouvert *f* (livr uveer) lapról (énekelni, játszani).
alizarin *ar* vörös festőanyag a buzérgyökérből.
alkali *ar* alj (a chemiában a sav ellentéte) | **-kus** =as hatású, égvényes.
alkazar, helyesebben **alkázar** *ar* vár, palota.
alkimia l. alchimia.
alkohol *ar* szesz | **-ismus** iszákosság | **-ista** iszákos.
alkorán *ar* a mohamedán szentírás
alkóv *ar* fülke, hálófülke.
alla breve *o* igen rövid időközökben.
alla diritta *o* egyenesen, hangról-hangra, fokozatosan.
alla prima *o* egyszerre, előszörre (festett).
alla stretta *o* összevonva.
alla zoppa *o* (coppa) a sántítást utánozva.
allah *ar* isten.
allée *f* (alé) fasor.
allegál előhoz (vmit vitaközben), vitat, idéz.
allegori‖a *g* példázat, képes beszédben való ábrázolás | **-ce** képletesen, példázva | **-kus** képletes, példázatos | **-sál** képbe öltöztet.
allegr‖etto *o* kissé élénken | **-o** víg, élénk, friss | **-amente** =an, =en.
allent‖ando, -ato *o* alábbhagyva, lassítva.
allez *f* (alé) menjetek; előre!
alli‖ál *f* szövetkezik | **-ance** (*-ansz*) =és.
alligátor *s* amerikai krokodil.
alliteratio versben két vagy több szó kezdőbetűjének egyezése (kezdőrím, betűrím).
allocutio megszólítás, vkihez intézett ünnepi beszéd.
allod‖ialis szabadon, tehertől mentesen öröklött | **-ium** hűbéri köteléktől mentes, szabad birtok.
allonge-paróka *f-m.* (alonzs) hosszú, bodros fürtű paróka.
allons (alon) rajta! menjünk előre!
allons enfants de la patrie! (Rouget de Lisle) (alon *zanfan* döla patrí) a Marseillaise első sora: Fel honfiak!
allopathia *g* gyógyító eljárás, mely a homöopathiával ellentétben nem kurálja a «hasonlót hasonlóval», hanem a betegséggel ellentétes tüneteket támaszt.
allotria *g* nem odatartozó dolgok; rendetlenség, zavar; bohóságok.
all'ottava *o* oktávában, egy oktávával magasabban.
all right *a* (al rájt, az «all» magyar a-val) minden rendben! helyes!
all's well *a* (alszvel, magyar a-val) minden rendben.
alludál céloz | **-sio** =ás.
all'unisono *o* egybehangzóan.
allure *f* (alűr) viselkedés, magatartás.
alluvi‖um áradvány, vízmosás, iszaplerakodás | **-alis** áradványos.
alma mater tulajdonkép tápláló, kegyes anya: az egyetem.
almanach *ar* évkönyv, zsebkönyv, naptár.
almandin egy vörös féldrágakő.
alma parens fenséges szülő (a haza).
à l'ordinaire *f* (-eer) rendesen.
alpakka *pérui* új ezüst (nikel-, réz- és cinkötvény), pakfon.
al pari *o* hasonló értékben, névértéken.
al peso *o* (pézo) súly szerint.
al pezzo *o* (-cco) darabszám.
alpha et omega *g* a kezdet és a vég (a görög ábécé első és utolsó betűje: a és a hosszú ó).

alphabet‖um *g* ábécé, betűrend | **-ikus** ábécérendes, betűrendes.
al piac‖ere, -imento *o* (-cseere, -csimento) tetszés szerint.
Alpini *o* olasz hegyi csapatok.
alpinis‖mus az Alpesek tanulmányozásával foglalkozó tudomány; a hegymászás | **-ta** hegymászó.
al punto *o* pontosan.
al secco (szekko) *o* száraz falra festés, a fresco ellentéte.
al segno *o* (nnyo) a jelnél, a jelhez vissza.
alt, alto *o* tulajdonkép magas, az énekben a második hang, a magasabb középhang.
al tempo *o* ütemre.
alter‖ál bosszant, bánt, zavar | **-atio** izgalom, fölindulás, kisfokú láz, rosszullét | **-ato** *o* változtatva.
alter ego a másik én, helyettes; igen jó barát. (Vki, a ki igen hasonlít egy más valakihez, annak -ja.)
alternativ kettős (kérdés, indítvány, terv): kétféle | **-a** választás (kettő közül).
altista *o* énekes, a ki alt hangon énekel.
altruis‖mus önzetlenség, ellentéte az egoismusnak; emberszeretet | **-ta, -tikus** önzetlen.
altum silentium mély csend.
alumn‖atum, -eum iskola, bennlakással és ellátással egybekötve.
alvé *t* török édesség.
a. m. =anno mundi, a világ évében (a világ teremtése óta).
amabili‖s szeretetreméltó | **-tas** =ság.
a majori ad minus a nagyobbról a kisebbre (következtetnl).
amalgam *g* a fémek kénesö-vegyülete, foncsor; keverék | **-isál** összeolvaszt | **-isatio** =ás.
a manco *o* (-kó) hiány címén.
amanuensis hivatali segéd.
amantes, amentes (Terentius) szerelmesek — esztelenek.
amateur *f* (-tőr) műkedvelő, dilettáns; aki nem hivatásszerűen űz valamit.
amazon *g* harcias nő, hősnő.
ambassad‖e *f* (*an*baszád) követség | **-eur** (-őr) követ.
ambitio becsvágy, törekvés | **-nál** vmire törekszik, jogot tart vmire | **-sus** becsvágyó, törekvő.
ambitus folyosó.
ambó mindkettő; két nyerő-szám (a lutrin).
ambra *ar* jó illattal égő szer.
ambrosia *g* a görög istenek étele.
ambrosianus Ambrosius püspökre vonatkozó.
ambula‖ns bejáró, járó (beteg), bujdosó (pl. köszvény), mozgó (posta) | **-ntia** bejáró betegek; nyilvános rendelési mozgókórház, | **-torium** a hely, a hol bejáró betegeket kezelnek.
amelioratio javítás. javulás.
amen *zs* úgy legyen, úgy van.
amendement (am*an*dö*man*) javítást célzó módosítvány.
a mensa asztaltól (elvált házastársak).
amant alterna Camœnæ (Verg.) szeretik a váltakozót a múzsák (tulajdonkép a váltakozó személyű párbeszédeket).
amentia esztelenség | **- senilis** öregkori gyöngülése az észnek.
amer *f* keserű; keserű pálinka.
à merveille *f* (-vej) nagyszerűen, csodálatosan.
a metà *o* (-ta) felében, egyenlő kockázatban.
amethodikus *g* rendszertelen
amica‖biliter, -liter barátságos úton.
amice barátom! (nálunk jobbára bizonyos kicsinylő mellékízzel).
amici, diem perdidi (Titus) barátaim, ezt a napot elvesztettem.
amicitia barátság.
amicus certus in re incerta cernitur veszélyben tetszik ki az igaz barát.
amicus Plato, sed magis amica veritas (Aristoteles) Plato a barátom, de még inkább barátom az igazság.
a minima a büntetés csekélysége miatt (föllebbezni).
amissio veszteség.
amnesztia *g* elfelejtése (a bűnnek), kegyelem, közbocsánat.
amok a malájoknál az őrület egy neme, melynél az illetők vadul végigrohannak az utcákon, esetleg gyilkolva is.

amor vincit omnia a szerelem mindent legyőz.

amoralis aki a morál iránt közömbös.

amorett *o* (-ret) kis szerelmi isten (angyalka formájú).

amor‖evole *o* (**e**vole), | **-oso** szerelmes, udvarló ; a zenében : kedvesen.

amorph *g* alaktalan.

amortis‖ál *f* törleszt (tőkét) | **-atio** =és.

amov‖eál elmozdít | **-ibilis** =ható.

amour *f* (-úr) szerelem.

ampelo‖graphia a szőlészet tudománya | **-graphus** | **-lọg** | **-logus** aki e tudománnyal foglalkozik | **-logia** szőlészet.

ampère *f* (*an*per) a villamosság erejének mérésére szolgáló egység.

amphibium *g* kétéltű ; hüllő.

amphitheatrum *g* félköralakú színház, melynek nézőtere lépcsőzetesen emelkedik.

amphora *g* nagy kétfülű kókorsó.

ampliatio, amplificatio bővítés, halasztás.

amplitudo tágasság, bőség.

amput‖ál levág | **-atio** orvosi műtét útján való levágása vmely testrésznek.

amulet *ar* bűvös ereklye, óvószer.

amus‖ál *f* (aműz-) szórakoztat, mulattat | **-ans** =tató, | **-ement** (-m*an*) =ás.

anabaptista *g* újra-keresztelkedő (felekezet).

anachoreta *g* remete.

anachronis‖mus *g* kortévesztés, korszerűtlenség | **-tikus** korszerűtlen (pl. ha Cicero korában vasutakról szólunk).

anæmi‖a *g* kevésvérűség, vérszegénység | **-kus** kevésvérű, vérszegény.

anæsthe‖sia *g* érzéketlenítő szerekkel előidézett állapot, érzéketlenség | **-ticum** érzéketlenítő szer.

anagramm *g* betűcsere (egy szó betűinek kicserélése úgy, hogy más értelmes szó származzék : Rodosto, ostorod).

anakoluthia *g* nyelvi következetlenség (midőn a mondat vége nyelvtani szerkezeténél fogva nem illik össze elejével).

anakrusis *g* verstanban ütem-előző szótag.

analekták *g* egy v. több íróból kiszemelt helyek gyűjteménye ; összegyűjtött tudományos megfigyelések.

analog *g* hasonló, megfelelő | **-ia** hasonlat, hasonlóság | **ad -iam** vminek példájára. vminek mintájára | **-on** vmi hasonló.

analphabeta *g* írástudatlan, betűt nem ismerő.

analy‖sál *g* elemez, bont, taglal | **-sis** =és, =ás | **-tika** elemzés tana | **-tikus** =ő, =ó.

ananké *g* a szükségesség (végzet) megszemélyesítője.

anapæstus *g* két rövid és egy hosszú szótagból álló versláb.

anarchi‖a *g* fejetlenség, törvénynélküliség, zűrzavar | **-kus** fejevesztett, zabolátlan, felfordult | **-sta** minden törvényes rend ellenzője, fölforgató.

anastigmat *g* egy fényképező lencse-faj.

anathema *g* egyházi átok | **- sit** átkozott legyen.

anatóm‖ia *g* boncolástan | **-us** a vele foglalkozó.

anceps kettős, kétes, kétféle értékű szótag (amely lehet hosszú is, rövid is.)

anch' io sono pittore *o* (ankio) (Correggio) én is festő vagyok.

anchois *f* (*an*soa) **anchovis** (*an*sovisz) ajóka (halféle).

anciennitás *f-l.* korszerintiség (főkép a hivatali szolgálati időben).

ancien régime *f* (*anszien* rezsim) régi uralom, állapot.

ancilla szolgálóleány.

ancora *o* még, még egyszer, újra.

andant‖e, -ino *o* lassan, lassacskán.

androgynia *g* hímnős képződmény.

ándung *n* (e h. ahnung) sejtelem.

androphag *g* emberevő.

anekdota *g* adoma.

anemometer *g* szélmérő.

aneroid *g* légsúlymérő ritkított levegővel

a nescire ad non esse a nem ismerésből a nem létezésre (következtetni).

angaria *o* évnegyed, évnegyedre járó fizetés.

angazsál l. *enga*geal.

angelus angyal ; az «angelus Dei» (úr angyala) kezdetű imádság ; esti harangszó.

angina *g* torokgyulladás, szívgörcs.

anglaise *f* (*ang*léz) angol tánc.

anglican vallás: Anglia uralkodó vallása.
anglicismus angolosság (nyelvben).
anglomán angolokért lelkesedő | **-ia** angolokért való lelkesedés (rosszaló ért.).
anguis in herba (Verg.) kígyó a fűben (rejtőzik).
anilin bizonyos festékfajták.
animadversio észrevétel, megjegyzés.
animál buzdít, biztat, lelkesít.
animalis állati.
animato *o* élénken.
animo *o* kedv, jókedv, lendület | **-so** kedvvel, frissen.
animos||us rosszindulatú, ingerült | **-itas** =ság, =ség.
animus lélek, jogi műnyelven: szándék; pl. - nocendi ártó szándék.
animus meminisse horret (Verg.) a lélek borzad az emlékezéstől.
anisette *f* (-zet) ánizsos pálinka.
anker *n* horgony, vasmacska.
ankét (francia helyesírással enquête) *f* szakértekezlet.
ankylosis *g* ízületmerevedés.
annalis évkönyv (többessz. annales) | **-ta** író.
anne||ctál csatol, mellékel, meghódoltat | **-xio** =és, ás | **-xum** melléklet.
an nescis longas regibus esse manus? (Ovidius) hát nem tudod, hogy a királyok keze hosszú?
an nescis, mi fili, quantilla prudentia mundus regatur? (III. Gyula pápa, mások szerint Oxenstjerna Axel) hát nem tudod, fiam, mily kevés bölcseséggel kormányozzák a világot?
Annibal ad portas Hannibal a kapuk előtt (a veszély közel van).
anniversarium évforduló.
anno évben (... ik évben) | **- currente, anni currentis** (a. c.) a folyó évben | **- Christi** vagy **- domini** (a. D.) az Úr évében | **- salutis** az üdv évében.
anno dazumal *n* akkor, régente.
annonc||e *f* (-*nonsz*) hirdetés | **-ál** hirdet (újságban).
annot||ál följegyez | **-atio** =és.
annuál ráhagy, helyesel.
annualis évi.
annuitás évi törlesztés, évi járadék, részlet.
annularis gyűrűforma; a gyűrűsujj.
annull||ál megsemmisít | **-atio** =és.
annunci||ál jelent | **-atio** =és.
anód *g* igenleges áramvége a villamos vezető-elemnek; áramtovábbító.
anomáli||s *g* szabálytalan, visszás, fonák | **-a** =ság.
anomia *g* törvénytelenség.
a non posse ad non esse a lehetetlenségből a nemlétre (következtet).
anonym *g* névtelen | **-itas** =ség.
anorgani||kus *g* szervetlen | **-smus** =test.
anormalis szabálytalan, szabályellenes.
Anschluss *n* csatlakozás (pl. Ausztriának a német birodalomhoz való cs.-a).
antagonis||mus *g* ellentétesség, versengés | **-ta** ellenfél.
ántánt 1. entente.
antarkti||kus *g* délsarki | **-isz** déli sarkvidék.
ante előtt.
anteacta előzmények, előbb történő dolgok.
anteced||ens megelőző | **-entiák** előzmények | **-ál** elől jár, előnye van.
ante Christum natum Krisztus születése előtt.
antedatál előbbről keltez.
antenna árboc; a rádió hullámfogója.
antediluvianus özönvíz előtti.
antependium az oltár elejét és oldalait fedő érc- vagy szövetdiszítmények.
anteponál előhelyez, előnyt ad.
antepositio előre helyezés.
anterioritas időbeli előny.
anteveniál megelőz.
anthologia *g* virágfűzér, kisebb irodalmi munkák gyűjteménye, szemelvények.
anthracit *g* a kőszén legjobb faja.
anthrax *g* lépfene, pokolvar.
anthropo... *g* összetételekben · az emberre vonatkozó.
anthropophag *g* emberevő.
anthropolog||us, *g* embertannal foglalkozó | **-ia** embertan.
anthropomorph *g* emberi alakú | **-ismus** embericsítés, istennek emberi alakban, emberi sajátságokkal való feltüntetése.

anti . . *g* összetételekben : ellen.
anti-alkoholista *g* nyelvi idegenszerűségek ellensége, nyelvtisztító.
antichambr‖e *f* (*antisan*br) előszoba | **-iroz** előszobáz.
antichristus *g* Krisztus ellenfele (a sátán).
anticip‖ál előlegez | **-ando** előlegesen | **-atio** előlegezés.
antidotum ellenszer.
antik *f* ódon, régi, őszerű.
antikritika *g* ellenbírálat.
antiloqu‖ista ellene szóló | **ium** ellenbeszéd.
antipapa ellenpápa.
antipathi‖a *g* idegenkedés, ellenszenv | **-kus** visszatetsző, visszataszító.
antiphona *g* egyházi ének, melyet a karok váltakozva mondanak.
antipod, | -us *g* ellenlábas.
antiqua (régi) a nyomtatásban az álló latin betű.
antiqu‖arius ódonkönyv- v. régiségkereskedő | **-arice** ódonság-kereskedő útján | **-arium** ódonkönyvkereskedés | **-itás** régiség, ódonság.
antirabicus veszettség elleni.
antisémit‖a *g* semita-ellenes | **-ismus** = ség.
antiseptikus *g* fertőzés, rothadás elleni (szer).
antitalentum *g-l* vki, akiben épen az ellenkezője van meg ama tehetségeknek, melyek kellenének.
antithesis *g* ellentét.
anzágol *n* füllent, elveti a sulykot.
anxietas nyugtalanság, szorongás.
aorta *g* a legnagyobb ütőér.
apacs útonálló (egy indián törzs neve után).
apage *g* el! el innen! takarodjál!
apage, Satana(s)! távozz tőlem, sátán!
apanage *f* (názs) havipénz, évi járadék.
à part *f* (pár) a parte *o* félre, (hogy a többi szereplő ne hallja).
apart *f* vmi különleges.
apath‖ia *g* közömbösség, nemtörődés, érzéketlenség | **-ikus** egykedvű, részvétlen, közömbös.
apellál föllebbez.
Apelles post tabulam Apelles a kép mögött (vigyázni kell, hogy a festő, ha művét bíráljuk, jelen ne legyen).
apepsia *g* nem-emésztés.
aperçu *f* (-szű) észrevétel, ötlet · jó mondás.
aperientia megnyitó, oldó, hajtó szerek.
aperietur vobis (Biblia) meg fog nyíttatni nektek.
apéritif *f* pálinka, melyet étkezés előtt szoktak inni.
apert‖e nyiltan | **-ura** üresedés, nyílás.
à peu de frais *f* (apő dö fré) kevés költséggel, fáradsággal.
à peu près *f* (apö pré) csaknem.
apex csúcspont.
aphelium *g* naptávolság (mikor a nap a földtől, vagy vmely égi testtől legtávolabb van).
apheresis *g* elvétel, rövidítés a szó elején.
aphoris‖ma *g* (töredékes) gondolat, velős vagy helyes mondás | **-tikus** töredékes (beszéd, gondolatok).
a piacere *g* (-cseere) tetszés szerint.
apicultura méhészet.
à pied *f* (apje) gyalog.
aplomb *f* (apl*on*) biztosság a föllépésben; nagy önérzetesség, mely indokolatlan | **-bal** nagy garral.
a poco a poco *o* lassan-lassan.
apod *g* lábatlan.
apodikti‖kus *g* határozott, cáfolhatatlan, ellenmondást nem tűrő | **-ce** = an, = ul, = en.
apogæum *g* földtávolság (a földnek a holdtól való legnagyobb távolsága).
à point *f* (apo*en*) kellőleg ; semmibe (játszani a billiárdban).
apokalyp‖sis *g* szent János Jelenések Könyve | **-tikus** homályos, rejtélyes.
apokope *g* a szó megrövidítése a végén.
apokryph *g* nem hiteles, ösmeretlen szerzőjű, koholt (írások) ; névtelen, kétes hírű (szerző).
apolog‖etika hitvédelemtan ‖ **etikus *g*** védőirati, védőszónoki | **-ia** védőbeszéd, védőirat, tanítómese.
apophtegma *g* rövid, velős mondás.
apople‖ktikus *g* gutaütött, gutaütésre hajló | **-xia** gutaütés.
aposta‖sia *g* hitehagyás | **-ta** hitehagyott.

a posteriori az utóbb történtekből, tapasztalatokból, a következményekből (az előbb történtekre következtetni).

aposztrof *g* hiányjel | **-ál** hiányjelet tesz; vkit megszólít | **apostrophe** *f* (of) vkinek megszólítása.

apothekari||um *g* gyógyszertár | **-us** =os.

apotheosis *g* istenítés, dicsőítés.

a potiori a nagyobb, a ifő dolog után: többnyire utána teszik: **fit denominatio** történik az elnevezés.

apparatus készülék, műszer, készültség, felszerelés, hozzávaló.

apparent rari nantes in gurgite vasto (Verg.) itt ott egy-egy úszó tűnik fel a széles örvényben.

apparet id etiam cæco vak is látja.

apparitio szellemjelenés.

appartement *f* (-tm*an*) lakosztály, helyiség.

appassionato *o* szenvedélyesen.

appell||ál fölebbez, megkérdez | **áta, -atio** =és.

appendicitis vakbélgyulladás.

appendix toldalék, függelék.

appero||eptio megértés, fölfogás | **-ipiál** megért, felfog.

appertinentia hozzátartozó dolog.

appetentia vágy, ösztön.

appetitus étvágy.

applan||ál, -iroz kiegyenget, egyenesít (egyenetlen területet), elsimít (viszálykodást).

applau||dál tapsol, kihív (színházban) | **-sus** taps.

applic||abilis alkalmazható | **-ál** alkalmaz | **-atio** =ás, | **-atiós munka**: szövött-áru díszítése olyformán, hogy más szövetből kivágott díszítményt varrnak rá.

appoint *f* (apo*en*) különböző összegekről szóló kölcsönkötvények egyike; pénztárjegy.

apport||e! *f* (aport) hozd! | **-iroz** elhoz (kutyákról mondják).

appositio hozzátétel, értelmező.

apprecatio könyörgés.

appreciál becsül, értékel.

apprehen||dál neheztel, zokon vesz | **-sio** =és sértődés | **-siv(us)** érzékeny, hamar sértett.

appret||ál, -iroz *f* előkészít | **-ura** az elkészített szövet csinosítása.

approb||ál jóváhagy, javall | **-atio** =ás | **-atur** megengedtetik (valamely könyv kinyomatása).

approfondál megmélyít, mélyére hat.

appropri||ál kisajátít | **-atio** =ás, a költségvetésnek bizonyos kormány számára való megszavazása.

approximativ megközelítő | **-e** =leg.

appulsus ösztönzés, unszolás, indítás.

à présentation *f* (-*an*tasz*jon*) felmutatáskor (fizetendő váltó).

après nous le déluge *f* (apre nu lö delűzs) utánunk az özönvíz.

a prima vista *o* első látásra.

a priori előlegesen; mindent megelőzően.

à propos (apropo) alkalmas időben: most jut eszembe.

à proportion *f* (-szj*on*) vminek arányában, a körülmények szerint.

apsis *g* a templom szentélyének félköralakú végződése.

a punto d'arco *o* a vonó végével.

a quattro *o* négy számára (hangra, kézre).

aqua fortis választó víz.

aquæduct vízvezeték.

aquarell vízfestmény.

aquarium vízmedence (melyben vizi állatok és növények gyüjteménye van).

à quatre mains *f* (akatr m*en*) négy kézre.

aquavitæ pálinka.

arabeszk *o* arabstílű dísz.

aranjuezi szép napok (idézet Schiller *Don Carlos*-ából) kellemesen töltött idő.

arak, arrak *ar* pálinkanem (rizspálinka).

aræometer *g* folyadék sűrűségmérője.

arbit||er | **-rator** választott bíró | **-rarium** saját nézete szerint való döntés; választott bírósági határozat | **-rarius** önkényes, hatalmaskodó.

arbitrage *f* (rázs) választott bírók ítélete; értékpapír-spekuláció az ugyanazon időben két piacon fennálló árkülönbség alapján.

arcade *f* (arkád) íves csarnok.

Arcades ambo (Verg.) mindkettő arkádiai (hol kitűnő szamárlegelő volt, tehát: két együgyű, ostoba figura).

arcanum titkos szer.
archæolog||ia *g* régiségtan | **-us** régiségtudós.
archai||kus *g* régi, ódon | **-stikus** régies, régieskedő | **-smus** régiesség.
archetypus *g* ősi, eredeti alakja vminek.
archi... *g* összetételekben: fő.
archiepiskopus *g* érsek.
archimandrita *g* a keleti egyház nagyobb kolostorainak főnöke.
archimedesi csavar *g* végtelen csavarvonal.
archipelagus *g* szigettenger.
architekt||us *g* építész | **-onika** =ettan | **-onikus** =szeti | **-ura** =et.
architrav *g* oszlopon nyugvó főgerenda.
archiv||arius *g* levéltáros | **-um** levéltár.
arcière *f* (arszjeer) íjász, nyilas | **-gárda** az osztrák császár testőrcsapata, mely vmikor íjászokból állt.
arco *o* vonó.
ardito *o* bátran.
ardua quæstio nehéz kérdés.
arduitas meredekség, nehézség.
à reculons *f* (arökülon) hátrafelé.
aréna küzdő-tér; nyári színkör.
árend||a haszonbér, bérösszeg | **-ás** bérlő | **-ál** kibérel, bérel.
areola holdudvar.
areopag *g* athéni törvényszék.
argentum vivum kénesó.
argonauták akik az Argo hajón az aranygyapjúért mentek
argot *f* (argo) tolvajnyelv; valamely mesterségbeliek beszédmódja.
argument||um bizonyíték, érv | **-ál** bizonyít, megokol | **-atio** =ás, érvelés.
argumentum baculinum botkimondta érv (mikor bottal kell bizonyítanunk vmit).
argumentum ad hominem ép arra az emberre vonatkozó bizonyíték, akivel beszélünk.
Argus-szem: igen figyelmes, mindent észrevevő szem (mint a százszemű Argusé).
ári||a *o* dal, l. árja | **arioso** =szerű.
ariditas szárazság.
aristocrat||a *g* főúr, előkelő | **-ia** főúri rend, előkelőség | **-ikus** főúri, előkelő | **-ismus** főrendiség.
arithmetik||a *g* számtan | **-us** =tudós.
árja régebben az indogermánok neve, később csak a hindu és perzsa népé. Ma jobbára csak a nem-sémi népfajokra alkalmazzák.
áristom börtön.
arktikus *g* északsarki.
arlecchino l. harlekin.
armáda, armádia *s* hadsereg.
armális nemes-levél | **-ta** címerlevelesek.
armatura fegyverzet; gőzhajók, gépkocsik stb. teljes felszerelése.
armée *f* (armé) hadsereg | **- volante** (*ant*) röpülő csapat | **Armeecorps** *f-n* (kór) hadtest.
armistitium fegyverszünet.
armoni||co, -oso *o* (moniko, -ózo) összhangozva, harmonikusan.
árnika *g* egy gyógyító növény neve.
aroma *g* zamat, illat | **-tikus** =os.
arpeggi||o (-dzso) *o* a zenében hárfaszerű előadásmód.
arrang||ement *f* (ar*a*nzsm*a*n) rendezés, elrendezés | **-iroz, arranzsál** rendez, elintéz.
arrestáns fogoly.
arretál *f* letartóztat.
arrière-garde *f* (arjer-gard) hátvéd.
arrivál *f* célhoz ér.
arrog||ál magának (valamit) tulajdonít, követel | **-áns** rátartó, büszke, dölyfös, | **-ancia** főnhéjázás, szemtelenség.
arrondiroz *f* kikerekít.
ars poëtica a versköltés művészete.
arzenál *ar* fegyvertár.
arsis *g* emelkedés (versben).
arteri||a ütőér (mely a szívből hozza a vért) | **-osklerosis** *g-l* érelmeszesedés.
artézi kút mélyfúrással készült kút.
arthriti||kus *g* izületi gyulladásban szenvedő, köszvényes | **-s** izületi gyulladás, köszvény.
articul||us cikk, névelő | **-ál** tagol | **-atio** szótagolás ízület.
artiller||ia *f* tüzérség | **-ista** tüzér.
artist||a művész (de csak a cirkusz és orfeum művésze) | **-ikus** művészi.
as római súlyegység, római pénz; egy szem (kártyán), disznó (ász).

asbest *g* egy szálas, fonható ásvány.
ascendens felmenő ágon való.
ascensio fölszállás, mennybemenetel.
asepsis *g* a seb oly állapota, melyben az fertőzés nélkül gyógyítható; az az eljárás, mellyel ez elérhető.
asinus szamár.
asinus ad lyram (Terentius) szamár a lanthoz (vki, a ki nem ért vmihez).
asinus asinum fricat szamár simogatja a szamarat (két ostoba ember dícséri egymást).
asinus in tegulis szamár a háztetőn (vm különös, szokatlan látvány).
aske||sis *g* önsanyargatás | **-ta** =tó | **-tikus** =tó | **-tismus** =tás.
Asmódi *zs* gonosz szellem.
a. S. n. (anno Salvatoris nostri) Megváltónk . . . -ik évében.
à son goût *f* (aszo*ngu*) ízlése, inye szerint.
aspektus látvány, tekintet, megpillantás.
asper||gillum, -sorium szenteltvízhintő | **-sio** behintés, megöntözés (szenteltvízzel).
asphalt *g* földszurok.
aspic *f* (aszpik) hideg hús v. hal mellé tálalt kocsonyásodott lé.
aspir||ál vágyik, törekszik | **-ans** pályázó, jelölt | **-atio** vágy, törekvés.
áspis, -kígyó: egyiptomi viperafaj.
assa foetida ernyősvirágú növény: a belőle nyert büzös, gyantaszerű anyag.
assai *o* (asszái) nagyon.
assanálás az egészségügyi viszonyok javítása.
assassin *f* (-szasz*en*) orgyilkos.
assaut *f* (aszó) támadás.
assecur||ál biztosít | **-atio** =ás.
assemblage (asz*an*blázs), **assemblée** (asz*an*blé) *f* gyülekezet.
assensus helyeslés.
assentál soroz.
assessor ülnök.
assensio hozzájárulás, beleegyezés.
assertorius állító, megerősítő, biztosító.
Assicurazioni generali *o* (-cióni dzse-) általános biztosítások.
assidu||itás kitartás | **-us** =tó.
assiette *f* (asziet) tányér; előétel, közbenső étekfogás.
assign||ál utal, utalványos | **-ata** utalvány (pénznem a francia forradalomban).
assimil||ál magához hasonlóvá tesz, beolvaszt, áthasonít | **-álódik** hasonlóvá lesz, (át-)hasonul | **-atio** áthasonulás.
assis||tál segít, segédkezik | **-tens** (orvos- v. tanár-)segéd | **-tentia** segédkezés.
associa||lódik társul | **-tio** =ás | **-tio idearum** eszmetársítás.
associé *f* (aszoszié) társ, üzlettárs.
assonantia, asszonánc a sorvégi szótagok rímet pótló összhangzása, melyben a magánhangzók ugyanazok, a mássalhangzók csak rokonok (kapocs—habos).
assortiment *f* (aszortim*an*) választék.
assumtio Mária mennybemenetele.
assurance *f* (aszür*ansz*) biztonság.
asterisous *g* csillagjel (*).
asteroid *g* apró bolygó.
asthenia *g* erőtlenség, gyöngeség.
asthma *g* nehéz lélekzés | **-tikus** =ű.
astigmatismus *g* látáshiba, melynél főkép a tárgyak széleit látjuk elmosódva.
astralis összetételekben: csillag-.
astro||labium *g* csillagok magasságát mérő szerszám | **-log** csillagjós | **-logia** jövendölés a csillagokból | **-nom** csillagász | **-nomia** csillagászat.
a suo arbitrio (-átrio) *o* kénye-kedve szerint.
a suo placito *o* (placsito) ahogy neki tetszik.
asylum *g* menedék, rejtekhely.
asymmetri||a *g* részaránytalanság | **-kus** nem részarányos.
ász lásd: *as*.
asztrakán (orosz város neve) prémfaj.
atavis||mus testi és szellemi tulajdonságok átöröklése | **-ticus** örökletes, ősi.
atak l. attaque.
ataxia *g* rendetlenség (orvosi műszó).
atelier *f* (-lyé) műterem.
a tempera *o* (te-) festés enyves alapon, rendszerint tojásfehérjével higított festékekkel.
a tempo *o* a kellő időben, ütemre.
aszfalt *g* földszurok.
aszkézis l. askesis.
atheis||mus *g* istentagadás | **-ta** =ó.

athlet‖a *g* bajvívó, bajnok, igen erős ember | **-ika** testedző, izomerősítő működés | **-ikus** bajnoki.

atlasz *g* térkép-, vagy képgyűjtemény; fényes selyemszövet; az első nyakcsigolya.

atmosphær‖a *g* légkör | **-ikus** =l.

atom *g* parány | **-ista** az atomelméletet valló görög bölcsészeti iskola tagja.

aton‖ia *g* hangsúlytalanság; lankadtság, lazulás | **-ális** bágyasztó.

à tort et à travers *f* (ator e atraver) összevissza, keresztül kasul.

àtout *f* (atu) 1. adu.

à tout prix *f* (tu pri) minden áron.

a tre *o* háromnak, hármasan, | **- parti,** | **- voci** (-csi) három részre, hangra.

atrium a római ház előcsarnoka.

atrocitás kegyetlenség, kegyetlenkedés.

à trois *f* (atroa) hármasban, háromnak.

atrophia *g* sorvadás.

attacca *o* (-kka) (fűzd hozzá) köz, pihenés nélkül.

attach‖é *f* (atasé) követségnél alkalmazott képviselője a hadseregnek, flottának stb. | **-ement** (*man*) ragaszkodás | **-iroz** hozzácsatol, melléje ad.

attaqu‖e *f* (atak) lovas roham, támadás | **-iroz** megtámad, megrohan.

attent‖ál merényel | **-atum** merénylet.

attention *f* (*atanszion*) figyelem.

attenuatio gyöngülés, vékonyodás.

attest‖ál tanusít | **-atum** =*ás*.

attikai só: elmésség.

attitude *f* (-tüd) magatartás, testtartás.

attra‖ctio vonzás; nagy vonzóerejű személy v. dolog (pl. színésznő, színdarab) | **-ctiv** vonzó | **-hál** vonz.

attrap‖pe *f* (atrap) cselvetés, tőr | **-ál, -iroz** rajtakap, elcsíp.

attribu‖ál tulajdonít (vkinek vmit) | **-tum** ismertető jel, tulajdonság, jelző.

aubade *f* (obád) reggeli zene, hajnali ének.

auberge *f* (oberzs) kocsma, szálló.

au besoin *f* (obezo*en*) szükség esetén.

aubusson *f* (obüsso*n*) egy szőnyegfajta.

a. u. c. (anno urbis conditae) a város (Róma) alapítása után . . . -ik évben.

au contraire *f* (oko*n*treer) ellenkezőleg.

au courant *f* (okura*n*) folyó (árban) | **-lenni:** a legújabb dolgokat vagy eseményeket ismerni.

auctio árverés | **-nator** =vezetője.

auctor szerző | **-itas** tekintély.

audaces fortuna juvat (Verg.) a merészeket segíti a szerencse.

audacter calumniare, semper aliquid hæret (Plutarchos) bátran kell rágalmazni, vmi csak ottragad.

audax Japeti genus (Hor.) Japetus merész nemzetsége: az emberiség.

audiatur et altera pars (Seneca) hallgassuk meg a másik félt is.

audientia kihallgatás.

auditor hallgató; hadbíró | **-ium** hallgatóság; a terem, hol a hallgatóság összegyűl.

Auer-fény feltalálója után elnevezett gázizzófény.

au fait *f* (ofé) tudomással bírni, tájékozva lenni vmi felől.

auflag *n* rávaló, hús (főzelékhez), feltét.

au fond *f* (o *fon*) alapjában véve, igazán szólva, tulajdonkép.

aufsatz *n* talpas tál.

Augias istállója nagyon piszkos hely | **-t kitisztítani:** igen nehéz munkát végezni.

augment‖ál növeszt, növel | **-atio** =és.

augur római jós (aki a madarak röptéből stb. mond jövendőt).

augur augurem videns ridet augur augurt látva nevet (két olyan ember, kik kölcsönösen tudják egymásról, hogy csalnak vagy nagyképűsködnek).

augustana confessio ágostai hitvallás.

augus‖tus fenséges | **-tinus** szent Ágoston-rendi barát.

aul‖a fejedelmi, főpapi udvar; gyűlésterem, díszterem | **-ikus** udvari érzelmű ember.

au marc *f* (omark) tiszta arany vagy ezüst súly szerint.

au moment *f* (omoma*n*) ebben a pillanatban, rögtön.

a una corda *o* egy húron.

au porteur *f* (oportőr) az előmutatóra.

aura popularis népszerűség, népkegy.

aurea mediocritas (Hor.) arany középszer.
aureola sugárkör, dicskör.
auripigment arzén- és kéntartalmú citromsárga ásvány.
aurora hajnal.
au revoir *f* (orövoár) a viszontlátásig.
auri sacra fames (Verg.) szent pénzvágy.
auscultatio hallgatódzás, h. által való orvosi vizsgálat.
auspicium előjel, kilátás; védelem, pártfogás; **sub auspiciis (regis)** (királyi) kitüntetéssel.
aut, aut vagy, vagy.
autarkia *g* önmagával való kielégítés, más államra rá nem szorulás, önellátás.
aut Cæsar, aut nihil vagy **nullus** vagy Caesar vagy semmi (senki).
authen‖ticitas *g-l* hitelesség | **-tikum** eredeti okirat | **-tikus** hiteles | **-tisál** hitelesít.
auto *g* összetételekben: magától működő. (Autos: sajátmaga.)
auto l. automobil.
autobus társas gépkocsi.
auto-car *g-a* tíz-húsz személyt befogadó nagy autó.
autobiographia *g* önéletrajz.
autochthon *g* őslakos.
autodafé *s* az inquisitio által elítélt eretnekek ünnepélyes megégetése.
autodid‖akta *g* aki tanító nélkül tanult | **-axis** tanító nélkül tanulás.
autogonhegesztés *g* a hegesztés egy módja.
autograph *g* írást, rajzot sokszorosító gép; eredeti kézírás | **-ia** kéziratok sokszorosítása géppel, könyomat | **-ál** kéziratot sokszorosít | **-ikus** sajátkezű | **-um, autogramm** saját kézirat.
autokrat‖a *g* kényúr, korlátlan parancsoló | **-ia** kényuraság | **-ikus** kényúri.
automat‖a *g* önmagától mozgó | **-ikus** gépies.
automobil, *g-l* rövidítve **auto:** gépkocsi.
autonom *g* saját hatáskörrel, jogkörrel biró; saját hatáskörében, más államtól függetlenül megállapított (pl. vámtarifa).
autonomi‖a *g* saját hatáskörében, jogkörben való elintézés joga, | **-ista** aki ily jogot követel.
autopsia *g* saját szemével való látás, megfigyelés, tapasztalás; a halál okának kiderítése végett való boncolás.
autor szerző | **-isál** felhatalmaz | **-isatio** felhatalmazás.
autos epha (efa) *g* ómaga mondta.
autostráda *g o* gépkocsiút.
autosuggestio *g-l* az a képessége vkinek, hogy sajátmagát helyezheti hypnotikus állapotba, v. valamit elhitet magával.
autotaxi *g-l* taksamérős automobil.
autotypia *g* a kép-sokszorosítás egy neme.
aut vincere aut mori vagy győzni, vagy meghalni.
auxesis *g* nagyítás.
auxili‖aris segéd | **-um** segítség.
avan‖ce *f* (av*an*sz) előrehaladás, előrelépés, előny | **-cement** (-m*an*) előlépés, előléptetés | **-ciroz** | **-zsál** előlép.
avantage *f* (av*an*tázs) előny, haszon.
avant corps *f* (av*an*kór) előcsapat, elővéd.
avanti *o* előre.
ave Cæsar, morituri te salutant üdvözlégy Caesar, a halálra menők köszöntenek (a gladiátorok kiáltása, amikor a circus porondjára léptek).
ave Maria! üdvözlégy Mária!
aventur‖e *f* (av*an*tür) kaland | **-ier** (lié) kalandor, szélhámos.
avenue *f* (avönü) fasorokkal beültetett széles út.
a verbis ad verbera szóról ütlegekre.
avers előlap (pénzen, érmen).
aversio idegenkedés.
avertissement *f* (-szm*an*) értesítés.
aviatika a levegőben való repülés mestersége (a *l* avis-ból: madár).
aviditas kapzsiság, mohóság.
avis *f* (avi) tudósítás, értesítés.
avi‖so *o* tudósítás, értesítés, értesítőlevél | **-sál** értesít | **aviso-hajó:** gyorsmenetű hadihajó, hírközvetítésre és kémszolgálatra | **-so levél:** tudósítvány.
a vista *o* látás után, látra (váltókon).
a voce sola *o* (vócse) egy hangra.
axioma *g* alapelv; bölcs mondás.
azbeszt l. asbest.
azúr *ar* az ég kékje; égszínkék.
azsúr l. à jour.

B

B-lista azon hivatalnokok névjegyzéke, kiket létezámapasztás céljából elbocsátanak.

baby *a* (bébi) kis gyerek, csecsemő.

baccalaure||us babér-koszorús (egyetemi fok) | **-atus** a *b.*-i cím.

baccarat *f* (bakara) francia kártyajáték.

bacchans, bacchansnő Bacchus papja, papnője; fajtalan, kicsapongó személy.

bacchanalia dőzsölés napja; tivornya.

bacillus fertőző bajokat okozó gomba.

backfisch *n* gyereklány, süldőlány.

back hand (bek hend).

backs *a* (beksz) hátvéd a labdarugó játékban.

baconis||mus Baco bölcselete | **-ta** e bölcselet követője.

baculus in angulo, ergo pluit a bot a sarokban van, tehát esik (sületlen következtetés).

Bædeker ismert útikönyvek kiadója: maga az útikönyv.

bagage *f* (**-ázs**) poggyász, holmi; csőcselék.

bagatelle *f* (**-tel**) csekélység, semmiség, potomság | **-ügyek** kisebb polgári peres ügyek | **-per** kisebb polgári ügy iránti per.

bagger *holl* kotró-gép, **-hajó** (kikötőkben, folyókon) | **-oz** ilyen hajóval tisztít.

bagno *o* (**-nnyo**) gályarabság; kényszermunkával járó fogság.

bai (helyesen: bale) *f* (bé) kis tengeröböl.

baignoire *f* (benyoár) fürdőkád; földszinti színházi páholy-fajta.

baiss||e *f* (bessz) árcsökkenés, árhanyatlás | **-ier** (**-sszié**) aki a tőzsdén árcsökkenésre spekulál.

bajadér *port* indiai táncosnő.

bajazzo *n* (**-cco**) bohóc, Paprika Jancsi, pojáca (az *o* pagliaccioból).

bájzli *n* alacsonyrendű csapszék.

bajonét *f* szurony, panganét.

bájram *t* török ünnep.

bakelit jól megmunkálható műgyanta-faj.

baklis = l. backfisch.

baksis *p* borravaló.

baktérium *g* bacillus, fertőző betegségeket okozó gomba.

balalajka *or* húros orosz hangszer.

bála *n* göngyöleg.

balanc||e *f* (*-ansz*) egyensúly | **-ier** (*-anszjé*) nagy emelő, mely vízszintes tengely körül himbálódik | **-iroz** egyensúlyoz.

baldakin *ar* mennyezet.

balek együgyű, ügyefogyott ember.

balkanizál a Balkánéhoz hasonló állapotokat teremt.

balkon *f* erkély.

ballada *s* drámai jellegű elbeszélő költemény.

ballast *n* felesleges teher (a hajón), fenéksúly, terhelő.

ballerina *o* táncművésznő, táncosnő.

ballet *f* táncos színmű, színházi táncosnők kara.

ballist||a *g* hajító-gép | **-ika** a hajított testek pályájáról szóló tudomány.

ballon *f* léggömb, gömb | **- captif** kötött léggömb | **- d'essai** (deszé) kísérleti =.

ballot||tage *f* (balotázs) választás v. szavazás golyóval | **-iroz** golyóz.

balneo||graphia, -logia *g* a fürdőkről szóló tudomány | **-logus** a vele foglalkozó.

bal paré *f* udvari bál, nagyon előkelő közönségű bál.

balustrade *f* (**-lüsztrád**) korlát, könyöklő.

baluszter *f* apró, oszlopforma támasz épület-részeken, bútorokon.

bambino *o* gyermek; a gyermek Jézus.

banáli||s elcsépelt, köznapi, ízetlen, útszéli | **-tás** =ság, =ség.

bandag||e (*bandázs*) kötelék, sebkötés, kötés | **-iroz** bekötöz.

banderill||a (**-illya**) *s* apró zászlócskákkal ékesített horog a bikaviadalban.

bandéri||um hadi zászló alá gyűlt lovasnép, díszcsapat | **-alis** b.-ot illető | **-sta** a b. tagja.

banderole *f* (*bandrol*) jelmondattal ellátott szalag, lobogócska (dárdán).

bandita *o* rabló, zsivány.

bani román pénz (a leu századrésze).

banjo *a* négerek húros hangszere.

bankett *f* lakoma, ünnepi ebéd, díszlakoma.

bankrott, bankrót *o* tönkrement, bukott; bukás, csőd.

banquette *f* (*banket*) padocska; az alapozás legalsó sora; emelt gyalogösvény.

banzáj *jap* éljen!

baptis||ál *g* megkeresztel | **-ma** =és | **-ták** egy keresztény hitfelekezet neve | **-terium** keresztelő kápolna.

bar *a* ivó (szoba), söröző, borozó; táncos mulató.

barakk *f* deszkaház, faház | **-kórház** deszkaházban elhelyezett ideiglenes kórház.

barba non facit philosophum szakáll még nem teszi a bölcset.

barbár műveletlen, vad | **barbarismus** =ség, =ság; nyelvi idegenszerűség.

barbarossa *o* rőt-szakáll.

barcarola *o* velencei gondolás-dal.

barcasse *f* (-kasz) a hadi és kereskedelmi hajók legnagyobb csónakja.

barchent *ar* pamut-szövet (parget).

bárd *ir* költő, énekes a keltáknál.

barège *f* (-ézs) finom, átlátszó gyapjú-, pamut- vagy selyemszövet.

barét *f* ernyő nélküli, kerek v. szögletes lapos süveg; birétom.

baril *f* 33—45 literes hordócska.

bariton *g* férfi középhang, a basszus és a tenor közt | **-ista** baritonhangú énekes

barkent l. barchent.

barkesz *zs* ünnepi fonott kalács a zsidóknál.

barokk *f* egy cikornyás, díszítésekkel túlterhelt művészeti stílus; furcsa, különös.

barométer *g* légsúlymérő.

baronesse *f* (-esz) bárónő. (Franciák baronne-nak mondják.)

baronizál bárói rangra emel.

barreau *f* (baró) törvényszéki terem; ügyvédi testület.

barrel *a* (berl) hordó; amerikai űrmérték.

barricad||e *f* (barikád) gát, torlasz | **-iroz** eltorlaszol.

barrière *f* (barlier) sorompó.

basa *t* a legmagasb török katonai és polgári méltóságok címe.

basáskodik önkényeskedik.

basi-bozuk *r* török szabad csapat, nem rendes hadsereg katonája.

baslik *t* török fejfödőféle.

basrelief *f* (bareljef) féldombormű.

bassin *f* (baszen) vízmedence.

basta *o* elég! | **-nte** eléggé, derekasan.

bastard *s* törvénytelen gyermek, fattyú; korcsfaj.

bassz||us alhang | **-ista** basszushangú énekes | **basso o continuo** *o* (-tínuo) folytonos b.

bataillon *f* (-ajon) zászlóalj.

batár *f* fedett, magas rúgókon nyugvó. utazó kocsi.

batiszt patyolat, a legfinomabb gyolcs.

batrachomyomachia *g* béka-egér harc.

battéria *f* ágyú-üteg; villamos-telep.

bazár *p* árucsarnok.

bazilika *g* székesegyház (régente törvényszéki csarnok).

baziliszk *g* király-gyík, mesebeli kígyó.

baziroz alapít.

bázis *g* alapzat; alj.

beata virgo boldogságos szűz.

beatific||ál boldoggá avat | **-atio** =ás.

beati pauperes spiritu (Bibl.) boldogok a lelki szegények.

beati possidentes (Hor.) boldogok, akik birtokban vannak; boldog gazdagok.

beati qui moriuntur in Domino boldogok, akik az Úrban húnynak el.

beatus ille, qui procul negotiis (Hor.) boldog, aki távol él a közügyektől.

beau monde *f* (bómond) szép világ; előkelő körök.

beauté *f* (bóté) szépség, kiválóan szép nő.

bébé *f* kis gyermek.

becirker *n* kerületi főnök a Bach-korszakban, általán az abszolutizmus hivatalnokai.

bedlam *a* bolondok háza.

beduin *ar* kóborló, nomád arab.

beefsteak *a* (bifsztek) marhaszelet, angol rostélyos.

bég, bej *t* úri cím Törökországban.

beglerbég *t* a bégek bége, főkormányzó.

bégum *hindu* indiai királyné vagy hercegnő.

behemoth *zs* bibliai állatóriás, valószínűleg a víziló.

beige *f* (bézs) nyers, természetes színű; festetlen gyapjúból szőtt szövet.
bei l. bég.
bejram *t* török ünnep.
belég *n* ellenőrző irat.
bel-esprit *f* (eszpri) szellemes ember.
belga az új belgiumi pénzegység, 5 régi frank.
belial *zs* a sátán.
belladonna *o* nadragulya.
bella gerant alii, tu felix Austria nube hadakozzanak mások, te boldog Ausztria, házasodjál. (Ausztria u. i. többnyire házasságokkal tudta csak erősítgetni hatalmát és területét, míg ugyanezt más országok harccal cselekedték).
bellaque matribus detestata (Hor.) (és) az anyák előtt gyűlöletes háborúk.
belle alliance *f* (bel alj*ansz*) az 1815-ben Bécsben kötött szent szövetség.
belletrist‖a *f* szépirodalmi író | **-ica** szépirodalom.
belle vue *f* (belvű) szép kilátású hely.
bella, horrida bella háborúk, borzasztó háborúk.
bellum omnium contra omnes (Hobbes) mindannyi harca mindannyi ellen.
belvedere *o* szép kilátású épület, vagy hely.
belzebub *zs* az ördögök királya; igen rossz ember.
ben *zs* fiú. (Nevekben: Ali ben Rasid = Ali, R. fia.)
bene jól | bénéje van, előnye van.
benedic‖ite (-di-) mondjatok áldást; az asztali áldás | **-tio** áldás.
benefactor jótevő.
benefici‖arius aki jótéteményt, alamizsnát, javadalmat kap | **-um** jótétemény, haszon, egyházi javadalom.
bene qui latuit, bene vixit (Ovid.) aki jól elrejtőzve élt, jól élt.
benevol‖entia jóakarat, hajlandóság, | **-us** jóakaró, szíves | **-us auditor** önkéntes hallgató.
benignitas jóság, szívesség.
ben marcato *o* erősen kiemelve.
ben tenuto *o* jól kitartva.
ben trovato *o* l. se non è vero.
berceuse *f* (-szőz) bölcsődal.
bergamasca *o* víg olasz táncdal.
bergamotte *f* (-mot) pergamut-körte, finom körte-faj; vászonszerűen szőtt francia gyapjúkelme.
berg‖er *f* (-zsé) pásztor | **-ère** (zseer) = nő.
beriberi egy táplálkozási betegség neve.
bersaglieri *o* (-szajeeri) vadászok az olasz hadseregben. (Egyesszám: -re.)
beseda *cs* daloskör; egyesület.
bésigue *f* (bezig) egy kártyajáték.
besóresz *zs* haszon, nyereség.
besteck *n* evőkészlet; orvosi műszerkészlet.
bestia vadállat, barom, kegyetlen ember | **-lis** állatias, baromi, vad, embertelen | **-litas** = ság, = ség.
bestiarius állatalakokkal díszített oszlopfő.
bête *f* (bét) játékban a vesztes.
bêtise *f* (betíz) ostobaság.
betli *n* a preferánc nevű kártyajáték egy játszmája.
beton *f* kaviccsal v. tégladarabokkal kevert vízálló cement-vakolat.
bianco *o* fehér, tiszta, kitöltetlen (pl. váltó).
bibelot *f* (bibló) apró műtárgyak.
biblio‖graph *g* könyvek ismerője | **-graphia** könyvek ismerete | **-man** könyvmoly | **-mania** túlzott könyvkedvelés | **-phil** könyvkedvelő | **-philia** könyvkedvelés; főleg ritka és érdekes könyvek gyűjtése | **-theka** könyvtár | **-thekarius** könyvtáros.
bice‖ps kétfejű (izom a karon); | **-phal** kétfejű.
biconcav kétfelül homorú.
biconvex kétfelül domború.
bicycl‖e *a* (nem angolosan ejtik, hanem *bicikli*-nek) kerékpár.
bicyclista kerékpáros.
bidet *f* (bidé) keskeny, hosszúkás, állványon nyugvó mosdótál.
biedermeier *n* a XIX. század első évtizedeiben lábrakapott lakásberendezési és iparművészeti stílus.
bienn‖ale két évenkénti, = is két évi | **-um** = időszak.
bifurc‖ál ketté választ, ketté ágazik | **-atio** = ás.
biga kétfogatú kocsi.
bigam‖ia *g* kétnejűség | **-ista, -us** kétnejű.
bigot *f* vakbuzgó | **-éria, -ismus** = ság.

bigre *f* (bigr) terringettét!
bijou *f* (bizsu) ékszer, kisebb csecsebecse.
bilance *f* (*-anz*) mérleg (számadásokban).
bilateralis kétoldalú, kölcsönös.
bilingui‖s kétnyelvű | **-tas** =ség.
bill *a* törvény, =javaslat.
billet *f* (-jé) levélke, biléta | **-doux** (du), **-d'amour** (damúr) szerelmes levél.
billiárd *f* tekeasztal, tekejáték; ezer billió.
bimbasi *t* (helyesen binbasi) ezredes a török hadseregben.
bimetallismus kettős (arany- és ezüst-) valuta.
binocle *f* (-okl) orrcsiptető; látcső.
binom *g* kéttagú.
biograph‖ia *g* életrajz | **-us** =író.
biochemia *g* élettani vegyészet.
biolog‖ia *g* élettan | **-us** aki vele foglalkozik.
biplan kétsíkú repülőgép.
biretum katholikus papok fövege.
bis kétszer.
biscuit *f* (biszkvi) piskóta, kétszersült; máztalan porcellán.
bis dat qui cito dat kétszer ad, ki gyorsan ad.
bis repetita placent (Hor.) ismételt dolgok tetszenek.
bissextilis szökő (év).
bissig *n* csípős, harapós.
bitumen földgyanta (festésnél használják).
bivoua‖c *f* (-vuak) táborozó tanya | **-quiroz** a szabad ég alatt táboroz.
bizantinizmus csúszás-mászás, túlságos hízelkedés.
bizarr *f* fura, különcködő.
blagu‖e *f* (blag) hencegés | **-eur** (-gőr) hencegő.
blam‖ál, vkit nevetségessé tesz, megszégyenít, | **-age** (-ázs) fölsülés, kudarc, baklövés.
blanco *o* l. blanco.
blankéta, blanketta, blanquette (et) *f* ürlap.
blank-vers *a* ötös és hatodfeles jambusi lábakból álló rímtelen verssor.
blasphemia *g* istenkáromlás.
blatt *n* levél, lap (a kártyában); pesti tájszólásban: együgyű, fura.
blaustrumpf *n* (kékharisnya) tudákos nő.
blazirt *f* unott, petyhüdt.
blezur vagy plezur *f* seb | **-os** =es.
bliccel *n* elszökik, elszelel (a lecke, a fizetés elől).
bloc *f* tömeg, tömb; rajz-, írótömb; pártok, szervezetek tömörülése. (L. en bloc.)
blockhaus *n* gerendákból összerótt ház; védelmi és földalatti deszkaépítmény az állóharcban; erődház, sáncház.
blok l. bloc.
blokád *f* ostromzár.
blokiroz *f* körülzár.
blonde *f* (blond) selyem-csipke.
blue *a* (blú) táncfaj.
bluette *f* (blüet) apróbb, könnyed színdarab.
bluff *a* (blöff) megtévesztő céllal való rájesztés.
blúz *f* női ruhaderék, zubbony.
boa óriáskígyó; nyak körül viselt toll- v. prém-dísz.
boarding-house *a* (bórding hauz) kosztos. ház, vendégház, pensio.
bob, bobsleigh *a* (-szlé) nagyobb fajta hegyi csúszó szánkó (ródli).
boche *f* (bos) a németek csúfneve Franciaországban.
bócher *zs* zsidó hittudományi tanuló.
bodega *s* borozóhely.
bœuf *f* (böf) marha | **- à la mode** (böf ala mod) párolt marhahús.
bohème *f* (boem) cigány; rendetlenül élő művész v. író.
boiler *a* (boj=) forraló.
bole l. bowl.
bojkott l. boycott.
bojár *or* előkelő orosz v. oláh úr.
bolero *s* spanyol nemzeti tánc; spanyol rövid női kabát; kerek női kalap.
bowle *n* (bóle) l. bowle.
boléta, boletta *o* bárca, jegy, árujegy.
bolseviki, bolsevista, bolsevizmus, bolsi l. maximalista.
bolus vörös, zsíros anyag.
bombardon *f* mélyhangú, fúvóhangszer.
bombaszt *a* dagály, fellengés, sallangos beszéd | **-ikus** dagályos, fellengős.
bon *f* utalvány vmely pénzösszegre, köte lező jegy | **-à vue** (-vű) «látra» szóló bon.

bona fide jóhiszeműleg.
bonbon *f* cukorka | **-nière** (*bon*bonyleer) =doboz.
bonc *jap* buddhista pap.
bond *a* szelvénnyel ellátott, nem névre szóló kötvény.
bongré malgré *f* akarva nem akarva.
bonhomi||a, -ie *f* (bonomia, -mi) kedélyesség.
bonific||ál jutalmaz, kárpótol, visszatérít | **-atio** =ás, =és.
bonitas jóság, hitelképesség.
bon jour *f* (*bon*zsúr) jó napot.
bonmot *f* (*bon*mó) ötlet, elmésség, élc.
bonne *f* (bon) dada, száraz dajka.
bonorum director jószág-igazgató.
bon sens *f* (*bon szan* vagy *szan*sz) józan ész.
bonton *f* (*bonton*) illem, jó nevelés
bonum kedvezmény, haszon.
bonum vinum lætificat cor hominis jó bor felvidítja az ember szívét.
bonus vir semper tiro jó ember mindig kezdő.
bonvivant *f* (*bonvivan*) világfi, gavallér; ilyen szerepeket játszó színész.
bookmaker *a* (bukméker) könyves, aki lóversenyeken könyvbe jegyzi a nála tett fogadást.
bóra *o* Észak-Olaszországban a hideg északi szél.
bordereau *f* (-deró) jegyzék, lajstrom (kivált bankhoz leszámítolásra beküldött váltókról).
bordure *f* (-dűr) szegély, paszománt.
borgis *f* [bourgeoisból (burzsoa) rontva], egy betűnem.
bornirt *n* bárgyú, korlátolt.
boss *a* Amerikában a pártvezérek, a főkortesek neve.
bossage *f* (boszázs) egyenetlen kő, melynek az épület falán kilátszó lapja nincs faragva.
bosse *f* (bosz) domború díszítmény.
boston *a* egy tánc, boston-keringő; egy kártyajáték.
bosquet *f* (boszke) díszbozót, ligetke, lugas.
bosztandzsi *t* kertész, később szultáni testőr.
botani||ka *g* növénytan | **-kus** füvész, növénytani | **-zál** füvészkedik.
boudoir *f* (budoár) női öltöző, nőszoba.
bouffon *f* (bu*fon*) bohókás.
bougie *f* (buzsi) gyertya; sebészeti eszköz, mellyel szűkült testcsatornákat vizsgálnak vagy tágítanak.
bouillon *f* (bu*jon*) húsleves.
boulevard *f* (bulvár) bástya sétány; utcákká átalakított, fával beültetett bástyák; széles városi út.
bouquet *f* (buké) bokréta; bor zamatja.
bourdon *f* (burd*on*) nagy harang.
bourgeois *f* (burzsoa) polgár; lásd borgis | **-ie** (-zí) =ság.
bouteille *f* (butej) palack, üveg.
boutique *f* (butik) kis bolt; pálinkamérés.
bouton *f* (but*on*) gomb, gombalakú brilliáns fülbevaló.
bóvli *zs* selejtes áru.
bowl *a* (baul) angol eredetű ital; a hozzávaló tál.
box *a* lónak való rekesz az istállóban | **-er** öklöző, ökölcsapás; öklöző (ember); kínai szekta, mely az idegeneket üldözi | **-ol** öklöz.
boy *a* (bój) fiú, szolgafiú.
boycott, -álás *a* a munkások harcának az a fegyvere, midőn valamely munkálkodást, vm. üzletben való vásárlást tilalom alá vetnek; társadalmi kiközösítés. (Egy Boycott nevű kapitány nevéről.)
brabançonne *f* (-ban*s*zon) a belgák nemzeti éneke.
bracelet *f* (braszlé) karperec.
brachium karhatalom, erőszak.
brahmin Brahma papja.
branche *f* (*bran*s) tudomány-, foglalkozás-, üzlet-ág, -szak.
brandy *a* (brendi) angol pálinka.
brav||issimo *o* (-ísz-) nagyon helyes! Ha nőnek szól: **-issima** | **-o** helyes! éljen! (Nőnek: brava!)
bravour *f* (-úr) hőstett, vitézkedés, | **-oskodik** hősködik, fitogtatja magát.
bravo *o* bérgyilkos, helyes, jól van!
break *a* (brek) magas baküléső, nyílt kocsi.
breeches *a* l. bricsesz.

breloque *f* (-lok) óralánc-függelék.
breve pápai rendelkező levél (rövidebb és kevésbbé fontos, mint a bulla).
brevet *f* (-vé) királyi aláírással ellátott okmány; szabadalom, pátens | **-é** (-veté) szabadalmazott.
breviarium zsolozsmás könyv.
brevi manu, breviter rövidesen, kurtán.
bric à brac *f* (brikabrak) lim-lom, ócskaság.
bricket *a* (-ket) l. briquette.
bricsesz *a* térdigérő nadrág (sonkanadrág).
bridge *a* (bridzs) kártyajáték féle.
brigád *f* dandár | **-éros** dandárparancsnok.
brigandage *f* (brig*an*dázs) útonállás.
briganti *o* rabló.
brigantin *f* kis kétárbocos gyorshajó.
brigg *a* kétárbocos gyorshajó.
Bright-kór *a* (brájt) egy vesebaj.
brikett l. briquette.
brillaient par leur absence *f* (brije par lőr abszan*sz*) távollétükkel tündököltek (Tacitus után J. Chénier).
brilliáns *f* ragyogó, remek; köszörült gyémánt.
brillante *o* ragyogóan.
brillantine *f* (brij*an*tin) haj- és szakállkenő szer.
brilliroz *f* remekel, kérkedik, fitogtat.
brio *o* élénkség | **-so** élénken.
brioche *f* (brios) apró süteményfajta.
briquet||te *f* (briket) sajtolt szénpor, tojásszén.
broadcasting *a* (bródkászting) szikratávíró, rádió-berendezés.
broccoli *o* (brok-) olasz kelfaj.
broche *f* (bros) melltű, kösöntyű.
brochure *f* (-sűr) röpirat, alkalmi füzet.
broderie *f* (broderí) hímzett díszítések.
brójgesz zs haragban levő.
brokát *o* (arannyal vagy ezüsttel átszőtt) nehéz selyem-szövet.
broker *a* zsibárús; tőzsde-ügynök.
bronchi||ális *g* a hörgőket illető | **-tis** hörgőgyulladás, légcsőhurut.
bronz *o* réz- és ónvegyülék.
brosúra l. brochure.
brougham *a* (brum) fedett kétüléses kocsi.
brouillon *f* (brujo*n*) fogalmazása, első vázlata vmely írásnak.
brumaire *f* (brümeer) francia forradalmi hónap; ködhava (október 23-ától nov. 23-áig).
brunette *f* (brünet) barna, barnás.
bruscamente *o* (bruszka-) durván, hevesen, hirtelen.
brutali||s durva, vad, bárdolatlan | **-tas** =ság | **-ter** durván | **-zál** vkivel brutális módon bánik.
brutto *o* teljes (súly, bevétel, nyereség) ellentétben a **netto**-val, a mely a *tiszta* súly, nyereség.
brüszk *f* nyers, durva | **-iroz** valakit durva módon megbánt.
bubifrizúra *n* fűs hajviselet, csitrihaj.
bubo mirigydaganat.
budget *a* (ejtése nálunk franciásan: büdzsé) költségvetés.
buccanier *a* (bökenír) tengeri rabló, szabad portyázó a tengeren.
buffet *f* (büfé) étkező (helyiség); hideg ételek; tálaló asztal.
buffo *o* komikus opera- v. operetténekes | **-néria** tréfálkozás, komédiázás.
buggy *a* (bögi) könnyebb két- vagy négykerekű egyfogatú kocsi.
bukét, bukéta *f* virágbokréta.
bukolikus *g* pásztori (költészet).
bülbül *p* fülemüle.
bulla pecsét; maga az állami irat, melyen a pecsét van; pápai rendelkező okmány.
bulldog *a* mészáros kutya, szelindek.
bulletin *f* (bülte*n*) hivatalos jelentés.
bumerang *a* az ausztráliai vadnépek hajlított hajítófája, mely az elhajítóhoz tér vissza.
bungalow *a* (böngeló) indiai, bambusznádból összerótt kunyhó; nyaralószerű ház.
bureau *f* (büró) íróasztal; hivatalszoba, hivatal.
Buridán szamara aki két egyforma jó közül nem tud választani.
burleszk *o* bohó, nevetséges, mókás.
burnusz *ar* a beduinok fehér palástja.
bursch *n* német egyetemi diák | **-enschaft** =egyesület | **-ikóz** diákos, pajzán.

burzsuj oroszos kiejtése a bourgeois szónak. L. ezt.
bushel *a* (busl) angol és amerikai ürmérték.
buste *f* (büszt) női felsőtest; mellszobor.
butélia *f* palack, üveg.
butik *n* bódé; pálinkás bolt.
büffé l. buffet.
büfték l. beafsteak.
büro‖krata *g-f* rideg hivatalnok | **-krácia, -kratizmus** hivatalnok-uralom, rideg hivatalszellem | **-kratikus** irodai, irodaszerű.
byzantinismus *g* l. bizantinismus.

C

cab *a* (keb) egylovas, kétkerekű kocsi.
cabaret *f* (-ré) korcsma, Párizsban főleg író- és művész-bohémek korcsmája, ahol ezek előadásokat tartanak; ilyeket utánzó mulatóhely, tarka színpad.
cabin *a* kis vetkező-szoba a fürdőben; hajófülke.
cabinet *f* (kabinet) kis szoba; árnyékszék | **-iroda:** a király személye körüli hivatal | **-fénykép:** kis nyolcadrét alakú f.
cabochon *f* (kabos*on*) természetes fent v. mindkét végén kerekre csiszolt drágakő.
cabotage *f* (kabotázs) partmelléki hajózás.
cabriolet *f* (kabriole) kétkerekű könnyű hintó.
cacao *p* a kakaó-fa babgyümölcse és a belőle készült ital.
cachenez *f* (kasné) nyakravaló kendő, sál.
cache-pot (kaspo) virágveder.
cachiroz *f* (kasiroz) ragaszt | **-ott** papírpépből készült (főkép színházi kellékek).
cachou *f* (-su) köhögés elleni v. leheletillatosító cukorkafaj.
cachucha *s* (kacsucsa) egy buja tánc, a fandango és bolero keveréke.
cadaver tetem.
cadeau *f* (kadó) ajándék.
cadentia végső hangesés, összecsengő végkangzás, rím; rávágó mondás; *mindenre tud* **-t,** mindenre tud mondani [valamit.
cadet *f* l. kadét.
cadre *f* (kádr keret.
caduciroz érvénytelenít (értékpapírfélét).
Cæsar ad Rubiconem Caesar a Rubiconnál (vmely fontos elhatározás előtt).
Cæsar non supra grammaticos a császár sem áll a nyelvészek fölött (a nyelv szabályai ellen senkinek sincs joga vétoni).
cæsarismus császári hatalom; a császári hatalomnak az egyházba való beavatkozása.
cæsura sormetszet a versben.
cæteris paribus l. ceteris paribus.
café chantant *f* (*santan*) énekes kávéház.
ça ira *f* (sza) menni fog (a francia forradalmárok jelszava, Franklin Benjámin után); egy forradalmi dal eleje.
caisson *f* (kesz*on*) süllyesztő vasszekrény (hídépítésre).
cajol‖erie *f* (kazsolri) hízelgés | **-iroz** hízeleg, édeskedik, kedvében jár vkinek (gazsuliroz) | **-eur** (-őr) hízelgő.
cajute *holl* (kajüt) hajószoba.
cake *a* (kék) kalács; tb. számban **cakes** (keksz), apró tea-sütemény fajta | **-walk** (uók,az uó egytagú) kalácstánc, néger táncfaj.
calamitas csapás, szerencsétlenség, kellemetlenség.
calamitosus nyomorúságos.
calamus írónád, tollszár.
calando *o* lassulva és halkulva.
calcin‖ál elmeszesít | **-atio** =és.
calcul‖ál számít | **-atio** =ás | **-ator** =ó | **-us** =ás; osztályzat.
caldarium fürdőszoba (meleg fürdőkre), melegedő, melegház.
calèche *f* (kales) könnyű nyitott hintó.
calefactor fűtő; besúgó.
calembourg *f* (kal*an*búr) szójáték.
caliber *f* l. kaliber.
calicot *f* (kaliko) finom nyomott gyapotszövet.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K** ban keresendő.)

calmato *o* nyugodtan.

calo *o* hiány, súlyveszteség (melyet valamely anyag szállítás közben szenved).

calomel egy klór- és higany-vegyületből álló gyógyszer.

calor‖escentia hősugárzás | **-ia** meleg, hő; az a hőegység, mely szükséges ahhoz, hogy egy kg vizet egy C fokkal felmelegítsünk | **-ikus** meleg, hevített levegővel hajtott | **-imeter** melegmérő.

calotte *f* (kalot) sapka, mely szorosan a fejhez simul; kis papi sapka.

calomniez, calomniez, il en restera toujours quelque chose *f* kalonyé, k. il *an* resztra tuzsúr kelkö sóz) rágalmazzatok, rágalmazzatok, valami mindig csak ott ragad. (L. calumniare audacter.)

calumniator rágalmazó, becsmérlő.

calumniare audacter, semper aliquid hæret csak vakmerően kell rágalmazni, mindig megmarad belőle valami.

calvaria (kálvária) Krisztus keresztre feszíttetésének színhelye: Krisztus halálának történetét szobrokban v. képekben ábrázoló hely, vagy az egyszerű domb is, melyen feszület van; súlyos gonddal terhes élet, szenvedések sora.

calville *f* (kalvil) eperalma.

calvinismus Calvin tana.

camaieu *f* (kamajő) domború vésetű drágakő; egyszínű festmény, rézmetszet (tusmodorban).

camail *f* (kamáj) kámzsa; női köpeny; sisakfödő címereken.

camarade *f* (kamarád) pajtás | **-rie** (-rí) =kodás.

camarilla *s* kamarácska; szűkebb udvari tanács, népellenes udvari párt.

camauro *o* a pápa vörös bársony sapkája; a püspökök (bíbornokok) kis ibolyaszínű sapkája.

camea *o* vésett kő.

camelot *f* (kamelo) teveszőr-szövet; utcai újság-árus, rikkancs.

camembert *f* (kam*an*ber) sajtfaj.

camera‖lis kamarai, kincstári | **-rius** kamarás, kincstáros.

camera obscura sötét kamra.

cameriere *o* (-ieere) pincér.

camerlengo *o* a pápai udvarban a kincstárt kezelő bíbornok.

camisol *f* (kamizol) rövid alsó ruha, mellény.

camorr‖a *o* titkos bűn-szövetség Nápolyban | **-ista** e szövetség tagja.

campagna *o* (kampannya) mezőség; **- d Roma** Róma kevéssé megművelt környéke.

cam‖pagne *f* (k*an*pany) hadjárat; mozgalom; munka-évad | **-iroz** táboroz.

campanile *o* szabadon álló harangláb, harangtorony.

campo santo *o* temető.

canaille *f* (kanáj) nép alja, csőcselék.

cancan *f* (*kankan*) szilaj francia tánc.

cancell‖aria iroda | **-ariatus** kancellári hivatál, kancellári méltóság | **-ista** írnok.

cancer rák (csillagkép).

candelaber karos gyertyatartó, lámpaoszlop.

candid‖ál jelöl | **-atio, -atura** =és, =tség, **-atus** =t.

candi‖roz *f* becukroz, cukorban eltesz | **-s** cukor-faj.

canephor *g* fején kosarat vivő nő, aminőt szobrokban ábrázolnak.

canevas *f* kanavász, fehérítetlen gyolcs; alaprajz.

canis a non canendo (Varro) kutya latinul azért «canis», mert nem kántál (non canit); a helytelen, fonák szófejtések kifigurázására szokták mondani.

canneliroz *f* apró, csatornaforma mélyedéseket váj (kivált oszlopba).

canoe *haitii* (-u, nem -ő) faderékből kivájt csónak (nálunk inkább kánoé-nak

canon l. kánon. [ejtik).

cañon *sp* (kanyon) mély és szűk völgymeder.

canon‖isál szentté avat | **-isatio** =ás | **-ista** egyházi jogtanár.

Canossát járni: vezekelni, bűnbocsánatot kérni. (C.-ban alázkodott meg IV. Henrik német császár VII. Gergely pápa előtt.)

cant *a* (kent) álszenteskedő beszédmód.
cantabile *o* (-ábile) énekszerűen.
cantabit vacuus coram latrone viator (Juvenalis) dalolni fog a rabló előtt az üreszsebű vándor (azaz nem kell félnie).
cantaloupe *f* (*kantalup*) egy sárgadinnyefaj.
cantata *o* énekdarab, vagy költemény, mely recitativokból, áriákból és karokból van összeállítva.
canter *a* (kenter) lóversenyben könnyű vágtatás.
cantilena *o* énekdallam.
cantin‖e *f* (kantin) katonai, bányai, ipartelepi korcsma | **-os** a gazdája.
cantionale egyházi énekek gyűjteménye.
canto *o* dallam.
canton *f* szuverén területrész, Svájcban, Franciaországban: kerület.
cantonade *f* (*kantonád*) a színpadnak a kulisszák mögött levő része.
cantores amant humores a dalolók szeretik a nedveket(szívesen isznak.)
cantus ének, énekkar.
canule *f* (kanül) fémcsövecske.
canzone *o* (kancóne) dal; egy versfaj neve.
cap fok, hegyfok.
capabilis képes, alkalmas valamire.
capacit‖ál meggyőz, rábeszél | **-ás** tekintély, kiváló hozzáértés.
cape *a* (kép) ujjatlan köpenyféle.
capellanus segédlelkész.
caper *f* hajó, mely az ellenség hajóit elfogdossa; kalóz.
capi‖ál, -roz, -skál megért, felfog.
capillari‖s hajszálcsöves | **-tas** =ség.
capitali‖s tőke; nagyszerű! (többnyire tréfásan) | **-sál** tőkésít | **-satio** tőkésítés | **-smus** a tőkeuralom | **-sta** tőkepénzes.
capitel oszlopfej.
capitul‖ál megadja magát | **-atio** (vár-)föladás.
capitulum káptalan.
capote *f* (kapot) csuklyás köpenyeg, hosszú felöltő; kis női kalap.
cappa kis kerek köpeny csuklyával.
capric‖e *f* (kaprisz) szeszély; kis vánkos | **-ieux**, nőről **-ieuse** (-lő, -lóz) szeszélyes | **-irozza magát**: megköti magát, szeszélyeskedik.
capriccio *o* (-iccso) szeszélyes, csapongó zenedarab | **-so** csapongóan, szeszélyesen.
capricornus bak (csillagkép).
capriole *f* (-ol) bakugrás; a lónak egy helyben maradó táncugrása.
capsula tok.
captatio benevolentiæ kegyvadászat; a szónoklatban a hallgatók jóakaratának megnyerése.
captiosus furfangos.
captiv‖ál fogságba ejt, megszerez | **-atio** =és.
capuce, capuchon *f* (kapüsz; kapüs*on*) csuklya.
caput fej; fejezet; tönkrement, elpusztult.
carabin‖e *f* (karabin) rövidpuska; karabély | **-er** *n*, **-ier** *f* (nyié) karabélyos.
caraco *f* női kabátfajta.
caracole *f* (karakol) kanyarodás.
carafe *f* (karaf) csiszolt üvegpalack-fajta.
carambol‖age *f* (kar*an*bolázs) összeütközés | **-e** (-ol) veres lapda egy tekejátékban; összeütközés | **-ine** (-in) sárga lapda | **-iroz** összeütközik | **-áz** karambolt játszik.
caramel *f* pörkölt, olvasztott cukor.
caravelle *f* (karavel) kisebb gyors vitorlás hajó; kis hadihajó (Törökországban).
carbonari *o* tk. szénégetők; egy olasz titkos társaság tagjai.
carbonaro *o* ujjatlan, kerek köpönyeg; a carbonari egyes száma.
carbunculus pokolvar; kárbunkulus (drágakő).
carburator porlasztó.
carcasse *f* (karkasz) váz, drótváz; női hajviselet, melyet sodronyváz tart.
carcer börtön | **-arius** =őr.
carcinoma rákos daganat.
cardinalis bíbornok; sarkalatos, legfőbb fontosságú.
caresse *f* (karesz) kedveskedés, hízelgés | **-iroz** =ik, =eg.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

cárev‖ics *or* (helytelenül) az orosz trónörökös | **-na** a cár felesége.
carezz‖ando, -evole (kareccévole) behízelgően, gyengéden.
carfiol *o* virágkel.
cargo *s* hajószállítmány, a róla felvett jegyzék, teherhajó.
cari‖catura torzkép | **-caturista** =rajzoló | **-kiroz** kigúnyol, torzít.
carie‖s csontszú | **-osus** szuvas.
cariott‖a *o* kis teherhordó kocsi | **-áz, -iroz** ilyeneken szállít.
carissime (amice) (**-ísszime**) legkedvesebb (barátom)!
carita‖s emberszeretet, jótékonyság | **-tiv** emberszerető, jószívű.
carmagnole *f* (karmanyol) francia forradalmi népdal; a dallamára járt tánc.
carmen költemény, dal.
carmin vörös festék.
carnalis testi, érzéki.
carneol hússzínű, áttetsző ékkő.
carnet *f* (karne) zsebkönyv, jegyzőkönyv.
carneval *o* farsang.
carnivor húsevő.
carosseria *f* kocsiderék.
carpe diem (Hor.) használd fel a napot.
carpent tua poma nepotes (Vergilius) gyümölcseidet az unokák fogják leszedni.
carr‖é *f* (karé) négyszög | **-irozott** kockás.
carreau *f* (karó) dűlt négyzet; a francia kártyában a piros négyszöggel jelzett kártyák.
carrière *f* (karieer) pálya, előmenetel | **-t csinál**: sokra viszi | **-ben**, vágtatva, lóhalálában.
carriole *f* (kariol) könnyű, kétkerekű kocsi.
carross‖e *f* (karosz) hintó | **-éria** egy hintó v. auto felsőrésze, kocsiderék.
carrousel *f* (karuzel) lovagjáték; körhinta, körben lovaglás.
carta bianca *o* **carte blanche** *f* (kart bl*an*s) fehér lap, melyen csak a névaláírás van, a többit tetszés szerint ki lehet tölteni teljes hatalom.
carte *f* (kart) kártya; **à la c.** (enni) étlap szerint.
cartel *f* (kartel) egyezség, ármegszabó, közös megállapodás; írásbeli párbajra hívás.
carton *f* (kart*on*) lemezpapiros, doboz, mintavázlat | **-nage** [názs] kéregpapirporték a.
cartouche *f* (kartus) töltés, töltéstáska; kivágott papirosminta.
cascade *f* (kaszkád) zuhatag, vizesés.
casematte *f* (kazemat) kazamáta; ilyen boltozatos börtön.
caseus ille bonus, quem dat avara manus az a sajt jó, melyet fösvény kéz ad (sajtból keveset kell enni). (Salernói orvosi iskola.)
cass‖a *o* pénztár | **-a darab**: háztöltő, jövedelmező szindarab | **-ál behajt**, beszed pénzt; megszüntet, eltöröl | **-atio** megszüntetés, eltörlés | **-iroz** pénzt szed; megszüntet, eltöröl | **-asconto** árleengedés (készfizetésnél).
Cassandra-jóslat: C., Priamus leánya, megjósolta Trója elestét, de nem hallgattak rá; ezért = rossz dolgok megjövendölése.
casserole *f* (kaszrol) serpenyő, lábas.
cassette *f* (kaszet) kaszetta, szekrényke.
castagnetta *s* (helyesen: castañeta =kasztanyéta) az a gesztenyealakú csattogó szerszám, mellyel a spanyol táncosnők a tánc ütemét kövétik.
castell‖anus várnagy, | **-um** várkastély.
castig‖ál fedd, fenyít | **-atio** =és.
castigat ridendo mores (Santeuil) nevetve tisztítja az erkölcsöket (a szatira).
castis omnia casta (Biblia) a tisztáknak minden tiszta.
castor hód.
castrum tábor | **- doloris** gyászemelvény, ravatal.
casula misemondóruha.
casu‖s esemény, dolog | **-s belli** ok a háborúra | **-alis** esetleges | **-alia** esetlegesség | **-(ali)stikus** lelkiismereti kérdéseket tárgyaló, szőrszálhasogató | **-(al)istica**

lelkiismereti kérdéseket tárgyaló tudomány; tudományos, főleg jogi kérdésekenek elvben való tárgyalása | -s fœderis oly eset, melyre a szövetségi szerződés áll.

Catilinaris existentia züllött alak, aminő a római Catilina volt.

Catói szigorú erkölcsös (mint Cato).

caudiumi járom: a caudiumi csata után a megvert római katonáknak jármon kellett átbújniok.

causa ok | **-lis** okszerű | **-litas** okszerűség | **-tiv** műveltető (ige).

causa finita az ügy be van fejezve.

cause célèbre *f* (kóz szelébr) zajtütő dolog, világra szóló ügy, per.

caus‖erie *f* (kozőrí) csevegés, társalgás | **-eur** (őr) = ő, =ó | **-euse** (-őz) kis pamlag.

causticu‖m marószer | **-s** maró.

cautela óvó intézkedés, kikötés, elővigyázat.

cautio óvadék, biztosíték | **-nalis** összeg, bánatpénz, óvadék.

caval‖cade *f* (kavalkád) lovagok díszmenete | **-lerie** -(rí) lovasság | **-ier** (-lié) lovas.

cavalleria rusticana *o* (**ria**) paraszt lovagiasság, parasztbecsület.

cave, cavete óvakodj, = atok.

cavatina *o* rövid dal.

caveant consules vigyázzanak a consulok (nehogy baj érje az államot).

caverna barlang, üreg.

caviar *o* (besózott) halikra.

cebaót *zs* seregek, az ég és föld minden teremtése | **- ura** az isten.

ceci tuera cela (Hugo Victor) (szöszi tüera szla) ez meg fogja ölni azt.

cedál enged, átenged.

cedant arma togæ, concedat laurea laudi (Cicero) a fegyver adja át helyét a tógának, babér a (polgári) dicsőségnek.

cédille *f* (szedij) horgocska, melyet a, o, u előtt a *c* alá tesznek, hogy a kiejtése *sz* legyen: ça (sza).

celadon *f* (sze-) szerelmes, udvarló.

celebr‖ál (misét) szolgaltat; ünnepel | **-itas** nevezetesség; híres ember.

celesta *o* zongoraszerű hangszer.

cellofán üvegszerű hártyaburkolat.

cella szobácska, kamra; börtönszoba.

cell‖o *o* (csello) gordonka (rövidítve a violoncelloból) | **-ista** = ás.

cellula kis cella; sejt.

cellulose sejtanyag v. farost.

cembalo (csem-) régi, zongoraszerű hangszer.

cement vízálló mész, mely vízzel érintkezve csak még keményebb lesz.

cenobi‖um kolostor | **-ta** szerzetes.

cenotaphium *g* üres sírhalom; máshol eltemetettnek emlékére állított síremlék.

cens‖eál vizsgál, bírál, | **-or** vizsgáló biztos, bíráló | **-ura** vizsgálat, hivatalos sajtó-v. könyvellenőrzés | **-us** adóláb; népszámlálás.

cent (szent) amerikai és hollandi aprópénz.

centaur, kentaur *g* lótestű, emberfejű és mellű hitregei szörnyeteg.

centennarium százados évforduló.

center *a* (szenter) közép, középcsatár.

centesimalis százrészű.

centesimo *o* (csentézimo) olasz pénz, a líra századrésze.

centi... összetételben: század...

centifolia százlevelű (damaskusi) rózsa.

centigrad százfokú.

centime (*szantim*) francia pénz, a frank századrésze.

centrál a középpontba beállít.

centr‖ale központ | **-ális** központi | **-alista** a centrumpárt híve, a centralisatio híve | **-alisál** központosít | **-alisatio** központosítás | **-ikus** központi | **-ifugalis** központtól futó erő | **-ipetalis** központhoz igyekvő erő | **-um** központ | **-iroz** kereket, mely kör alakját elvesztette, körösít.

centuria század.

cerberus *g* háromfejű pokolbeli őreb; ajtónálló, házmester.

cercle *f* (szerkl) kör, társaság; magasrangúak beszélgetése a meghívottakkal, jelenlevőkkel.

cereáliák gabonaneműek.

cerebralis agyhoz tartozó.

ceremonia szertartás, ünnepély, teketória|

-le szertartás-könyv | -lis szertartásos | -rius miséné1 segédkező pap, szertartó.
cerniroz *f* körülvesz, körülzár.
cero‖graphia *g*—*l* viaszba metszés | -plastika viaszszobrászat.
certific‖ál bizonyít | -atum =vány.
cerussa ólomfehér.
cervelat *f* (szervela) szafaládé.
cessante causa cessat effectus az ok megszűnvén, megszűnik a hatás.
cessi‖o átengedés | -o bonorum a vagyonnak átengedése a hitelezők számára | -bilis átengedhető | -onarius engedményes.
c'est la guerre *f* (sze la ger) hja! ilyen a háború.
c'est le commencement de la fin (sze lö komanszman döla fen) ez a vég kezdete.
c'est plus qu'un crime, c'est une faute *f* (Fouché) (sze plüsz kön krim, sze tün fót), több mint bűn: hiba.
c'est tout comme chez nous *f* (sze tu kom se nu) egészen úgy van, mint nálunk.
ceteris paribus egyébként hasonlók lévén.
ceterum censeo Carthaginem esse delendam (Cato) egyebekben azt vélem, hogy Carthagót le kell rombolni.
cetus a tanulók egy-egy osztálya, csoportja.
cezárev‖ics *or* az orosz trónörökös | -na a felesége.
chablis *f* (sabli) fehér burgundi borfajta.
chablon *f* (sablon) minta, forma, kapta | -os, -szerű, gépies, megszokott, egy kaptára vont.
chacun à son goût *f* (sakön a szon gu) mindenki a maga ízlése szerint.
chacun pour soi, dieu pour tous *f* (sakön pur szoa, gyö pur tusz) mindenki magáért, isten mindenkiért.
chagrin *f* (sagren) kikészített szemcsés bőr | -iroz szemcséssé, érdessé tesz (bőrt).
chaine *f* (sén) láncz | - anglaise (sen angléz) angol lánc | - de dames (dö dam) hölgylánc (táncfigurák).
chaire *g* görög üdvözlés (örvendj!)
chaise longue *f* (séz long) egytámlás kerevet
chalet (salé) fából épült kis villa, svájci lak.
chalkograph *g* rézmetsző | -ia =és.
chalon *f* (salon) gyapjúszövet-féle, legínkább bélésnek.
chaloupe *f* (salup) sajka.
chamæleon *g* színét változtató, gyíkforma kétéltű; nézeteit egyre-másra változtató ember.
chambellan *f* (sanbelan) kamarás.
chambre garnie *f* (garní) bútorozott szoba, melyet a bútorral együtt adnak bérbe.
chambre introuvable *f* (sanbr entruvábl) a sehol sem található, azaz a maga nemében páratlan képviselőtestület, mely mindenre igent mond. (XVIII. Lajos.)
chambre séparée *f* (szeparé) német eredetű, nem francia szólam. Francia egyértéküje: cabinet particulier — (kabine partikülje) külön szoba.
chamois *f* (samoa) zerge, zergebőr; zergebőrszínű.
chamotte *f* (samott) tűzálló tégla.
champagne-i *f* (sanpanyi) pezsgő, champagnei bor.
champêtre *f* (sanpétr) mezei, falusi.
champignon *f* (sanpinyon) csiperkegomba.
champion *f* (sanpion) bajnok a sportban.
chance *f* (sansz) eset, esély, véletlen, eshetőség, kilátás.
change *f* (sanzs) változás, váltás | - de dames (dö dam) hölgycsere | - de place (dö plasz) helycsere.
changeant *f* (sanzsan) színeket játszó (szövet).
changiroz *f* (sanzsi)- bűvészkedve, vagy másként is eltüntet.
chanson *f* (sanszon) dal | -nier (szonyié) népdalköltő vagy - énekes | -nette (-et) rövid víg dal; dalénekesnő.
chantant l. café ch.
chanuka *zs* egy zsidó ünnep neve.
chao‖s *g* zűrzavar; a világ teremtés előtti állapota a hitregében | -tikus zűrzavaros.
chapeau bas *f* (sapo ba) levett kalappal.
chaperon *f* (sapron) helyes francia kifejezés a nem francia gardedame helyett: kísérő.

(Amely szó nincs meg Ch alatt, a K ban vagy az S-ben keresendő.)

charade *f* (sarád) szótagrejtvény.

charakter *g* jellem, jegy, jellemző vonás | **-indelebilis** eltörölhetetlen tulajdonság | **-istika** jellemzés | **-istikus** jellemző | **-isál** jellemez | **-istikon** jellemző vonás.

charcuterie *f* (sarkütri) hentesség.

charge *f* (sarzs) roham ; tiszti rangfokozat, «sarzsi».

chargé d'affaires (sarzsé dafeer) megbízott, diplomáciai ügyvivő.

charité *f* (sarité) felebaráti szeretet (kórházak címéül használatos).

charivari *f* (sarivari) keverék, zagyvalék, éktelen lárma.

charlatan *f* (sarlat*an*) szédelgő, szélhámos | **-éria, -ismus** csalás, szélhámosság.

charleston *a* (csálsztn) táncfaj. (városnév.)

charm||ant *f* (sarm*an*) bájos | **-e** báj | **-eur** (-őr) szívhódító, Don Juan | **-iroz** elbájol.

charpie *f* (sarpí) tépés.

charta papir, levél ; **magna ch.** alkotmánylevél.

chartreuse *f* (sartrőz) kartauzi zárda ; az ott gyártott likőr.

chass||e *f* (sasz) vadászat | **-iroz** fel s alá lejt.

chassé-croisé *f* (saszé-kroazé) a francia négyes egyik táncfigurája ; hiábavaló járás-kelés.

chasselas *f* (saszla) szőlőfaj.

chasseur *f* (saszőr) vadász | **- à cheval** (a sval) könnyű lovas, lovasvadász.

chassepot *f* (saszpo) feltalálója után elnevezett lőfegyver.

chassez le naturel, il revient au galop (saszé lö natürel, il revj*en* to galo) üzd el a természetest, vágtatva jő vissza (Hor. után Destouches).

chassis *f* (saszi) gépkocsi-váz.

chatouille *f* (satuj) díszesebb skatulya, doboz ; pénzes doboz.

chaudeau *f* (sodó) citromhéj, tojássárga, bor vagy más lé és cukor keveréke.

chauff||eur *f* (sofőr) gépkocsi-kezelő | **-iroz** gépkocsit hajt.

chauss||ée *f* (soszé) csinált út, kövezett út | **-iroz** természetes utat műúttá alakít.

chauvinis||ta *f* (so-) lelkes, túlzó, elfogult hazafi | **-mus** (egyoldalú) nemzeti büszkeség.

check *a* (csek) utalvány (pénzre).

cheer *a* (csír) örömkiáltás : éljen!

chef *f* (sef) főnök.

chef d'œuvre *f* (sedővr) remekmű.

chemi||a *g* vegytudomány | **-kus** vegyész | **-kaliák** vegyi szerek.

chemisette (smizet) kis ing, elöing, inghez hasonló betét.

chemotherapia *g* betegségek kezelése kémikus szerekkel.

chenille *f* (sönij) selyem v. bársony himzőfonál, zsinór, zsenilia.

cheque *f* (sek) utalvány (pénzre).

cher ami *f* (ser) kedves barátom!

cherchez la femme *f* (sersé la fam) keresd az asszonyt.

cherry brandy *a* (cseribrendi) cseresznyepálinka.

cherub *zs* a paradicsomot őrző angyal.

cheval||eresque *f* (svalereszk) lovagias, gavalléros ! **-erie** (-rí) lovasság | **-ier** (-ljé) lovag · **-ier d'honeur** (donőr) udvari lovag ; **-ier d'industrie** (*den*düsztri) szélhámos, iparlovag, | **-ier sans peur et sans reproche** (sz*an* pőr e sz*an* röpros) félelem és gáncs nélkül való lovag (Bayard).

chevaux légers *f* (svo lezsé) könnyű lovasság (svalizsér).

cheviot *a* (csevjott) bolyhos szövetfajta.

chevra kadisa *zs* szent egylet.

chevreaux *f* (sevro) kecskebőr.

chiaroscuro *o* (kiaroszkúro) világossötét.

chianti (kianti) olasz borfajta.

chic *f* (sik) kellem, báj | **ez -, ez divatos** | **-es** csinos, kedves megjelenésű.

chican||e *f* (sikán), **-éria** bosszantás, akadékoskodás | **-iroz** zaklat, nyaggat.

chiffon *f* (sif*on*) gyapotból készülő, középfinomságú szövet | **-ière** (ier) szekrény, sifonér | **-irozott** gyűrött.

chiffr||e *f* (sifr) írásjegy ; titkos írás | **-irozott** titkos írású.

chignon *f* (sinyo*n*) vendégkonty.

(Amely szó nincs meg **Ch** alatt, a **K**-ban vagy az **S**-ben keresendő.)

chimer‖a *g* ábrándkép, agyrém | **-ikus** képzelt, ábrándos.

chinchilla *s* (csincsilla) egy délamerikai tengerinyúl-faj szürkésfehér bundája.

chiné *f* (siné) halvány színekkel mintázott selyemszövet.

chiragra *g* köszvény a kézben (podagra : a lábban).

chiromantia *g* tenyérből való jóslás.

chirurg‖us *g* sebész | **-ia** =et | **-ikus** =i.

chi va piano va sano, chi va sano va lontano *o* (ki-) aki lassan megy, egészségesen megy, aki egészségesen megy, messze ér.

chlamys *g* palást.

chloroform *g* egy bódító gyógyszer,

chlorophyll *g* levélzöld.

chlorosis *g* sápkór.

choc *f* (sok) ütés, összeütközés, lovastámadás ; erős testi vagy lelkirázkódás. L. choquant.

choler‖a *g* nagyfokú hányással és hasmenéssel járó ragadós betegség | **-a nostras** európai kolera | **-in** *f* (-in) kolerának mutatkozó betegség, mely azonban nem fejlődik azzá | **-rikus** indulatos, ingerlékeny, lobbanékony.

choqu‖ant *f* (sok*an*) sértő, bántó, angolul : shocking | **-iroz** sért, megütközést kelt.

choral *g* karének, templomi ének.

choreographia *g* tánc-ismeret ; vm. balletben előforduló táncok leírása.

choriambus *g* versláb : egy hosszú, két rövid és egy hosszú szótag.

chor‖us *g* karének, énekkar ; karzat | **-ista** karénekes.

chrestomathia *g* példatár, olvasmányszemelvények.

chria *g* tétel, értekezés ; rövid beszéd.

chrisma *g* szentelt olaj | **-tarium** =tartó | **-tio** felkenés.

christianis‖mus kereszténység. Krisztusi hit | **-atio** áttérítés a keresztény hitre.

chromati‖ka *g* a színekről szóló tudomány | **-kus** színes, színező ; félhangú (zenében).

chromo‖lithographia *g* színes könyomat | **-typia** színnyomat.

chronikus tartós, huzamos (betegségről, ellentétben az akúttal).

chronique scandaleuse *f* (kronik szk*an*dalöz) botránykrónika.

chron‖ologia *g* kortan, időszámítás | **-ologiai** időrendi, kortani | **-ologice** időrend szerint való | **-meter** (időmérő) pontosan járó óra | **-skop** idő-, ütem-mérő.

chrysalid *g* báb (rovaré).

chrysanthemum *g* aranyvirág.

chrysopras *g* almazöld kova (féldrágakő).

chrysostomus *g* aranyszájú.

chulo *s* (csulo) gyalog-harcos a bikaviadalokban.

chylus *g* tápláló nedv a testben.

ciánozás lakások féregtelenítése (poloskaírtás stb.)ciánvegyülékekkel.

ciborium szentségtartó.

cicada kabóca (szőcskefaj).

cicatri‖catio, -satio hegedés.

cicero egy betűnem.

cicerone *o* (csicseróne) idegenvezető.

cicisbeo *o* (csicsiszbeo) házibarát, férjes nő udvarlója.

cicisz *zs* a zsidók imaköpenyének rojtja.

cid *s* (szid) úr, hős.

cidevant *f* (szidöv*an*) előbbi, korábbi, néhai, boldogult.

cif (az angol keresk. nyelv rövidítése e szók kezdőbetűiből : cost (költség), insurance (biztosítás), freight (fuvar) : vm. portéka ára, beleszámítva a fuvart és a biztosítást.

cifferblatt *n* óramutató-lap · pórias nyelven : arc.

ciklon *g* forgószél.

ciklus *g* időszak, csoport.

cikloráma *g* körkép, panoráma.

cikória *g* katáng | **-kávé** : c.-ból készült pótkávé.

cilicium szőrcsuha, vezeklő-öv.

cilind‖er henger ; lámpára való üveg köcsög-kalap ; boros-palack | **-rikus** hengeralakú.

cimeliák *g* drágaságok, kiv. templomiak.

(Amely szó nincs meg **Ch** alatt, a **K**-ban vagy az **S**-ben keresendő.)

cimet *n* fahéj

cinkográfia klisé-készítő műhely.

cine mintye *román* tartsd eszedben (meg fogom bosszulni).

cingul‖um, -us öv.

cini‖kus *g* durvaérzésű, lelketlen | **-smus** =ség.

cinquecento *o* (csinkvecsento) az 1500-tól 1600-ig terjedő évek.

cionis‖mus mozgalom a zsidók Palesztinába való visszatelepítésére | **- ta** e mozgalom híve.

cipollino *o* (csi-) halványzöldes márvány.

cippus féloszlop (oszlopfej nélkül).

cip-zár villám-zár, húzó zár.

circa körülbelül, mintegy.

circassienne *f* (szirkaszjen) könnyű gyapjúszövet.

circenses circusi játékok.

circiter körülbelül.

circul‖ál körüljár, kering | **-are** körlevél | **-atio** körforgás, forgalom | **-us** kör | **-us vitiosus** körbenfutó okoskodás.

circumcisio körülmetélés.

circumdederunt (körülvevének) halotti ének kezdő szava a r. katholikusoknál; maga a halotti ének.

circumferentia kerület.

circumscri‖bál körülír | **-ptio** =ás.

circumspect‖us körültekintő | **-io** =és.

circumstantia körülmény | **-lis** =es.

circumvallatio körülsáncolás.

circumventio körülvevés, megkörnyékezés.

circus akrobata- és lovasmutatványokra való körszín.

cirkál körben jár.

cirrus foszlány-felhő.

cis innen | **-alpin** Alpokon inneni | **-lajtan** Lajtán inneni | **-padan** Pón inneni.

cisel‖iroz *f* vés, csiszol | **-eur** (-őr) =ő, =ó.

cista l. cysta.

cistercita egy szerzetes rend (fehér barát).

cisterna víztartó, vízgyüjtő medence.

citadella *o* (csi-) fellegvár, vár.

cit‖ál idéz | **-atio, -atum** =és, =et | **-ato loco** az idézett helyen.

cita mors ruit gyorsan vágtat a halál.

cit‖o gyorsan | **-issime** leggyorsabban.

citoyen *f* (szitoajen) polgár | **-ne** (-jen) =nő.

citra consequentiam következmény, folytatás nélkül; csak egyszer.

citronát cukorban eltett citromhéjszelet.

city *a* (sziti) város, belváros; London kereskedőnegyede, kereskedőnegyede.

civi‖l polgár, =i | **-lis** nyájas | **-lisál** műveltté tesz | **-lisatio** műveltség | **-lisator** műveltségterjesztő | **-llista** uralkodók fizetése | **-liter mortuus** polgárilag halott, becsületét vesztett | **-s** polgár | **-smus** polgári gondolkodásmód | **-tas** város; polgárság; polgárjog.

clairet *f* (klere) v. **claret** *a* (kleret) világosszínű vörös (bor).

clair-obscur *f* (klerobszkűr) világos-sötét; félhomály.

clairvoyan‖ce *f* (klervoajansz) szellem-, alva-, jövendő-látás.

claqu‖e *f* (klak) rugós kalap; bérlett tapsolók csapata, bértaps | **-eur** (-őr) bérlett tapsoló.

clara pacta boni amici tiszta alkú, jó barátság.

clarific‖ál fölvilágosít | **-atio** =ás.

clarino *o* trombita.

clarinette *f* (klarinet) bugósíp, fuvolaszerű hangszer.

classic‖itas, -ismus remekség | **-us** elsőrendű, remek, örökbecsű | **-a philologia** ókori nyelvekkel és irodalmakkal foglalkozó tudomány.

classi‖s osztály; **primae -s** elsőrendű | **-ficál** osztályoz, rendez | **-ficatio** osztályozás, rendezés.

claude os, aperi oculos csukd be a szád, nyisd ki a szemed.

claudite iam rivos, pueri, sat prata biberunt (Verg.) zárjátok már el a patakot, fiúk, a mezők már eleget ittak.

clausula záradék, kikötés.

clausura zárlat; az a kötelesség, hogy bizonyos területen szabad csak időzni, szerzetesi **c.**: ahova másneműek nem léphetnek be.

claviatura billentyűrendszer, billentyűzet,

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

clavicula Salomonis Salamon kulcsa (varázskönyv).
clearing *a* (klíring) biz. pénzintézetek v. államok kölcsönös leszámolása.
clenodium drágaság, kincs.
clerc *f* (klerk) pap ; írnok.
clericus clericum non decimat pap paptól tizedet (dézsmát) nem szed.
cler‖us papság, egyházi rend | **-icus** pap, papnövendék | **-icalis** papi | **-icalismus** papi uralom, egyházias irány.
clich‖é *f* (klisé) képmás, lenyomat, képdúc ; öntött, állandó lenyomat | **-iroz** clichét készít.
clien‖s ügyvéd ügyfele | **-tela** az ügyfelek köre.
climax fokozás.
clique *f* (klik) érdekhad, pajtásság (rosszaló ért.).
cloaca csatorna (szennyvizeknek) ; madarak végbélnyílása.
clochiroz *f* (klos) üvegharangokkal leborít (üvegházi növényeket).
cloisonné *f* (kloazoné) rekesz-zománc.
closet *a* árnyékszék.
cloth *a* (klóz) szövetfajta.
clôture *f* (klotűr) vitazárás.
clou *f* (klu) valaminek a főérdekessége.
clown *a* (klaun) cirkuszi bohóc.
club *a* (klub) kör, egyesület, és a helyisége is.
co., comp. *f* a compagnie (*kompanyon*) v. compagnie (*kompanyí*) rövidítése : társaság, társ.
coach *a* (kócs) kocsi.
coadjutor segédpüspök.
coagul‖ál megalszik | **-atio** =vás.
coaks *a* (koksz) l. cokes.
coali‖sál egyesül, szövetkezik | **-tio** =és, =et | **-tiós kabinet** oly minisztérium, melyben többféle párt van képviselve.
coalliál egyesül, szövetkezik.
cobbler *a* hűsítő, cukros borital jégdarabokkal és narancshéjjal.
cobra *port* szemüveges kígyó.
cocarde *f* (kokard) szalagrózsa, nemzetiszín rózsa, kokárda.
coccus pajzstetű, mikrobaféle.
cochon *f* (*koson*) disznó | **-nerie** (-rí) =ság. trágárság
cocktail *a* (koktél) amerikai szeszesital, grog-féle.
cocotte *f* (kokot) ledér nő.
coc‖tio, -tura főzet.
coda *o* fark, a zenedarab vége.
code *f* (kód) törvénykönyv, távirati rövid dítések jegyzéke. **-civil** (szivil) polgári t.
cod‖ex törvénykönyv, régi kéziratos könyv | **-icillus** toldalék ; pótvégrendelet | **-ificál** törvénybe foglal | **-ificatio** törvényszerzés, -szerkesztés | **-ificator** törvényszerkesztő.
coëducatio együttnevelés, fiúk és leányok együttes nevelése.
coëfficiens együttható, veleható (a mennyiségtanban).
cœlibatus papi nőtlenség.
cœli enarrant gloriam dei az egek beszélik Isten dicsőségét.
cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt (Hor.) csak egük, nem lelkük változik azoknak, kik a tengeren át sietnek.
cœmeterium temető.
cœna domini úrvacsorája.
coërcitiv kényszerítő.
cœur *f* (kőr) szív ; kártyában a vörös szín | **-dame** kártyafigura.
coffre *f* láda, úti láda.
cogit‖ál gondolkodik | **-atio** =ás.
cogito, ergo sum (Descartes) gondolkozom, tehát vagyok.
cognac *f* (konyak) borból égetett pálinkafaj.
cohæ‖reál összefügg | **-sio, -rentia** =és.
cohors csapat.
coiff‖eur *f* (koafőr) hajfodorító, fodrász | **-iroz** vkit fésül, haját fodorítja | **-ure** (ür) a fésülködés módja, frizura ; női fejdísz.
cokes *a* (koksz) szén, a melyből száraz lepárlással az idegen anyagok nagy része el van távolítva ; koksz.
coincid‖ál összeesik | **-ens** =ő | **-entia** =és, találkozás.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K** ban keresendő.)

coitus párzás.
cold cream *a* (kóld krím) (hideg tejföl), egy fehér bőrápoló kenőcs.
coli, -s *f* (koli) árudarab, csomag.
collabor‖ál együtt munkálkodik | **-atio** =ás | **-ator** munkatárs.
colla destra *o* jobbkézzel.
colla parte *o* a főszólammal.
collapsus elernyedés, összeesés.
coll' arco *o* a vonóval.
collare nyakravaló, gallér (papoké).
colla sinistra *o* balkézzel.
collateralis oldali, oldalsó, oldalági.
collatio iratok, egybevetése; frissítő, harapni való, ozsonna | **-nál** egybevet.
collaudál közmunkát hivatalosan megvizsgál és jóváhagy.
collé *f* (kolé) közvetlenül az asztal széle mellett (billiárdban).
collect‖a gyűjtés, gyűjtött pénz | **-aneák** összegyűjtött jegyzetek | **-io** gyűjtemény | **-iv** gyűjtött, együttes | **-ivismus** a társadalmi együttes termelés tana | **-or** gyűjtő | **-ivum** gyűjtőnév.
colleg‖a kartárs | **-iatum** testület | **-ialis** testületi, kartársi | **-ialiter** kartársilag | **-ialitás** testületi szellem, együttérzés | **-ium** testület; főiskola, diákház; egyetemi előadás | **-iumpénz** leckepénz.
college *a* (koledzs) főiskola.
col legno *o* (kol lennyo) a vonó fájával.
colli *o* árudarabok, csomagok.
colli‖dál összeütközik | **-sio** =és.
collier *f* (koljé) nyaklánc.
collig‖ál összegyűjt, egybeköt | **-atum** egybe kötés, többszörös kötet.
collo *o* árudarab, csomag.
collodium a lőgyapot éterben és borszeszben való oldata.
colloqu‖ál vizsgáz, felel | **-ium** =ás, =és; párbeszéd.
coll' ottava *o* a felső vagy alsó nyolcaddal.
collu‖dál összejátszik | **-sio** =ás.
collyrium *g* szemvíz.
colonel *f* ezredes; egy betűnem.
coloni‖a gyarmat | **-alis** =i | **-sta** =os | **-zál** =oslt | **-satio** =osítás.
colonn‖e *f* (kolon) hasáb, sereg-osztály, oszloprend | **-ade** (-ád) oszlopcsarnok.
colophonium *g* hegedűgyanta.
color‖atura *o* színezés (zenében), a hangfutamok, trillák stb. éneklése | **-iroz** színez | **-ista** a színezésben kiváló művész | **-it** színezés, színadás.
coloss‖alis óriási | **-us** óriási alak.
colport‖age *f* (kolportázs) házalás, kihordás, házaló könyvkereskedés | **-ál** házhoz hord, terjeszt (hírt) | **-eur** (-őr) házaló könyvkereskedő, kihordó.
columbarium galambház; sírbolt, a hamvvedrek üregei.
columna rovat, hasáb; nyomdászatban egy oldal.
combattans harcos, küzdő.
combin‖ál egyesít, összeköt; fontolgat | **-atio** csoportosítás; elmélkedés | **-ativ** egyesítő, csoportosító; okoskodó | **-ative** következtetve; csoportosan.
combiné *f* ingből és alsónadrágból álló női ruhadarab; ingnadrág.
comble *f* (konbl) tetőpont.
combustibiliák tüzelő-anyagok.
comes gróf.
comestibili‖s ehető | **-ák** ennivalók.
come prima, v. come sopra *o* mint előbb, mint föntebb.
cometa üstökös.
comfort *a* kényelem | **-abilis** kényelmes | **-ábli** egylovas bérkocsi.
comitatus vármegye.
comité bizottság, választmány.
comiti‖um gyűlés | **-a** római népgyűlés; országgyűlés | **-alis** országgyűlési.
comitiva kisérő-irat, levél.
comma *g* vessző.
command‖ál -iroz vezényel | **-ans** parancsnok | **-atura** parancsnokság | **-eur** *f* (-őr) parancsnok; biz. rendjelekben egyik felsőbb fok birtokosa | **-o** *o* parancs, kirendeltség. fővezénylet.
commandit-üzlet fióküzlet, fiókkereskedés; **c. társaság** betéti társaság | **commanditeur** *f* (-őr) kültag (betéti társaságban).
commass‖ál tagosít | **-atio** =ás.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

comme chez nous *f* (kom se nu) mint nálunk.
commedia *o* színmű, vígjáték, komédia | **- dell'arte** rögtönzéses színdarab.
comme il faut *f* (kom il fó) kifogástalan.
commemor||ál emlékezik | **-atio** megemlékezés | **-abilis** =etre méltó.
commend||ál ajánl | **-atio** =ás | **-atore** *o* parancsnok, biz. rendjelek egyik felső fokának birtokosa.
commensurabilis összemérhető.
comment||ál értelmez, magyaráz | **-ar,-atio** =és, =ás, jegyzet | **-ator** =ő, =ó.
commerce *f* (komersz) kereskedelem ; biz. kártyajátékok neve.
commerci||um kereskedelem | **-alis** =i.
commis *f* (komi) boltos-legény, kereskedőségéd | **-voyageur** (vojazsőr) kereskedelmi utazó.
comi||ssarius biztos | **-ssariatus**=ság | **-ssio** megbízás, bizomány, bizottság | **-ssionalis** bizományi | **-ssionarius** megbízott | **-ttál** megbíz, rendel | **-ttens** =ó, =ő.
commod||e *f* (komód) fiókos szekrény ; kényelmes | **-itas** kényelem.
commodore *a* (-dór) hajóraj-parancsnok.
common law *a* (komön laa, hosszú, magyar a-val) szokás-jog.
commo||veál fölindít, megráz | **-tio** mozgás, kedélyváltozás.
commun *f* (komőn) közönséges, nem finom.
commun||alis községi, köz | **-icál** közlekedik, közzétévés | **-io** áldozás | **-isál** községi üzembe vesz át | **-ismus** vagyonközösség | **-ista** a vagyonközösség és egyéb, a mai társadalmi rendet felforgató újítások híve.
commun||e (komün) munkásforradalom 1871-ben Párizsban ; az 1919-iki magyarországi, ú. n. tanácsköztársasági uralomra is alkalmazzák | **-ard** (nár) a ki a c.-ben részt vett.
communiqué *f* (komüniké) hivatalos ujságközlemény.
comod||o *o* (kom-) **-amente** *o* kényelmesen.
comp. lásd co.
compact tömör, szilárd; kövér (betű, szedés).
compagn||ie (*kon*panyi) társaság ; század (katonaság) | **-on** (*on*) társ, kísérő.
compara||bilis összehasonlítható | **-tio** összehasonlítás | **-tiv, -tivus** összehasonlít ható; középfok a melléknevek fokozásánál.
compareál megjelen.
compars||e *f* (*kon*parsz) néma személy a színpadon, statiszta | **-éria** a statiszták összessége.
compass iránytű.
compatibili||s összeférhető | **-tas** =ség.
compatriota honfitárs.
compelle intrare (Biblia) kényszerítsd belépésre.
compendi||osus kivonatos | **-um** kivonat, rövidre fogott kézikönyv.
compens||ál kiegyenlít, pótol, beszámít, kárpótol | **-atio** =és, =ás.
compe||tál megillet | **-ens** illetékes, jogosult | **-tia** illetékesség, jogosultság.
competitor versenytárs.
compiacevole *o* (-csévole) tetszetősen.
compil||ál tákol, összehord, összeszed, összegyújt | **-atio** =ás, =és | **-ator** =ó, =ő, aki eredetiség nélkül, csak a mások munkáiból dolgozik.
complementum bővítés, kiegészítés.
complementarius kiegészítő.
complan||ál kiegyenlít | **-atio** =és.
complet teljes, hiánytalan | **-ál, -iroz** kiegészít.
compl||ex összetett | **-exio** testalkat, hajlam | **-exum, -exus** vminek összessége, teljesség ; gátlás.
compl||icál összebonyolít | **-icált** bonyolult, zavart | **-icatio** bonyodalom, zavar | **-icitas** bűntársaság.
compliment *f* (*kon*plim*an*) bók | **-ez, -iroz** (komplimentez, -iroz) =ol | **-eur** (*-an*tőr) =oló, hízelgő.
complot *f* összeesküvés.
compo||nál alkot, szerez, költ | **-nens** alkatrész | **-nista, -sitеur** *f* (-itőr) zeneszerző, -költő | **-sitio** összetétel ; fémkeverék ; szerzemény | **-situm** összetett (szó), összetétel.
compossessor közbirtokos | **-atus** =ság.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

compot‖e *f* (kompót) befőtt gyümölcs, befőtt | **-ier** (-tyié) befőttnek való tál.
compound *a* (kömpaund) összetett (gépészeti műszó).
comprehensiv felfogó, megértő; magába foglaló, átölelő.
compress tömött, sűrű (nyomás); borogatás.
compresse *f* (*kompresz*) összehajtott ruhából való sebkötő; borogatás.
compr‖essio összenyomás.
comprimál összenyom, sűrít, rövidre fog.
compromissum kiegyenlítés, egyezkedés, megalkuvás.
compromittál megszégyenít, ferde helyzetbe juttat; vmiben **-:** megegyezik.
compt‖ant *f* (*kontan*) készpénzben | **-e** (*kont*) számla | **-e rendu** (*randü*) jelentés, beszámolás.
comptoir *f* (*kontoár*) iroda | **-ista** irodai alkalmazott.
compulsorius kényszerítő.
comput‖ál kiszámít | **-us** =ás; bizonyos naptári számítások összessége.
comte *f* (*kont*) gróf | **-sse** (-esz) =né. (Használják, hiltásan, grófkisasszony ércon *o* -val, -vel. [telemben is.)
con affetto *o* érzelemmel.
con affilizione *o* (cióne) bánatosan.
con allegrezza *o* (-cca) vidáman.
con amore *o* szeretettel, kedvvel.
con brio *o* hévvel, tűzzel.
concav homorú, vájt | **-itas** =ság.
conced‖ál megenged, ráhagy.
concentr‖ál egyesít, összpontosít | **-atio** =és, =ás | **-atiós tábor** nagyobb számú polgári foglyok v. internáltak számára létesített tartózkodó hely | **-icitas** a központ közössége | **-icus** egyközéppontú.
concept‖io fogalmazás · fogamzás; szerkezet | **-us** fogalmazvány; ki jön a **-us**-ból: kizökken a kerékvágásból.
concern *a* (konszern) üzletek, vállalkozások csoportja.
concert *f* (koncert) hangverseny | **-ez, -iroz** hangversenyt ad | **-ista** hangversenyző művész.
concess‖io engedély | **-ionál** =ez | **-iv** megengedő.
concierge *f* (*konszierzs*) házmester | **-rie** (-örí) egy párizsi fogház.
concili‖ál összeegyeztet, összebékéltet | **-atio** =és | **-ans** engedékeny.
concilium zsinat, egyházi gyűlés.
concinnitas kerekdedség.
concipi‖ál fogalmaz, megszerkeszt, írásba foglal | **-sta** fogalmazó.
concis, concisus tömör, velős.
concit‖ál fölizgat | **-atio** =ás.
conclave pápaválasztó gyűlés.
conclu‖dál végeredményre jut | oda **-dál** arra céloz, lyukad ki | **-dendo** következéskép | **-sio** eredmény, következtetés | **-siv** következtető | **-sum** végzés.
concord‖ál megegyezik | **-antia** összehangzás, összeegyeztetés; megegyező helyek gyüjteménye valamely könyvből | **-atum** megegyezés; egyezmény a világi és egyházi hatalom közt | **-ia** egyetértés.
concordia parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur (Sallustius) egyetértés a kis dolgokat növeli, viszály a leg nagyobbakat is tönkreteszi.
concrementum megkeményedés, lerakodás.
concret való, valós, érzékelhető, határozott, magánvaló. (Ellentéte az abstract: elvont.) | **-um** tényleg létező dolog | **-isál** megvalósít, világosan megfogalmaz | **in -o** a valóságban.
concubina ágyas | **-tus** vadházasság.
concupiscentia érzéki vágy.
concur‖rál pályázik, versenyez | **-rens** =ó, =ő | **-rentia** verseny, vetélkedés; pályázat | **-sus** pályázat; csőd.
cond. rövidítve **conditus**-ból: alapíttatott.
condemn‖ál elítél | **-atio** =és.
condens‖ál sűrít | **-abilis** =hető | **-ator** =ő.
con diligenza *o* (-dzsenca) gondosan.
condimentum fűszer.
con discrezione (diszkrecióne) finoman, ízléssel.
condit‖eur *f* (-ör) **-or** *l* cukrász.
conditio feltétel, állás, állapot; jó **-ban** van: jól érzi magát, jó karban van | **-nál,**

feltételhez köt, állásban van | **- sine qua non** elengedhetetlen feltétel.
con dolcezza *o* (-csecca) édesen, kedvesen.
condole||ál részvétét fejezi ki | **-ntia** részvétnyilvánítás
con dolore *o* fájdalommal, bánatosan.
condominium közös birtoklás.
condotta *o* teherszállítás.
condottiere *o* (-ieere) középkori olasz szabadcsapat vezére.
conducat sanitati váljék egészségére.
conduc||teur *f* (*kondüktőr*) **-or** *l* kalauz, kocsivezető | **-us** kíséret, gyászkíséret.
conduite *f* (*kondüit*) magaviselet | **-lista** minősítő-táblázat.
confabul||ál bizalmasan beszélget | **-atio** =és.
confect cukorsütemény, csemege.
confectio készítés; ruhás-üzlet, készruhakereskedés; kész felsőruha.
confer, rövidítve **cf.**: vesd össze.
confer||ál tanácskozik | **-entia** =ás.
conférencier *f* (konferanszié) aki nyilvános helyen előadást tart; színpadi «bemondó», csevegő.
con fermezza *o* (-cca) határozottsággal.
confessio hitvallás, felekezet; gyónás | **-nális** =i | **-nale** gyóntatószék | **-narius** gyóntató atya | **- augustana** ágostai hitvallás.
con festività *o* (-tá) ünnepélyességgel.
confetti *o* konfekt, apró cukorkák; apró gipszgolyócskák; apró, színes papiroskák, melyeket a mulatók egymásra szórnak.
conficiál bevégez.
confiden||s komázó, tolakodó, bizalmaskodó; rendőrkém | **-tia** =ás.
con fiducia *o* (fidúcsja) bizalommal.
con fierezza *o* (-cca) szilajul.
configuratio alakulat.
confini||ák határok | **-tas** szomszédság.
confirm||ál bérmál; felavat, megerősít | **-atio, -álás** úrvacsorához járulás.
confiso||ál elkoboz, lefoglal | **-atio** =ás.
confis||erie *f* (*konfizrí*) cukrászbolt | **-eur** (-őr) cukrász.
confiteor megvallom, gyónom; a kath. egyházban a nyilvános bűnvallomás kezdete.
confitur||e *f* (*konfitűr*) cukorsütemény, édesség, gyümölcskocsonya.
conflagratio nagy tűzvész; veszedelem.
conflictus összetűzés, összeütközés.
conflu||ál összefolyik | **-entia, -xus** =ás.
confœder||ál szövetkezik | **-atio** szövetség | **-atus** szövetséges.
conform egyöntetű, megegyező | **-ál** egyenlővé tesz | **-itas** egyformaság.
confrater társ, szerzetestárs | **-nitas** testvéresülés.
con fretta *o* gyorsan.
confront||ál szembesít, összevet | **-atio** =és.
confu||ndál zavarba hoz, tévedésbe ejt | **-sio** zűrzavar | **-sus** zavaros.
con fuoco *o* tűzzel.
confu||tál megcáfol | **-atio** =ás.
congeniális rokonlelkű.
congeries lapidum, multis congesta rapinis (Hangay) sok rablással összehordott kőhalmaz.
congestio fölhalmozódás, vérösszefutás, vértoluás.
conglomer||ál fölhalmoz | **-atio** =ás, =ódás | **-atum** más-más kőzetdarabokból álló kőzet; nem egyforma részekből álló halmazat.
conglutin||ál összeragaszt | **-atio** =ás.
con grandezza *o* (-cca) méltósággal.
con gravità *o* (-itá) komolyan, méltósággal.
con grazia *o* (-grácia) kecsesen, könnyedséggel.
congreg||ál összegyűjt | **-atio** gyülekezet, egyesülés, szerzet.
congressus gyűlés, gyülekezet, összegyűlés.
congreve-röppentyű *a* (kongrív) egy hadi lövőszer.
congrua fizetés, járulék (főkép papi).
congruen||s egybevágó, egyező | **-tia** =ás, =és.
con gusto *o* ízléssel.
con impeto *o* (**im-**) igen erősen, nagy indulattal.
conjectur||a hozzávetés, gyanítás | **-alis** hozzávető, találgató.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban kercsendő.)

conjugá‖l hajtogat | **-atio** =ás.
conjunct‖io összekötés, kötőszó | **-ivus** kötőmód | **-ura** viszonylat, állapot, kedvező gazdasági helyzet. Ellentéte: deconjunctura | **-im** összekötve, közösen.
conjuratio összeesküvés.
con leggerezza *o* (-dzserecca) könnyedséggel.
con mano destra *o* jobbkézzel, c. m. **sinistra** balkézzel.
con moto *o* érzéssel.
connaissance *f* (kone*szansz*) ismeretség.
connector kapcsoló.
connétable *f* (konetábl) hajdan a francia hadsereg főparancsnoka, marsall.
connex‖io, -us összefüggés, viszony, összeköttetés.
conniventia elnézés, engesztelődés, kímélet.
connubi‖alis házassági | **-um** házasság.
con osservanza *o* (-ca) figyelemmel.
con passione *o* szenvedéllyel.
conqu‖erál meghódít, elfoglal | **-ête** *f* (ko*nkét*) =ás.
conquisit‖io összekeresés, táborozás | **-or** fölkutató, toborzó.
conrector második tanító.
conscholaris (-szko-) iskolatárs.
conscia mens recti famæ mendacia ridet (Ovidius) a tiszta lelkiismeret neveti a hírnek (a pletykának) hazugságait.
conscientia lelkiismeret.
conscri‖bál összeír (katonai szolgálatra) | **-bált** katona-köteles | **-ptio** összeírás, katona-szedés.
consecr‖ál be-, fölavat, szentel | **-atio** =ás, =és | **-ator** =ó, =ő.
consecut‖io következés | **-iv** =ő; egymásból v. egymás után következő | **-io temporum** az igék időinek egymástól való függése.
consensus beleegyezés.
con sentimento *o* érzéssel.
consequen‖s következetes | **-tia** =ség, következés | **-ter** =en.
conserv *f* a romlástól szelencében vagy üvegben megóvott élelmiszer | **-ál** megtart, eltart | **-atio** fönntartás | **-ativ** a meglevő állapotokhoz ragaszkodó, maradi | **-ativismus** maradiság | **-ator** fönntartó | **-atorium** zene- és énekiskola | **-atorista** ily iskola növendéke.
consider‖ál mérlegel | **-abilis** jelentékeny | **-atio** megfontolás.
consign‖ál följegyez, jegyzékbe foglal, készenlétben tart (pl. csapatokat a kaszárnyában) | **-atio** jegyzék.
consili‖arius tanácsos | **-um** tanácskozás (főleg orvosi) | **-um abeundi** tanács az elmenésre, elmenesztés (iskolai kicsapás).
consilio manuque (Seneca) ésszel és erővel.
consisten‖s erős, állandó | **-tia** összeállóság, tömöttség; alkat, állomány.
consistori‖um egyházi tanács, szentszék | **-alis** =i.
consol‖ál vigasztal | **-abilis** =ható | **-atio** vigasz.
console *f* (ko*nszol*) tükrös asztal.
consolid‖ál állandósít, megerősít | **-atio** megerősödés, megszilárdulás; egy nyilvános testület, hatóság, állam többféle kölcsönkötvényeinek egyesítése egyféle adóssággá.
consols *a* (kanszölsz) többféle államadósság egyesítéséből keletkezett államadóssági kötvények. (Lásd consolidatio).
consommé *f* (ko*nszomé*) húsleves.
conson‖ál összehangzik | **-ans** mássalhangzó; egybehangzó.
consonantia egybehangzás.
con sordino *o* hangfogóval.
consort‖es társak | **et -es** és társai | **-ium** társulat, szövetkezet.
conspectus látás. áttekintés.
conspir‖ál összeesküszik | **-atio** =vés.
con spirito *o* (szpi-) lélekkel, tűzzel.
constabler *a* rendőrbiztos.
constan‖s állandó | **-tia** =ság, állhatatosság.
constatál megállapít, kimutat.
constellatio alakulás, csillagok állása.
constern‖ál megijeszt | **-ált** megijedt, elképedt, megdöbbent | **-atio** rémület, megdöbbenés, zűrzavar.
constipatio székszorulás.
constitu‖ál megállapít, parancsol | **-ens**

meghatalmazó | **-tio** alkotmány; szervezet, testalkat | **-tionalis** alkotmányos | **-tiv** meghatározó.

constru||ál megalkot, megszerkeszt | **-ctio** =ás, =és; szerkezet, alkat; mondatszerkezet szófűzés | **-ctiv** alkotó erejű, szellemű.

constructeur *f* (-sztrüktőr) szerkezetek, főkép technikai szerkezetek készítője

consuetudo est altera natura (Cicero) a szokás második természet.

consul vm. állam képviselője külföldön | **-aris** konzuli | **-atus** konzuli hivatal.

consulens tanácsadó, tanács.

consulta *o* államtanács.

consult||ál tanácskozik, valakitől tanácsot kér | **-atio** tanácskozás | **-um** határozat | **-ativ** tanácskozó.

consum, | **-tio** fogyasztás; összetételben: c.-szövetkezet: fogyasztó-sz. | **-ens** =ó | **-ál** fogyaszt, elhasznál.

consummatum est (Biblia) elvégeztetett.

consummatio összeszámolás.

contactus érintkezés, erintkezés pont.

contagi||o, -um ragály | **-osus** =os | **-ositas** =osság.

contamin||ál összekever, összezavar; megfertőztet | **-atio** =ás, =és.

contempl||ál szemlél, elmélkedik | **-ált** valami célnak szánt | **-atio** szemlélődés | **-ativ** szemlélődő, elmélkedő.

contemporain *f* (*kontanporen*) kortárs.

contenance (*kontönansz*) lelki nyugalom, mérséklet.

con tenerezza *o* (-cca) gyöngéden.

contentiosus pörlekedő, veszekedő.

contest||ál bizonyít, tanusít | **-atio** =ás.

contextus szöveg, összefüggés; kiragadta a c.-ból: kizökkentette sodrából, megzavarta.

conticuere omnes intentique ora tenebant (Verg.) elhallgattak mind és figyeltek.

contignatio emelet; gerendázat.

contiguitas szoros érintkezés, egymásmellettiség.

continence / (*kontinansz*) önmegtartóztatás, önmérséklés.

contine||ns száraziöld | **-ntalis** szárazföldi.

contingen||s hozzátartozó, tartozékos, járulékos dolog; mennyiség, osztályrész | **-tia** tartozék, járulék | **-tál** biz. mennyiséget vkire kiszab, vkinek engedélyez.

continu||ál folytat | **-atio** =ás | **-itas** folytonosság, állandóság.

continuo *o* (**-ti-**) kitartva, tartósan.

cont||o *o* számla; rovás, hitel | **-óz** adósságot csinál | **-o corrente** folyó számla | **-o di tempo** meghatározott fizetési idejű számla | **-o finto** előleges, hozzávetőleges számla | **-o separato** külön számla.

contorsio elcsavarodás, eltorzulás.

contour *f* (*kontúr*) vázlat, körrajz, körvonalak.

contr||a ellen | **-áz** (játékot) megellenez.

contracarriroz *l-f* ellene dolgozik, meghiúsít.

contractio összevonás, szűkülés.

contractus szerződés.

contradict||io ellentmondás | **-io in adjecto** fogalmi ellentmondás | **-orius** ellentmondó.

contradistin||ctio megkülönböztetés | **-guál** megkülönböztet.

contrafact||io, -ura utánzás.

contrah||ál összevon, szerződik | **-ens** szerződő fél.

contraire *f* (*kontreer*) ellenkező | **au c.** =leg.

contralto *o* női és gyermekhangok fajának legmélyebbike.

contrapo||nál fedez, ellenértéket ad | **-sitio** fedezet, ellenérték.

contrapunct ellenpont.

contraria contrariis curantur ellenkezők ellenkezőkkel gyógyíttatnak.

contrasig||nál ellenjegyez | **-natura** =zés.

contrast||e *f* (*kontraszt*) ellentét | **-iroz** -ben van, elűt tőle.

contraveniál vminek ellene lépni, vkinek ellenére cselekedni.

contra vim mortis non est medicamen in hortis halál ellen nincs gyógyszer a kertben. (Salernói orvosi iskola.)

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

contre-admiral *f* (kontram-) ellentengernagy.
contre-cour l. à contre-coeur.
contreband||e *f* (*kontrband*) csempészés, csempészett árú, dugárú | **-ier** (-gyié) csempész.
contrebasse *f* (*kontrbasz*) bőgő.
contredanse *f* (*kontrdansz*) ellen-, sortánc, négyes.
contrefaçon (*kontrfaszon*) utánzat.
contremin||e (*kontrmin*) ellenakna (kereskedelemben), a tőzsdejáték azon neme, mely az árfolyamcsökkenésekből igyekszik hasznot húzni | **-eur** (-őr) a ki c.-üzleteket köt.
contribu||ál hozzájárul; adót fizet | **-ens** adózó, adófizető | **-tio** hozzájárulás, adózás, hadiadó.
con tristezza *o* (-cca) szomorúan.
contr||ôle *f* (*kontrol*) ellenőrzés | **-olál** ellenőriz | **-oleur** (-őr), **-olor** ellenőr.
controver||s kérdéses, vitás | **-tál** kifogást tesz vmi ellen | **-sia** vita, ellentét; nehézség.
contumacia makacsság, vesztegzár | **in -m elítélték:** elmakacsolták, távollétében elítélték.
conturb||ál megzavar | **-atio** =ás.
contusio zúzódás.
conus kúp.
convalescen||s lábbadozó | **-tia** =ás.
con variazioni *o* (-cióni) változatokkal.
conveni||ál megfelel, összeillik, megegyez | **-entia** illendőség, társadalmi szokás, megegyezés.
convent gyülekezet; klastrom | **-iculum** titkos összejövetel | **-io** megegyezés, egyezség, szerződés s az, a mi az egyezség értelmében jár (főkép terményben); szokás | **-ion** *f* (*anszion*) az 1792-iki franczia nemzetgyűlés, a konvent | **-ionalis** szerződéses, illő, szokásos, szokásszerű.
converg||ál összehajlik, összetér, egymáshoz közeledik | **-ens** =ó, =ő | **-entia** =ás, =és.
convers||ál beszélget, társalog | **-atio** =és, =ás.
conversazione santa *o* (konverszacióne) szent társalgás (azok a festmények, melyek Máriát ölében Jézussal ábrázolják, a mint jobbról-balról egy-egy angyal áll vagy térdel).
conver||sio átváltás, pénzügyi művelet, melynél bizonyos kamatozású értékpapirokat más kamatozásúakkal cserélnek ki; áttérés | **-tál** átvált; áttér (egyik vallásról a másikra) | **-tita** áttért.
convex domború.
convictus tanintézet bennlakókkal.
con vigore *o* erősen.
con vivezza *o* (-cca) élénken.
convoc||ál összehív | **-atio** =ás.
convoi *f* (*konvoa*) kíséret, őrkíséret; vonat, kereskedelmi hajók csoportja, melyeket hadi hajók kisérnek.
convulsi||o vonaglás, rángatódzás; lelki harc | **-v** rángó, vonagló.
cooper||ál együttműködik | **-atio** =és | **-ator** segéd, segédlelkész.
coordin||ál egymás mellé rendel | **-ált** egy rangú, mellérendelt | **-atio** egymás mellé rendelés.
coperto *o* takarva, fedve, fedezve.
copf *n* hajfonat; hivatalos, katonai **-:** hiv., kat. ostobaság, vaskalaposság, ragaszkodás ósdi, buta szabályokhoz, szokásokhoz; maradiság, ósdiság.
copi||a másolat, utánzat | **-roz, -zál** másol, utánoz | **-sta** másoló.
copul||a kötelék, kapocs | **-ál** összekapcsol, összeesket | **-atio** =ás, =és | **-ativ** kapcsoló, összekötő.
copying-office *a* (köpling-ofisz) másoló üzlet.
copyright *a* (kapirájt) szerzői v. kiadói jog.
coquett||e *f* (koket) tetszeni vágyó, kacér | **-eria** =ás, =ság | **-iroz** kacérkodik.
coramis||ál előttemez | **-atio** =és.
coram populo, coram publico a nép előtt, nyilvánosan.
corda *o* húr.
corda fratres testvér szívek (diákszövetség neve).

(Amely szó nincs a C betűben, a K-ban keresendő.)

cordiali‖s szíves, barátságos | **-tas** =ség, =ság.
cordon *f* (kord*on*) korlát-kötél, sorfal.
cormoran *f* kárakatona (halászmadár).
cornac *a* (kornek) elefánthajcsár.
cornet *f* (korné), kis kürt.
cornette *f* (kornet), **cornétás** lovas zászlótartó.
corniche *f* (kornis) épületnek, bútornak koronázó párkánya; karnis.
corolla virágkehely.
corollarium folyomány; olyan állítás, mely az előzőből természetesen következik.
coronatio koronázás.
corpora‖l *f* tizedes, káplár | **-le** *l* misekendő | **-lis** testi, testületi | **-tio** testület.
corps *f* (kór) test; testület | **-d'armée** (darmé) hadtest | **- de garde** (dö gard) őrcsapat, | **- diplomatique** (diplomatik) diplomáciai testület.
corpulen‖s testes, kövér | **-tia** =ség.
corpus test | **- delicti** bűnjel | **- domini** az Úr teste, Úrnapja | **- juris** törvénytár.
correct pontos, szabatos, helyes, kifogástalan | **-e** =an, =en, =ul | **-io, -ivum** helyreigazítás | **-or** javító (a nyomdában) | **-ura** javítás.
correlati‖o kölcsönösség, vonatkozás | **-v** egymásra vonatkozó, kölcsönös.
correpet‖ál együtt ismétel | **-itor** magánoktató | **-itio** magánoktatás.
correspond‖eál megfelel, levelez; összeköttetésben van | **-ens** =ő | **-entia** =és.
corridor *s* folyosó, tornác.
corrig‖ál javít, megigazít | **-enda** javítandók, sajtóhibák.
corriger la fortune *f* (korizsé la fortün) (Lessing) a szerencsét megjavítani (csalni a játékban).
corrobor‖ál megerősít | **-antia** =ő szerek.
corrosi‖o marás, | **-v** =ó.
corru‖mpál megront, megveszteget | **-pt** megromlott, erkölcstelen | **-ptio** romlottság
corruptio optimi pessima ha a legjobb megromlik, az a legveszedelmesebb.
corsar *o* kalóz.
corset *f* (korszet) fűző.
corso *o* versenypálya, versenytér; sétahely.
cortège *f* (kortézs) kíséret.
cortes *s* (kortesz) a spanyol országgyűlés.
cortina *o* függöny, kárpit.
corvée *f* (korvé) nagy nyűg, kellemetlen munka.
corvette *f* (korvet) gyorsjárású kisebb hadihajó-fajta.
Corvina Mátyás király könyvtárából való könyv.
cosi fan tutte *o* így tesznek mind (az asszonyok).
costume *f* (kosztüm) viselet, ruha, jelmez; ruhaalj és hozzávaló kabát.
côtelette *f* (kotlet) disznó-, borjúkaréj. borda; oldalszakáll, barkó.
coterie *f* (-rí) pajtásság, érdekszövetség.
cotillon *f* (kotij*on*) füzértánc.
cotirozás *f* vmely értékpapír tőzsdei jegyzése.
cotisatio *f-l* hozzájárulás, önmegadóztatás.
cottage *a* (kotedzs) falusi jellegű, villaszerű ház.
coton *f* (kot*on*) gyapot, pamut.
couche ! *f* (kus) feküdj le! csitt! (kutyáknak).
coulans *f* (ku-) készséges, előzékeny.
couleur *f* (kulőr) szín.
couliss‖a *f* (kulissza) színfal | **-ier** (kuliszié) a tőzsdei ügynökök egy faja.
couloir *f* (kuloár) folyosó.
county *a* (kaunti) grófság, kerület.
coup *f* (ku) csapás; csíny | **- d'état** (deta) államcsíny | **- de théâtre** (dö teátr) színpadi fogás.
coupé *f* (kupé) kétüléses zárt kocsi; kocsiszakasz, fülke.
coupiroz *f* (ku-) átlyukaszt.
couplet *f* (kuplé) dalfajta; versszak.
coupon *f* (kup*on*) szelvény, kamatszelvény; nagyobb szövetdarab.
courage *f* (kurázs) bátorság, kurázsi.
courbette *f* (kurbet) a ló kétlábra állása ágaskodása.
courier *f* (németesen: kurir) futár.
courtage *f* (kurtázs) alkuszdíj.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

court‖isan *f* (kurtiz*an*) udvaronc | **-isane** (an) nem tisztességes nő | **-oisie** (-oazi) udvariasság.

cousin *f* (kuz*en*) unokatestvér, unokabátya vagy ŏcs | **-e** (-in) unokaféne vagy húg.

coûte que coûte *f* (kut kŏ kut) kerüljön, a mibe kerül.

couvert *f* (kuver) teríték, födél, levélboríték (koperta franciául csak enveloppe) | **-ure** (tűr) födő; kötés (könyvön), födözet (pénz).

couveuse *f* (kuvőz) tojások mesterséges kiköltésére való szerkezet; koránszülött gyermekek melegentartására való szerkezet.

cowboy *a* (kaubaj, magyar a-val) marhapásztor, gulyás (amerikai).

coxa‖gra, -lgia *g* köszvény a csípőben.

crachoir *f* (krasoár) köpőláda.

crambe repetita mors est a káposzta kétszer egymásután: halál.

crani‖um koponya | **-alis** -ához tartozó.

crapula mámort követő fejfájás.

cravate *f* (kravat) nyakraváló.

crayon *f* (krej*on*) ceruza, színes kréta.

cre‖ál teremt, alkot, alapít | **-atio** =és, =ás | **-ator** teremtő | **-tura** teremtmény (többnyire sértő értelemben).

cream *a* (krím) tejszín; teteje, főle vminek.

creas *s* bőrvászon.

crèche *f* (kres) bölcsőház, gyermekmenedékház.

credat Judæus Apella (Horatius) higyje Apella zsidó (hiszi a piszi).

credentialis levél meghatalmazó levél.

credit *n* hitel | **-iroz -ez** | **-iva** megbízólevél | **-or** hitelező.

cred‖o hiszek, hiszekegy (ima) | **-ibilis** hihető | **-ulitas** könnyenhívés.

credo quia absurdum (Tertullianus) hiszem, mert képtelenség.

cremat‖io halottégetés | **-orium** az erre való épület, kemencze.

cremor tartari borkő.

crême *f* (krém) tejfel, tejszín, hab; a legjava; pép | **-de la-** (döla) színe-java (a társaságnak).

creol *s* amerikai keverékfaj.

crêpe *f* (krep) fátyolszövet, gyászfátyol; egy recés kelme | **- de Chine** (krepdesin) kínai krepp, selyemszövetfajta.

crepitatio sercegés, csörömpölés, zörgés.

crescendo *o* (kres-) növekedve, mind erősebben.

crescit occulte velut arbor ævo (Hor.) nő láthatatlanul, mint a fa idővel.

cretin *f* (kret*en*) hülye | **-ismus** (-inismus) =ség.

cretonne *f* (kreton) tömöttszövésű len- és pamutszövet.

crevette *f* (krővet) a tengeri rák egy neme, rákszínű.

criant *f* (kri*an*) rikító.

cricket *a* (kriket) angol labdajáték.

crida csőd, fizetésszüntetés.

crim‖en vétek | **-inalis** bűnügyi; cudar | **-inalista** büntető jogász | **-inaliter** bűnvádilag | **-en læsæ majestatis** felségsértés.

crinoline *f* (krinolin) abroncsos szoknya.

crispine *f* (kriszpin) rövid női kabátka.

criterium meghatározó tulajdonság.

crochet *f* (krose) kampó, horog, kapocs.

Croesus gazdagságáról híres lydiai király innen: dúsgazdag ember.

croisade *f* (kroazad) keresztes hadjárat.

croisé *f* (kroazé) keresztbe font, keresztbe szött; a vívásban a kardok keresztezése.

croquant *f* (krok*an*) tortaféle.

croquembouche *f* (krok*ambus*) ropogós cukrászsütemény-fajta.

croquet *a* (kroket) angol golyójáték, helyesen: crocket.

croquette *f* (kroket) rizs- v. karfiollepény, sült vadszelet, rántott szelet.

croquis *f* (krokí) vázlat, karcolat.

cross country *a* (kroszköntry) toronyirányt (lóverseny-futamnál).

croup *f* (krup) torokgyík.

croupier *f* (krupié) a játékbank alkalmazottja, ki a nyereséget és veszteséget kifizeti, illetőleg behúzza.

crown glass *a* (kraun glesz) koronaüveg.

(Amely szó nincs a C betűben, a K-ban keresendő.)

cruc‖iatio keresztrefeszítés | **-ifix** feszület | **-ifixio** keresztrefeszítés | **-iform** keresztalakú.

crudeli‖s kegyetlen | **-tas** =ség.

crud‖itas nyereség | **-um** nyers.

cseka *or* a szovjet-köztársaság politikai rendőrségének régi neve.

csekk l. check.

cservonec *or* orosz pénznem.

csincsilla l. chinchilla.

csok jasa *t* sokáig élj.

cub‖atura köbtartalom-számítás | **-us** kocka | **-italis** (betű) félöles.

cubis‖mus kockaszerű figurákkal való rajzolás v. festés modora | **-ta** e modor követője.

cuculla barátcsuklya; nagy főkötő.

cug *n* gummi-szövetbetét (a cipő oldalán); légvonat.

cui bono? (Cicero) kinek hasznára?

cuique suum mindenkinek a magáét.

cuirasse *f* (kürasz) mellvért, páncél | **-ier** (küraszjé) vértes, küraszir.

cuius regio, eius religio a kinek országa, annak a vallása, (azaz az államfő határozza meg az ország vallását).

culináris konyhai.

culmin‖ál oda irányul, törekszik | **-atio** tetőpont, csúcspont, legmagasabb fok | **-atiós pont**: tetőpont.

culotte *f* (külot) rövid térd-nadrág | **sans-**(szan-) térdnadrágtalan, a csőcselékből való. (Rövid térdnadrágot az urak viseltek.)

culpa bűn, vétek | **mea - mea - mea maxima -** én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem! | **-bilis** büntethető | **-bilitas** büntethetőség

cult‖ivál művel, tenyészt, | **-ur, -uralis** műveltségi, közművelődési | **-ura** művelés, tenyésztés, műveltség | **-ált** művelt | **-us** tisztelet, istentisztelet, vallási ügyek; vminek c.-a: gyakorlása | **-usminister** a vallás- és közoktatásügy minisztere.

cum -val, -vel.

cum grano salis (Plinius) egy szemernyi sóval (azaz nem szó szerint véve, hanem ésszel és megfontolással).

cum jure successionis az utódlás jogával (így szoktak öreg püspök mellé segédpüspököt kinevezni).

cumul‖ál halmoz, halmozódik | **-atio** =ás | **-ativ** együttes, összes | **-us** halmazfelhő.

cum reservatione fönntartással.

cuncta supercilio movens (Hor.) a ki szemöldökével mindent megmozdít (Jupiter).

cunctator habozó, óvatos.

cup *a* (köp) kupa.

cupiditas vágyódás; mohóság.

cupringer *n* cseléd-, helyszerző.

curabilis gyógyítható.

curaçao *port* (nálunk küraszó) (egy sziget neve) likőrfaj.

curat‖ela gondviselés, gondnokság, gyámság | **-or** gyám, gondviselő, felügyelő, gondnok | **-orium** gondviselőség.

curia nemesi ház; legfőbb törvényszék | **-lis** hivatalos, kúriai.

curios‖itas, -um különösség, furcsaság, eredetiség | **-us** különös, furcsa.

cur‖lista fürdővendégek névsora | **-salon** fürdői társalgóterem, gyógyterem | **-taksa** fürdődíj, helydíj.

curren‖da körlevél | **-tál** köröztet | **-tálás, -tatio** körözés, nyomozás.

currens folyó, folyékony, jól elkelő (cikk).

currente calamo gyorsanfutó tollal, hamarjában írva.

curriculum vitæ rövid életrajz, élettörténet.

cursiv folyó (írás), *ilyen dűlt betű.*

curs‖us árfolyam; tanfolyam; irányzat, valamely, a politikai életben erőrekapott irányzat

curva görbe, =vonal | **-tura** hajlás.

custo‖s őr | **-dia** őrizet | **-dia honesta** tisztességes őrizet (az államfogház, mely nem megbecstelenítő büntetés).

cutter *a* (kötter) gyorshajó.

cuvette *f* (küvet) mosdótál.

cvikker *n* orrcsiptető.

cyan‖kalium *g* a kéksav vegyülete, igen erős méreg | **-osis** kékkór.
cyelon *g* forgószél.
cyclopædia *g* ismerettár.
cyclop‖s óriás | **-ikus** =i.
cyclorama *g* körkép.
cycl‖us *g* kör, időszak, sorozat | **-ikus** =ös, =os.
cylind‖er . cilinder.
cyni‖kus *g* sivár, hideg lelkű. **-smus** sivárság, ridegleélkűség.
cynosura *g* zsinórmérték.
cysta *g* zsákszerű kóros képződmény az emberi testben, folyékony v. kásás tartalommal.

D

da capo *o* elölről, újra!
d'acquit *f* (daki) számlákon: fölvettem, ki van fizetve.
dæmon *g* szellem, rossz lélek, ördög | **-i** ördögi, pokoli, bűbájos | **-iakus** ördöngös, ördögtől megszállt | **-ologia** szellemekről szóló tudomány.
daguerrotyp *f* (dager-) Daguerre módja szerint készült fénykép | **-ia** ilyen módú fényképezés.
Dail Eireann *ir* (doil áirian) az ír képviselőház neve.
daktilus *g* versláb (egy hosszú és két rövid szótag).
daktyloskopia *g* ujjlenyomatok készítésének mestersége.
dalesz *zs* nyomor.
dalmatica papi, rövid ujjas felsőruha.
dal segno *o* (dal szennyo) a jeltől kezdve (ismétlendő).
daltonismus színvakság.
damaszt *n* mintázott vászon-, gyapjú- v. selyemszövet.
dame *f* (dám) hölgy.
da meliora piis adj jobb sorsot a jámboroknak.
damnatio elítélés.
damned *a* (dem-) angol szitkozódás: átkozott!
damnum kár | **- emergens** közvetlenül jelentkező kár.
Damokles kardja (mely egy hajszálra akasztva lógott D. feje fölött) rettegett dolog, veszély, a mely minden percben bekövetkezhetik.
Danaid‖ák hordaja a görög hitrege hordója, mely sohasem telik meg | **-a munka**: melyet nem lehet befejezni soha.
danaus ajándék: görögöktől kapott ajándék (amely bajt hoz, mint a trójai faló).
dancing *a* (dansz-) tánc, táncos mulató.
dandy *a* (dendi) piperkőc, arszlán.
danse macabre *f* (*dansz* makábr) haláltánc.
darling *a* kedves, kedvenc.
darwinismus Darwin angol tudós tana.
das ewig Weibliche zieht uns hinan *n* (Goethe) az örök asszonyi felfelé vonz.
dat‖ál keltez, számít | **-álódik** kezdődik, származik | **-um** vmely írás kelte | **-um ut supra** kelt mint fönt.
Dataria egy pápai hatóság.
dat census honores (Ovidius) jövedelem szerzi a tiszteletet.
dat Galenus opes, dat Justinianus honores Galenus (az orvosi tudomány) gazdagságot, Justinianus (a jogászat) tisztességet szerez.
dativus részeshatározó (tulajdonító) eset.
dat veniam corvis, vexat censura columbas (Juvenalis) a hollóknak megbocsájt, a galambokat gyötri az erkölcsbíróság.
Daumont-fogat *f* (domon) négyes fogat, melyet nyeregből hajtanak.
dauphin *f* (dofen) régebben a francia trónörökös címe.
Davus sum, non Oedipus (Terentius) Davus vagyok, nem Oedipus (nem tudok találós meséket fejteni).
dear *a* (dír) kedves.
debachál hangosan tiltakozik.

(Amely szó nincs a **C** betűben, a **K**-ban keresendő.)

débâcle *f* (debakl) nagy zűrzavar, pusztulás.
débardeur *f* (-dőr) hajókirakó-munkás; ilyenféle női jelmez.
débarkál *f* (-kál) kiköt, partra száll.
debarassziroz *f* zavarból kisegít, megment.
débat *f* (deba), **debatt** *n* vita | **-iroz** (-tiroz) vitatkozik.
debatter *a* vitázó szónok.
debellare superbos (Verg.) megtörni a büszkéket.
debet tartozik.
debili||s gyönge | **-tas** =ség.
debit||or adós | **-um** =ság.
de bon cœur *f* (dö *bon* kőr) szívesen, szívből.
debordál kicsap, túlszárnyal, túlárad.
débrouilliroz *f* (debrujiroz) rendbe szed, zavart eloszlat.
début *f* (debü) első föllépés, bemutatkozás | **-ál, -iroz** (-tál, -tiroz) először lép föl, beköszönt | **-ans** (-táns) kezdő, bemutatkozó (színész).
decadence *f* (dekad*ansz*) hanyatlás.
decaden||s hanyatló (főleg irodalmi és művészeti irányokról) | **-tia** =ás.
decampiroz tábort bont, továbbvonul.
decapitatio lefejezés.
dece||dál enged belőle, felhagy vele | **-ssio** eltávozás | **-ssor** távozó, hivatalát elhagyó; előd.
decemvir tíz férfiból álló testület tagja.
decennalis tíz évi.
decennium évtized, tíz évi idő.
decen||s illedelmes, tisztességes | **-tia** illedelem, tisztességtudás.
decentralis||ál szétoszt (a központosítás ellentéte) | **-atio** szétosztás.
deceptio csalás, csalódás.
dechiffriroz *f* (des-) kibetűz (titkos írást).
deci... összetételekben tized: d.-gramm, d.-liter stb.
deci||dál elhatároz | **-se** határozottan | **-sio** elhatározás, pontosság | **-siv** döntő, elhatározó.
decim||ál megtizedel | **-alis** tizedes, tizedrészű.
decipiál megcsal.
decipimur specie recti (Hor.) megcsal a jónak látszata bennünket.
declam||ál szaval | **-atio** =ás | **-ator**=ó | **-atorius** szavalati szónoki | **-atorium** szavalmánydarabok gyűjteménye.
declar||ál kijelent, bevall | **-ativ** kijelentő | **-atio** =és, =ás | **-atio honoris** becsületbeli nyilatkozat.
déclassé *f* (deklaszé) egy társadalmi osztályból alsóbb osztályba jutott, elzüllött.
declassificál lefokoz, leminősít.
declin||ál ragoz, ejteget; elhajlik | **-atio** =ás, =és.
decoctum főzet.
decollatio lenyakazás.
decollet||ál *f* (dekolt-) nyakát, mellét csupaszon hagyja | **-age** (-ázs) a ruha kivágása a mellen | **-té** kivágás ruhán.
decolor||álódik elszíntelenedik | **-atio** =és.
de commodo et incommodo előnyéről és hátrányáról.
decompo||nál bont | **-sitio** bomlás, zűrzavar.
deconcert||ál *f* a hangból, a rendből kizavar, meghiúsít | **-atio** =ás.
de congruo méltányosság szerint.
deconjunctura kedvezőtlen gazdasági helyzet.
decor||ál *f* díszít, kitüntet | **-ateur** *f* (őr) díszítő kárpitos | **-atio** = és, díszlet | **-ativ** =ő | **-um** dísz, tisztesség.
découragál *f* (dekurazs-) megijeszt, elcsüggeszt, megfélemlít.
decreditál hitelétől, tekintélyétől megfoszt.
decrepitus rokkant, elaggult, elbutult.
decrescendo *o* (-sendo) csökkenve.
decret||ál elrendel | **-um** rendelet, kinevező okirat | **-aliák** írásbeli határozatok.
decupl||ál megtízszerez | **-um** tízszeres.
decurs||io, -us lefolyás.
de dato a kelet vagy kiállítás napjától.
dedic||ál ajánl (vmi könyvet v. zeneművet vkinek) | **-atio** =ás, az ajánló írás.
deditio meg-, átadás.
deduc||ál levezet, származtat | **-tio** =és, =ás | **-tiv** levezető | **-tive** levezetve, levezetéssel.
de facto valóban, tényleg | **- et absque jure** önhatalmúlag és jogtalanul.
defait||e *f* (defét) vereség | **-ista** vereséget jósló.

defalcatio levonás.
defatigatio fáradalom.
defect hiány, hiányos | **-ivus** hiányos | **-us** fogyatkozás, hiány.
defens||iv védelmi | **-iva** =állapot, védekezés | **-or** védő | **-or fidei** hitvédő.
defer||ál átenged; bevádol | **-ens** vádló, panaszos | **-entia** engedékenység, tisztelet.
défi *f* kihívás.
deficit hiány, kiadás-többlet.
deficiente pecu-, deficit omne -nia (Rabelais) tréfás verssor: ha pénz nincs, semmi sincs.
deficientia elaggott papok háza.
defil||ée *f* csapatok elvonulása; hegyszoros | **-iroz** elvonul vki előtt.
defini||ál meghatároz | **-tio** =ás | **-tive** véglegesen | **-tivum** véglegesség.
deflatio csökkentés, főleg a bankjegy-forgalomé; pénzapasztás.
deflexio elhajlás.
deflor||eál virágjától megfoszt; megszeplősít | **-atio** =ás, =és.
defluxio lefolyás.
deform||ál alakjától megfoszt, eltorzít | **-atio** =ás | **-is** éktelen, alaktalan | **-itas** alaktalanság.
defraud||ál sikkaszt | **-atio** =ás | **-áns** =ó.
defrugál gyümölcsétől megfoszt, kihasznál.
defterdár *t* török főadószedő, kincstáros.
defunctus az elhúnyt, néhai, boldogult.
degag||iroz *f* (degazs-) megszabadít | **-ement** (-*man*) fesztelenség | **-irozott, -ált** viselet: fesztelen.
degener||ál elkorcsosul | **-atio** =ás.
dégoût *f* (degu) csömör, undor | **-ant** (-*tan*) =letes, =tó | **-iroz, -ál** (-tíroz, -tál) csömört okoz; kedvét szegi.
degrad||ál lefokoz | **-atio** =ás.
déguisement *f* (degizm*an*) álruhába öltözés.
degustál megcsömörlet, megutáltat, undorít; kedvét szegi.
de gustibus non est disputandum ízléséről nem kell vitatkozni.
dehonestál meggyaláz.
dehor||tál int, óv vmitől | **-atio** =és, =ás.
deific||ál istenít | **-atio** =és.
dei gratia Isten kegyelméből.
de integro újból.
deis||mus istenhit | **-ta** a ki istenben hisz.
dejectio kivetés, ürülés.
déjeuner *f* (dezsöné) reggeli | **- à la fourchette** (furset) villásreggeli.
de jure jogszerűen.
deka *g* tíz.
dekadok l. dekas.
dekalogus *g* tízparancsolat.
dekameron *g* tíz napi időköz (Boccaccio híres elbeszélésgyüjteményének rossz görögséggel képezett címe).
dékán székesegyháznál a káptalan feje, egyetemen egyes szakok feje.
dekanatus dékáni hivatal.
dekas *g* tízes csoport (pl. tíz nap, tíz könyv); többesben dekadok.
delactatio a csecsemők elválasztása.
delaine *f* (delén) vékony, könnyű szövetfaj.
de lana caprina (Hor.) a kecske gyapjáért (semmiségért veszekedni, mert a kecskének nincs gyapja).
delat||io föladás, árulkodás | **-or** =ó.
del credere *o* kezesség, =i összeg.
del. = **deleatur** törlendő; vagy **delineavit** rajzolta.
delect||ál gyönyörködtet | **-atio** =és.
deleg||ál kiküld | **-ált** =ött, megbízott | **-atio** =öttség; hajdan az osztrák-magyar közösügyi bizottság | **-ationális** a delegatio hatáskörébe tartozó | **-atus** közös bizottsági tag; kiküldött.
de lege ferenda a hozandó törvényről.
de lege lata a meghozott törvényről.
delenda Carthago (Cato) Carthago elpusztítandó (Cato számos beszédjét ezzel végezte). (L. ceterum censeo.)
delfin l. delphin.
deliber||ál tanácskozik, megfontol | **-atio** =ás | **-ativ** =ó | **-atum est** határoztatott.
delicat *f* kedves, gyöngéd, finom; kellemes ízű; kényes (ügy) | **-esse** (-esz) gyöngédség; csemege.
deliciæ generis humani az emberi nem gyönyörűsége (Titus császár címe).
delicta juventutis meæ ifjúságom bűnei.
delictu||m bűn | **-osus** =ös.
delimitatio határkilgazítás.
delineavit rajzolta.

delinquens bűnös, gonosztevő.
delir‖ál félrebeszél | **-ium** láz, hagymáz, őrültseg | **-ium tremens** iszákos hagymáz.
delizsánc *f* postakocsi.
délog‖ement *f* (delozsm*an*) kiköltözködés, kilakoltatás | **-iroz** kihurcolkodik; kiszállásol, lakásból kiűz.
delphin tengeri emlős, cetféle | **-us** a dauphin, a francia trónörökös (l. ad usum Delphini).
delta *g* folyók többfelé ágazó torkolata, a görög D betű formájáról: Δ
delus‖io kijátszás | **-orius** csalfa.
demagog *g* népizgató, néplázító, népbolondító | **-ia** =á=s l. | **-ikus**
demarcatio elválasztás | **-nalis** vonal: elválasztó vagy határvonal.
démarche *f* (demars) eljárás, utánjárás, diplomáciai lépés.
démasquiroz *f* (-maszk-) leleplez, leálarcoz.
demen‖s őrült, esztelen | **-tia** =ség.
dement‖ál, -iroz *f* (deman-) meghazudtol, cáfol | **-i** =ás.
demijohn *a* (dömidson) gyékényfonásos nagy palack, kosaras üveg.
demi‖monde *f* (dömim*o*nd) félvilág | **-mondaine** (m*o*nden) félvilági hölgy.
demissio lemondás | **-nál** lemond, leköszön, hivatalát leteszi | **-narius** lemondóban levő, lemondott.
demobilis‖ál leszerel, lefegyverez | **-atio** =és.
demoiselle *f* (dömoazel) kisasszony.
demographia *g* néptan.
demokrat‖a *g* a népuralom híve | **-ia** népuralom | **-ikus** népuralmi.
démoli‖roz *f* lerombol, lebont | **-tio** =ás.
démon l. daemon.
demonstr‖ál kimutat, bebizonyít, szemléltet: tüntet | **-abilis** kimutatható | **-atio** =ás, =és | **-ativ** mutatványos, szemléltető; tüntető | **-ative** szemléltetve, bizonyítva; tüntetőleg | **-ativum** mutató névmás.
démontiroz *f* leszerel.
demoralis‖ál erkölcsileg megront, fegyelmet bont | **-ált** erkölcstelen, fegyelmetlen | **-atio** erkölcstelenség, züllöttség.
de mortuis nil nisi bene (Diogenes Laërtius) halottakról semmit, hacsak jót nem.
denar kisebb értékű régi római pénzdarab neve. (Később több más államban is.)
denationalis‖ál nemzeti jellegétől megfoszt | **-atio** =ás.
denatur‖ál vminek természetét megváltoztatja; alkoholt élvezhetetlenné tesz, hogy ipari célokra olcsóbban lehessen eladni | **-atio** ez az eljárás | **-alisál** természetes jogaitól megfoszt | **-alisatio** =ás.
dendrolith *g* megkövesedett fa.
deneg‖ál letagad, megtagad | **-atio** =ás.
denigratio befeketítés, rágalmazás.
de nihilo nihil (Lucretius) semmiből semmi (se válik).
denique végre is, tehát, szóval.
denobilitatio nemességtől való megfosztás.
denomin‖ál elnevez | **-atio** =és.
de novo újra.
densitas sűrűség.
dentalis fogat illető, fog-.
dentifrice *f* (d*an*tifrisz) fogtisztító.
dentista fogász.
denunci‖ál bevádol, besúg, árulkodik | **-ans** =ó | **-atio** =ás.
deo gratias istennek hála.
de omnibus rebus et quibusdam aliis mindenről és még más egyebekről (Pico).
de omni re scibili minden tudható dologról (Pico).
département *f* (-tm*an*) kerület, megye.
depassál *f* maga mögött hagy, fölülmul.
depauperisatio elszegényedés.
dépêch‖e *f* (depes) sürgöny.
dépendence *f* (dep*and*ansz) függőség; melléképület.
dependen‖s vkitől függő | **-tia** függő viszony.
depilat‖io hajkihullás, kopaszodás, szőrtelenítés | **-orius** szer: szőrtelenítő szer.
dépit *f* (depi) harag.
deplacir‖oz *f* (deplasz-) helyéből kimozdít | **-t, -ozott** nem helyén levő.
deplant‖ál máshova elültet | **-atio** =és.
deplor‖ál megsirat | **-abilis** siralmas.
depon‖ál letesz, lerak | **-ens** álszenvedő (szenvedő alakú, de nem szenvedő értelmű ige).

depopul‖ál elnéptelenít | **-atio** =ítés, =edés.
déport *f* (depór) haladék, biz. tőzsdei üzletek lebonyolításának elhalasztásáért járó illeték.
deport‖ál vmely nem az anyaországban levő börtönbe visz | **-atio** deportálás.
deposit‖arius letéteményes | **-io** tanuvallomás | **-orium** lerakóhely | **-um** letét.
depossedál birtokától megfoszt.
depót (depó) letét, raktár.
deprav‖ál erkölcsöt megront | **-atio** erkölcsi megrontás, romlottság.
deprec‖ál megkövet | **-atio** =és.
depressi‖o levertség ; alacsony légnyomás | **-roz** lever ; ágyút mélyre igazít.
deprimál lever, elcsüggeszt.
deprivatio megfosztás.
de profundis a mélységekből (kezdő szavai a 130-ik zsoltárnak).
depur‖ál tisztít | **-atio** =ás.
deput‖ál kiküld | **-atio** küldöttség | **-atum** terménybeli járandóság | **-atus** kiküldött, követ.
déran‖gement *f* (der*anzsman*) zavar, rendetlenség | **-giroz** | **-zsál** rendetlenné tesz.
de rato határozat szerint.
derby *a* egy Derby nevű főnemestől alapított lóverseny-futam, másfajta versenyekre is mondják.
de rigore szigorúan véve.
deris‖io kinevetés, kigúnyolás | **-orius** nevetséges.
deriv‖ál levezet | **-atio** =és ; származás.
dermatolog‖ia *g* bőrgyógyászat | **-us** bőrorvos.
derogál vkinek : ellenkezik méltóságával, rangjával.
déroute *f* (derut) vereség, rendetlen menekülés ; nagy árcsökkenés.
dervis *p* mohamedán szerzetes.
désarm‖iroz, -ál *f* lefegyverez.
désav‖eu *f* (dezavő) megtagadás, visszavonás, meghazudtolás | **-ouál** *f* (dezavu-) meghazudtol valakit.
descenden‖tia leszármazás, eredet | **-s** leszármazó, ivadék, utód.
descripti‖o leírás | **-v** =ó.
désert‖eur *f* (dezertőr) szökött katona.
desert‖io szökés | **-iroz** szökik.
déshabillé *f* (dezabijé) pongyola.
desider‖atum, -ium vágy | **desiderium pium** jámbor óhaj.
design‖ál kijelöl, kinevez | **-atio** =és.
désillusion *f* (dezillüzi*on*) csalódás, kiábrándulás.
desinf‖ectio fertőtlenítés | **-iciál** fertőtlenít.
desinit in piscem mulier formosa superne (Hor.) halban végződik a felül szép nő (az eleje szép, a vége rút).
désinteressement *f* (dezen*treszman*) érdekeltségnélküliség ; az az állapot, midőn valaki kijelenti, hogy bizonyos ügyek nem érdeklik, azokba nem avatkozik.
desipere in loco l. dulce est stb.
desist‖ál lemond, eláll | **-entia** =ás.
desol‖ál vígasztalanná tesz | **-at** vígasztalan | **-atio** pusztulás, vígasztalhatatlanság.
desorganis‖ál a szerves összefüggést megszünteti ; a fegyelmet bontja | **-atio** a sz. ö. megszüntetése ; felbomlás.
despect‖io, -us lenézés.
desperado *s* mindenféle kétségbeesett vállalkozásokra kész, züllött ember.
desper‖ál kétségbeesik | **-atio** =és | **-atus** =ett.
despot‖a *g* kényúr | **-ismus** =ság | **-ikus**
dessert *f* (deszer) csemege. [=i.
dessin *f* (desz*en*) rajz, minta.
destill‖ál lepárol | **-atio** =ás.
destin‖ál rendel, szán | **-atio** rendeltetés, hivatás.
destitu‖ál elmozdít | **-tio** =ás.
de strigis, quæ non sunt, nulla quæstio fiat (Könyves Kálmán) a boszorkányok (helyesen : lidércek) ellen, melyek nincsenek, semmi kereset ne legyen.
destru‖ál leront, bomlaszt | **-ctio** =ás pusztulás | **-ctiv** romboló.
deszjatin *or* orosz területmérték (10,900 m^2).
détach‖ement *f* (detasm*an*) kiküldött csapat, kirendeltség, különítmény | **-iroz** csapatot kiküld.
détail *f* (detaj) részlet | **-liroz** =ez | **-l‖ista** kiskereskedő.
detector készülék, mely az elektromágnes hullámokat hallhatóvá teszi. (Rádiós
detectiv *a* titkos rendőr. [készülék.)

de te fabula narratur (Hor.) rólad szól a mese.

detentio letartóztatás.

determin||ál meghatároz, megállapít | **-ans** =ó | **-atio** =ás | **-ismus** a szükségesség, az előre meghatározottság tana, mely szerint a világon minden tett, változás előre elhatározott és kikerülhetetlen.

detesta||bilis utálatos | **-tio** utálás, megvetés.

deton||ál eldurran, felrobban | **-atio** =ás.

detractis detrahendis a levonandók levonásával.

detrectatio kicsinylés, csekélylés.

detronis||ál trónjától megfoszt | **-atio** =ás.

detto *o* ugyanaz.

deus dedit, deus abstulit: sit nomen domini benedictum (Biblia) isten adta, isten elvette: áldassék az Úr neve.

deus avertat isten mentsl

deus ex machina isten a (színpadi) gépből; váratlan, erőszakos beavatkozás.

deus nobis hæc otia fecit (Verg.) isten adta nekünk ezt a nyugalmat.

deuteronomium *g* a második törvény, Mózes V. könyve.

devalv||ál becsét leszállítja | **-atio** értékcsökkenés; pénzromlás.

devast||ál elpusztít, letarol | **-atio** =ás.

devi||ál eltér | **-atio** =és.

devise *f* (devíz) jelmondat.

de visu látásból.

deviza külföldre szóló váltó.

devla *cigány* ördög.

devor||ál felfal, elnyel | **-atio** =ás, =és.

devot||io áitatosság, alázatosság | **-us** áitatos, alázatos.

dexteritas ügyesség.

dezentor (a desertorból) szokott katona.

diabet||es *g* cukorbetegség | **-icus** cukorbajos.

diable *f* (diábl) ördög | **-rie** (-lörí) ördöngösség.

diabol||us ördög | **-icus** =i, =ies | **-rotæ** a szentté avatási pörökben, melyek a *rota romana* nevű bíbornoki testület előtt folynak, a gátló érvek összegyűjtője.

diač||ém, -ema *g* homlokdísz, korona.

diæresis *g* elválasztás, két egymásutáni magánhangzó külön ejtése, külön-külön szótagnak vétele; versben: metszet.

diæt||a országgyűlés; ételrend | **-ák** napidíjak | **-etika** ételrendről v. életrendről szóló tan.

diagnos||is *g* kór meghatározása | **-tika** kórismerettan | **-tisál** diagnosist csinál, meghatározza egy betegség nemét.

diagonális rézsutos, átlós (vonal).

diagramm *g* rajzban való ábrázolása vmely jelenségnek.

diakon||issa *g* magát a protestáns egyház szervezte betegápolásnak szentelő nő | **-us** szerpap.

dialekt||ika *g* a beszéd, a vitázás művészete | **-ikus** a dialektikában jártas, szójárási | **-us** szójárás.

dialog||us *g* párbeszéd | **-ikus** =es | **-isál** beszélgetésekben előad.

diamet||er *g* átmérő | **-ralis** =i; **d.** ellentét: homlokegyenest való ellentét.

diapason *g* hangvilla.

diapositiv *g-l* fényképezés útján készülő áttetsző üvegkép.

diaphan *g* áttetsző.

diaphragma *g* rekesz-izom, fényrekesz.

diarium napló.

diarrhœa *g* hasmenés.

diathermia *g* egy elektromos gyógyeljárás.

diatriba *g* vitázó írás.

diaspora *g* szétszóródás · a zsidók szétszóródása Jeruzsálem elpusztulása után.

dict||ál tollba mond, parancsol | **-ando** tollba mondás után való (írás) | **-ato** teljes hatalmú parancsnok | **-atorius** parancsoló, dictatori | **-atura** parancsuralom | **-atum** tollba mondás után írt dolog; jegyzetek | **-ée** *f* (-té) a m. **-atum** | **-io** l. dikció.

diction||arium *l* **-naire** *f* (-szioner) szótár.

dictum ami ki van mondva.

dictum factum mondva, téve (alighogy kimondta, meg is tette).

didaktik||a *g* tanítás-mód | **-us** módszeres; tanító irányú.

didaskalia *g* magyarázat, útmutatás.

didaxis *g* tanulás.

diem perdidi (Titus) elvesztettem a napot (mert nem tettem benne jót).

dies diem docet nap a napot oktatja (egyik napról tanulságot lehet levonni a másikra, mindennap lehet újat tanulni.)

dies iræ, dies illa, solvet sæclum in favilla (Celanoi Tamás) harag napja, az a nap, a világot hamuvá teszi.

diéta l. diæta.

die Todten reiten schnell *n* (Bürger) a halottak gyorsan vágtatnak.

dieu et mon droit *f* (győ e *mon* droa) 'sten és a jogom (az angol czímer jelmondata).

diffam‖ál rossz hírbe hoz, rágalmaz | **-atio** =ás.

differ‖ál különbözik | **-ens** =ő | **-entia** különbség, egyenetlenség | **-entialis** különbözeti.

difficile est satiram non scribere (Juvenalis) nehéz szatirát nem írni.

difficilis nehéz, kényes | **-ultál** =séget támaszt | **-ultas** =ség.

diffidentia bizalmatlanság.

difformis szabálytalan formájú, idomtalan.

difiractio a fény elhajlása.

diffusio szétterjedés, szétömlés.

diftéria l. diphteria.

dige‖rál emészt | **-stio** =és.

digesták Justinianus törvénygyüjteménye.

dignita‖s méltóság | **-rius** a ki méltósággal járó tisztet visel.

digressio eltérés (vmi tárgytól).

dii majorum gentium főbb istenek, **dii minorum gentium** kisebbrendű istenek.

dikasteri‖alis *g* testületi | **-** rendszer: oly közigazgatási v. bírósági rendszer, a hol testületek döntenek | **-um** ilyen rendszeren alapuló hatóság, kormányszék.

dikció beszéd, szónoklat | **-zik** beszédet mond, szónokol.

diktál l. dictál.

diktaphon *g* diktálógép, mely a lediktált szöveget hengerre vésve megőrzi.

dilat‖io halasztás, haladék | **-orius** halasztó.

dilemma *g* kétélű okoskodás, zavar, kétes v. kellemetlen helyzet.

dilettan‖s műkedvelő | **-tismus** =és.

diligence *f* (dilizsansz) l. delizsánc.

diligent‖er szorgalmasan | **-ia** szorgalom; szorgalmi idő (iskolában).

dilucidál felvilágosít.

diluendo *o* szétfolyón, olvatagon.

diluens higító.

diluvi‖alis özönvízi | **-um** vízözön.

dimensio méret.

dimidium facti, qui cœpit, habet (Hor.) már fele munkát végzett az, a ki vmit elkezdett.

diminu‖ál kisebbít, csökkent | **-tio** =ülés, =és | **-tivum** kicsinyítő (képző), kicsinyítő szó.

diminuendo *o* kisebbülve, csökkenve.

dimissio elbocsátás.

dimorph *g* két alakú, kétalakban kristályosodó.

dinár *szl* szerb pénzegység.

dinaszta l. dynasta.

dinatoire *f* (-oár) ebédhez hasonló (pl. villásreggeli: déjeuner -).

dind‖e *f* (*dend*) pulyka | **-on** (*don*) pulykakakas.

diner *f* (diné) ebéd.

dining‖car *a* (dejning kár) étkező kocsi | **-room** étkező szoba, étterem.

dio *o* isten.

diœcesis *g* egyházmegye.

Diogenes lámpása: D. görög bölcs nappal lámpával járt Athénben, hogy mint mondotta, «embert keressen».

dioptria *g* egy lencse sugártörésének mértékegysége.

diorama *g* a panoráma egy faja, melyben a tárgyak nap- vagy holdvilágnál, szóval világítási hatásokkal jelennek meg.

diphteri‖a, -tis *g* fertőző torokgyuladás.

diphtongus *g* kettős hangzó.

diploma *g* okirat, oklevél | **-ta** államférfiú | **-tarium** oklevéltár | **-tia** államférfiak testülete; diplomaták modora; óvatosság, csalafintaság | **-tika** oklevéltan | **-tikus** diplomás, diplomatai, ravasz | **-tisál** diplomatikusan okoskodik, kerülgeti a dolgot.

dira nesessitas (Hor.) kemény szükség.

direct‖e egyenest, közvetlenül | **-io** irány, igazgatóság | **-ivum**, több. **-iva** szabályzat, utasítás | **-oire** *f* (-oár) francia kormány 1795—1799-ig | **-or** igazgató | **-orialis** igazgatói | **-orium** igazgatóság | **-rice** *f* (-risz) igazgatónő.

dirig‖ál kormányoz, igazgat | **-ens** =ó, karnagy.

dirimál elválaszt, félbeszakít, érvénytelenít.

disagio *o* (-ázsio) az az összeg, mellyel egy értékpapír v. pénznem alacsonyabban fizettetik meg névértékénél.

discant a zenei többszólamúság egyik neme; mint hang: a magas szoprán.

disce‖dál elválik | **-ssio** =ás, búcsú.

disciplin‖a fegyelem; tudományszak, -ág | **-ál** =ez, rendben tart (sereget) | **-áris** fegyelmi.

discipul‖a nótanítvány | **-us** férftanítvány.

discite mortales non temerare fidem ember, okulj innen: vétek az esküszegés (a várnai csatában elesett I. Ulászló király sírfeliratából).

discont‖iroz, -ál *o* leszámítol | **-o** leszámítolás; egy csak később esedékes követelés megszerzésénél való kamat-levonás.

discordantia egyet nem értés, rossz összedissidia egyenetlenség. [hangzás.

discours *f* (diszkúr) beszéd, beszélgetés; értekezés.

discreditál hitelét, tekintélyét veszti, tönkreteszi.

discrepantia eltérés, ellenmondás.

discret titoktartó, szerény | **-io** méltányosság, szerénység, titoktartás | **à -ion** *f* (diszkreszjon) tetszés vagy belátás szerint | **-ionalis** tetszés szerinti, korlátlan.

discus hajító korong.

discu‖ssio megvitatás | **-tabilis** vitatható | **-tiál** megvitat.

diseuse *f* (dizőz) művésznő, aki rövidebb költeményeket ad elő, dallamra vagy dallam nélkül.

disgratia kegyvesztés.

disgustál elkedvetlenít, undorít, émelyít.

disharmoni‖a rosszhangzás, hangzavar, viszály | **-kus** zavaros, rosszul hangzó, össze nem férő.

disko‖s *g* hajító korong | **-bolus** diskoshajító.

diskur‖ál beszélget, társalog | **-zus** =és, =ás.

dislocatio helyváltoztatás, eltolódás, ficamodás; elszállásolás.

dispar‖at össze nem illő, különböző, különnemű | **-itas** =ség.

dispensaire *f* (diszpanzeer) beteggondozó intézet.

dispens‖ál fölment | **-atio** =és | **-atorium** gyógyszerészkönyv.

disper‖gál szétszór | **-sio** =ás.

dispo‖nál rendelkezik, előkészít | **-nens** =ó, megbízott, meghatalmazott | **-nibilis** a mivel vagy a kivel rendelkezni lehet | **-sitio** rendelkezés, intézkedés; kedv, hangulat, hajlam.

disproportio aránytalanság, egyenlőtlenség.

disput‖a szóvita | **-ál** vitatkozik, felesel | **-atio** =ás, =és.

disqualifio‖ál képtelennek (párbajképtelennek v. becstelennek) ítél | **-atio** =és.

dissen‖sio -us véleménykülönbség, egyenetlenség.

dissert‖ál értekezik, tudományosan fejteget | **-atio** =és.

dissid‖ál másként gondolkodik | **-ens** =ó: ki valamely közösségből véleménykülönbség miatt kilép | **-entia** véleményeltérés.

dissimil‖ál hasonlóságot megszüntet. | **-atio** =a h. megszüntetése.

dissimul‖ál alakoskodik, titkolódzik | **-atio**

dissociatio szétválasztás. [=ás.

discolu‖bilis feloldható | **-tio** feloldás, felolvadás.

dissolut fölbomlott, kicsapongó | **-io** =ás.

dissolventia oldószerek.

disson‖ál rosszul hangzik; nem illik oda, elüt | **-ans** rosszhangzású, zavaró | **-antia** =ás, =és.

dissua‖deál (diszva-) nem javasol, lebeszél | **-sio** =ás, =és.

distance *f* (*-tansz*), **distantia** *l* távolság.

distichon *g* párvers (egy hexameter egy pentameterrel).

distin‖ctio megkülönböztetes, rangjelzés | **-gvál** megkülönböztet | **-gvált** =ett, kiváló finom, előkelő.

distinguo megkülönböztetem (*concedo* és *nego*-val: a scholastica műszavai).

distonál hamisan énekel.

distribu‖ál föl-, be-, kioszt | **-tio** =ás | **-tiv**

districtu‖s kerület | **-alis** =i. [=ó.

disturb‖ál zavar, megakaszt | **-atio** =ás.

dithyramb‖us *g* Bacchusra írt hymnus; magasztalás | **-ikus** lendületes, fellengző.

ditto *o* ugyanaz.
diuretikum *g* húgyhajtószer.
diurn‖um napidíj | **-ista** =as.
div *p* gonosz szellem.
diva *o* (istennő) híres énekesnő, táncosnő.
divag‖ál eltér, elkalandoz | **-atio** =és, =ás.
díván *p* pamlag; török államtanács.
diverg‖ál szétágazik, elhajol, eltér | **-ens** =ó, =ó | **-entia** =ás, =és.
divers‖io eltérés, eltávozás | **-us** különféle | **-itas** =ség.
divert‖ál szórakoztat, fölvidít | **-issement** *f* (-tiszm*an*) szórakozás, mulatság; kis tánc- v. zenedarab.
divid‖ál oszt | **-enda** =alék.
divide et impera (im-) (XI. Lajos) oszd meg (bontsd meg) és uralkodj rajt, értsd: egyenetlenséget kell szítani a népek közt, mert akkor könnyebb rajtuk uralkodni.
divina clementia isten kegyelméből.
divinatio jóslás, látnoki erő; sejtés.
divisio osztás, hadosztály | **-narius** hadosztály-parancsnok.
divorçons *f* (-szo*n*) váljunk el!
divortium házastársak elválása.
divulgatio közhírré tétel.
dixi mondottam | **- et salvavi animam meam** (Biblia) megmondottam és eleget tettem lelkiismeretemnek.
do, a detto v. ditto rövidítése: ugyanaz.
dobre, dobzse *szl* jól van.
docendo discimus (Seneca) tanítva tanulunk.
doce‖ál tanít | **-ns** egyetemi magántanár | **-ntura** =ság.
docili‖s tanulékony | **-tas** =ság.
dock *a* (dokk) medence, műrév hajóknak; oly térség, melyben a hajókat építik v. javítják.
doct‖issimus nagyon tudós | **-or** tudor, orvos | **-us** tudós.
doct‖orandus doktorjelölt | **-oratus** doktorság.
doct‖rina tan, rendszer | **-rinaire** *f* (-neer) tudákos, tudós, formákhoz ragaszkodó.
document‖ál okiratokkal bizonyít | **-um** okirat.
dodekanesos *g* 12 sziget az égéi tengerben.
dog *a* szelindek, bulldog.
dog-cart *a* (kárt) kétkerekű vadászkocsi.
dog‖e *o* (dózse) hajdan a velencei és a genuai köztársaság feje | **-aressa** (-ga-) a d. neje.
dogma *g* hittétel | **-tika** =tan | **-tikus** dogmán alapuló, dogmai | **-tisál** tételeket állít fel.
dolce *o* (-cse) édes, édesen | **- far niente** édes semmittevés.
dolente *o* fájdalmasan.
dollár *a* amerikai egységpénz.
dolomit kőzetfaj.
doloroso *o* fájdalmasan.
dolus csalás, csel, gonosz szándék.
dom *port* úr.
dóm székesegyház.
domestic‖ál szelidít, házhoz szoktat | **-atio** [=és, =ás.
domicilium lakóhely.
domin‖ál uralkodik | **-atio** =ás.
domine úr! uram!
Domine, non sum digmus (Biblia) Uram, nem vagyok méltó.
dominicanus Domokosrendi, dömés.
dominium uradalom, britt országrész,
domino *o* álarcos; álarcos jelmez; dominojáték.
dominus úr | **Dominus vobiscum** az Úr veletek!
don *s* úr | **-na** *o* úrnő =nő.
donat‖io ajándékozás | **-or** =ó.
donec eris felix, multos numerabis amicos, tempora si fuerint nubila, solus eris (Ovidius) míg a szerencse reád mosolyog, sok lesz a barátod, hogyha eged felhős, állsz a viharba' magad.
donjon *f* (do*nzson*) főtorony (várban).
Don Juan *s* (chuán, szokásosabban zsuán) csak szerelmi kalandokat vadászó férfi, nőcsábító. (Spanyol monda hőse.)
Don Quijote *s* (kichóte, szokásosabban kisott) üres ábrándokért küzdő, szélmalom-harcokat vívó férfi. (Cervantes regényhőse.)
don't *a* (dónt) (e helyett do nőt, ne tedd) egy illemszabály-gyűjtemény címe: nem illik.
doping *a* sportnyelven a versenyló futóképességének időleges javítása azáltal, hogy izgató vegyi szereket fecskendez-

nek bőre alá, vagy juttatnak gyomrába ; zsongítás.

dormitat interdum bonus Homerus (Hor.) néha a jó Homér is elszunnyad (lidomitorium hálóterem. [bázik).

dor‖salis háti, háton lévő | **-sum** hát.

dos à dos *f* (dozadó) háttal fordulva egymásnak ; kis pamlag, egymásnak háttal fordult két üléssel.

dosi‖roz *g-n* adagol | **-s** *g* adag.

dossier *f* (doszjé) iratcsomó.

dot‖ál díjaz, fizet | **-atio** =ás, =és.

doubl‖e *f* (dubl) kettős | **-é** kettős lökés a biliárdban, kettős lövés kétcsövű puskából | **-é arany** vékony aranylemezzel bevont másféle érc | **-ette** (-et) kétszeres, két példányban meglevő könyv, műtárgy stb. | **-euse** (őz) színésznő, aki a főszereplő nőt helyetesíti | **-iroz** kettőz.

douceur *f* (duszőr) édesség ; borravaló.

douche *f* (dus) zuhany, tus.

do ut des adok, hogy adj.

do ut facias adok, hogy tégy.

Downing-street *a* (dauning-sztrít) az angol külügyi hivatal neve, arról az utcáról, melyben van.

doyen *f* (doajen) legidősebb, vmely testület vezetője.

drachma *g* égi görög ezüst pénz.

dragée *f* (drazsé) cukrozott mandula, gyógyszer-adagolás formája.

dragomán *ar* utas-vezető, tolmács.

drain, draincső *a* (drén) levezető árok ; vékony kaucsukcső, melyet üreges sebbe tesznek, a geny levezetése végett.

drain‖age *f* (drenázs) víztől mentesítés, szárítás, genytelenítés. (sebet.)

draisine *f* (drezin) kézzel hajtható kis vasúti kocsi.

drákói (a Dracon nevű görög törvényhozó nevéből) túlszigorú.

dram‖a színmű | **-atikus** drámai, drámaköltő | **-atisál** színművé átdolgoz | **-aturg** színműtan elméletéhez értő, drámabíráló, színházi művezető | **-aturgi(k)a** színműtan | **-olet** kisebbszerű dráma.

drap *f* nagyon világos barna v. szürkés sárga szín | **-eau** (drapó) zászló | **-éria** redőzet | **-iroz redőkbe szed.**

drastikus *g* igen gyorsan ható, felette erős, nyers, trágár ; csattanós.

drawing-room *a* (draaing-rúm) elfogadó szoba, szalon.

Dreadnought *a* (drednaat) mitőlsem rettegő ; egy angol hadihajó neve ; ennek mintájára készült hadihajók típusa | **super-D.** ezeknél is nagyobb hajó.

dress *a* ruházat, jelmez.

dress‖iroz *f* idomít, ügyesít | **-ura** =ás, =és.

drill *n* gépies begyakorlás (a katonaságnál) ; egy vászonkelme neve.

drog‖a *o* gyógyszerárú, gyarmatárú | **-éria** =sító bolt | **-ista** =kereskedő.

dry *a* (drej) száraz ; fanyar ízű erős bor, v. más szeszes ital.

dryad *g* erdei nimfa.

dualis kettős | **-mus** kettősség, két állam összetartozása.

dubi‖osus kétséges, osák kétes követelések | **-ositas, -um** kétség, =eskedés.

dubito, ergo sum kételkedem, tehát vagyok (a cogito ergo sum elferdítése).

duc *f* (dük) herceg.

duce *o* (-cse) vezér ; Mussolinit hívja így a pártja.

ducat *o* arany.

duchesse *f* (düsesz) hercegnő, hercegné.

ducunt volentem fata, nolentem trahunt (Seneca) az akarót vezeti, a nem akarót vonszolja a sors.

duell‖ál párbajozik | **-ans** =ó | **-um** párbaj.

dueña *s* nővel együtt járó idősebb kísérőnő.

duett *o* két hangra való, páros ének ; kettős.

due volte *o* kétszer.

dulce est desipere in loco (Hor.) kedves dolog bohónak lenni a maga idején.

dulce et decorum est pro patria mori (Hor.) édes és dicső a hazáért meghalni.

Dulcinea Cervantes Don Quijote-jának egyik nőalakja, kibe a hős szerelmes ; innen : imádott leány.

duma *or* a régebbi orosz népképviselet, alszerű pestiességgel, üres fecsegés.

dum-dum oly lövedék, melynek magvát nem veszi körül teljesen a kemény köpenyeg v. melynek köpenyén bevágások vannak. A - nevű indiai városban gyártották először.

dumping *a* (döm-) az árak mesterséges úton való leszorítása.
dum spiro, spero amíg lélegzem, remélek.
dum Roma deliberat, Saguntum perit (Cato) míg Róma tanácskozik, Saguntum elvész (értsd: veszedelmes a hosszú tanácskozás).
dűne *n* homokdomb.
duo *o* kettes (dal).
duodec 12-ed rétű; d. állam: egészen apró államocska.
duo quum faciunt idem, non est idem (Terentius) ha ketten ugyanazt teszik, nem ugyanaz.
dup‖e (düp) ostoba, kijátszott, onnánál fogva vezetett | **-iroz** megcsal.
dupl‖áz kettőz | **-icatum** másodpéldány | **-ica** viszonválasz | **-um** másodpéldány.
duplex libelli dos est (Phædrus) kettős haszna van a könyvnek.
dur kemény (hangnem).
durable *f* (dürábl) tartós.
durák *or* ostoba; egy kártyajáték neve.
dura lex, sed lex kemény törvény, de törvény.
duralumin aluminium ötvözet.
du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas *f* (Marmontel) (dü szüblim ó ridikül ilnia kón pa) a fönségestől a nevetségesig csak egy lépés.
dynam‖ika *g* erőtan | **-ikus** erőtani | **-o, -ogép** erős elektromos áram fejlesztésére szolgáló gép | **-ometer** erőmérő.
dynamit egy robbanószer neve.
dynast‖a *g* uralkodó | **-ia** = ház | **-kus** uralkodó pártra vonatkozó.
dysenteria *g* vérhas.
dyspepsia *g* nehéz emésztés.
dzsem l. jam.
dzsin *ar* rossz szellem, manó.
dzsiu l. zsiu.
dzsungel *hindu* mocsaras táj Indiában.
dzsunka kínai kétárbocos hajó.

E

earl *a* (örl) angol grófi cím.
eau *f* (ó) víz | **- de Cologne** *f* (odkolony) kölni víz | **-forte** (ófort) választóvíz; rézkarc.
ébauch‖e *f* (ebós) vázlat | **-ál, -iroz** = ot készít.
ebonit *f* fekete, kemény kaucsuk.
e. c. l. exemplum.
écaille *f* (ekáj) teknősbéka héja; **- blonde** (blond) világos =.
écarté *f* egy kártyajáték neve.
ecce (ekce) íme, itt van.
eccedál kihágást követ el, kirúg a hámból.
ecce homo (ekce) ímhol az ember! Pilatus szavai a megostorozott Jézusról. (Biblia.) A töviskoronás Jézus ábrázolatai.
ecclesia præcedit az egyház elől megy, az egyházat illeti az elsőség, l. ekklésia.
ecco *o* íme, itt van.
échappiroz *f* (es-) elinal.
écharpe *f* (esarp) széles szalag, övszalag, vállkendő.
échau‖ffement *f* (esofman) felhevülés | **-firoz, -fál** fölhevít; -firozza magát, kikel magából, fölizgul.
échec *f* (esek) kudarc.
echo *g* visszhang.
éclat *f* (ekla) feltűnés, zaj | **-ans** (-tans) szembeötlő, csattanós.
école des arts et métiers *f* (dezár e metyjé), **école industrielle** (endüsztriel) ipariskola.
école politechnique (-teknik) műegyetem
égal *f* egyenlő, egyforma | **-isál** = vé tesz
école primaire *f* (ekol primeer) elemi iskola.
e contrario ellenkezőleg.
écossaise *f* (ekoszéz) skót tánc.
écrasez l'infâme *f* (ekrazé lenfám) (Voltaire) pusztítsd el a gazt (értsd a babonát, a vakbuzgóságot stb.).
écrasit *f* egy robbanószer (pikrin-sav).
écrit‖oire *f* (ekritoár) íróeszköz | **-ure** írás, irat.
écru *f* (ekrü) nyers (pl. selyem), nyersvászon színű.

écu (ekü) tallér.

ede, bibe, lude ; post mortem nulla voluptas egyél, igyál, játsszál ; a halál után nincs semmi gyönyörűség (Biblia).

éden *zs* paradicsom.

edictum rendelet, parancsolat, hirdetmény, kiadvány.

edit‖io kiadás (nyomtatott munkáé) | -io princeps első kiadás.

educ‖ál nevel | -atio =és.

e duobus malis minimum eligendum két baj közül a kisebbiket kell választani.

effect‖iv valóságos, tényleges | -ive =an, =en | -uál foganatosít, végrehajt | -uatio =ás | -us hatás · siker, eredmény.

effeminá‖l elasszonyosít, puhít | -atio =ás.

effendi, efendi *t* az úri rendhez tartozó törökök címe ; úr, uram! A név után téve : kegyelmes úr.

effici‖ál megtesz, végrehajt | -ens hathatós.

effigies kép ; in effigie képlegesen.

effil‖é *f* rojtos | -ure rojtozás.

efflorescentia kivirágzás, kinyílás ; bőrkiütés.

efflu‖ál kiömlik | -vium, -xio =és, párolgás.

effort *f* (efór) erőlködés, erőfeszítés.

effrayant *f* (efrejan) ijesztő.

effrenatio féktelenség, zabolátlanság.

effront‖é *f* szemtelen | -rie (-rí) =ség.

effusio kiömlés.

e. g. l. exemplum.

égal *f* egyenlő ; egyforma | -isál =vé tesz | -ité =ség.

égard *f* (egár) tekintet, kímélet | -dal lenni : figyelemmel lenni vki iránt.

égisz l. aegis.

ego én | -ismus önzés | -ista =ő (ember) | | -isticus =ő (cél, nézet).

ego sum alpha et omega, principium et finis (Biblia) én vagyok az alfa és az ómega, a kezdet és a vég.

ego sum, qui sum (Biblia) én vagyok aki vagyok.

ego sum via, veritas et vita (Biblia) én vagyok az út, az igazság és az élet.

egressus kilépés, eltávozás.

eh bien *f* (ebi*en*) nos hát, rajta.

eheu ! fugaces labuntur anni ! (Hor.) óh jaj! sietve elsiklanak az évek!

ejacul‖ál kilök, kilövell | -atio =és.

ej‖ectio erőszakos eltávolítás, kidobás | -iciál erőszakkal eltávolít, kiűz.

ekhó *g* visszhang.

ekklesia *g* eklézsia, egyház, templom, hitközség | -stikus =i | ecclesia militans harcos egyház.

eklektic‖ismus *g* több eltérő rendszerből egy újnak összeválogatása | -us az a filozófus, a ki több rendszerből egy újat válogat össze ; válogató.

eklézsia l. ekklesia.

eklips‖ál *g* elsötétít | -is fogyatkozás (napé, holdé).

ekliptica *g* a napnak, a földnek, az égitestek látszólagos útja.

ekloga *g* pásztordal, idill.

ekstasis *g* elragadtatás, lelkesültség.

ekzema *g* egy viszkető bőrbántalom.

elabor‖ál kidolgoz | -atio, -atum =ás dolgozat.

élan *f* (*élan*) lendület, hév.

elapso termino a határidő leteltével.

elastic‖itas rugékonyság | -us rugékony, nyulékony.

eldorádó *s* (az aranyország) nagyszerű világ, remek állapot.

elect‖io választás | -or =ó.

elegan‖s díszes, válogatott, jól öltözött, előkelő | -tia dísz, csín, ízlés, válogatottság | -te, -temente *o* csinosan, ízlésesen, kecsesen.

elegi‖a *g* bánatos, bús, szomorú költemény | -kus bús, szomorú, gyászos.

eleison *g* könyörülj.

elektr‖icitas *g* villamosság | -icus villamos ; a ki a villamossággal foglalkozik | -isál villamoz ; fölvillamoz, föllelkesít | -isatio villamozás | -ocutio villamos kivégzés | -od egy galván lánc sarka | -olysis villamos úton való felbontás | -omágnes villamdelej | -omotor gép, amelyet villamosság hajt | -ophor villamosságot fejlesztő készülék | -otechnika a villamosságnak műszaki célokra való felhasználása ; az erről szóló tudomány | -otechnikus aki ezzel foglalkozik | -otherapia villamossággal való gyógyítás.

element‖aris elemi | -um elem.

elephantiasis *g* bőrbetegség, mely a bőrt csúnyán megvastagítja.

eleva‖tio fölemelés; az Úrfölmutatás a misében | **-tor** emelőgép; ily gépekkel ellátott nagy közraktár.

élève *f* (élev) növendék.

eli‖dál kihagy | **-sio** =ás, hangkilökés.

eligál kiválaszt.

elimin‖ál kiküszöböl | **-atio** =es.

élite *f* (elit) előkelőség, előkelő világ.

elixir gyógyító ital; varázsital.

ellip‖sis *g* kihagyás; kerülék (mértani idom neve) | **-ticus** =os, =es.

elocutio szavalás; kifejezésmód, ékesszólás.

elogium *l* éloge *f* (előzs) dicsőítő beszéd, dicséret.

eloque‖ns ékesen szóló | **-ntia** =ás.

elpudeálja magát: elszégyeli magát.

elucid‖ál megvilágít | **-atio** =ás.

elucubratio gondos, tudományos elmélkedés, értekezés.

elu‖dál kijátszik | **-sio** =ás.

elysium *g* a görög mythologiában az üdvözültek hona.

elzevir *hol* az e nevű nyomdásznál nyomtatott könyv; ennek modorában készült könyv; egy betűfajta.

émail *f* (emaj) zománc | **-leur** (-jőr) =ozó | **-liroz** =oz, =cal bevon.

eman‖ál ered, kiömlik, párolog, nyilvánul | **-atio** =és, =ás.

emancip‖ál felszabadít, egyenjogúsít, | **-ált** egyenjogúsított | **-atio** egyenjogúsítás | **-ationista** az egyenjogúsítás elvét valló.

emballage *f* (*an*balázs) csomagolás, göngyölet.

embargo *s* szállítási tilalom.

embarras *f* (*an*bara) zavar | **-de richesse** (dö risesz) a bővelkedés miatti zavar (pl. ha valaki nem tudja, mit cselekedjék nagy gazdagságával) | **-sál** (-szál) zavarba hoz, megzavar.

emblema *g* jelkép, jelvény, | **-tikus**=es.

embolia *g* véredények eltömődése, érdugulás.

embonpoint *f* (*an*bon*poen*) testesség.

embryo *g* csira, legkezdete vminek | **-logia** az orvosi tudománynak az e.-val foglalkozó része.

emend‖ál javít | **-atio** =ás.

emerit‖ált, -us kiszolgált, kiérdemült, nyugalomba vonult.

emetika *g* hánytató szerek.

émeute *f* (émőt) zavargás.

emigr‖ál kivándorol | **-atio** =lás | **-ans** =ló.

eminen‖s kitünő, jeles | **-tia** =ség; a bíbornokok címe is: ő főmagassága | **-ter** kitünően.

emir *ar* fejedelmek, hadvezérek, helytartók címe.

emi‖ssarius *l*, **-ssaire** *f* (-szeer) kiküldött, követ, kém | **-ssio** kiküldetés, követség; (részvény-) kibocsátás | **-ttál** kiküld, követségül meneszt.

emollien‖s puhító | **-tia** =szerek.

emolumentum díj, fizetés, mellékes jövedelem.

emotio megindulás, izgalom.

empereur *f* (*an*prőr) császár.

empha‖sis *g* erő, nyomaték, hév | **-tikus** =s, =os, heves.

emphysema *g* tüdőtágulás.

empire *f* (*an*pír) császárság; birodalom, I. Napoleon korabeli stilus.

empiri‖a *g* tapasztalat, gyakorlat | **-kus** =i | **-smus** tapasztalaton alapuló rendszer.

emplastrum *g* tapasz, flastrom.

emporium vásártér, piac; kereskedelmi gócpont.

empyreum *g* tűz—ég; mennyország.

emt‖io megvásárlás | **-or** =ó.

emulatio vetélkedés.

emulsio fejet (biz. gyógyszer faj).

en abondance *f* (*ana*bon*dans*z) bőven.

en arrière *f* (*ana*rieer) hátra.

en attendant *f* (*an* ata*ndan*) várakozás közben.

en avant *f* (*ana*v*an*) előre.

en bagatelle *f* (*an* -el) megvetőleg, semmibe sem véve.

en bloc *f* (*an* blok) mind együtt, mindenestül; a maga összességében.

en canaille *f* (*an*kanaj) csőcselék módra, aljasul.

en carrière *f* (*an*karieer) vágtatva.

enchant‖ál, -iroz *f* (*ansant*-) elbűvöl, **-bájol** | **-ement** (*man*) =és, =ás.

en chef (*ansef*) mint vezető, főnök, vezér.
enchiridion *g* kézikönyv.
enclava vmely állam birtoka idegen földön.
encourag||eál -iroz *f* (*ankurazs-*) bátorít | **-eant** =ó.
encyklika *g* pápai kör-, pásztorlevél.
encyklopédi||a ismerettár, tudománytár, lexikon | **-kus** minden tudományt fölkaroló, általános. sokoldalú.
endem||ia *g* egyetlen helyhez kötött betegség, baj | **-ikus** helyhez kötött (baj).
en dépit *f* (*andepi*) csak azért is, dacból.
endermatikus *g* bőrben fekvő.
en déshabillé *f* (*an* dezabijé) pongyolán, pongyolában.
en détail *f* (detaj) kicsinyben, részletesen.
endosmosis *g* átszivárgás.
endossement *f* (*an*doszm*an*) hátirat, kezesség (váltónál), forgatás.
energi||a *g* erély, tetterő | **-kus** =es, =s.
energumen *g* rajongó, szellemtől megszállott | **-ikus** rajongó, őrült.
enerv||ál elerőtlenít, idegessé tesz | **-ált** elgyöngült, elsatnyult | **-atio** erőtlenítés, erőtlenedés.
en espèces *f* (*an*eszpesz) ércpénzben.
en extase *f* (*an*ekszt*á*z) elragadtatva, magánkívül.
en face *f* (*an*fasz) elölről, szemben.
en famille *f* (*an* famij) családi körben, családiasan.
enfant gâté *f* (*anfan* gaté) elkényeztetett gyermek | **enfants perdus** (perdü) (elveszett gyermekek) veszélynek kitett, kockáztatott, föláldozott katonák | **enfant terrible** (teribl) rettenetes gyerek (akinek eljár a szája).
en faveur *f* (*an*favőr) előnyére valakinek.
enfin (*anfen*) végre, szóval | **-seuls** ! *f* (*anfen* szöl) végre egyedül.
enflammál *f* (*an*flam-) fölhevít, tüzel.
en front *f* (*an fron*) szemben, elölről.
engag||eál, -iroz *f* (*an*gazsál) lefoglal, leköt, alkalmaz, szerződtet | **-eant** (*-an*) megnyerő, lekötelező | **-ement** (*-man*) =ás, =és.
en gala *f* (*an-*) gálában, díszben, kiöltözve.
en garçon f (*an* garszon) mint legényember.
en général *f* (*an* zseneral) általában.
en gros *f* (*an* gro) nagyban | **-sista** (=szista) nagykereskedő.
en haut *f* (*anó*) magasan, fönt.
enigma *g* rejtvény, talány | **-tikus** =es, =os.
enjambement *f* (*anzsan*bm*an*) áthúzása a gondolatnak egyik verssorból a másikba.
enjeu *f* (*anzsö*) tét, betét (játékban).
enkaustika *g* viaszfestészet, beégetés.
en main *f* (*an men*) kézben.
en maître *f* (*an* métr) mesterileg; mint mester.
en masque *f* (*an* maszk) álarcban.
en masse *f* (*an* masz) tömegesen.
en miniature *f* (*an* miniatűr) kis méretben.
enodatio ki-oldozás, bogozás, -gabalyítás.
enormi||s rendkívüli, szertelen, óriási | **-tas** =ség, =ság.
en particulier *f* (*an* partiküljé) külön, négyszem közt.
en parure (*an* parűr) díszben.
en passant *f* (*an* paszan) mellesleg.
en pastel *f* (*an-*) pasztel módjára, színes krétával.
en profil *f* (*an-*) arcélről, oldalt.
enquête *f* (*an*ket) hivatalos tanácskozás, vizsgálat.
enragirozott *f* (*an*razsi-) szenvedélyes, dühös.
en regard *f* (*an* regár) tekintettel . . .
en retraite *f* (*an* rötret) visszavonulva, magánosan.
ense et aratro karddal és ekével.
ensemble *f* (*anszan*bl) együttesség, összeség, az egész, összhang, összeműködés, összjáték, együttes.
ensuite *f* (*anszvit*) folytatólagosan, egymásután, egymásra következőn.
entente (*antant*) egyetértés; **e. cordiale** (kordial) szíves egyetértés. E.-nek hívták az Anglia, Franciaország, Oroszország és Olaszország közt a világháborúban fennállt szövetséget.
entêtirozza *f* (*an-*) magát: megköti magát, makacskodik, nyakaskodik.
enthusias||mus *g* lelkesedés, hevülés, elragadtatás | **-ta** aki szeret és tud lelkesedni, hevülni | **-tikus** lelkesült.
entomolog||ia *g* rovartan | **-us** rovartudós.

en tout (*antu*) összevéve, szóval.

en-tout-cas *f* (*antuka*) minden esetre; ernyő, mely nap- és esernyőnek is használható.

entr'acte *f* (*antrakt*) fölvonásköz.

en train *f* (*antren*) készülőben vmit tenni.

entrecôte (*antrkót*) középborda-húsdarab.

entrée *f* (*antré*) bejárat; beléptidíj; első étel; báli belépő (női köpeny).

entrefilet *f* (*antröfile*) beiktatott, közbeékelt cikk. (A magyar újságokban a vezércikk után következő apróbb politikai hírek).

entrem||ets *f* (*antröme*) mellékétel; a sült és a dessert közti fogás | **-etteur** *f* (*antrömetőr*) közvetítő | **-ise** (íz) =és.

entre nous (*antrönu*) magunk között, bizalmasan, négyszemközt.

entrepas *f* (*antröpa*) fél ügetés.

entrepont *f* (*antrõpon*) fedélköz.

entrepôt *f* (*antröpó*) közraktár.

entrepr||eneur *f* (*antröpenőr*) vállalkozó | **-ise** (íz) =ás | **-ise des pompes funèbres** (de *ponp fünébr*) temetkező (halotti pompa) vállalat.

entresol *f* (*antrösol*) félemelet.

entrevue *f* (*antrövű*) összejövetel, értekezlet.

en tricot *f* (*an triko*) trikóban, testhez álló, feszes, vékony szövetű ruhában.

enudatio megmezteleníté, leleplezés.

enumer||ál elszámlál | **-atio** =ás.

enunci||ál kimond, kijelent | **-atio** =ás, =és.

enveloppe *f* (*anvlop*) boríték.

en vogue *f* (*an* vog) divatban, hírben levő, nagyban szereplő.

eodem die ugyanaz nap.

eo ipso épen azáltal, annál inkább.

epakta *g* holdkulcs, a nap- és holdév közti különbség.

eparch||os *g* előljáró | **-ia** érseki vagy püspöki megye a görög egyházban.

épaulette *f* (epolet) vállbojt, -rojt.

ephemer *g* efemer napi érdekű, rövid ideig tartó, gyorsan múló | **-idek, -ides** napi följegyzések, történeti napló.

épic||erie *f* (episzri) fűszer bolt | **-ier** (-szjé) fűszeres.

Epicuri de grege porcus (Horatius) Epikúr kondájából való disznó. (Aki Epikúr tanításait vallva, csak a testi élvezeteket vadássza.)

epidémi||a *g* járvány | **-kus** =os.

epidermis *g* felső bőr.

epigon *g* követő, utánzó, utód (aki jelentékenyebb elődökre következik).

epigramma *g* föliirat; rövid kis költemény, mely vagy egy szép képet, vagy velős gondolatot tartalmaz, vagy pedig csipős gúnyt | **-tikus** epigrammai.

epigraph *g* föliirat | **-ika** föliirattan.

epik||a *g* elbeszélő költészet | **-us** elbeszélő (költő, költemény).

epikureis||ta Epikúr tanának követője | **-mus** E. tanának követése.

epilatio l. depilatio.

epilep||sia *g* nyavalyatörés, nehézkór | **-tikus** =ős, =os.

epilogus *g* utószó, utóirat, befejezés.

epiphania *g* vízkereszt napja.

epiphora *g* több mondatnak ugyanazon szóval való befejezése.

episcop||us *g* püspök | **-alis** =i | **-atus** =ség.

episcopus in partibus infidelium nemkeresztény kézbe került egyházmegyék címén fölszentelt püspök, címzetes püspök.

episod *g* mellékesemény | **-ikus** mellékes, csekély fontosságú.

epistola levél | **-ris** =beli.

epistolæ obscurorum virorum (Hutten) jelentéktelen emberek levelei.

epistylum oszlop-fej, -gomb, -koszorú.

epitaphium *g* sír-irat, -vers.

epithalamium *g* lakodalmi költemény.

epitheton *g* jelző | **- ornans** díszítő jelző.

epitome *g* rövid kivonat, összefoglalás.

epocha *g* időszak, korszak | **-lis** =os.

epodos *g* utóének, hozzáköltés; lyrai költemény-faj.

epopœa *g* hősköltemény.

epos *g* hősköltemény.

épouseur *f* (epuzőr) házasuló; kérő; aki előnyös házasságra vadász.

eppur si muove ! *o* (Galilei) és mégis mozog (a föld).

épreuve *f* (eprőv) bizonyság, próba, bizonyíték | **- d'artiste** első levonat a rézmetszetnél.

epur‖ál megtisztít, kiselejtez | **-atio** =ás, =és.
equi . . . l. æqui alatt.
equilibrista egyensúlyozó művész, kötéltáncos.
équip‖age *f* (ekipázs, szokásosabban ekvipázs) fogat, hintó ; felszerelés | **-iroz** felszerel.
equitable *a* (-ébl) méltányos.
equitatio lovaglás, lovagló művészet.
équivoque *f* (ekivok) kétértelmű, =ség.
eradikál kiirt.
Erebus alvilági sötétség, alvilág, a holtak országa.
erectio fölállás, fölállítás (vmely emléké).
eremit‖a *g* remete | **-age** *f* (-ázs) remeteség.
ereptio ki-, elragadás.
ergastulum fegyház.
ergo tehát, következésképp.
ergo bibamus ! igyunk tehát.
erica hanga (növény).
eripuit cœlo fulmen sceptrumque tyrannis elragadá az égtől a villámot, el a kényuraktól a jogart. (Franklinról Turgot.)
eris mihi magnus Apollo (Vergilius) nagy Apolló leszel előttem (nagy embernek foglak tartani, ha erre v. arra megfelelsz).
eritis sicut deus, scientes bonum et malum olyanok lesztek mint isten, tudói jónak és rossznak. (A paradicsombeli kígyó szavai Évához.)
eroic‖o, (eroiko) -amente *o* hősiesen.
erosio földnek víz által való kimosása.
erosiv maró.
erotikus szerelmi ; érzéki, buja.
errare humanum est (Seneca) tévedni emberi dolog.
erratikus kő vándorkő (jégkorszakbeli kő, mely eredetileg nem ott volt, ahol találták).
errat‖a hibák, sajtóhibák | **-um** hiba.
error hiba | **- calami** tollhiba | **- calculi** számítási hiba.
eruál ki-nyomoz, -gondol, -főz.
eruct‖ál böfög | **-atio** =és.
erudi‖ál tanít | **-tio** tanultság, tudósság | **-tus** tanult, tudós.
eruptio kitörés (főleg vulkanikus).
escadr‖e *f* (eszkádr) hajóraj | **-on** (*-ron*) (svadrony) (lovas) század.
escalade *f* (eszkalád) várostrom ostromlétrákkal.
escalope *f* (eszkalop) hús-szelet.
escamot‖age *f* (eszkamotázs) bűvészkedés | **-iroz** bűvészkedéssel, titkon eltüntet | **-eur** *f* (-őr) bűvész, szemfényvesztő.
eschatologia *g* (eszka-) a végső dolgokról szóló tudomány.
escompt‖ál, -iroz *f* (eszkont-) leszámítol | **-able** (-ábl) =ható | **-e** (*-kont*) =ás | **-eur** (-őr) leszámítolással foglalkozó kereskedő.
escort‖e *f* (eszkort) kíséret, fedezet | **-ál** kíséretül, fedezetül szolgál.
es ist eine alte Geschichte, doch bleibt sie immer neu *n* (Heine) régi történet, de mindig új marad.
esotericus *g* titkos, csak a beavatottaknak szóló (bizonyos philosophiai tanokról).
espad‖a *s* vívótőr ; az a bikavívó, ki a bikát e fegyverrel megöli | **-on** két kézre való pallos.
espalier *f* (eszpaljé) lécezés, kerítés.
espèce *f* (eszpész) fajta.
esperanto új világnyelv neve.
esplanade *f* (eszplanád) vártér, vízparti sétatér.
espressivo *o* kifejezéssel teljesen.
esspresso *o* gyorskávéforraló, ilyenen készült kávét árusító üzlet.
esprit *f* (eszpri) értelem, szellem | **- de corps** (dökór) testületi szellem | **- de vin** (*dövin*) borszesz | **- fort** (fór) szabadon gondolkodó, nagy eszű ember.
esquisse *f* (eszkisz) vázlat.
essai *f* essay *a* (eszé) kísérlet ; értekezés, tanulmány | **-ista** tanulmányok írója.
essentia lényeg, szesz | **-lis** lényeges.
essor *f* (eszór) lendület, hevülés.
est est est *o* Montefiascone bora.
estacade *f* (esztakád) cölöpözés, főleg folyó elzárására.
estafette *f* (esztafet) staféta, lovasposta.
estamette *f* (esztamet) közönséges gyapjúkelme.
estampe (*esztanp*) nyomat, rézmetszet.

est deus in nobis, agitante calescimus illo (Ovidius) istent rejt kebelünk, az ösztönöz a hevülésre.
estimál *f* becsül.
est modus in rebus sunt certi denique fines (Horatius) van mértéke a dolgoknak, végre is vannak bizonyos határok.
est nobis voluisse satis! (Tibullus) elég nekünk, hogy akartunk.
estrade *f* (esztrád) emelvény, dobogó.
étabil‖roz alapít | magát **-rozni** kereskedőnek v. iparosnak magát önállósítani, valahol letelepülni | **-ssement** (szm*an*) telep, intézet.
étag‖e (etázs) emelet | **-ère** (-azseer) polcos állvány.
étalage *f* (etalázs) kirakat.
étamine *f* (-in) szitaszövet.
étape *f* (etap) egy napi menetelése a katonának; stáczlózás, éjjeli szállás; egy napi élelem; hadtáposztály.
etc. v. et cetera és a többi.
eternisál megörökít.
ethik‖a *g* erkölcs-tan | **-us** =i, erkölcsös.
ethno‖graphus *g* nép-leíró | **-graphia** néprajz | **-graphikus** néprajzi | **-logia** népismeret.
etiam periere ruinæ (Lucanus) még romjai is elvesztek.
etimolog‖ia *g* szószármazástan | **-us** aki ezzel foglalkozik.
et in Arcadia ego! Arkádiában [éltem] én is. (Schidone).
et nunc erudimini és most tanuljatok.
etiquette *f* (etiket) udvariasság, illem; címke, árujegy.
eton-frizura (itn) fiús haiviselet, minőt az etoni angol diákok hordanak.
étonnant *f* (eton*an*) meglepő, váratlan.
et quasi cursores vitæ lampada tradunt (Lucretius) és mint a futók, átadják az élet fáklyáit.
et quorum pars magna fui (Vergilius) és amelyekben nagy tényező voltam.
étrennes *f* (etren) újévi ajándék.
et tu mi fili Brute? még te is, fiam Brutus? (Caesar).
étud‖e *f* (etüd) tanulmány; zenegyakorlat.
étui *f* (etüj) tok, tartó.
et vice versa és viszont.
et voilà justement comme on écrit l'historire *f* (e voala zsüsztöm*an* kom onekri lisztoár) és ime így írják a történetet (Voltaire).
etymo‖n *g* tőszó, gyökérszó | **-log, -logus,** *g* szófejtő | **-logia** szófejtéstan | **-logikus** szófejtésl.
eubiotika *g* a jól élés művészete.
eucharistia *g* oltári szentség, úrvacsora.
eudæmon *g* jó szellem, nemtő | **-ismus** a boldogságról szóló tan.
eudiometer *g* a gázak elemzéséhez való, osztályozott üvegcső.
eudoxia *g* jó hír.
eugenetika *g* tudomány, mely a fajok velesziletett tulajdonságait nemesítő hatásokkal foglalkozik.
eunuch *g* herélt, hárem-őr.
euphemi‖a *g* szépítés (a kifejezésben) | **-smus** szépítő kifejezés | **-stikus** szépítő kifejezésü.
euphoni‖a *g* jó-, széphangzás | **-kus** =ú.
euphuismus *g* nagyon is virágos irásmód.
evacu‖ál kiürit | **-atio** =és.
evagatio eltérés, -kalandozás.
evan *g* örömkiáltás Bacchus ünnepén.
evangéli‖kus *g* evangyéliumi | **-sta** a négy evangélium szerzője: Máté, Márk, Lukács, János.
evaporá‖l kigőzölög, kipárolog | **-tio** =és, **evasio** *f* kivonulás, kimenekülés. [=ás
événement *f* (evenm*an*) esemény, eset.
eventu‖alis eshetőséges, esetleges | **-aliter** =en, =ül | **-alitas** =ség.
everlasting *a* damaszt-féle könnyű gyapjúszövet.
every inch a king *a* (incs e) minden ízében király (Shakspere).
evestig‖ál kinyomoz | **-atio** =ás.
evictio kezesség, zálog; kártérítés.
eviden‖s nyilvánvaló | **-ter** =an | **-tia** =ság | **-tiában tart** nyilván tart.
evitál kikerül.
evoc‖ál idéz, fölhív | **-atio** =és, =ás; az éposz elején a múzsák vagy az istenek segélyül hívása | **-atio inferorum, mortuorum a pokolbélieknek, a halottaknak** fölidézése.

evoe *g* (o-é) a bacchansnők örömkiáltása.
evolutio fejlődés.
evulsio kitépés.
evviva ! *o* éljen!
ex ! ki! (ki kell inni); főnévi összetételekben: volt, azelőtti, egykori, pl. ex-miniszter: volt miniszter.
ex abrupto váratlanul, készülés nélkül, rögtönözve.
exact pontos, szabatos, alapos | -itude / (-tüd) =ság.
exact tudományok: a fizika, a mathematika, általán a bizonyítható tételeken nyugvó tudományok.
ex adverso ellen.
ex æquo et bono jogosság és méltányosság szerint.
exager‖ál túloz | -atio =zás.
exagitatio fölhevülés, ingerlés.
exalt‖ált túlzott, rajongó, fellengző | -atio =ság, =ás, =és.
exaltado *s* túlzó, túlságosan hevülékeny.
exam‖en vizsga, vizsgálat | -inál =ái | -inator =áló.
exanim‖ál gyávává tesz | -atio bátortalanná tevés; mély ájulás.
ex animo szívből, szándékosan.
exanthema *g* bőrkiütés.
exarcha *g* a görögkeleti egyházban magasbrendű érsek.
exasper‖ál elkeserít, felingerel | -atio =és.
ex asse alaposan.
exaudi (hallgasd meg) pünkösd előtti vasárnap.
ex capite fejből, könyv nélkül.
ex cathedra a kathedrából; a pápai székből, mértékadó helyről | -Petri Szent Péter székéből, a pápától (származó vélemény vagy parancs).
excavatio ki-ásás, -vájás.
exced‖ál kihágást követ el, kicsapong, kirúg a hámból | -ens =ó, =ő.
excell‖ál kitűnik, kiválik, jeleskedik | -ens =ő, =ó | -entia kiválóság | -entiás úr kegyelmes vagy nagyméltóságú úr.
excelsior ! följebb.
excentri‖citas különcség, különcködés | -kus központon kívüli; különc, különcködő, furcsa, szertelen.
exceptio kivétel | -nális =es | - probat regulam a kivétel bizonyítja a szabályt.
exceptio veritatis a valóság bizonyításának megengedése.
exceptis excipiendis a kiveendők kivételével.
excerp‖ál kivonatol | -tum kivonat, szemelvény.
excess‖ivus túlságos | -ive =an | -us kihágás, kicsapongás.
excidat illa dies ævo ! (Statius) vesszen el az a nap az időből.
excisio kivágás.
exci‖tál ingerel | -abilitas =lékenység | -antia =lőszer | -atio =lés.
exclam‖ál fölkiált | -atio =ás.
exclu‖dál kizár | -siv =ólagos, zártkörű | -sivitas =ólagosság.
excoctio főzet.
excogitál kigondol.
ex commissione megbízás szerint.
excommunic‖ál kiátkoz, kiközösít | - atio =ás, =és.
ex concessis a bevallottak szerint.
excrementum ürülék.
excruci‖ál megkínoz, gyötör | -atio =ás, =és.
excudit metszette (rézmetszeteken).
exculp‖ál bűnhődik, engesztel, vezekel | -atio =és.
excurs‖io kirándulás | -ionista kiránduló | -iv kitérő | -us kitérés.
excus‖ál ment, kiment | -atio, -e / (ekszkűz) mentegetőzés.
execra‖bilis förtelmes, átkos | -tio átok, káromlás.
execut‖io végrehajtás, elvégzés, kivégzés | -iv végrehajtó (hatalom) | -or végrehajtó | -orius végrehajtási, végrehajtói.
exedra *g* prédikáló szék.
exege‖sis *g* magyarázat (főkép: szentírásé) | -tika =tan | -tikus magyarázó.
exegi monumentum ære perennius (Horatius) ércnél maradandóbb emléket állítottam magamnak.
exempl‖ar példány, példa | -aris példás | -ariter példásan | -i causa, -i gratia például (röv.: e. c. és e. g.) | -ificál példával magyaráz | -ificatio példával magyarázás.

exempla sunt odiosa példák gyűlöletesek (tehát nem említek példát).
exemplum l. exemplar.
exemptio megszabadítás, fölmentés vmitől.
exequ‖ál végrehajt, elárverez, lefoglal | **-atur** (hajtassék végre), az állam engedélye vmely idegen parancs végrehajtására, államfői megerősítés (pl. idegen konzul részére).
exerci‖roz gyakorol, gyakoroltat; gyakorlatot tart | **-tium** gyakorlat | **-tus** hadsereg.
exeunt kimennek.
exhal‖ál kilehel | **-atio** =és.
exhaust‖io kimerítés, kimerülés; levegő kiszívása, kiszivattyúzása | **-or** levegőt kiszívó szerkezet.
exhered‖ál kitagad (örökségből) | **-atio** =ás.
exhib‖eál benyujt, fölmutat, kiállít | **-ens** benyujtó, átadó | **-itio** =ás | **-itionismus** magamutogatás (lelki bajféle) | **-itum** hatósági beadvány.
exhortat‖io intés (kül. vallási) | **-orium** intő írás, beszéd.
exhum‖ál kiás egy holttestet, kihantol | **-atio** holttestek kiásása.
ex hypothesi föltevésből.
exige‖ant *f* (ekszizsan) követelő, nagy igényű | **-ntia** *l* követelmény, szükséglet.
exiguitas kicsiség.
exilium számkivetés.
eximál kivesz, megszabadít.
ex improviso váratlanul, hirtelen.
exist‖ál létezik, van, él | **-ens** létező, levő, élő | **-entia** létezés, létel, megélhetés; egyén | **-entiális** lételt, megélhetést érexit kimegy. [deklő.
exitus kijárás, kimenetel.
ex jure jog szerint.
exlex törvényen kívüli (állapot).
ex libris (tkép: könyvekből) könyvtárjegy; könyvjel; a könyvek belső táblájára ragasztott lap, melyre a tulajdonos nevét írják v. nyomtatják.
ex lingua stulta veniunt incommoda multa ostoba beszédből sok kellemetlenség származik.
exmatriculál az anyakönyvből kitöröl.
ex mera gratia puszta kegyelemből.
exmi‖ssio kiküldetés | **-ttál** kiküld.
ex more szokás szerint.
ex nexu összefüggésen kívül.
ex nihilo nihil (Persius) semmiből semmi sem lesz.
exodus *g* kimenetel; Mózes 2-ik könyve.
ex officio (rövid.: **ex offo**) hivatalból.
ex omnibus aliquid, ex toto nihil mindenből valamit, az egészből semmit.
exoner‖ál tehertől felment | **-atio** =és.
exorabilis kikönyörögthető.
exorbitans túlságos, túlzott.
exorcis‖mus ördögűzés | **-ta** =ő.
exordium bevezetés.
exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor! (Vergilius) támad a mi csontjainkból boszuló.
exornatio földiszítés.
exoterikus *g* be nem avatottaknak való, nyilvános.
exotikus *g* külföldi, külső országi; nálunk szokatlan.
ex pacto et convento szerződés és megegyezés szerint.
expan‖sibilis terjengős, a mi terjedni képes | **-sibilitas** terjengősség, terjedni képesség | **-siv** terjeszkedő, kiterjedő, feszülő | **-sio** terjedés, feszülés.
ex parte részben.
expatri‖ál száműz, honából távozik | **-atio** =és, =ás.
expecta‖ns váró, reménykedő | **-ntia** | **-tio** =ás, =és.
expector‖ál köp; áradoz, szívét kiönti | **-atio** nyilatkozás, magyarázgatás, ömlengés, kifakadás; köpet.
expedi‖ál kiad, tovább ad, továbbít (levelet), szállít | **-ens** mód, eszköz; kivezető út | **-tio** kiadás, szállítás, továbbítás; kiadó hivatal | **-tionalis** szállítási, szétküldési, kiadói | **-teur** *f* (-tőr), **-tor** szállító.
expedit használ, helyes (megerősítő formula végzésekre stb.).
expellál elűz.
expensæ költségek.
expens-nota költség-számla (ügyvédi).
experientia est optima rerum magistra tapasztalás a legjobb tanító.

experiment‖ál kísérletez, kísérletet tesz, próbál | **-um** kísérlet, próba | **-ális** kísérleti, tapasztalati | **-atio** kísérletezés, próbálgatás.
expert, -us szakértő, jártas vmiben.
experto crede Ruperto higyjetek a tapasztalt embernek.
expi‖ál vezekel, jóvá tesz | **-atio** =és.
expirál kilehel; lejár (határidő).
explan‖ál kifejt, magyaráz | **-atio** =és, =ás.
explic‖ál magyaráz, megmagyaráz, megfejt | **-atio** =ás, =és.
explicit vége | **-e** nyilván, világosan.
explo‖dál fel-, szétrobban | **-sio** =ás | **-siv** robbanó, robbanékony.
exploit‖ál *f* (-ploat) kihasznál, kiszipolyoz | **-atio** =ás.
explor‖ál kikutat | **-atio** =ás.
expo‖nál kitesz; előad, fejteget, magyaráz **-nálja magát,** kiteszi magát vkiért | **-nált** nyilvános, veszélynek kitett, veszélyes | **-nens** kitevő, kirendelt.
export, -atio kivitel | **-ál** kivisz.
expos‖é *f* (ekszpozé) előterjesztés, főleg a pénzügyminiszternek a költségvetést ismertető beszéde; hivatalos politikai akta, mely vm ügy állását ismerteti | **-itio** *l* kiállítás, kifejtés, bevezetés | **-itura** kirendeltség, ügynökség.
ex post facto a tény megtörténte után.
express gyorsküldött; fokozott sebességű gyorsvonat, gyorsküldemény | **-io** kifejezés | **-ionismus** egy ujabb művészeti és irodalmi irány | **-is verbis** világos szavakkal.
exprimál kifejez.
ex professo hivatásszerűleg.
expropri‖ál kisajátít | **-atio** =ás.
ex proprüs saját eszközökkel.
expulsio kiűzés.
expurg‖ál kitisztít (főkép: könyvből eltávolítani bizonyos, nem az ifjúságnak való részeket) | **-atio** =ás.
exquisit, -us válogatott.
exsiccantia szárító szerek.
exspir‖ál kilehel | **-atio** =és.
exspoliál kifoszt.
exstinctio kiirtás, kioltás.
exstirp‖ál kiirt | **-atio** =ás.
exsudatum izzadmány.
ex tacito hallgatagon, hallgatással.
extasis l. ekstasis.
extempor‖izál rögtönöz | **-ale** hevenyészve készült munka | **-e** rögtönözve.
extensi‖o kiterjedés, terjedelem | **-v** kiterjedő, terjeszkedő.
extenuatio vékonyodás, csekélyülés.
extérieur *f* (-ör) vminek külseje.
exterior külső | **-itas** =ség.
exterminál kiirt.
extern, -us külső, idegen; bejáró | **-atus** bejáró növendékek számára való intézet | **-ista** bejáró (növendék).
exterritoriali‖s területen kívüli, az állam törvényei alól kivett területen levő (pl. idegen követ háza) | **-tas** területen kívüliség.
extor‖quál kicsikar | **-sio** =ás.
extra külön, magában; rendkívül, különösen, nagyon; rendkívüli, furcsa, különös.
extract‖um kivonat | **-io** kihúzás | **-or** szelextra culpam nem bűnből. [lőztető.
extra dominium birtokon kívül.
extrafein *n* nagyon finom.
extrahál kivon.
extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita Magyarországon kívül nincsen élet, ha van, nem ilyen.
extra muros a falakon kívül.
extraordinarius rendkívüli (főképen tanár).
extraurban városon kívüli, kültelki.
extravagan‖s különcködő | **-tia** =és.
extravillanum városon kívüli.
extrawurst *n* külön (kivételes) juttatás.
extrem szélső, túlzó, végső, szertelen | **-itas** vég, véglet, szélsőség; végtag.
exuberan‖s bővelkedő, túltermékeny | **-tia** exulceratio kifekélyesedés. [=ség.
exultatio örvendezés, ujjongás.
ex ungue leonem (Alkalos) körméről (lehet megismerni) az oroszlánt.
exustio elégetés.
ex usu szokás szerint.
ex voto fogadalomból.

F

faber est quisque fortunæ suæ kiki saját szerencséjének kovácsa.

fabliau *f* (-ió) ó-francia elbeszélésfaj.

fabric‖ál (vagy fabrikál) gyárt | **-ans** =os | **-atio** =tás | **-atum** gyártmány.

fabul‖a mese; **de te fabula narratur** (Horatius) rólad szól a mese | **-osus** =és | **-a docet** a mese tanít | **-ista** mese-mondó, -iró.

façade *f* (faszád) homlokzat.

facchino *o* (-kkíno) teherhordó, hordár.

facciata *o* (faccsáta) homlokzat.

fac‖e (fász) homlokrész, arc (L. en face.) | **-ette** (-et) drágakő sokszögletűen csiszolt lapja | **-ettiroz** sokoldalúvá csiszol.

fach *n* rekesz, polc; szakma.

fâché *f* (fásé) haragos; harag | **-ban van** haragban van vkivel.

facialis arcbeli.

faciam Hungariam captivam, postea mendicam, deinde catholicam (Kollonich) Magyarországot rabbá, aztán koldussá, végül katholikussá fogom tenni.

facies hippokratica a haldokló arczkifejezése (melyet először Hippokrates írt le).

facilis descensus Averni (Vergilius) könnyű a leszállás az alvilágba.

facilit‖as könnyűség | **-ál** megkönnyít, könnyűvé tesz.

facio ut des, facio ut facias teszek, hogy adj, teszek, hogy tégy.

facit eredmény, vminek veleje, lényege.

facit indignatio versum! (Juvenalis) fölháborodás szüli a verset.

façon *f* (fasz*on*) mód, csinálásmód, alak, alkat· foglalás (drágakőnél) | **-nirozott** (-ni) virágos, mustrás.

facsimile (fakszi-) (tedd hasonlóan) hasonmás (főkép kézírásról, nyomtatásról).

facta loquuntur a tények beszélnek.

factio párt, pártosság; lázongás | **-sus** pártoskodó, lázongó.

factitivum műveltető (ige) alak.

factor tényező, szerző; fontos szereplő, ok; művezető (nyomdában).

factotum mindenes, vkinek jobbkeze.

factum tény, tett, cselekedet; való.

factur‖a csinálásmód; áruszámla | **-áz** vkinek számlájára ír.

faculta‖s tehetség, képesség; kar (egyetemen) | **-tiv** nem kötelező, önkényt választható.

fad‖e *f* (fád) ízetlen, unalmas | **-aise** (fadéz) =ség, =ság.

fading *a* (fé-) hirtelen beálló hangerőcsökkefæcaliák ürülékek. [nés a rádióban.

fagot *o* fából való fúvóhangszer (búgósip) | **-ista** aki f. on játszik.

faible *f* (fébl) vkinek gyöngéje.

faïence *f* (faj*ans*z) finomabb, fehér v. sárgaszínű égetett agyagedény, félporcellán.

faille *f* (fáj) egy sűrű selyemszövet.

fair *a* (feer) derék, becsületes, tiszta; f. play (plé) tisztességes eljárás.

faiseur *f* (fezőr) üzérkedő, mesterkedő.

fait accompli *f* (fetakonpli) bevégzett tény.

fakir *ar* kolduló barát az arabsoknál és bínduknál, aki bűvészkedik is.

falangista *s* egy spanyol párt.

fall‖acia álnokság, csalárdság, hamisság | **-aciosus** csaloka, tévedésbe ejtő | **-ibilis** aki csalódhatik; csalékony | **-ibilitas** csalódhatás, tévedhetés.

falli‖ment *f* (falim*an*) **-ssement** (falisz-m*an*) bukás, csődbe jutás, fizetésmegszüntetés (jó franciasággal fa'llite) | **t bukott, csődbejutott, fizetőképtelen.**

fals‖atio hamisítvány | **-arius** =ó.

falsch *n* hamis, nem valódi.

falsetto *o* fejhang; vmely hang vagy hangszer hangterjedelmén alul vagy fölül fekvő hang.

falsifi‖cál hamisít | **-catio** =ás | **-catum** =vány.

falsum hamisítvány; valótlan, ál, koholt (dolog).

(Amely szó nincs meg **F** alatt, **Ph** alatt keresendő.)

fama hír, hírnév, szóbeszéd | **-crescit eundo** (Verg.) a hír menésközben nő | **-volat** a hír repül.

familia család, háznép | **-ris** =i, bizalmas, meghitt | **-ritas** családiasság, otthonosság, bizalmasság | **-riter** bizalmasan, családiasan, otthonosan.

famosus híres ; hírhedt.

famulus segéd, szolga.

fanal *f* hajólámpa, jelzőfény a tengerészetben.

fanarióta *t* konstantinápolyi görög.

fanati‖kus *g* rajongó | **-smus** =ás | **-sál** rajongóvá tesz, lelkesít, buzdít.

fandango *s* spanyol nemzeti tánc.

fanfar‖e *f* (*fanfár*) harsonaszó ; tus | **-onnade** (-onád), **-onnerie** (-örí) hencegés, szájhősködés.

fanfreluche *f* (*fanfrölüs*) hiú, üres pompa, csillogás, csiricsáré.

fango *o* gyógy-iszap.

fanirozott *f* hervadt, fakult.

fantas‖ia képzelőtehetség, képzelet, ábránd | **-iál** képzeleg, ábrándozik, félrebeszél | **-magoria** képzelet játéka | **-ta** ábrándozó, képzelődő | **-tikus** csak képzeletben meglévő ; nagyon különös.

fantoche *f* (*fantos*) bábszínházi alak.

fantom, fantôme *f* (*fantom*) kísértet, jelenés, rémkép, agyrém.

faradi‖kus áram indított villamosság | **-smus** indított vill. áram | **-sál** ily árammal megvillamoz.

farandole *f* (*farandol*) provencei táncz.

farc‖e *f* (farsz) bohózat | **-eur** (szőr) tréfálkozó, mókázó.

farewell *a* (fervel) isten veled!

farina liszt | **-ceák** lisztneműek.

farm *a* kisebb földbirtok, gazdaság | **-er** aki ilyen birtokon gazdálkodik (különösen Amerikában) földbérlő.

far niente *o* semmittevés.

farouche *f* (farus) vad, haragos, elvadult.

fas megengedett nem tilos, isteneknek tetsző | **- et nefas** szabad és nem szabad dolog, jog és jogtalanság.

fasc‖es vesszőnyaláb, közepén baltával, melyet a római consul kíséretében vittek a lictorok | **-iculus** nyaláb ; irománycsomó.

fascin‖ál megigéz, megbabonáz | **-atio** igézet, bűvölet.

fascio *o* (fasso) nyaláb, köteg ; bizonyos munkás-egyesületek neve ; újabban az olasz hadviseltek szövetségének (f. dei combattenti) elnevezése ; ebből fejlődött a **fascismus** (fasizmus) nevű politikai rendszer ; hívei a **fascisták** (fasiszták).

fascista l. fascio.

fashion *a* (fésn) divat | **-able** (fesönébl) divatos, illő.

fásli *n* pólya, pólyakötő.

fassio bevallás, adóbevallás.

fastidiosus unalmas hosszadalmas.

fastoso *o* pompásan, ünnepiesen, magasztosan.

fata volentem ducunt, nolentem trahunt az akarót vezeti a sors, a nem akarót magával hurcolja.

fatali‖s végzetes, szerencsétlen, vészhozó ; rosszhírű | **-smus** végzetbe vetett vakhit | **-sta** végzethívő | **-tas** végzetes baj csapás.

fata Morgana délibáb (M. tündér).

fatig‖ál fáraszt | **-ans** =ó.

fátum végzet.

faubourg *f* (fobúr) külváros ; városrész.

faulenzer *n* sorvezető papír.

fault *a* (fólt) hiba.

faun erdei istenség a görög-római hitregében.

fauna vm. vidék állatvilága.

fausse couche *f* (fosz kus) elvetélés.

faute d'argent *f* (fót darzs*an*) pénz híján | **- de mieux** (dö mió) jobb híján.

fauteuil *f* (fotöj) karosszék.

faux pas *f* (fópa) félrelépés, ballépés.

favete linguis (Horatius) hallgassatok.

favor kegy | **-abilis** =es, kedvező | **-isál** kedvez (vkinek), pártol (vkit) | **-it** *o* kedves, kedvelt, kegyenc ; lóversenynél az a ló, melynek győzelmében legtöbben bíznak | **-ita** *o* kegyencnő.

(Amely szó nincs meg F alatt, Ph alatt keresendő.)

fayence *f* (faj*ansz*) l. falence.
fecerunt magnum áldumás nagy áldomást csaptak. (Anonymus.)
fecit csinálta.
federvieh *n* baromfi | **-kóbi** a megvesztegethető újságíró élclap-torzalakja.
federweiss *n* síkpor.
fée *f* (fé) tündér | **-rie** (-örí) varázslás, tündérjáték.
felicit‖ál üdvözöl, szerencsét kíván | **-atio** =és, =ás.
felix culpa! boldog bűn!
felix qui potuit rerum cognoscere causas! (Vergilius) boldog, ki a dolgok okait megösmerhette.
felkurbliz l. kurbliz.
fellah *ar* egyiptomi földmíves paraszt.
felonia hűtlenség (főkép a hűbérúr ellen), hitszegés.
feluca *o* gyorsan járó hajófajta a Földközitengeren.
feminin nőies.
femininum nőnemű (szó).
feminis‖mus a nők jogainak kiterjesztését kívánó irányzat | **-ta** ez irányzat híve.
femme de chambre *f* (fam dö *sanbr*) komorna, szobaasszony, szobalány | **-de charge** (-sarzs) házvezetőnő.
fénieк ír nemzeti párt.
fer aut feri tűrj vagy üss.
feredzse *t* a török nők egy felső öltözete.
ferialis szüneti, szünidei.
fermán *p* fejedelmi parancs, rendelet.
fermata *o* nyugvópont; jel a kitartásra egy kótánál.
ferment‖ál erjeszt, erjed | **-atio** =és | **-um** [erjesztő anyag.
ferocitas vadság.
ferrum vas.
fertili‖s termékeny | **-sál** =ít, =nyé tesz megművel | **-tas** =ség.
ferula vessző.
ferv‖ens buzgó, tüzes, heves | **-eur** *f* (-őr) =ság, =ség.
fervet opus (Vergilius) forr a munka.
fess *n* (az *a* fashionableból) csinos (öltözetű), takaros.
festina lente lassan járj (tovább érsz).
festivo *o* ünnepélyesen.
feston *f* (feszt*on*) virág, galyfonat, füzér | **-noz** füzérekkel ékesít.
fêtiroz *f* ünnepel.
fetis *port* bálvány; csudatevő talizmán, bármely tárgy, melyet istenként tisztelnek | **-ismus** fetis-imádás.
fetva *ar* mufti, kadi v. sejk törvényes ítélete.
feuda‖lis hűbéri, hűbéres | **-lismus** hűbériség | **-tarius** hűbéres.
feuilleton *f* (föjt*on*) tárca (cikk) | **-ista** (-onista) =író.
fez *t* török sapka.
ff. = **finissimo** (-jsszimo) *o* igen finoman, vagy **fortissimo** igen erősen.
fiacre *f* (-akr) kétfogatú (bérkocsi), fiáker.
fiale *g* kis hegyes torony, mely a gótikus pilléreket díszíti.
fiasco *o* (-aszko) kudarc, felsülés, bukás (tdkp annyi mint fiaskó).
fiat legyen meg | **- applicatio** alkalmazd reá.
fiat justitia et pereat mundus legyen igazság, bár vesszen el bele a világ!
fiat lux! legyen világosság! (Biblia.)
fiat piscis! legyen hal! (fogjuk rá a húsra, hogy hal).
fiat voluntas tua! legyen meg a te akaratod! (Miatyánk.)
fibr‖in rostanyag | **-osus** rostos | **-um** rost.
fibula csat, kapocs; szárkapocscsont.
fiche *f* (fis) pénzt helyettesítő játékjegy.
fichu *f* (fisü) kis vállkendő, mellkendő.
ficti‖o koholmány, képzelődés | **-v** képzelt, föltételezett.
ficus füge, -fa.
fideicommissum hitbizomány.
fideli‖s jókedvű, vidám, víg | **-tas** =ség, =ság.
fide, sed cui vide bízzál, de nézd meg, kiben.
fides penes auctorem a dolog hitele a szerzőben vagyon, a szerző feleljen érte.
fides publica közbizalom.
fides, spes, charitas hit, remény, szeretet.
fidibusz (*n* diákszó) pipagyujtó papírdarab.
fidonc *f* (-don) pliha!
fiducia bizalom.

fidus Achates a hű Achates (Vergilius.)
fifik||a *n* furfang, fortély | **-us** =os.
figaro *s* (fig-) borbély (az ily című színdarab hőse után); övig érő nőkabátka.
Figaro quà, Figaro là *o* F. itt, F. ott
figulus figulum odit fazekas gyűlöli a fazekast.
figur||a alak, alkat, termet, külső; furcsa ember; rajz, kép, ábra; alakzat (stilisztikában) | **-ál** ábrázol, alakít; szerepel | **-ative** képleges értelemben | **-áz** bolondozik.
filamentum rost.
filet *f* (filé) hússzelet; háló | **- de boeuf** (böf) bélszín | **-guipure** (gipűr) recézett, hálózott csipke.
filia fiók- v. leányközség | **-le** fiók, fióküzlet, fiókintézet; fióktemplom | **-tio** leszármazás, összeköttetés.
filigrán *f* kedves, csinos, finoman kidolgozott · apró, vézna | **-munka** aranyműves drót- vagy sodronyműve.
filius ante patrem a fiú az atyja előtt (képtelenség: a tojás a tyúk előtt.)
film *a* a mozgóképek előállításához használt celluloid-anyag; maga a kép.
filou *f* (filu) tolvaj, csirkefogó | **terie** (-trí) tolvajság, huncutság.
filt||er, -rum szűrő | **-ratio** =és.
filz *n* nemez.
final||e vég (főkép zeneműben) | **-is** utolsó | **-isál** befejez, végrehajt.
financ||iák pénzügyek | **-ialis** pénzügyi, vagyoni.
financ||ier *f* (*-anszjé*) pénzügyi szakember. **-iroz** pénzügyileg megszervez, segélyez.
fin de siècle *f* (*fen* dö szjékl) század vége.
fine *o* vég.
fines herbes *f* (finzerb) finom főzelék.
finesse *f* (finesz) finomság; ravaszság, csel.
fingál képzel, költ, kohol.
finis vég.
finis coronat opus (Ovidius) a vég koronázza a munkát.
finish *a* (-nis) a futam vége; befejezés.
finis Poloniæ vége Lengyelországnak.
finis sanctificat media a cél szentesíti az eszközöket.
finita la commedia *o* (kommédia) vége a komédiának.
finta *o* csalás, csel; cselvágás a vívásban.
fioco *o* (fióko) csendesen, lassan.
fiola *g* kis, hosszúnyakú, körteformájú üvegcse.
fioritura *o* ének-cikornya.
firm||a *o* cég; jó firma (gúnyosan) haszontalan ember, jó madár | **-ál** (mint üzletfél) aláír.
firmamentum égbolt.
firnisz, firnájsz *n* fénymáz.
fisk||ális ügyvéd | **-alitás** kincstári jószág | **-us** államkincstár.
fistula (fi-) síp; folyó seb, csöves seb | **-hang** fejhang; kappanhang.
fiszharmónium *g* orgonaszerű billentyűs zeneszerszám.
five o' clock tea *a* (fejv oklók tí) öt órai teás uzsonna.
fix pontos, állandó, meghatározott; | **-ízetés** f. | **-kamatozás** kötött k. szilárd | **-a idea** rögeszme | **-ál** rögzít | **-atio** megrögzítés, megörökítés | **-ativ** rögzítő anyag | **-íroz** erősen szemügyre vesz; részegzi tekintetét; megerősít, megrögzít | **-um** állandó fizetés.
fizi.. összetételeket l. physi... alatt.
fjord *norv* keskeny, hosszú tengeröböl.
flabellum nagy legyező.
flacon dugós üvegcse (különösen illatszeres, boros).
flagellan||s magát ostorozó | **-um** ostor, korbács | **-um dei** isten ostora.
flageolet *f* (flazsole) madárfuvola, üveghang hegedűn.
flagrans égető, nagymértékű, szembeszökő.
flamme *n* láng, szerelem.
flanál, -íroz *f* kószál, kóborol | **-eur** (-őr) =ó.
flanz *n* cifrálkodás, fitogtatás, nagyzolás, hencegés.

(Amely szó nincs meg F alatt, Ph alatt keresendő.)

flanell egyik felén nyíratlan könnyű gyapjúszövet.
flank‖enbewegung *n* oldalmozdulat | **-iroz** *ƒ* oldalt fedez; oldalba támad.
flatulen‖s felfuvódó | **-tia** =dás, =ásra való hajlandóság.
flaut‖a *n* flóta, fuvola | **-ista** =ás.
flebile *o* (fle-) panaszosan, gyászosan, siralmasan.
flectál hajtogat.
flectamus genua hajtsuk meg térdünket.
flectere ·si nequeo superos, Acheronta movebo (Vergilius) ha az isteneket meg nem hajlíthatom, az Acheront (az alvilágot, poklot) fogom megindítani.
fletcherisál *a* (fleccser-) egy F. nevű tudóstól ajánlott evésmód, mely az ételek alapos megrágását rendeli.
fleuret *ƒ* (flöre) vívótőr.
flexi‖bilis hajtható, hajtogatható | **-bilitas** =ság, | **-o** hajlítás, hajtogatás.
flexuosus hajlékony.
flibustier *ƒ* (flibüsztyé) kalóz, tengeri rabló a XVII. században.
flintüveg ólomüveg.
flinta *n* puska (kovás).
flirt (flört) *a* nem komoly célú udvarolgatás, kacérkodás.
flóder *n* a fa erezését utánzó mázolás.
flór *n* gyászfátyolra használt könnyű szövet; vékony cérna-szövés.
flora vm. terület növényze*e, virág.
floreat virágozzék!
florentin *n* firenzei, flórenci.
florenus forint.
floricultura virágtenyésztés.
florilegium virággyüjtemény; közmondás, idézet- v. versgyüjtemény.
floriroz *n* virágzik.
floristika virágtudomány.
flosculus szóvirág.
flotilla *s* kisebb hajócsapat, kis hajóhad.
flott *n* szabad, víg, könnyűvérű.
flotta *o* hajóraj, hajóhad.
flottans *ƒ* hullámzó.
flört l. flirt.
fluctu‖ál hullámzik | **-atio** =ás.
fluctuat nec mergitur (Párizs város jeligéje) hullámzik, de nem merül el.
fluid‖itas folyékonyság | **-um** folyadék.
fluorescentia bizonyos anyagok tulajdonsága, hogy más-más oldalról más-másképen villognak.
focus tűzpont, gócpont, gyúpont.
ᶠœcund‖ál megtermékenyit | **atio** =és | **-itas** termékenység.
fœder‖alis szövetségi | **-alismus** szövetség-rendszer | **-ált** szövetséges | **-alista** szövetségpárti | **-ativ** szövetséges | **-atio** szövetség, államszövetség.
fœtus magzat (a méhben).
folians ívrét alakú könyv; nagy kötet.
folie *ƒ* (folí) ostobaság, bohóság.
folio ívrét (könyvalak); lap.
folkething a dán országgyűlés képviselőháza.
folklore *a* (fóklór) néptan.
foment‖um meleg borogatás | **-ál** melegen borogat | **-atio** =ás.
foncé *ƒ* (*fon*szé) sötét színű.
foncière (*fon*szieer) földhitel intézet.
fond *ƒ* alap, háttér. (L. à fonds perdu,)
fondamento *o* alaphang.
fondant *ƒ* (*fondan*) elolvadó (cukorkaféle).
fono kezdetü szókat l. *phono* alatt.
fontaine (*fon*tén) forrás, szökőkút | **-luimineuse** (lüminőz) világító szökőkút.
football *a* (futbal, magyar a-val) rúgólabda; maga a labdarúgás játéka.
forc‖e *ƒ* (forsz) erő; vkinek erős oldala | **-e majeure** (mazsőr) ellenállhatatlanul kényszerítő körülmények | **-iroz** erőszakol, erőltet valamit.
foreign office külügyminisztérium.
forensis forumi, törvényszéki (pl. ékesszólás).
for ever ! *a* örökre!
forfait *ƒ* (forfé) előre kikötött áron való megalkuvás.
foris positi egyházilag kiátkozottak.
form‖a alak, idom; deréksége a ló

«formája» a futtatásnál: futóképessége | **-ál** alakít, képez | **-alis** alaki; szemmel látható | **-alismus** a formákhoz, külsőségekhez való ragaszkodás | **-alitás** külsőség, bevett szokás | **-atio** alakulás | **-atum** külalak.

forma dat esse rei a forma adja meg a

formidabilis rettentő. [tárgy lényegét.

form‖ula minta, képlet, szabály, magyarázat módja | **-ulare** mintá, kitöltendő rovatokkal ellátott űrlap | **-ularium** mintakönyv | **-uláz** szövegez, szabályba foglal.

forsan et hæc olim meminisse juvabit (Vergilius) talán egykor erre is emlékezni kedves lesz.

fort *f* (fór) erőd.

forte *o* erősen.

fortepiano *o* (de olaszul nem mondják) zongora.

fortes creantur fortibus (Horatius) erőseket nemzenek az erősek.

fortes fortuna adjuvat (Terentius) a bátrakat segíti a szerencse.

fortific‖ál erődít, erősít | **-atio** = és, = mény.

fortissimo *o* (-issz) a legerősebben, igen erősen.

fortiter in re, suaviter in modo (Acquaviva jezsuita generális) erősen a lényegben, gyöngéden a módban.

fortuito (**-uito**) véletlenül.

fortuna a szerencse istennője, szerencse.

fortunate senex! (Vergilius) boldog öreg!

fortunatus szerencsés.

fortunatus ille Deos qui novit agrestes (Vergilius) boldog az, aki ismerte a mezei isteneket.

forum vásártér, piac; hatóság, törvényszék, bíróság; ügykör; nyilvánosság.

forza‖ndo (-can-) | **-to** *o* erősödve, erősítve.

fossiliák megkövesült szerves anyagok.

fossilis (fossz-) kövült.

foulard *f* (fulár) vékony selyemszövet, fátyolselyem; belőle készült kendő.

four‖age, -rage *f* (furázs) takarmány, abrak, eleség | **-agiroz** takarmánnyal ellát, takarmányoz.

fourgon *f* (furgon) poggyászkocsi, társzekér; tetemszállító csukott kocsi, muníciós kocsi.

fourier *f* (furié, furír) beszállásolással és eleségszerzéssel megbízott altiszt.

fourni‖r *f* (furnir) falap, borító falemez, funér, | **-roz** falemezzel borít; szolgáltat | **-sseur** (szór) szállító; kellékes | **-ture** (tűr) hozzávaló kellékek.

foxterrier *a* kutyafaj.

foxtrott *a* táncfaj.

foyer *f* (foajé) előcsarnok; színházi társalgócsarnok.

fra, frate *o* testvér (szerzeteseknél).

fract‖io csoport, töredék; tört- (szám), | **-ura** törés; a szögletes gót betű.

frag‖ilis törékeny | **-ilitas** = ség | **-mentum** töredék | **-mentalis, -mentárius** = es.

frailty, thy name is woman (Shakespeare) (frélti, dej néme is uumen) hiúság, asszony a neved.

fraise *f* (fréz) földi eper; nyakfodor; eperszínű.

franc‖atura *o* bérmentesítés | **-o** bérmentesen.

française *f* (fran*széz*) francia négyes.

franco *o* bérmentve.

franctireur (fran*tirőr*) nem rendes hadsereghez tartozó katona.

frank *f* (nem kell franciásan fr*an*-nak ejteni) francia pénzegység.

frapp‖áns meglepő, feltűnő, szembeötlő | **-iroz** meglep, megdöbbent; jégbe hűt (italt).

frater testvér; barát, szerzetes: jelzővel (haszontalan, gyönyörű stb.) sértő, megbélyegző értelemben használják | **-nisál** pajtáskodik, komáz | **-nitas** testvériség; testvéri egyesület.

frau‖datio, -s ravaszság, csalás | **-dulens, -dulosus** ravasz, csaló.

fraus pia kegyes csalás.

frégatte *f* (fregat) háromárbocos hadihajó.

frene‖sis (fre-) őrület | **-tikus** őrült, tomboló (pl. tetszés).

frequen‖tia sokaság, gyülekezet; látogatottság, forgalom; gyakoriság | **-s** gyakori, népes | **-tál** gyakran v. rendesen

(Amely szó nincs meg F alatt, Ph alatt keresendő.)

látogat, felkeres | **-tált** népes, sűrűn látogatott | **-tatio** látogatás, gyakran való fölkeresés | **-tativum** gyakorító-alak.

frère et cochon *f* (freer e kos*on*) puszipajtásság.

fresco, freskó *o* friss, nedves vakolatra festett festmény, falfestmény.

freudismus Freud Zsigmond bécsi orvostanár elmélete.

fricandeau *f* (frik*an*dó) tűzdelt borjú- v. más hús-szelet.

fricassée *f* (frikaszé) lében sült húsvagdalék.

frictio dörzsölés; dörzsölődés, surlódás.

frigid‖arium a régi római fürdőkben a hidegmedencés terem; kertészetben: hidegház | **-aire** *f* (ceer) hűtőszekrény | **-itas** hidegség, szívtelenség | **-us** hideg.

fripon *f* (frip*on*) csirkefogó, gaz, pimasz | **-nerie** (nrí) =ság.

fris‖eur *f* (frizőr) fodrász (Jó franciasággal coiffeur. L. ezt.) | **-iroz** fésül | **-ura** fésülködés módja, hajfodrozat.

frivol *f* léha, ledér, könnyelmű; sikamlós | **-itás** =ság, =ség.

friz *n* a párkány alatti képszék.

frocliz *n* csúfolkodik, ingerkedik.

froissiroz *f* (froasz-) kissé megbánt.

fromage *f* (fromázs) sajt.

frond‖e *f* (fr*on*d) a Mazarin kardinalis ellen küzdők pártja, XIV. Lajos kiskorúsága alatt; vmely párt kebelében létesült ellenzék | **-eur** (ór) vmely párt oly tagja, aki a pártvezérlet ellen tör.

fronde super viridi (Vergilius) zöld galyon.

front *f* arcvonal; homlokzat | **-ot** csinál; szembefordul | **-ot** változtat: másfelé fordul, nézetet változtat | **- à front** (fr*ontafron*) homlok homlok ellen (közvetlen közelből pl. harcolni) | **-alis** homlokzati, szembe való | **-ispicium** homlokzat.

fronti nulla fides (Juvenalis) a homlokban (arcban) nem szabad bízni.

frott‖eur *f* (frotőr) dörzsölő | **-iroz** dörzsöl (pl. a puszta testet durva lepedővel); súrol, fényez (padlót).

froufrou *f* (frufru) a női frizura homlokrészén levő hajcsigák.

fructific‖ál gyümölcsöztet | **-atio** gyümölcsöztetés, megtermékenyítés.

frugal‖is egyszerű, mértékletes, józan | **-itás** =ség, =ság.

fruit *f* (früi) gyümölcs.

frustra hiába | **-tio** meghiusítás.

fucs *n* hiábavaló, elveszett; oda van!

fuga több szólamú zeneszerzemény.

fug‖acitas illékonyság | **-itiv** szökő, illanó.

fugit irreparabile tempus (Vergilius) elfut az idő visszajöhetlenül.

fuit volt.

fuimus Troës (Verg.) már csak *voltunk* trójaiak (mert Trójának vége).

fukszin vörös kátrányfesték-faj, melyet főkép borhamisításra használnak.

fulg‖ens fényló | **-uratio** villámlás.

full dress *a* (ful dresz) teljes dísz, gála.

fulminans dörgedelmes, villámszerű.

fuma‖rium, -torium füstölő.

fumig‖ál kicsinyel | **-atio** =és.

fumoir *f*. (fümoár) dohányzó szoba.

functio működés, foglalkozás; hatáskör | **-nál** hivataloskodik, hivatalában eljár; működik | **-narius** tisztviselő, alkalmazott.

fund‖ál alapít | **-amentalis** sarkalatos | **-amentum** alap, alapzat | **-atio** alapítvány | **-ationalis** alapítványos | **-us instructus** gazdasági felszerelés.

funèbre *f* (fünébr) halotti, gyász(os).

funestus bajt hozó, gyászos.

funeraliák temetési dolgok, szertartások.

funerator temetést rendező, temetésekrejáró.

fungál l. functionál.

funicularis drótkötél vasút.

fuocoso *o* (-kózo) tüzesen.

fuori *o* ki! (kihívása a színésznek).

furandi animus lopási szándék.

furi‖a bosszú istennője; gonosz, dühöngő nőszemély | **-osus** dühöngő, őrjöngő.

fur‖ibundus bőszült | **-iosus** dühös | **-or** düh | **-ore** *o* őrjöngés, tombolás, óriási feltűnés, siker | **-orét csinál** rendkívüli tetszést arat.

furioso *o* hevesen, szenvedélyesen.

furnir l. fournir.

furor teutonicus, f. germanicus német düh.

(Amely szó nincs meg F alatt, Ph alatt keresendő.)

furor arma ministrat (Vergilius) a harag fegyvert ad (az emberek kezébe).
furore l. **furibundus.**
furunculus kelés, kelevény.
fuser *n* l. **pfuscher.**
fus‖ilier *f* (füzilié) puskás katona | **-illade** (-ijád) puskatűz | **-illement** (ijm*an*) agyonlövés | **-iliroz** agyonlő.
fusio egybeolvadás, egyesülés | **-nál** egybeolvad, egyesül.
futball l. **footboll.**
futterál *n* tok.
futuris‖mus egy művészi és irodalmi irányzat | **-ta** ez irány híve.
futurum jövő.
Führer *n* vezér; (a német államfő címe).

G

gabella *o* adó: só-adó.
gage *f* (gázs) fizetés (gázsi).
gála *s* ünnepi öltözet, díszruha; teljes dísz.
galaktometer *g* tejmérő.
galalith mesterségesen előállított szaruszerű anyag.
galan *s* szerető.
galan‖s, gáláns *f* udvarias, finom, előzékeny, különösen nőkkel szemben) | **-téria** =ság, =ség | **-terie-üzlet**: (gal*an*trí) díszműkereskedés.
galanthomme *f* (gal*an*tom) derék, becsületes ember.
galantuomo *o* annyi mint galanthomme.
Galeotto az Artus-mondakör egy alakja, a ki mint közvetítő szerepel Ginevra királyné és Lancelot közt; innen «kerítő» értelemben is.
galerie *f* (-erí) galéria, rácsos v. karfás, zárt folyosó, karzat; képtár.
gallimatias, zagyvaság, össze-vissza beszéd, szamárság.
gallican francia kath. egyházi.
gallicismus francia nyelvsajátság, franciás kifejezés.
gall‖oman *g* franciákért rajongó | **-omania** a franciák szenvedélyes utánzása | **-ophil** *g* a franciák barátja.
gallon *a* angol ürmérték (4.5 liter).
galoche *f* (galos) sárcipő, kalucsni.
galon *f* (lo*n*) paszománt | **-iroz** =oz.
galop, galopp *f* a ló sebes vágtatása; tánc-nem | **-oz -iroz** vágtat.
galopin *f* (pe*n*) fullajtár; ordonánctiszt generális mellett; kifutó.
galvan‖ikus galvanismushoz tartozó, rajta alapuló | **-isál** fémeket elektromos áram által más fémmel vonat be; villamoz, föllelkesít | **-isatio** ez az eljárás | **-ismus** érintkezés által létrejövő elektromosság | **-ographia** elektromos sokszorosító mód | **-oplastika** fémtárgyaknak elektromos úton való előállítása | **-otherapia** galvanismussal való gyógyítás.
gamache *f* (gamas) szárharisnya, gombolható cipőborító, kamásni.
gambit *f* sakkjáték-műszó.
game *a* (gém) játék.
gamin *f* (gam*en*) utcai gyerek, kópé,
ganef *zs* tolvaj. [csirkefogó.
gangræna üszök.
gangster *a* (gen) amerikai bűnbanda tagja.
garage *f* (-ázs) automobil-fészer, gépkocsi-szín.
garans *f* kezes.
garant‖ál, -iroz *f* kezeskedik, jótáll | **-ia** (-cia) =és, =ás.
garçon *f* (garsz*on*) legényember; pincér.
gárd‖a őrség; felügyelet; csoport | **-ista** testőr.
garde-dame *f* (gardedam) hölgykísérő (jó franciául chaperon).
garden-party *a* (gádn-pártl) kerti mulatság.

(Amely szó nincs meg **F** alatt, **Ph** alatt keresendő.

garde-robe *f* (gardrob) ruhatár; ruhás szekrény.

gardine *f* (-in) függöny.

gardiroz felügyel vkire (főleg fiatal lányra).

gargaris‖ál *g* torkát, gégéjét öblögeti | **-ma** gégeöblögető víz.

garmond *f* nyomdai betűfaj.

garni *f* kisebb szálló, ahol csak bútorozott szobák vannak, de ételt nem kapni.

garnir‖oz *f* körülrak, díszít | **-ung** *n* szegélyzet, mellékétel hús mellé,

garnison *f* (garnizon) őrség, őrizet. helyvagy várőrség.

garnitura *o* felszerelés, készlet; vm. katonai csapat összes ruhakészlete.

garrotte *f* (garot) fojtó nyakpánt (Spanyolországban a kivégzés ezzel történt).

garrulitas fecsegő kedv, locsogó természet.

gasconnade *f* (gaszkonád) hencegés.

gasolin *g* egy petroleum-éterfajta.

gasometer *g* gáztartó.

gastri‖kus *g* gyomrot illető | **-itis** gyomorgyulladás | **-onom** ínyenc, ételhez jól értő.

gaucho *s* (-cso) argentinai puszták lakói, főleg a pásztorok, csikósok.

gaudeamus igitur! vigadjunk hát! (egy gaudium örök. [régi diákdal eleje.)

gaufriroz *f* (gof-) redőket présel szövetbe.

gavotte *f* (gavot) francia táncfaj.

gaze *f* (gáz) fátyolszövet, hálószövet, receszövet.

gaze *a* (géz) sebkezelésben használt kötőszer.

gázel *ar* keleti versforma.

gazette *f* (gazet) **gazzetta** *o* (gadz-) újság.

gazeuse *f* (gazőz) édes pezsgő ital.

gázi *ar* vitéz, győzedelmes.

gázsi l. gage.

gazsuliroz l. cajoliroz.

geil *n* (gájl) émelyítő ízű.

geisha (gésa) japán táncosnő.

geizir (-izkudi) a földből előtörő meleg forrás.

gelatine *f* (zselatin) igen tiszta, színtelen és szagtalan enyv; kocsonya.

gelée *f* (zselé) fagyasztott; kocsonyás, cukorban eltett (gyümölcs)lé.

gemma metszett drágakő.

gênans *f* (zse-) bántó, feszélyező.

gendarme *f* (zsandarm) csendőr, zsandár | **-rie** (-őrí) =ség, =ság.

gên‖e *f* (zsén) feszélyezettség | **-iroz** feszélyez, bánt, kellemetlenül érint | **-irozza magát**: restelkedik, szégyeli magát.

genealog‖ia *g* leszármazás, nemzedékrend; az erről szóló tudomány | **-us** ki e tudománnyal foglalkozik.

general‖atus tábornokság | **-bassus** hangjelzéstan | **-iák** általános kérdések | **-isál** általánosít | **-satio** általánosítás | **-issimus** fővezér | **-itas** tábornokság, hadvezérkar | **-iter** általában | **-major** vezér őrnagy | **-marche** gyülekezésre való kürtv. dobjel | **-saît** *n* «általános lé» (olyan, mellyel biz. vendéglőkben sokféle húsételt leöntenek) | **-stab** *n* vezérkar, táborkar.

generál nemz.

generális általános; tábornok.

gener‖atio nemzedék, ivadék; emberöltő | **-atio æquivoca** vagy **spontanea** önnemződés.

generator nemző; fejlesztő (pl. az a készülék, mely gőzt vagy villamosságot fejleszt).

généreux *f* (zsenerő) nagylelkű.

genero‖sus nagylelkű | **-sitas** =ség.

generikus faji, nemi.

gene‖sis *g* (ge) eredet, eredés, származás (Mózes 1. könyve)

genetikus származásra vonatkozó, azt feltüntető.

genial‖is (zse-) láng-eszű, elméjű, nagytehetségű | **-itás** lángeszűség, óriási tehetség.

genie *f* (zseni) lángész, lángelme; lángeszű (ember) | **-corps** (kór) hadmérnöki kar.

genitaliák nemiszervek.

genitivus birtokos eset.

genius őrangyal, őrző szellem, vezérlő szellem, nemtő.

genre *f* (zsanr) faj, fajta | **-kép** életkép, zsáner.

gens nemzetség.

gens humana ruit per vetitum nefas (Horatius) az emberi nem a tilosba rohan.

gentilhomme *f* (zsantilom) nemes, lovagias úri ember.
gentleman *a* (dzsentlmen) úri, lovagias ember, gavallér | **-like** (-lejk) úri emberhez illő vagy méltó, *-s* **agreement** (agriment) úri emberek közti egyezség (nem írásos megállapodás a diplomáciában).
gentry *a* (dzsentri) köznemesség, köznemes.
genuflexio térdhajtás.
genuinus valódi, igazi.
genus nem, faj.
genus irritabile vatum (Horatius) a költők ingerlékeny neme.
geo.. *g* összetételekben: föld.
geodæsia *g* földmérés.
geognosia *g* földalaktan.
geograp‖ia *g* föld-rajz, -leírás | **-us** földrajz-író, tudós.
geo‖logia *g* földtan | **-logus** földtannal foglalkozó | **-meter** földmérő | **-metria** mértan | **-metrikus** mértani | **-nomia** a földrétegek ismerete | **-rama** földkép.
georgette *f* (zsorzset) fénytelen szövetfaj.
gerálja magát viselkedik; őt meg nem illető módon szerepel.
geranium *g* gólyaorr (növény).
gerilla *s* (helyesebben guerilla) nem rendes harc; apró csatározások.
german‖isál németesít | **-ismus** németesség, németes kifejezésmód | **-ista** német nyelvészettel foglalkozó.
gerontes *g* vének, a tanácsbeli vének.
gerundium állapotjelző (igealak); furkós bot.
gerusia *g* vének tanácsa.
gest‖a tettek, történetek | **-io** kezelés.
gestapo a német *ge*heime *Statts-Polizei* (titkos állami rendőrség).
gesticul‖ál taglejtést végez | **-atio** taglejtés.
gestus taglejtés, mozdulat.
ghetto *o* (ge-) zsidó városrész.
ghymkhana l. gimkána.
giardinetto *o* (dzsardinetto) vegyes gyümölcs, csemege.
gics *n* művészietlen, kontár munka.
gig *a* könnyű, kétkerekű kocsi.
gigue *f* (zsig) egy táncfaj.
gig‖anteszk *f* **-antikus** *g* óriási | **-ás** óriás.
gigerli *n* piperkőc.
gigot *f* (zsigo) comb; buggyos ujj női
gilet *f* (zsilé) mellény. [ruhán.
gimkána *szanszkrit* egy sport-játék neve.
gin *a* (dzsin) angol boróka-pálinka.
gipsz *g* víztartalmú, kénsavas mész.
giocondamente *o* (dzsoko-) vidáman.
giocoso *o* (dzsokózo) tréfásan, enyelgőn.
giovine Italia *o* (dzso-) ifjú Olaszország.
gir‖ál *o* (zsir-) forgat, aláír (váltót) | **-ans** =ó, | **-o** =ás, =mány | **-o forgalom** átutalási forgalom a bankok közt.
girandole *f* (zsirandol) ágas gyertyatartó.
girl *a* (görl) leány. (Tréfásan görlice.) Kóristalány, statisztalány.
girouette *f* (zsiruet) szélkakas.
giusto *o* (dzsuszto) épenúgy, pontosan.
gixer *n* hangbicsaklás; elcsúszott lökés (a billiárdon) | **-ez** megbicsaklik a hangja; elvéti a lökést.
glacé-keztyű *f* (glaszé) tényesített bőrkeztyű.
glacis *f* (glaszi) mellvéd, vársík.
gladiator bajvívó.
gladii jus et potestas pallos-jog és hatalom.
glandula mirigy | **-ris** =beli.
glaukoma *g* zöld hályog a szemen.
glazúr *n* fénymáz (cserépedényen).
gletscher, gleccser *n* jégár, jégmező, jéghegy.
globetrotter *a* (glóbtrotter) világjáró, sokat és világszerte utazgató.
globula gömböcske.
globus gömb, földgömb, földgolyó.
gloire *f* (gloár) dicsőség.
glori‖a fénykoszorú, dicsfény | **-ficál** dicsőít | **-ficatio** -és | **-ola** dicsfény, fénykoszorú | **-osæ memoriæ** dicsőséges emlékezetű | **-osus** dicsőséges, nagynevű.
gloria in excelsis deo ! dicsőség a magasban Istennek! (Biblia).
gloriette *f* (gloriet) kerti házikó; lugas.
glossa magyarázat, megjegyzés; gúnyos észrevétel | **-rium** magyarázó szótár | **glottis** *g* hangrés. [**-tor** glossa-író.
glottolog‖us *g* nyelvész | **-ia** =et.
glycerin *g* olajos, édes folyadéknem.
glyptotheka *g* metszett kövek gyűjteménye: szoborgyűjtemény.
gnóm *g* manó, törpe.

gnom‖a *g* jelmondat; kis költemény | **-ikus** gnómaköltő; gnómai.

gnos‖is *g* megismerés; beavatottság a kereszténység mélyebb eszméibe | **-tikus** mélyrelátó · biz. vallásfilozófiai rendszer követője.

gnothi seauton *g* ismerd meg tenmagad.

go *a* eredj.

goal *a* (gól) kapu (a labdarúgójátékban) | **-keeper** (kíper) kapuvédő.

gobelin *f* (gobl*en*) szőnyegkép, szövött kép.

goddam *a* (goddem) az isten verje meg.

god save the king v. queen *a* (gad szév de king v. kvín) az isten tartsa meg a királyt v. királynét.

goëlette *f* (goelet) kisebb kétárbocos tengeri hajó.

gój *zs* nem-zsidó; többesz. gójim.

gól l. goal.

gólem emberformájú készítmény, melybe varázslattal életet öntenek.

golf *o* öböl; skót labdajáték.

golgotha *zs* a koponyaalakú domb Jeruzsálem közelében, melyen Krisztus keresztre feszíttetett.

Golkonda indiai város, régente híres gazdagságáról. Innen: valódi vagy képzelt kincses tartomány.

gondol‖a *o* (**go-**) velencei csónak | **-iere** (ieere) gondolás.

gong *kinai* harang gyanánt használt érctál.

goniomet‖er *g* szögmérő | **-ria** szögmértan.

good-bye *a* (gudbej) isten veled.

good templars *a* (gud-templersz) egy szabadkőmíves módra szervezett egylet.

gordiusi csomó: Gordius phrygiai király felbogozhatatlan csomója, melyet Nagy Sándor karddal vágott ketté. Innen: oly nehéz helyzet, melyet csak erőszakos tettel lehet megoldani.

gorgonikus megkövesítő, szörnyű.

goszpod *or* úr, isten.

Gott erhalte *n* isten tartsd meg (az osztrák néphimnusz eleje).

gouache *f* (guas) olyan vízfesték, mely nem átlátszó s az alapot, mit vele befestünk, egészen elfödi.

gourmand *f* (gurm*an*) ínyenc | **-ise** (díz) =ség.

gourmet *f* (gurme) jó borismerő.

goûtíroz *f* (gu-) kedvel, kedvére, ízlésére valónak talál, gyönyörködik vmiben.

gouvern‖ante *f* (guvern*ant*) nevelőnő | **-ement** (-nöm*an*) kormányzat | **-eur** (-őr) kormányzó.

G. P. U. (gépéu) az orosz titkos rendőrség neve (az orosz elnevezés kezdőbetűiből).

grâce *f* (grász) kegy; báj; hála | **-ieuse** (-szióz) kecses (nőről).

grácia kecs, báj; kegy.

gracioso *s* (grasziószo) kedves hangulatú zenedarab; egy tánc.

graciosus kecses.

grad‖atim fokozatosan | **-atio** fokozat, fokozás | **-nál** fokokra oszt | **-uale** miséhez való énekeskönyv | **-us** fok; rang | **-us ad Parnassum** (lépcső a Parnassusra) latin versíráshoz való segédkönyvek címe: a haladás útja.

gradevole *o* (-évole) tetszetősen, kedvesen.

græca sunt, non leguntur görög, nem olvassuk (nehéz, nem foglalkozunk velc).

græcismus görögösség.

grál *ó-f* az a tál, melybe Krisztus vérét felfogták.

grammatic‖a *g* nyelvtan | **-alis** =i | **-us** nyelvtannal foglalkozó, nyelvész.

grammophon *g* lemezes beszélőgép.

grán szemer, igen apró gyógyszerészmérték.

granárium magtár.

granát robbanó golyó.

grand *s* spanyol főúr | **-ezza** *o* (ecca büszke magatartás.

grandiloquentia dagályos beszédmód.

grandios‖us nagyszerű | **-itas** =ség.

grand prix (gr*an* pri) nagy díj, legelső díj.

grand-seigneur *f* (gr*an*szenyőr) nagyúr.

granit-terrazzo *o* (-cco) betonszerű padlóburkolat, melybe kődarabkákat nyomnak és elsimítanak.

granulált szemcsés.

grape-fruit *a* (grép frút) óriás narancsfaj.

graph‖ice *g* rajz által | **-ika** írás és rajzolás művészete | **-ikai, -ikus** írási, írásban való; rajzoló; sokszorosító (ipar) | **-ologia** az írással foglalkozó tudomány |

-ologus a ki akézírással tudományosan foglalkozik, főleg, hogy abból az illető írónak jellemére következtessen.

grasszál dühöng, uralkodik, elharapózik (betegség, szokás, divat).

grata persona kedvelt személy.

gratia kegy; hála | **- gratiam parit** kegy kegyet szül | **-s ago** hálát adok, köszönöm.

gratiosus kecses.

gratific||ál megajándékoz; kártalanít | **-atio** =ás, jutalom.

gratis ingyen, díjtalan(ul).

grattez le Russe et vous trouverez le Tartare *f* (graté lö rüssz e vu truvré lö tartár) vakard le a muszkát és ott a tatár (t. i. a műveltsége csak külső máz). (Ligne.)

gratul||ál szerencsét kíván, üdvözöl | **-ans** köszöntő, üdvözlő | **-atio** szerencsekívánat, üdvözlés.

grav||ál nehezít | **-amen** sérelem | **-aminalis** sérelmi.

gravantia súlyosbító körülmények.

grave *o* méltóságosan, komolyan.

grav||eur *f* (-őr) véső, metsző | **-iroz** bevés, bemetsz.

gravit||ál nehézkedik; valahova törekszik, húz, szít | **-atio** =és, =vés, =ás.

gravitas méltóság, komolyság.

gravure *f* (-vűr) (réz- stb.) metszés; metszet.

grazioso *o* (-ci-) kecsesen.

greffier *f* (grefié) törvényszéki írnok.

gregatim nyájankint, csoportonkint.

gremium testület (főleg kereskedőké).

grenadier *f* (grönagyié) gránátos.

grenadine *f* (grenadin) granátalmából készült hűsítő ital; egy könnyű félselyem kelme.

grifli *n* palavesszö.

grillage *f* (grijázs) fa- v. léc-rácsozat; roston való sütés; egy süteményfaj.

grimace *f* (-asz) arcfintorítás.

grippe *n* náthaláz (influenza).

grisette *f* (-zet) könnyűvérű fiatal munkásnő.

gróbián *n* goromba, pokróc ember.

grog *a* forró vízből, rumból, cukorból álló ital.

groom *a* (grúm) kis inas, lovászgyerek.

grossista *f* nagykereskedő.

grosso modo *o* vázlatosan, nagyjából.

groteszk *f* furcsa, esetlen.

grotta *o* üreg, barlang, odu.

group||e *f* (grup) csoport | **-iroz** =osít; elrendez.

grund *n* alap · üres telek | **-iroz** alapszínt ráfest.

gründol *n* alapít.

grup l. groupe.

guano *s* madártrágya.

gubern||ator kormányzó | **-ium** kormány.

gucker *n* látcső, látócső.

guéridon *f* (geridon) kis kerek asztal.

guerilla l. gerilla.

gueux *f* (gő) koldus, csavargó. (A spanyolok ellen összeesküdt németalföldiek neve volt).

guide *f* (gid) vezető, kalauz; utazókönyv.

guignon *f* (ginyon) szerencsétlenség, «pech» a játékban.

guildhall *a* (gildhal, magyar a-val) a városház a londoni cityben.

guillochiroz *f* (gijosíroz) kacskaringós, bevésett vonalakkal díszít.

guillotin||e *f* (gijotin) nyaktiló | **-oz** =val kivégez.

guinea *a* (ginni) angol pénz (egy font sterling és egy shilling).

guipure *f* (gipűr) domború hímzés; hímzésszerű csipke.

guirlande *f* (girland) virágfüzér.

gummi arabicum arabgummi | **g. elasticum** rugógyanta, kaucsuk.

gun *a* (gön) puska, ágyú

guszl||a, -ica *szláv* fekvő hárfa.

guszt||ál, ízelít, szemre vesz, nézeget | **-ől** *n*. étvágygyerjesztő, ízes, kívánatos | **-us** étvágy, ízlés | **-usa van rá**: megkívánta | **-usos**, **gustuósus** étvágygyerjesztő, ízléses.

gutta cavat lapidem non vi sed sæpe cadendo (Ovidius) csepp követ váj, nem erővel, hanem gyakori eséssel.

guttapercha *s* (-csa; szokásosabb -ka) egy fa beszárított tejnedvéből való kaucsukszerű anyag.

gutturális torokbeli.

gül *ar* rózsa | **-baba** rózsák atyja.

gvárdián *s* zárdafőnök.
gyaur *p* hitetlen, minden nem-mohamedán
gyehenna *zs* pokol. [hitű.
gymnas||ialis latiniskolai | **-ista** =tanuló | **-ium latiniskola.**
gymnas||tika *g* tornászat | **-ta** tornász.
gynæceum *g* asszonyok szobája a görög házban.
gynækolog||ia *g* nőgyógyászat | **-us** nőorvos.

H

habeat sibi (Biblia) kapja meg a magáét; kapja meg, amit akar.
habemus confitentem reum (Cicero) van egy vádlottunk, aki vall.
habemus papam! van pápánk!
habent sua fata libelli (Terentianus) megvan a könyveknek a maguk sorsa.
habilit||ál képesít, képesnek nyilvánít | **-álódik** (magántanári) képesítést szerez | **-as** ügyesség, képesség | **-atio** képesítés (magántanári).
habit||abilis lakható | **-ans** lakó | **-ualis** megszokott | **-ué** *f* (abitűlé) rendes látogató, törzsvendég (pl. színházban) | **-us** szokás; viselet | **-us non facit monachum** nem csuha teszi a barátot.
hach||é, -is *f* (hasé, hasi) vágott hús, vagdalék | **-iroz** fölvág, felapróz, elvagdal.
hacienda *s* (aszienda) falusi birtok, major.
hac lege ily törvénnyel, ilyen föltétellel.
hadzs||a *ar* zarándoklás, különösen a Mekkába való út | **-i** aki Mekkába zarándokol és aki már volt Mekkában.
hæmatikus *g* vért illető.
hæmo||globin *g* a vörös vérsejtek festőanyaga | **-pathia** vérgyógyítás.
hæmorrhoid||es *g* (hemorroidák) aranyér | **-ális** aranyeres.
hæreditás örökség.
hære||sia, -sis *g* eltérés az uralkodó vallástól, eretnekség | **-tikus** eretnek.
hæret lateri letalis arundo (Vergilius) oldalában van a halálos nyílvessző.
hæsit||ál habozik | **-atio** =ás.
hagiograph, -us *g* szentek életírója, vallásos könyveket író | **-ák** szentkönyvek.
hákim *ar* bölcs; orvos; bíró | **-basi** a szultán főorvosa.
halali *f* vadászat végét, hajtóvadászatnál a szarvas elestét jelző kürtszó.
halí *a* (háf) vminek fele.
halfbacks *a* (háfbeksz) fedezet (a labdarúgásban.)
half dress *a* (háf dresz) pongyola.
half penny (hépenni v. háfpenni) félpenny (angol pénz).
halftime *a* (háftejm) félidő.
hall *a* (magy. a-val) csarnok, előcsarnok, tágasabb előszoba.
hallelujah! *zs* dicsérjétek az urat!
hallo! *a* hallja-e; nosza, rajta, előre! (telefonnál jelzésül).
hallucin||ál rémeket, káprázatokat lát | **-atio** rémlátás, káprázat.
halma japán eredetű, a sakkhoz hasonló játék.
halt! *n* megállj!
halva, halvé *t* mézből és lisztből készült édesség.
hamadryad *g* erdei nimfa.
hamal *t* teherhordó.
hamam *ar* török melegfürdő.
ham and eggs *a* (hem end egz) sült sonka tojással.
hamita Ham utódai (a négerek stb.).
hanc veniam petimusque damusque vicissim (Horat.) ezt a bocsánatot (engedelmet) kérjük és viszont meg is adjuk.
handicap *a* (hendikep) verseny, melyben az erők megterhelés útján lehetőleg ki vannak egyenlítve; hátrány | **-pel** hátrányos helyzetbe juttat.
hands! *a* (hendz) kezek! (a labdarúgásban

kiáltják, ha a labdát kézzel érinti valaki, ami tilos).

hands off! *a* (hendzof) kezet el! ne nyúlj hozzá!

handzsár *t* kétélű görbe szablya.

hangár, hangaria fészer, pajta, gépszín.

Hannibal ante (ad) portas Hannibal a kapuk előtt (a veszély közel).

Hansa *n* a Hansa-városok kereskedelmi szövetsége.

hansom *a* (henszm) kétkerekű hintó.

hanuka *zs* zsidó ünnep (Makkabeus Judás győzelmének emlékére).

hapax legomenon *g* csak egyszer olvasott (használt, előforduló) szó.

harakiri *jap* öngyilkosság a has felmetszése által.

harangu‖e *f* (haráng) ünnepi lelkesítő beszéd | **-iroz** ünnepi beszédet tart, buzdít, lelkesít; lázít, rémít.

hárem *ar* a nők lakosztálya.

harlekin, arlecc hino (-kino) *o* bohóc, pojáca.

harmoni‖a *g* hangegyezés, összhang; egyetértés | **-ka** húzó hangszer | **-kus** összehangzó, jó hangzású, arányos, egyetértő | **-sál** összhangban van; egyezik, egyetért; összeegyeztet | **-um** orgonaszerű billentyűs hangszer.

Harpagon fösvény (Molière «Fösvény»-énck hőse).

hárpia *g* a görög hitregében szárnyas, karmos, asszonyalakú szörnyeteg; nagyszájú, házsártos asszony.

harpuna *n* szigony (bálnahalászathoz való).

harusp‖ex jel- vagy madárjós | **-icium** = lás.

hasard *f* (hazárdnak ejtjük) véletlen, vakszerencse | **-eur** (-dőr) hasardjátékos; mindent kockáztató | **-iroz** szerencsét próbál, vakmerően játszik, kockáztat | **-játék** szerencsejáték, melyen sokat lehet nyerni és veszíteni.

hasis *ar* az indiai kenderből készült bódítószer.

hattiserif *ar* rendelet a szultán aláírásával.

haubic *cseh* tarackágyú.

hauss‖e *f* (hosz) áremelkedés | **-ier** (-ié) aki börzei ármelkedésre spekulál.

hautbois *f* (oboa) oboa. (hangszer.)

haute finance *f* (hót finánsz) a felsőbb pénzvilág, előkelő bankárok.

haute volée *f* (hótvolé) előkelő társaság.

hautgoût *f* (hógu) művelt, finom ízlés.

hautrelief *f* (hóreljef) dombormű.

havariá‖lt, -s *holl* megromlott (hajóáru).

havelock *a* (hévlok, nálunk haveloknak ejtik) angol köpenyféle.

hazárd *f* lásd hasard.

h. e. rövidítése ennek: **hoc est** azaz.

hebdomadalis hetenkénti.

hebraista héber nyelvvel foglalkozó tudós.

hec, hecc *n* hajsza, hajcihő, mulatság | **-el** felizgat, uszít, ugrat.

hedonismus *g* az érzéki örömök tana.

hedzsra *ar* Mohamed futása, a mohamedán időszámítás alapja.

hegemon‖ia *g* uralom, uralkodás; egyeduralom, hatalmi fensőség | **-ikus** egyeduralmi, fensőséges.

hekatomba *g* száz tulok feláldozása, tömeges ölés.

hektár *g* száz ár (területmérték). (1.7 hold.)

hektik‖a *g* sorvadás, tüdővész | **-ás, -us** = os, = es.

hekto... *g* száz | **-graf** írásokat sokszorosító készülék | **-liter** száz liter | **-meter** száz méter | **-watt** elektromos mértékegység.

helic‖alis csavarszerű | **-e** *f* (elisz) hajócsavar.

helio... *g* összetételekben: nap.

heliograph *g* tükrökkel felfogott napsugarak útján működő jelzőkészülék.

heliogravure *f* (-vűr) fényképészeti úton előállított, réz- v. egyéb érclemezzel készült nyomat.

heliosis *g* napszúrás.

heliotrop *g* illatos kerti virág, nálunk vanilla, kunkor; egy kvarcnemű ásvány, «véreskő»; lila szín.

helleborus hunyor (növény).

hellen *g* görög | **-ismus** = összég | **-ista** aki görög irodalommal, nyelvvel, történettel foglalkozik.

helot‖a *g* (spártai) rabszolga | **-ismus** = ság.

hemi... *g* összetételekben: fél (½).

hemicykl‖us *g* félkör | **-ikus** = alakú.

hemikrania *g* féloldalú fejfájás, migrén.

hemiple‖gia | **-xia** *g* féloldali szélhűdés.

hemisphæra *g* fél-teke, félgömb.
hemistichium *g* a verssor fele.
hendekasyllabus *g* tizenegy szótagú vers.
hendiadys *g* két főnévnek *és* kötőszóval való egymás mellé állítása, a helyett, hogy az egyiket jelzőnek vagy birtokosnak tekintenők.
hendikep l. handicap. [por.
henna *ar* | haj-v. körömfestésre való vörös
Henri quatre (*an*rikatr) IV. Henrik; csúcsos állszakáll neve.
hepatikus *g* májat illető.
hephep! zsidók elleni gúnykiáltás, valószínűleg a *héber* szó rövidítéséből.
hepta ... *g* összetételekben: hét.
hepta‖chord *g* hét húru lant | **-gon** hétszög | **-meter** hét lábú vers | **-rchia** hét ember uralkodása.
heraldik‖a címertan | **-us** címertudós.
herba fű, levél; gyógyfű | **-tea** gyógyfüvekből készített ital | **-rium** növénygyüjtemény.
Herbert *n* jeles apának jelentéktelen fia. (Bismarck Herbertről, a nagy B. fiáról, vitte át e szót egyes magyar politikusokra gr. Károlyi Gábor).
herborisál növényt gyüjt.
heredita‖s örökség | **-rius** öröklött, öröklékeny; öröklési.
herma *g* négyszögletű kőoszlop, melyen csak a fej van kifaragva.
hermandad *s* testvéri szövetség; rendőrség.
hermaphrodi‖ta *g* kétnemű, csira | **-tismus** =ség, =ság.
hermelin hölgymenyét; ennek préme.
hermeneutik‖a *g* értelmezéstan (különösen a biblia értelmezése) | **-us** értelmező.
hermetic‖e *g* légmentesen | **-kus** légzáró, légmentes.
herni‖a *g* sérv | **-osus** =es.
heroida *g* hőslevél (levélformájú lírai versfaj).
hero‖ikus *g* hősi, hősies, félisteni | **-ina** hősnő | **-ismus** =ség.
herold *n* kikiáltó (udvarnál, harctéren stb.), hírnök.
Herostratusi tett: gazsággal hírnevet vadászó tett. (H. ily czélból gyujtott fel egy híres Diana-templomot.)
herosz *g* hős.
herpes sömör.
hetæra *g* barátnő; kéjnő.
hetero ... *g* összetételekben; más, különböző.
heterodox *g* más hitű | **-ia** eretnekség, tévtan; más hit.
heterogen *g* más nemű | **-itas** =ség.
heteroklitikus *g* a szabálytól eltérő, szabályellenes.
hetman *or* kozákfőnök.
heureka *g* (Archimedes) megtaláltam!
heuristik‖a *g* a föltalálás művészete | **-us** föltalálói.
hexa ... *g* összetételekben: hat.
hexaëder *g* hatoldalú kocka.
hexameter *g* hatméretű vers.
hiatus rés, hézag, hangür.
hibrid *g* kétféle származású, keverék, felemás | **-szó**: a hol pl. a tő és a rag más-más nyelvből való; pl.: componál, cajolíroz).
hic et nunc itt és most.
hic hæret aqua itt megáll a víz (nem tudja tovább, megáll az esze).
hic jacet itt nyugszik (síriraton).
hic manebimus optime (Livius) legjobb itt maradnunk.
hic niger est, hunc tu Romane caveto! (Horatius) ez a fekete (a gonosz), ettől óvakodjál, római.
hic Rhodus, hic salta (Aesopus) itt van Rhodus, itt ugorjál.
hidalgo *s* alsóbbrendű nemes.
hiemalis téli.
hier‖arch *g* főpap | **-archia** papi uralom; hivatali rangsor | **-archikus** papuralmi | **-okratia** papok uralkodása.
hieratikus papi (írás az egyiptomiaknál).
hieroglyph, -a *g* képjelekkel való írás | **-ikus** =os, talányos, rejtélyes.
hieromantia *g* áldozatokból való jóslás.
high-land *a* (hejlend) felföld (különösen Skóciában) | **-er** =i | **high-life** (-lejf) előkelő világ.
hi in curribus et hi in equis (Biblia) ezek kocsikban, azok lovakban (bíztak).
hilaritas vidámság.
himnus *g* dicsőítő ének.

hinc illæ lacrimæ (Terentius) ez hát ama könnyek oka!
Hinterland *n* mögöttes terület.
Hiób-hír vész-hír (Biblia).
hiper l. hyper.
hiperbola *g* (szónoki) nagyítás, túlzás; két gyujtópontú görbe (mértanban).
hip hip hurrah *a* (hurrá) éljen!
hippo ... *g* összetételekben: ló.
hippo‖drom *g* lóverseny, versenypálya; lovas-iskola | **-gryph** mesés szárnyas ló.
hippokratikus arc l. facies hippocratica.
Hippokrene *g* a múzsák forrása.
hippolog *g* lóismerő | **-ia** a lovakkal foglalkozó tudomány.
hippopotamus *g* víziló.
histografia *g* szövetleírás (természettud.).
histoire scandaleuse *f* (isztoár szk*an*dalőz) botránytörténet.
histolo‖gia *g* szövettan | **-gikus** szövettani.
histor‖ia történet, történelem, elbeszélés | **-cum** megtörtént dolog | **-ikus** történetíró.
historiograph *g* történetíró | **-ia** történetírás, történettudomány.
histrio színész, komédiás.
hoc anno ebben az évben.
hoc erat in votis (Horatius) ez volt vágyam!
hochstapler *n* szédelgő, szélhámos.
hockey (hokki) *a* labdajáték-féle.
hoc mense ebben a hónapban.
hoc opus, hic labor est (Vergilius) ez a dolog, ez a munka.
hoc sensu ebben az értelemben.
hoc signo vinces e jelben győzöl.
hoc tempore ebben az időben, jelenleg.
hoc volo, sic jubeo; sit pro ratione voluntas! (Juvenalis) ezt így akarom, parancsolom: legyen az ok: az én akaratom.
hod‖esis, -egetika *g* útmutatás (vm. tudomány megtanulására) | **-egetikus** = ó | **-egus** útmutató, kalauz.
hodie mihi, cras tibi (Biblia) ma nekem, holnap neked.
hodometer *g* útmérő.
hodzsa *t* török vallástanító.
hokki l. hockey.
hókuszpókusz szemfényvesztés, komédia.
holding *a* több részvénytársaságot egyesítő
holipni *n* csöves ostya. [társaság.
holograph‖ikus *g* sajátkezűleg irott | **-um testamentum** sajátkezűleg írt végrendelet.
holokaustum *g* égő áldozat. [delet.
homagi‖alis jobbágyi | **-um** hódolat
hombre *f* (*on*br) egy kártyajáték neve.
home *a* (hóm) az otthon.
Homéri kacaj: Homérnál említett «végtelenül kacagás».
homerule *a* (hómrúl) önkormányzat | **-r** (-er) *a* politikai párt Irországban.
home-spun *a* (hóm-szpön) otthon szött, kézi szövés (egy szövetfaj neve).
home-stead *a* (hóm-szted) az otthon, a saját lakás, saját tanya.
homicidium emberölés.
homil‖etika *g* hitszónoklattan | **-etikus** hitszónoklattani | **-ia** egyházi beszéd.
homme d'affaires *f* (omdafeer) üzletember | **- de lettres** (dö letr) hivatásos író.
homo ... *g* összetételekben: hasonló.
homo ember | **- novus** új ember | **- omnium horarum** aki mindenbe beletalálja magát.
homocentrikus (l. concentrikus) azonos középpontú.
homœopath‖a *g* hasonszenvi gyógyítással foglalkozó orvos | **-ia** *g* hasonszenvi gyógymód | **-ikus** hasonszenvi.
homogen *g* egynemű, egyféle | **-itas** azonneműség, egyneműség.
homo homini lupus (Plautus) ember embertársa iránt farkas.
homoiusion *g* hasonló-lényegűsége a Fiúnak az Atyával.
homolog *g* megegyező | **-ia** = és.
homonym *g* egyformán hangzó, de különböző értelmű szók.
homophag *g* emberevő.
homo proponit, sed deus disponit ember tervez, isten végez.
homo publicus a közügyekkel élethivatásból foglalkozó ember.
homo regius a király embere, megbizottja.
homosexualis *g-l* ki a vele egy nembe n lévők iránt érez szerelmet.
homousion *g* egylényegűsége a Fiúnak az Atyával.

homo sum, nihil humani a me alienum puto (Terentius) ember vagyok és semmi emberi dolgot magamtól idegennek nem tartok.

homo trium literarum három betűs ember: (a latin *fur*) tolvaj.

homo unius libri (Aquinoi Tamás) egykönyvű ember.

homun||cio v. **-culus** emberke, akit Paracelsus idejében mesterségesen akartak előállítani.

honest||ál tisztel | **-us** tisztességes.

honett *f-n* tisztességtudó, illedelmes, tisztességes.

honneur *f* (onőr) becsület, tisztelet; magas kártyák | **-őket csinál:** udvariaskodik, vendégeket udvariasan fogad, velök foglalkozik.

honni (régiesen honny) soit qui mal y pense *f* (honi szoa ki mali *pansz*) gaz legyen, ki rosszra gondol) (az angol térdszalagrend jelmondata).

honor tisztelet, becsület | **-ál** tisztel, becsül; hozzájárul; tiszteletdíjat fizet | **-abilis** tiszteletreméltó | **-arium** tiszteletdíj | **-atior** tisztesebb rendű, értelmiségi osztályhoz tartozó, előbbkelő.

honores mutant mores magas rang megváltoztatja az erkölcsöket.

honoris causa tiszteletbeli (például doktor).

honos habet onus a méltóságnak terhe is van.

hooligan *a* (huligen) személynévből eredt szó: nyers, durva, erőszakos ember.

hoplita *g* nehéz fegyverű gyalogos.

hórák, v. **horæ canonicæ** bizonyos egyházi énekek számára meghatározott órák a katholikusoknál.

hora ruit az óra fut.

horda *n* durva csőcselék tömege.

horizont *g* látóhatár | **-ális** vízszintes.

hormon belső mirigyváladék.

hornista *n* kürtös, trombitás.

horologium óra; egyházi könyv, melyből a hórákat éneklik.

horoskop *g* azon legnagyobb kör, melyben a nap látszó évi mozgását végzi a föld körül; az ebből való jóslás.

horr||endum iszonyatos, szörnyű, borzasztó | **-escál** elrémít, ijeszt, borzaszt.

horresco referens (Vergilius) borzadok, míg elmondom.

horreur *f* (orőr) borzalom.

horr||ibilis szörnyű | **-ibile dictu** szörnyű elmondani.

horror elszörnyedés, borzadás, borzalom | **- vacui** (Rabelais) az ürességtől, üres tértől való borzalom (az a tanítás, hogy a természetben nincs üres tér).

hors concours *f* (órkonkúr) versenyen kívül.

hors d'œuvre *f* (ördővr) előétel féle.

hortatio intés.

hort||icultura kert-művelés, kertészet | **-olog** aki ezt űzi | **-ologia** = észet | **-ikus** = észeti.

hospes hostis idegen: ellenség. (Minden idegen ellenség).

hospit||ál mint vendég megjelenik; felolvasásokat, előadásokat látogat | **-alitas** vendégszeretet | **-ium** vendégfogadó; beszállózárda.

hostia áldozatkenyér, ostya.

hostilitas ellenségeskedés.

hoszpodár *szl.* fejedelem, úr.

hôtel *f* palota, középület; fogadó, szálló | **- de ville** (dövil) városháza | **- garni** kisebb szálló, ahol csak lakást adnak, de élelmet nem | **-ier** (ljé) fogadós, szállótulajdonos.

house of Commons *a* (hauz af komönsz) képviselőház | **- of Lords** (lardz) | **- of Peers** (pírsz) lordok, peerek háza; főrendiház.

hugenotta *f* franciaországi kálvinista (a XVI—XVIII. században).

hujus a mutató névmás (hic, hæc, hoc) genitivusa | **- anni** a folyó évben | **- mensis** a folyó hóban.

huka *ar* vízi pipa.

huligán l. hooligan.

human||iora olyan tudományok összessége, melyek célja csupán az emberi műveltség fejlesztése; a classicus nyelvek és irodalmak tanulmányozása | **-ismus** emberlesség; emberség, szelídség; nyájasság; a XV. században újjáéledt foglalkozás a latin és görög műveltséggel

| -ista emberszerető; szelid, nyájas; humaniórákkal foglalkozó | -istikus emberszerető, a humanismust illető | -itarius az emberség jólétét célzó | -itas emberség, emberiesség, szelid, nyájas emberséges viselet | -us emberszerető, szelid, barátságos.

humanum est errare (Seneca) tévedni emberi dolog.

humbug *a* világcsalás, szédelgés.

humerale vállkendő a katholikus papokon.

humiditas nedvesség.

humil||iál megaláz | **-iatio** =kodás.

humor tréfa, ötletesség, derült világnézlet | **-eszk** *f* tréfás elbeszélés | **-ista** humoros író | **-istikus** tréfás, humoros.

humus televényföld.

huri *ar* a mohamedán paradicsomnak örökifjú szűze.

hurrá *n* öröm-, csatakiáltás: rajta! rajta! hajrá!

hybrida *g* korcs, fattyú.

hydr, hydro... *g* összetételekben: víz.

hydra *g* vízikígyó, sokfejű szörnyeteg.

hydrant *g* vízcsap.

hydrargyrum *g* kéneső, higany.

hydraulikus *g* vízi, vízműví, vízépítészeti.

hydrodynamika *g* vízerőtan.

hydro||graph *g* vízleíró | **-graphia** vízrajz | **-graphikus** vízrajzi.

hydropath||a *g* vízgyógy-tudományhoz értő | **-ia** vízgyógytudomány | **-ikus** vízgyógytudományi.

hydrophobia *g* víziszony.

hydroplan, olyan repülőgép, mely vizen is tud járni.

hydrops *g* vízibetegség.

hydrostatika *g* a folyékony testek egyensúlyáról szóló tan.

hydrotechnik||a *g* vízműtan | **-us** =i.

hydropsia *g* vízkórság, vízibetegség.

hydrotherapia *g* vízgyógyászat.

hygien||e, hygien||ia *g* egészségtan | **-ikus**=i.

hygro||meter, -skop *g* nedvességmérő.

hymen *g* házasság.

hymnus *g* dicsőítő ének.

hypallage *g* a mondat egyes részeinek elcserélése.

hyper... *g* összetételekben: túlzott, túlságos.

hyperæmia *g* bővérűség.

hyperbola *g* l. hiperbola.

hyperkritik||a *g* nagyon szigorú bírálat, gáncsoskodás | **-us** nagyon szigorú, gáncsoskodó.

hyperloyali||s *f* túlságosan tisztelő; talpnyaló | **-tás** megalázkodás, meghunyászkodás.

hypertrophia *g* túltengés, elhatalmasodás.

hypno||sis *g* bizonyos álomszerű állapot; delejes álom | **-tikus** hypnosishoz tartozó, hypnosisban levő | **-tikum, -tikus szer** altató szer | **-tisál** hypnotikus álomba ejt | **-tismus** a hypnosis tudománya.

hypochond||er *g* búskomor, képzelődő, képzelt beteg; lépkóros | **-ria** búskomorság, képzelt betegség | **-rikus** betegségről képzelődő.

hypokri||sis *g* képmutatás | **-ta** =ó.

hypomochlion *g* forgási pont az emelőknél.

hypotheka *g* jelzálog | **-rius** =i.

hypothenusa *g* átfogó (derékszögű háromszögben).

hypothesis *g* föltevés, vélelem | **-tice** föltételesen | **-tikus** föltételes.

hysteri||a *g* ideges kedélybántalom, mely főleg nőknél fordul elő | **-ikus** aki abban szenved.

I

ibidem rövidítve: **ib.** ugyanott.

ibis, redibis nunquam, per bella peribis elmégy, sohasem jösz vissza, elveszel a háborúban, **ibis redibis, nunquam per bella peribis** elmégy, visszajösz, sohasem veszel el a háborúban. (Kétértelmű mondat, minőket a delphii jóshely szokott mondani; csak az írásjelzés módosítja az értelmet).

ibn *ar* fia (arab nevekben).

ichor *g* az istenek vére; sebvíz, geny.

ichthyologia *g* halakról szóló tudomány.

ichthyosaurus *g* ősvilági, ragadozó, vízi gyíknem.

ici *f* (iszi) itt.

icter||itia, -us *g* sárgaság.

ictus hangnyomaték, lüktető (a verstanban).

idea *g* eszme, gondolat.

ide||ál eszmény, eszménykép, mintakép | **-ális** eszményi | **-alista** eszményi gondolkodású ember | **-alisál** eszményít, szépít, magasztossá tesz | **-alismus** eszményiség | **-alistikus** eszményies.

idem ugyanaz | **- per idem** ugyanazt ugyanazzal (pl. magyaráz).

identi||kus azonos | **-fikál** azonosít | **-ficatio** =ítás | **-tas** =ság.

ideologia *g* eszmetan; meddő, elméleti politizálás.

idill *g* pásztorköltemény; kedves, egyszerű állapot, kép, helyzet | **-ikus** pásztori, falusias.

id est azaz.

idiolatria *g* önimádás.

idioma *g* beszédmód, nyelv; nyelvjárás, tájnyelv | **-tikus** =i.

idiosynkrasia *g* különös, beteges ellenszenv.

idiot||a *g* hülye, bárgyu, buta | **-ismus** =ség, =ság; a nyelv vm. tősgyökeres sajátos szólásmódja.

idol *g* bálvány | **-atria** bálványimádás.

idus a hónap közepe (15-ike vagy 13-ika) a római naptárban.

igni et ferro tűzzel-vassal.

ignobili||s nem nemes, közönséges, aljas | **-tas** =ség, =ság.

ignominia szégyen, gyalázat.

ignorabimus (Dubois-Reymond) nem fogjuk tudni [sohasem].

ignor||ál nem tud vmit, nem vesz tudomást róla | **-ans** tudatlan, járatlan; műveletlen | **-antia** =ság, =ség | **-atio** mellőzés, fitymálás.

ignoti nulla cupido (Ovidius) arra, amit nem ismerünk, nem vágyakozunk.

ignotos fallit, notis est derisui (Phædrus) megcsalja azokat, akik nem ismerik, de a beavatottak csak nevetik.

ignotus ismeretlen.

ikon *g* kép | **-ograph** képleíró | **-ographia** képleírás | **-oklasta** képromboló | **-ostas** | **ostasion** az oltárfülke előtt álló képes fal görög szertartású templomban.

ikosaëder *g* húszoldalú, szabályos test.

Iliacos intra muros peccatur et extra (Hor.) a trójaiak falain kívül is, belül is vétkeznek (mindkét fél hibázik).

illegali||s törvénytelen, törvényellenes | **-tas** =ség.

illegitim nem törvényszerű, törvénytelen | **itas** =ség.

illiberali||s nem szabadelvű | **-tas** a szabadelvűség hiánya.

illicitus meg nem engedett.

illimitált nem határolt, határtalan.

illi robur et æs triplex circa pectus erat (Hor.) annak erő és hármas érc övezte mellét.

illiteratus tanulatlan, tudatlan.

illogikus következetlen gondolkodású, logikátlan.

illoyali||s *f* nem loyális, (l. loyalis), méltánytalan | **-itás** loyalitás nélküliség.

illumin||ál kivilágít, világosít | **-ált** állapotban van: részeg, be van rugva | **-atio** kivilágítás | **-ator** =ító.

illus||io káprázat, ábránd | **-iót táplál**: csalódásban ringatózik | **-orius képzelt,**

csalóka, valótlan | **-oriussá lesz** meghiusul, kárba vesz.

illustr‖ál megvilágít; rajzokkal díszít | **-ált** képes | **-atio** magyarázás, szöveghez való kép | **-atív** magyarázó, megvilágosító | **-ator** rajzoló, aki szöveghez rajzol képet.

illustris híres | **-sime** megszólításban: igen tisztelt úr!

il n'y a que le premier pas qui coûte *f* (ilnia kö lö prömjé pa ki kut) (Mme Necker) csak az első lépés nehéz.

il n'y a rien de changé en France; il n'y a qu'un Français de plus *f* (il nia *rien* dö *sanzsé an fransz*, il nia kön *fransze* dö plüsz) semmi sem változott Franciaországban, csak egy franciával van több. (X. Károly mondása az 1815-iki restauráció után).

ils n'ont rien appris, ni rien oublié *f* (il *non rien* apri, ni *rien* ublié) (De Panat) semmit sem tanultak, semmit sem feledtek (maradi gondolkodásúak).

il y a des juges à Berlin *f* (ilija de zsűzs a berl*en*) (Andrieux) vannak még bírák Berlinben.

il y a fagots et fagots *f* (ilija fagó ze fago) (Molière) különbség van rőzse meg rőzse közt (értsd: a rőzse sem egyforma).

im... és **in...** latin összetett szókban megfelel a magyar *-talan -telen*nek vagy a *-ba -be*nek.

imagin‖abilis képzelhető | **-arius** képzelt, képzeleti | **-atio** képzelet.

imám *ar* mohamedán pap.

imbecil‖lis gyarló; buta, bárgyú | **-litas** =ság.

imbib‖ál belsz, felszí | **-itio** =vás.

imbiss *n* vegyes hideg felvágott.

imbroglio *o* (imbrollyo) bonyodalom.

imit‖ál utánoz | **-atio** =zat, =zás | **-ativ** =zó (dolog) | **-ator** aki utánoz.

imitatorum servum pecus (Horatius) az utánzók szolgai csordája.

immaculat‖us, nőnemben **-a** folttalan, szeplőtlen | **-a conceptio** szeplőtlen fogantatás.

immanen‖s bennlakó, bennmaradó, bennrejlő | **-tia** =ás, =és.

immateriali‖s anyagtalan, testetlen | **-sta a lélek testetlenségét hívő** | **-tás** anyagtalanság.

immatricu‖lál anyakönyvel, anyakönyvbe jegyez | **-atio** =és.

immaturus éretlen.

immediat‖us közvetlen | **-e** =ül | **-isál** =né tesz, megszabadít, függetlenít.

immensi‖s mérhetetlen, végtelen, óriási | **-tas** =ség, =ság.

immensurabilis megmérhetetlen.

immerito meg nem érdemelve.

immigr‖ál bevándorol | **-atio** =ás.

imminen‖s nagyon közeli, fenyegető | **-tia** fenyegető közelsége valaminek.

immobili‖s mozdíthatatlan, ingatlan | **-ák** ingatlanok | **-sál** ingót ingatlanra cserél | **-tas** mozdulatlanság.

immoderan‖s mértéktelen | **-tia** =ség.

immodestia szerénytelenség.

immol‖ál föláldoz | **-atio** =ás.

immoral‖is erkölcstelen | **-itas** =ség.

immortali‖s halhatatlan | **-sál** =ít, =ná tesz | **-tas** =ság.

immuni‖s mentes, sérthetetlen, nem fogékony | **-tas** =ség, mentelmi jog | **-sál** mentessé tesz.

immutabili‖s változhatatlan | **-tas** =ság.

impacco *o* csomagolás.

imparitas egyenlőtlenség.

imparlamentaris a parlamenti tanácskozás komolyságát sértő, parlamentbe nem való.

impartiali‖s pártatlan | **-tas** =ság.

impassibili‖s érzéketlen | **-tas** =ség.

impavidum ferient ruinæ (Hor.) ráomlanak a romok (a világ romjai) és meg nem rettentik.

impeccabilis hibázhatatlan.

impedimentum akadály.

impegno *o* (-nnyo) kötelezettség, felelősség.

impenetrabili‖s áthatolhatatlan, kipuhatolhatatlan | **-tas** =ság.

imperare sibi maximum imperium est önmagunkon uralkodni a legnagyobb uralom (Seneca).

imperativus parancsoló mód.

imperat‖or császár | **-rix** =né.

imperceptibili‖s észrevehetetlen | **-tas** =ség.

imperfect‖us be nem végzett, tökéletlen

| -um félmult (idő) | -io be nem végzettség, tökéletlenség.
imperial *f* (*en*perial) császári; társaskocsi tetején alkalmazott ülőhelyek; egy sajt neve; orosz pénznem (10 rúbel).
imperialis császári | -mus császári hatalom · politikai irány, mely (fegyveres erő útján) az ország terjeszkedését, hatalmasodását célozza | -ta ily irány híve.
imperium uralom, birodalom.
imperium in imperio állam az államban.
impermeabil||is áthathatatlan | -itas =ság.
impersonalis személytelen.
impertinen||s szemtelen | -tia =ség.
imperturbabili||s zavartalan, rettenthetetlen | -tas =ság, =ség.
impetrabilis elérhető, elnyerhető.
impetuoso *o* hevesen, izgatottan.
impetuos||us heves, mohó | -itas =ség, =ság.
impietas kegyetlenség, istentelenség.
implacabili||s engesztelhetetlen | -tas =ség.
implantatio elültetés; beojtás.
implic||ál összeszőz, belefoglal | -ite beleimpolitikus nem politikus. [értve.
impo||nál hatással, befolyással van valakire, tiszteletet kelt | -záns *f* nagyszerű, tekintélyes, hatásos, hatalmas.
imponderabiliák mérleggel nem mérhető anyagok.
impopulari||s népszerűtlen | -tas =ség.
import, -atio bevitel | -ál bevisz (árut külföldről) | -eur *f* (-ór) beviteli kereskedő.
importantia fontosság.
importun||us alkalmatlan | -itas =ság.
imposito silentio titoktartás feltétele alatt.
impossibili||s lehetetlen | -tas =ség.
imposans l. imponál.
impos||tor csaló, kópé | -ura csalás.
impoten||s tehetetlen | -tia =ség.
impractic||abilis, us célszerűtlen, gyakorlatlatlan, keresztül nem vihető, nem használható.
imprecatio esdeklés, elátkozás.
impregn||ál telit, vmivel átitat, vízállóvá lesz ! -atio =és.
impresario *o* (-presz-) vállalkozó, a ki színészeket, énekeseket utaztat városró városra.
impressio benyomás | -nabilis, -nibilis benyomásokra érzékeny | -nismus a fény, szín és levegő pillanatnyi benyomásait megörökíteni törekvő festészeti irány | -nista ez irány követője.
impressum a könyvnyomtató cégét és helyét feltüntető sor.
imprim||ál nyomtatási engedélyt ad | -atur nyomattassék ki (a censor vagy a nyomdai revisor engedélye).
improbabili||s valószínűtlen | -tas =ség.
improducti||o terméketlenség | -v terméketlen, meddő.
impromptu *f* (*en*prontü) rögtönzet (zenedarabról).
improvis||ál rögtönöz | -atio =és | -ator =ő.
imprudentia oktalanság, meggondolatlanság.
impuden||s szemérmetlen | -tia =ség.
impuls||ál meglök, megindít; ösztönöz, lendít | -iv =ő, =ó | -us lökés, indítás, ösztönzés, hatás.
impun||e büntetlenül | -itas büntetlenség.
impurum tisztátlan (irat), fogalmazvány.
imput||ál beszámít, vádol, vmit vkinek felró, vkire ráfog | -atio =á=.
in abstracto elvontan.
in abundantia bőven.
inacceptabilis elfogadhatatlan.
inaccessibili||s megközelíthetetlen | -tas =ség.
inactiv tétlen, szolgálaton kívüli, nem tettleges | -itas =ség.
inadæquat nem hozzá mért, egyenlőtlen.
inæstheticus ízléssértő.
in æternum örökké.
in albis fehér lapokban (A könyvek íve. összehajtogatva, se kötve, se fűzve).
inalterabilis változhatatlan.
inamovibilitas a hivatalnokok elmozdíthatatlansága.
inappellabilis föllebbvihetetlen megföllebbezhetetlen; ami ellen nincs jogorvoslat felsőbb bíróságnál.
inapplicabilis nem alkalmazható.
in armis fölfegyverkezve, fegyverben.
inarticul||ál becikkelyez | -atio =és.
in articulo mortis a halál percében, az utolsó percben.

inaugur‖ál fölavat, hivatalba iktat; ünnepi beszéddel megkezd; divatossá tesz (szokást, eljárást) | **-atio** fölavatás, székfoglalás.
in bianco *o* fehér lapon, kitöltetlen.
in bona pace csendes békességben.
in brevi rövidesen, hamarosan.
incalculabilis kiszámíthatatlan.
in calculo számításban.
incalzando *o* (-cando) kiemelve és kissé gyorsabban.
incandescentia fehér izzás.
incapa‖bilis vmire képtelen | **-citas** =ség.
in capita fejenként, személyenként.
incarnat *f* rikító piros, gránát vörös.
incarnat‖us megtestesült; megrögzött (pl. gonosztevő) | **-io** megtestesülés megtestesítésre | **-io** újra m.
incass‖ál *o* pénzt behajt, beszed | **-o** =ás, **in casu** az esetben. [=és.
in casum necessitatis szükség esetére.
in cauda venenum farkában a méreg.
in causa jogügyben.
incaute elővigyázatlanul.
incendi‖arius gyujtogató | **-um** =ás, tűzvész.
incest‖us vérfertőzés | **-uosus** =ő.
inchoativ kezdő, -ődő, -ést jelentő | **-um** kezdődést jelentő igealak.
inciden‖s közbejött, nem várt eset, esemény | **-talis** közbejött, mellesleges, esetleges, véletlen | **-taliter, -ter** =en, =ül.
incidis in Scyllam, cupiens vitare Charybdim, vagy: **incidit in Scyllam, qui vult evitare Charybdim** (Gaultier) a Scyllába jut, aki a Charybdist el akarja kerülni (csöbörből **incineratio** elhamvasztás. [vödörbe).
incipiál elkezd.
incirca körülbelül.
incisio bevágás.
incisum közbeszúrás, közbevetett mondat.
incit‖ál föl-izgat, -tüzel, -ingerel | **-atio** =ás, =és.
inclin‖ál hajlandó vmire, hajlik valamihez | **-atio** hajlás · hajlam, hajlandóság.
inclu‖dál mellékel, csatol, mellézár | **-sum** melléklet | **-sive** beleszámítva, beleértve, bezárólag.
incognito *o* (inkog-nito-nak ejtik, nem olaszosan inkonnyito-nak) ismeretlenül, álnév alatt, rangrejtve (de csak ha az illetőnek van *rangja.*)
incohæren‖s összefüggés nélkül | **-tia** össze nem függés.
incollegialis nem kartárshoz illő.
incommensurabili‖s összemérhetetlen | **-tas** =ség.
incommod‖ál alkalmatlankodik, terhére van (valakinek) | **-itas** kényelmetlenség, kellemetlenség | **-us** kényelmetlen, kellemetlen.
incomparabili‖s össze nem hasonlítható | **-tas** =ság.
incompatibili‖s összeférhetetlen | **-tas** =ség.
incompeten‖s illetéktelen | **-tia** =ség.
incomplet nem teljes.
incomprehensibilis érthetetlen.
in concreto l. concret.
incongruen‖s össze nem illő, nem egybevágó | **-tia** =ség, =ság.
inconsequen‖s következetlen, nem következetes | **-tia** =ség.
inconsiderabilis jelentéktelen.
inconsisten‖s össze nem álló | **-tia** =ság.
inconstans nem állandó.
in contanti *o* készpénzben.
incontestabilis tagadhatatlan.
in continuo *o* szüntelen, folyton.
in contumaciam l. contumacia.
inconven‖iabilis, -iens illetlen, alkalmatlan, káros | **-ientia** =ség, =ság.
incorpor‖ál bekebelez | **-atio** =és.
in corpore testületileg.
incorrect hibás, helytelen, nem szabatos, nem kifogástalan, megbízhatatlan | **-e** =an =ül, =ul.
incredibili‖s hihetetlen | **-tas** =ség.
incrimin‖ál kifogásol, megró, vád alá fog | **-atio** =ás.
incroyable *f* (*en*kroajábl) hihetetlen; divatfi, uracs (a francia forradalom idején).
incrust‖ál bekérget, vminek felületét bevonja kővel, falemezzel stb.
incubatio a fertőző betegségek azon időszaka, mely a megtörtént fertőzés és a betegség kitörése közt van.

inculp‖ál vádol | **-ans** vádló | **-atio** vádolás | **-atus** vádlott.
incunabulum (többesszám: -ula) ősnyomtatvány (az 1500 előtti időből).
incurabilis gyógyíthatatlan.
indecen‖s illetlen | **-tia** =ség.
indeclinabilis nem ragozható.
indefini‖bilis megmagyarázhatatlan | **-tum** határozatlan.
in deinem Lager ist Österreich (Grillparzer, Radetzkyhez) táborodban van Ausztria.
inde iræ (Juvenalis) innen a harag.
indelebilis el- vagy kitörölhetlen.
indelicat gyöngédtelen, nem finom, nem kíméletes.
indemnisál kártalanít.
indemni‖tas *l* **indemnity** *a* büntethetetlenség; költségvetési felhatalmazás oly időszakra, melyre nincs költségvetési törvény.
independen‖s független, önálló; egy angol és amerikai felekezet neve | **-tia** függetlenség | **-tismus** függetlenségre törekvés.
indetermibanili‖s meghatározhatatlan | **-tas** =ság.
index jegyzék; tárgy- vagy szómutató; leckekönyv | **-librorum prohibitorum** az egyházi hatóságtól (index-congregatiótól) eltiltott könyvek jegyzéke.
indic‖ál mutat, rámutat, jelez; javall | **-atio** =ás, =és | **-ator** jelző (gépeken) | **-ium** jel, bűnjel.
indicativus jelentő mód.
indifferen‖s közönyös, semleges | **-tia** =ség **-tismus** egykedvűség, elfogulatlanság, pártatlanság.
indigena bennszülött, belföldi; honossági joggal bíró | **-tus** honosság, honossági jog; polgárjog.
indigen‖s szegény, nyomorult, szűkölködő | **-tia** =ség, =ság, =és.
indigestio rossz emésztés, emésztési zavar.
indign‖álódik méltatlankodik, megbotránkozik, neheztel | **-atio** =ás, =és | **-itas** méltatlanság, szégyen, gyalázat.
indigo *s* egy kék festék neve.
indirect nem egyenes, közvetett | **-e** nem egyenest, közvetve, mellékesen.
indisciplina fegyelmetlenség.
indiscret kíméletlen, fecsegő, csacska, titkot nem tartó | **-io** =ség, =és, =ság, =ás.
indiscutabilis vitathatatlan.
indispensabilis mulhatatlan.
indisponibilis amivel rendelkeznünk nem lehet.
indispo‖nált rosszkedvű, kedvetlen, nem arra való kedvű; gyöngélkedő | **-sé** *f* (*en*diszpozé) gyengélkedő | **-sitio** rossz kedv, rossz kedély, gyöngélkedés.
individu‖alis egyéni | **-alitás** =ség | **-alisál** =ít | **-alisato** =ítés | **-um** egyén, egyed.
indolen‖s közönyös, közömbös; hanyag | **-tia** nembánomság, közöny.
indors‖ál hátára ír | **-atum** hátirat.
in dorso hátlapon.
indosso *o* hátirat, forgatmány.
in dubio kétséges | **-pro reo** kétes esetben a vádlott javára (kell dönteni).
induc‖ál rá-vesz, -visz, -vezet | **-tio** =és, következtetés az egyesből általánosra | **-tiv** az egyesből az általánosra következtető | **-tor** dynamo-gépnek az a része, melyben az áram keletkezik.
in dulci jubilo édes vigalomban.
indulgen‖s elnéző, gyöngéd, kíméletes | **-tia** =és, =ség.
in duplo duplán, két példányban.
industri‖a ipar; szorgalom | **-alis** iparos, ipart üző | **-alisál** iparosít | **-osus** szorgalmas, igyekvő, iparkodó, iparszerető.
inedita még ki nem adott művek.
in effectu tényleg, valóságban.
in effigie képben (nem valóságban).
inégal *f* egyenlőtlen | **-itas** =ség.
inertia tehetetlenség, tétlenség.
ineviden‖s homályos, érthetetlen | **-tia** =ság, =ség.
inevitabilis elkerülhetetlen.
inexact nem pontos, pontatlan.
inexcusabilis kimenthetetlen.
inexigibilis behajthatatlan.
in expensis elítél a költségek megfizetésére ítél.
inexplicabilis megmagyarázhatatlan.
inexpressibilis kimondhatatlan.
inexpressibles *a* (inekszpresszíblsz) kimondhatatlanok: a nadrág.
in extenso egész terjedelmében.

in extremis a legvégső pillanatban, a halál percében.
in faciem szembe, arcba.
in facto valóban, tényleg.
infallibili‖s csalatkozhatatlan | **-sta** a pápa csalatkozhatatlanságának híve | **-tas** csalatkozhatatlanság.
infami‖s aljas, becstelen, gyalázatos | **-a** =ság, =ség.
infandum, regina, jubes renovare dolorem (Vergilius) szörnyű fájdalmat parancsolsz fölújítani, királynő.
infans királyi herceg, királyfi (Spanyolországban) | **-nő** királyi hercegnő, királyleány (Spanyolországban).
infanteri‖e *n* (-erí) gyalogság | **-ista** gyalogos katona.
infatigabilis fáradhatatlan.
infantilis kisdedszerű.
in favorem kedvéért, kegyéért (valakinek) | **- prolis** az utódok kedvéért.
infectio fertőzés | **-sus**=ő.
inferior alsóbbrendű, kisebb rangú | **-itas** =ság.
inferior stabat lupus (Aesopus) lejebb állott a farkas.
infernalis pokoli.
infertili‖s terméketlen, meddő | **-tas** =ség.
infestál ellenségként rátámad, nyugtalanít.
inficiál megfertőztet, megmételyez.
infideli‖s hűtlen | **-tas** =ség.
in fidem hitelesség okáért.
infiltratio beszüremlés.
in fine végül.
infinit‖as végtelenség, határtalanság | **-us** végtelen, határtalan.
infinitivus főnévi igenév.
infirmari‖um betegszoba | **-us** betegápoló.
in flagranti (azaz: = crimine) a bűntett elkövetésekor (tetten ér).
inflamm‖ál fölgyujt, lángralobbant, ingerel, dühösít | **-atio** gyulladás; égés.
inflatio duzzadás, túlhalmozódás; főleg fedezetlen bankjegyek túlságos számban való kibocsátása, pénzduzzasztás.
inflexibilis nem hajtogatható, hajthatatlan.
inflexio a fénysugarak elhajlása.
infligál büntetést rámér.
inflorescentia virágzat.
in floribus virágjában.
influ‖ál befolyásol, befolyással van valakire | **-xus** be-folyás, -hatás.
influenza *o* (-ca) náthaláz.
in folio ívnagyságban.
inform‖ál értesít, felvilágosít | **-álódik** értesülést szerez | **-atio** értesítés | **-ativ** értesítő | **-ator** a tudósító.
informi‖s formátlan, idomtalan | **-itas** =ság.
in foro törvény előtt.
inful‖a püspöksüveg | **-ál** az infulát fölteszi, püspökké lesz v. tesz.
infusi‖o beömlés | **-oricus** =által származott.
infusor‖iák ázalagok.
infusum forrázat.
in futurum a jövőben, jövőre.
in genere általában.
ingenieur *f* (*enzsenjőr*) mérnök.
ingeni‖osus eszes, leleményes | **-um** elme; l. genie.
ingerentia beavatkozás, befolyás.
ingrata patria, ne ossa quidem mea habebis hálátlan hazám, még csontjaim sem lesznek a tieid (P. Corn. Scipio).
in gratiam kedvére, kegyére vkinek.
ingrat‖us nem kedves, kellemetlen, hálátlan | **-a persona** nem kedvelt személy.
ingredien‖s hozzávaló | **-tia** alkotórészek.
inhabit‖ál lakik (egy helyen) | **-atio** lakás, bennlakás.
inhærentia hozzátapadás.
inhal‖ál belélekzik | **-atio** =és.
inhib‖eál megakadályoz, gátol | **-itio** tilalom.
in hoc casu ez esetben.
in hoc signo vinces e jelben győzni fogsz.
in honorem tiszteletére vkinek.
inhumanus nem emberséges, embertelen.
inhumatio eltemetés.
in hypothesi a föltételezett esetben.
in infinitum végtelenségig.
in integrum restituál előbbi helyzetébe, birtokába visszahelyez.
initi‖ál kezd, kezdeményez | **-ale** (díszes) kezdőbetű | **-ativ** kezdő, kezdeményező | **-ativa** =és.
inject‖io befecskendezés | **-or** =ő.
injiciál befecskendez.

injuri‖a jogtalanság, méltatlanság, bántalom, sérelem | **-osus** bántalmazó.
inka Peru egykori királyainak címe.
in loco helyben.
in magnis et voluisse sat est (Propertius) nagy dolgokban már a szándék is elég.
in manu kézben.
in margine [a lap] szélén.
in medias res (Hor.) a dolgok kellő közepébe.
in medio középen.
in memoriam emlékére.
in merito érdem szerint, érdemileg.
in mora hátralékban, késedelemben.
in natura természetben.
in naturalibus természetes állapotban; ruhátlanul.
innervál beidegez.
in nexu összefüggésben.
innocente *o* (-csente) ártatlanul, szendén.
innocentia ártatlanság.
in nomine nevében | **- Dei, - Domini** isten, az Úr nevében.
innormalis nem rendes, szabály- és természetellenes.
innov‖ál megújít | **-atio** =ítás, =ulás.
in nuce dióhéjban, röviden.
innumerabilis megszámlálhatatlan.
in obligo *o* kötelezettségben.
in obscuro sötétben, titokban.
in octavo nyolcadrétben.
inocul‖ál beolt | **-atio** =ás.
inodor szagtalan.
inoffensiv nem sértő.
inopportunus alkalmatlan, kényelmetlen.
in optima forma a legjobb alakban, annak rendje-módja szerint
in pace békében.
in parenthesi zárójelben, közbeszúrva, mellékesen.
in partibus infidelium l. episcopus.
in pejus rosszabbra.
in perpetuam rei memoriam örök emlékezetül.
in persona saját személyében.
in petto *o* kebelben (készülőben, szándékozóban).
in pleno teljes (ülésben), nyilvánosan.
in pontificalibus főpapi öltözetben.
in potestate hatalmában.
in praxi a gyakorlatban.
in puncto pontjában.
in puris naturalibus (Bellarmin) tiszta természetességben, meztelenül.
in quarto negyedrétben.
inqui‖rál nyomoz, kutat, vizsgál | **-sitio** =ás; a régi kath. egyházi törvényszékek intézménye | **-sitor** nyomozó; az inquisitio bírája | **-sitorius** nyomozó.
in regula szabály szerint.
I. N. R. I. lásd Jesus Nazarenus Rex Judaeorum.
in saldo *o* épen, épségben marad; kifizetetlenül marad (t. i. az adósság egy része).
insallá *ar* ha isten úgy akarja.
in salvo biztonságban.
insanis, Paule (Bib.) bolondozol te, Pál.
insatiabilis kielégíthetetlen, telhetetlen.
inscenál, -iroz színre hoz, rendez, jelenetez.
inscri‖bál leír | **-ptio** =ás.
insectum rovar.
in secula seculorum századok századain át, mind (örökkön) örökké.
in sedecimo tizenhatodrétben.
insensibili‖s észrevehetetlen, érezhetetlen | **-tas** =ség.
inseparabilis elválaszthatatlan.
inser‖ál beiktat | **-atum, -tio** hírlapba iktatott hirdetmény.
insidiosus álnok, ravasz.
insignia jelvények.
in silvam non ligna feras insanius (Horatius) erdőbe fát hordani nem volna bolondabb dolog.
insinu‖ál ráfog, gyanusít | **-atio** =ás.
insistál ragaszkodik vmihez, megmarad valami mellett.
insociabilis megférhetetlen, nem társaságba való.
insolatio beəugárzás, napszúrás.
insolen‖s kihívó, illetlen, szemtelen | **-tia** dölyf, durvaság, szemtelenség.
insolid megbízhatatlan.
insolven‖s fizetésképtelen | **-tia** =ség.
in spe reménybeli, jövendőbeli.
in specie különösen, részletesen.

inspect‖io felügyelet, felvigyázat, őrizet | **-iós** ügyeletes, napos | **-or** felügyelő | **-oratus** felügyelőség.
inspici‖ál felügyel, megvizsgál | **-ens** =ő, =ó.
inspirá‖l megihlet, sugalmaz | **-atio** ihlet, sugallat.
in spiritualibus lelkiekben, egyházi ügyekben.
instál kér.
install‖ál hivatalba iktat, beiktat | **-ateur** *f* (*en*-ór) szerelő | **-atio** =ás.
instantia folyamodás, kérelem, kérvény; bíróság.
in statu quo ante az előbbi állapotban.
instaurá‖l megújít | **-atio** =ás.
instig‖ál ösztönöz, biztat, bátorít, felbujt | **-atio** =és, =ás.
instinct‖us ösztön | **-ív** ösztönös | **-ive** =szerűleg.
institu‖ál létesít | **-tio** intézmény.
institut *f* (*en*sztitü) intézet; a francia Tudós Társaság | **-um** intézet | **-io** intézmény.
instradál a kellő útra igazít.
instru‖ál tanít, oktat; tájékoztat; felszerel | **-ctor** tanító | **-ctio** =ás, =és | **-ctiv** tanulságos.
instrument‖ál hangszerel (egy zenedarabot) | **-um** eszköz, hangszer.
insubordin‖ált fegyelmetlen | **-atio** =ség.
insufficien‖s elégtelen | **-tia** =ség.
insula‖ris szigeti | **-nus** szigetlakó.
insulin cukorbaj elleni szer.
insult‖ál megbánt, megsért, sérteget, megtámad | **-atio, -us** =ás, =és.
in summa egészben.
in summo gradu a legnagyobb mértékben.
insupportabilis elviselhetetlen.
insur‖gens fölkelő, lázadó | **-rectio** =és, =ás | **-rectionalis** felkeléshez, lázadáshoz tartozó.
in suspenso függőben.
intabul‖ál betábláz | **-atio** =ás.
intact, -us érintetlen, sértetlen, ép.
intaglio *o* (-tallyo) homorú vésetű kő.
intarsia *o* berakott famű, famozaik.
integ‖er ép, csorbítatlan; mocsoktalan | **-er vitæ** (Horatius) feddhetetlen életű | **-rál** kiegészít | **-rál számítás** a magasabb mennyiségtanban előforduló számítás, mely a végtelen kis részek összehasonlításával jut a végesekhez | **-rans** kiegészítő, alapvető (rész) | **-ritas** épség, feddhetetlenség.
intellectu‖alis értelmi, észbeli | **-alitás** =ség | **-s** értelem.
intelligen‖s értelmes, eszes | **-tia** =ség, értelmiség; a művelt osztályhoz tartozók tömege.
intelligibilis fölfogható, megérthető.
intemperantia mérsékletlenség.
intendál akar; fölügyel, szándékozik.
intend‖áns főfelügyelő; hadbiztos | **-antura** =ség, =ság.
intensi‖o, -tas belső erő, hathatósság; feszültség | **-v** erős, hathatós, nyomós | **-ve** =en, =an.
intentio szándék | **-nál** szándékozik | **-nalismus** az a hit, hogy a cél szentesíti az eszközt.
inter . . összetételben: vmi között, közbe.
inter alia többek közt.
inter arma silent leges (Cicero) fegyverek közt hallgatnak a törvények (háborúban minden szabad).
inter arma silent Musæ háborúban hallgatnak a Múzsák (háborúban nem viruthat a tudomány és az irodalom).
intercal‖ál közbe-szöktet, -kapcsol | **-aris** =ett, =t, időközi (kamat) | **-atio** =és, =ás.
interce‖dál közbenjár, közbeveti magát | **-ssio** =ás, =és.
intercontinentalis földrészek közötti.
interdic‖ál el-, megtilt | **-tio, -tum** =ás, tilalom; a kath. egyház büntetések egy neme.
interes kamat.
interess‖ál érdekel | **-ans** =es.
interferentia egyirányú sugártalálkozás.
intérieur *f* (*ente*rjőr) belső; egy lakás belseje.
interim ideiglenes állapot, időköz | **-istikus** ideiglenes.
interjectio indulatszó.

interlinearis sorközi.
interlocut||io közbeszólás | **-or** =ó.
interludium közjáték.
intermezzo *o* (-dzo) közjáték; mellékcselekmény, mellékes eset.
intermi||ttál közben-közben elakad, megszakad | **-ssio** =ás.
intern belső.
internál beljebbez, bizonyos területen való maradásra kényszerít.
internationalis nemzetközi.
internatus bennlakás; -ra berendezett iskola, nevelőintézet.
internunciatura másodrangú pápai követségi hivatal.
internuntius másodrangú (főleg pápai) követ (rangban a nuntius után).
inter parenthesim zárójel között; közbevetőleg, mellesleg.
interpell||ál kérdést intéz valakihez | **-atio** kérdés (főleg az, melyet országgyűlésen a miniszterhez intéznek).
inter pocula poharazás közben, fehér asztalnál.
interpol||ál közbe-iktat, -szúr | **-atio** szöveghamisítás.
interpo||nál közbeállít, közbehelyez | **-sitio** =ás, =és.
interpret||ál magyaráz, értelmez; tolmácsol | **-atio** =ás | **-ator** tolmács.
interpunct||atio, **-io** írásjellel ellátás.
interregnum trónüresség.
interrex aki a trónüresség ideje alatt a kormányt viszi.
interrogati||o kérdezés | **-ve** =őleg | **-vus** =ő | **-vum** kérdő alak a nyelvtanban.
interruptio félbeszakítás.
interurban városközi.
intervallum köz, távolság, időköz, hangköz.
interven||iál közbelép, közbenjár, beavatkozik | **-tio** =és, =ás | **-tionista** a beavatkozás (háborúban való részvétel) híve | **-tor** =ő, =ó.
interview *a* (intervjú) látogatás (újságíróé, aki aztán az illetőt egy vagy más dolog felől kikérdezi) | **-er** ilyen újságíró | **-ol** újságírói célból meglátogat és kikérdez.
in thesi tételben; személy szerint.
intim bizalmas, benső, meghitt | **-itas** =ség | **-us** meghitt barát, bizalmasa (vkinek).
intimid||ál megfélemlít | **-atio** =és.
intitul||ál címez | **-atio** =és.
intolera||bilis tűrhetetlen | **-ns** türelmetlen | **-tia** türelmetlenség.
inton||ál az éneket kezdi vm. hangon; hangsúlyoz | **-atio** hangadás az ének elején, hangsúlyozás, hangszínezés.
in toto egészben; **in totum** egészbe.
intoxicatio mérgezés.
intractabilis akivel nehezen lehet bánni.
intráda *s* első föllépés; belépő jelenet.
intra dominium birtokon belül.
intra muros a falakon belül, a városban (lásd Iliacos intra muros).
intransigens engesztelhetetlen, hajthatatlan, meg nem alkuvó.
intransitiv az nem ható, bennható, tárgyatlan (ige).
intravillanum belsőség, beltelek.
intrepid||us megfélemlíthetetlen | **-itas** =ség.
intri||ga (v. **intrika**) *f* cselszövés, ármány, törvetés, fondorlat | **-gál** v. **-kál** cselt sző, ármánykodik, fondorkodik | **-gans** cselszövő, ármánykodó, fondorkodó.
intrikus cselszövő (s az a színész, aki ilyen szerepeket ad).
in trinitate robur (Bismarck) a háromságban az erő.
introductio bevezetés.
introite, nam et hic dii sunt (Heraklitos) lépjetek be, mert itt is istenek vannak.
intronisál trónra ültet.
intuiti||o belátás, átlátás, a dolgok mélyére hatás | **-v** szemléleti, szemléltető.
inundatio áradás.
in usu használatban | **-m** használatára vkinek | **-m Delphini** l. ad usum D.
invalid||ál elerőtlenít, érvénytelenít | **-atio** =és | **-us** rokkant.
invariabilis változhatatlan.
invasio berontás, betörés az ellenség földjére.
invectiva támadás, sértés.
invent||ál leltároz, összeír | **-arium** leltár.
invent||io föltalálás, kigondolás; képző, kigondoló tehetség, lelemény | **-iosus**

kigondoló, föltaláló (képesség), lelemények | **-or** föltaláló.

inventura leltározás, összeírás.

inversio megfordítás; fordított szórend.

invest‖ál beruház, befektet, beiktat (hivatalba) | **-itio** =ás, =és | **-itura** felavatás, beiktatás (papi hivatalba).

investig‖ál nyomoz, vizsgál | **-atio** =at, =ás.

in vicem kölcsönösen.

invidiosus irígy.

in vino veritas (Alkaios) borban az igazság.

inviolabilis sérthetetlen.

invisibilis láthatatlan.

invit‖ál meghív | **-atio** =ás.

invita Minerva (Cicero) Minerva akarata ellen; ihlet nélkül.

in vitium ducit culpæ fuga (Horatius) vétetlbe űz a bűn kerülése.

invoc‖ál segítségül hív | **-atio** =ás; a hőskölteméný elején a múzsa vagy az Isten segítségül hívása | **-avit** az első bőjti vasárnap neve.

involvál magában foglal, velejár.

ióta az i betű görög neve (jóta, jotta).

ipse maga; az i.: ez az ember (fitymálólag).

ipse dixit (Cicero) ő maga mondta.

ipsissima verba saját tulajdon szavai.

ipso facto magában a tényben.

ipso jure magánál a jognál fogva.

iráde *t* a szultán rendelete.

ira furor brevis est (Horatius) a harag rövid őrjöngés.

iris *g* szivárványhártya; nőszirom | **-ál** szivárványszínt játszik.

ironi‖a *g* gúny | **-kus** =os | **-sál** =ol, =olódik.

irrationalis észszerűtlen.

irrealis valótlan, valószerűtlen.

irredent‖a *o* a meg nem váltott, megváltatlan, föl nem szabadított (országrész); **párt**, amely azokat a területeket, ahol olaszul beszélnek, Itáliához akarja kapcsolni; hasonló célú párt másutt is | **-ismus** ilyféle törekvés | **-ista** az irredenta tagja.

irregular‖is rendetlen, szabályszerűtlen; szervezetlen | **-itas** =ség.

irrelevans jelentéktelen.

irreligio, -sitas vallástalanság.

irreparabilis helyrehozhatatlan.

irresolut‖io határozatlanság | **-us** határozatlan, ingadozó.

irresponsabilis nem felelős.

irrevocabilis visszavonhatatlan.

irrig‖ál öntöz, fecskend | **-atio**=és | **-or -ateur** *f* (-ór) fecskendő, beöntő.

irrit‖abilis ingerlékeny | **-atio** ingerlés; kis fokú láz.

ischias *g* (iszkiász) az ülőideg zsábája.

is fecit cui prodest az tette, akinek haszna van belőle.

isochron *g* egyenlő időközű.

isol‖ál elszigetel, elkülönít, elválaszt | **-atio** =és, =ás | **-ator** elszigetelő.

is pater est, quem nuptiæ demonstrant az az atya, kit a házasság annak mutat.

iszlám *ar* a mohamedán vallás.

item épenígy, továbbá.

ite, missa est menjetek, el van bocsátva (a gyülekezet). Ezzel végzi az kath. pap a misét.

itinerarium útleírás; útikönyv.

izlam l. iszlám.

J

jabot *f* (zsabo) mellbodor.

j'accuse (Zola) *f* (zsakűz) vádolok.

jacht *holl* könnyű vitorlás hajó.

jacta est alea (Julius Cæsar) a kocka el van vetve.

j'ai failli attendre (XIV. Lajos) *f* (zsé faji atandr) majdnem várnom kellett.

j'ai ri, me voilà désarmé (Piron) *f* (zsé ri, mő voala dezarmé) nevettem, íme le vagyok fegyverezve.

jakobin‖usok a francia forradalom egyik túlzó pártjának tagjai | **-ismus** ezeknek a tana.

jalousie *f* (zsaluzí) vékony falemezekből készült ablakredő, zsalu.

jam *a* (dzsem) sűrített gyümölcslé; gyü-

jambó *o* a «Funiculi-Funiculà» című nápolyi dal refrénje: jammo (menjünk); ebből csinálta a budapesti nép a -szót, mellyel magukat a nápolyi utcai énekeseket jelezte.

jamboree *a* (dzsemböri) nemzetközi cserkész összejövetel.

jambus egy versláb neve (szökő).

jam proximus ardet Ucalegon (Vergilius), már a szomszéd Ucalegon háza ég (közel a veszély).

janicsár *t* egykor a török gyalogosok bizonyos osztálya.

janitor ajtónálló; kapus.

jaquette *f* (zsaket) rövid férfikabát; női kabátka.

jardin des plantes *f* (zsardẽ de plant) a párizsi füvészkert.

jardinière *f* (zsardinyeer) virágasztalka, virágtartó díszedény.

jargon *f* (zsargon) vidékies vagy tájejtés; romlott nyelv.

jarretière *f* (zsaretyieer) térdszalag; harisnyakötő.

jasmak *t* török nők fátyola.

jatagán *t* török görbe kés.

jazz *a* (dzsedz) néger tánc-zene (egy Jasbo Brown nevű néger muzsikus neve után) |-band (-bend) ily zenét játszó zenebanda.

jebuzeus *egyipt.* kánaáni nép neve, gúnyosan zsidó helyett használatos.

jehova *zs* az örök, változatlan: Isten

je m'en vais chercher un grand peut-être *f* (zsö man ve sersé ön gran pötétr) (Rabelais) elmegyek egy nagy *talán*-t keresni.

je n'en vois pas la nécessité *f* (zsö nan voa pa la neszeszité) nem látom a szükségességét (d'Argental).

je ne sais quoi *f* (zsö nö sze koa) nem tudom mi; határozatlan, meg nem nevezhető vmi.

je prends mon bien où je le trouve (Molière) *f* (zsö pran mon bien u zsö lö trúv) ott veszem a javamat, ahol találom.

jeremiád siralomének, jajgatás.

Jesus Nazarenus, Rex Judæorum názáreti Jézus, a zsidók királya (Krisztus keresztjének felirata); röv. INRI.

jeton *f* (zsötɔn) játék-, fizető-bárca.

jeu *f* (zsö) játék.

jeunesse dorée *f* (zsönesz doré) arany-ifjúság.

jezsuita Jézustársaságbeli szerzetes.

J. H. S. = Jesus hominum salvator, J. az emberek megváltója.

jiddis zsidó-német keveréknyelv.

jig *a* (dzsig) egy angol tánc.

jildiz-kioszk *t* csillagpalota, hajdan a szultán palotája Konstantinápolyban.

jiu-jitsu l. zsiu-zsicu.

Jób-hír l. Hiób-hír.

jobber *a* (dzsobber) tőzsdei alkusz; merész spekuláns.

jockey *a* (dzsoki, szokásosabban: zsoké) lovász, aki a versenyben lovagol.

joculator tréfálkozó, bohóc.

jodlírozás *n* sajátságos éneklés, mely Ausztria hegyi népei közt divik.

jóga indiai bölcseleti irány, s az ebből folyó gyógyításmód.

joghurt, jourt *bolgár* aludttej-féle.

John Bull *a* (dzson) (Ökör János) az angolok tréfás elnevezése.

joli *f* (zsoli) csinos.

jom kippur *zs* a zsidók «hosszú nap»-ja, engesztelő nap.

jongleur *f* (zsonglör) szemfényvesztő, bűvész, alakos.

jóta, jotta l. ióta.

joujou *f* (zsuzsu) csecsebecse, játékszer

jour *f* (zsúr) nap | - fixe kitűzött nap. fogadó nap | - prié fogadó nap, melyre a vendégek meg vannak híva.

journal *f* (zsurnal) újság, hírlap | -ismus =írás | -ista =író | -istika =irodalom.

joviális‖**s** vidám, kedélyes, barátságos | -tas =ság, =ség.

jubil‖**ál** örvend, ujjong; évforduló megül | -ans aki évforduló-ünnepet ül | -áris ünnepi, ünneplési, évforduló | -ate husvét utáni harmadik vasárnap | -eum ünneplés, évforduló-ünnep.

jucundus vidám, kellemes.

judais‖**ál** zsidósít | -mus zsidóság.

jud‖**ex** bíró | -icál ítél | -icalis bíról | -icatura bírói tisztség, hivatal | -icialiter bíróllag | -icium ítélet, ítélőképesség | -iciosus józan ítéletű.

judica ítélj; a bőjt ötödik vasárnapja. L. judex.
jukker||kocsi *n* könnyű kocsi-faj | **-leány** fiús természetű, kackiás leány | **-ló** könnyű kocsiló.
julienne *f* (zsülien) szárított főzelékkel készített leves.
jumper *a* (dzsöm-) kötött női kabátféle.
junctim kapcsolatosan; kapcsolat, együttesség.
junior ifjabb | **-atus** a kisebbiknek járó
juniperus borókafenyő. [örökség.
junker *n* fiatal nemes; földbirtokos, középnemes (kiv. a maradi szellemű porosz középnemes.
júnói (termet, alak stb.) Juno istennőre emlékeztető.
junta *s* (chunta, ném. ch-val) testület; gyűlés, **országgyűlés.**
jupe *f* (zsüp) női szoknya.
jupon *f* (zsüpon) alsószoknya.
jurare in verba magistri (Hor.) a mester szavára esküdni.
juratus esküdt; régente joggyakornok.
jure joggal | **- divino** isteni jogon | **- hereditario** az örökségi jog szerint.
jure et facto joggal és tényleg.
jurisdictio törvényhatóság, törvénykezés.
juris doctor jogi doktor.
jurisprudentia jogtudomány.
jurista jogász; jog- vagy törvénytudós.
juristitium törvényszünet.
juris utriusque doctor mindkét jog doktora.
juror esküdt.
jury *f* (zsüri) esküdtszék; bíráló bizottság, versenybíróság.
jus jog | **- civile** polgárjog | **- criminale** büntetőjog.
jus et norma loquendi (Hor.) a beszéd (a nyelv) joga és szabálya.
jus primæ noctis az első éj joga.
just *n* éppen azért is, csak azért is.
juste milieu *f* (zsüszt miljő) helyes középút.
justific||ál igazol, megokol; kivégez | **-atio** =ás, =és.
justice for Hungary *a* (dzsösztisz for Höngeri) igazságot Magyarországnak! (Rothemere lord híres elkékének címe).
justitia jog, igazság, igazságszolgáltatás.
justitia regnorum fundamentum igazság az országok alapja.
justitium törvényszünet.
Justizmord *n* az igazságszolgáltatás útján elkövetett gyilkosság, ártatlan ember halálra ítélése.
justo tempore épen jókor, a megfelelő időben.
justo titulo jogos címen.
justum et tenacem propositi virum (Hos.) az igaz és állhatatos férfit.
juta *bengál* indiai kender (hárafélé növény) rostszála.
juventus ventus ifjúság ingatagság.
jux *n* tréfa, bohóság.
juxta||könyv szelvény-könyv | **-cédula** szelvény-lap.
juxtapo||nál melléhelyez | **-sitio** =és.
j'y suis et j'y reste (Mac Mahon) *f* (zs szüiz zsi reszt) itt vagyok és itt maradok.

K

Káába *ar* a mohamedánok Mekkában levő szent köve.
kabba||la, kabala *zs* egy zsidó titkos tan, mely isten lényének bölcselleti kutatásával stb. foglalkozik; titkos mesterkedés, **ármánykodás**; bűvészet | **- ista** aki e tannal foglalkozik.
kábel *a* hajókötél, kétsodratú alattság, tenger v. földalatti távíró drótnyaláb,
kabinet *f* szobácska, benyiló; árnyékszék; udvari tanács, kormány, minisztérium | **-iroda** udvari iroda | **-kép** nagyobb alakú fénykép | **-példány** díszpéldány.
kacika indián törzsfőnök.

(Amely szó nincs a betűben, a C-ben keresendő.)

kadét hadapród, tiszthelyettes; egy orosz polit. párt neve.
kádi *ar* bíró.
kaftán *t* köntös.
kagál *zs* gyülekezet.
Káin-bélyeg: a testvérgyilkos Káint «megbélyegző Isten».
kajmakám *t* egy tartomány kormányzója; a nagyvezér helyettese.
kajüt *al-n* hajókamra, hajószoba.
kakao *port* babszerű mag, melyből csokoládé készül.
kakophonia *g* rosszhangzás.
kalabriász *o* egy kártyajáték (kalábriai játék).
kalamajka *tól* szláv tánc; keveredés, zavar.
kalamáris tintatartó.
kalamus írónád, tollszár.
kalauer *n* szójáték, szóvicc, szóficamítás.
kaleidoskop *g* bűvös cső (fénytani műszer.)
kalendárium naptár.
kaliber *ar* méret, cső öble. **Nagy k.-ű**: nagyméretű, kiváló.
kalifa *t* lásd khalifa.
kalligraph *g* szépíró | **-ia** =ás | **-ikus** díszesen írott.
kalmuk (népnévről) hosszúszőrű, vastag gyapjú kelme.
kalobiotika *g* a szépen élés művészete.
kalokagathia *g* szépség és jóság együttesen.
kalucsni l. galoche.
kalu||ger | **-gyer**: görög kath. és keleti szerzetes.
kálvária l. calvaria.
kamásni *f* l. gamache.
kamerád *n* pajtás.
kamin *n* kandalló.
kammgarn *n* fésűs gyapjú.
kán *t* l. khán.
kan||ális csatorna | **-alizál** =áz | **-alizáció** =ázás.
kanaszter *s* pipadohány neve.
kancsuka *or* erős, többágú bőrkorbács.
kandidá||l jelöl, kijelöl (vmely állásra) | **-ció** =és | **-tus** =t.
kandiroz *n* cukorral bevon.
kanefórák *g* kosárhordó asszonyok: (gyakori szobor-alakok).
kánikula a nyár legforróbb része.
kannibál emberevő (a karib nevű antillai törzs nevéről) | **-i** vérszomjú, kegyetlen.
kánon *g* törvény, egyházi törvény; szabály, rendszabály; a szent mise egy része; ellenpontozatos műforma a zenében | **-ikus** szabályos, törvényes, az egyházi törvényeknek megfelelő | **-isál** szentté avat.
kanon||ád *f* ágyútűz | **-ier** *n* (-ír) tűzér.
kanton *o* megye (Svájczban).
kapóresz *zs* oda van, veszendőbe ment
kapszli *n* gyutacs. [(tdk. áldozat.)
kapuciner *n* feketekávé egy kis tejjel
kapucni *o* csuklya. [vegyítve.
kapudan pasa *t* török admirális és tengerészminiszter.
karagöz *t* török bábjáték.
karakül *tatár* báránybőr.
karantén l. quarantaine.
karaván *p* vándorló kereskedők vagy zarándokok csoportja | **-szeráj** a karavánnok szállója.
karbonádli, karmenádli *f* roston sült bordaszelet; l. cotelette.
karlista aki Spanyolországban don Carlos (a trónkövetelő) pártján volt.
karnis *f* függönytartó.
kartausi, karthausi egy szerzetesrend.
kartograph *g* térképrajzoló | **-ia** =ás.
kartomantia *g* kártyából való jóslás.
karusszel, helyesen **karuzel** *f* lovasjáték, körben lovaglás.
karyatida *g* női kőalak (épületdísznek).
kasmir (országnévről) a kasmirkecske szőréből készült finom szövet.
kasperli *n* az osztrák Paprika Jancsi.
kaszinó *o* társaskör.
kaszt *port* néposztály | **-rendszer** a népek szigorú rendekbe osztása.
katachresis *g* képzavar.
katafalk *g* emelvényes ravatal.
kataklysma *g* világfelfordulás.
katakombák *g* földalatti, temetkezésre szolgáló üregek.
katalekták *g* régi írók töredékei, azok gyűjteménye.

(Amely szó nincs a K betűben, a C-ben keresendő.)

katalektikus *g* verssor, mely nem teljes lábbal végződik.

katalep||sia, -sis *g* az izmok egy kóros állapota | **-tikus a ki k.-ban szenved.**

katalog||us *g* lajstrom, névjegyzék, névsor: könyvjegyzék | **-isál** lajstromoz, jegyzékbe soroz vagy iktat.

kataplasma *g* lágyító borogatás.

kataple||xia *g* testmerevülés, gutaütés | **-ktikus** gutaütött.

katarakta *g* zuhatag.

katarrus *g* nyákhártya-hurut.

kataszt||er *g* telekkönyv, földadókönyv, birtokív | **-rális** telekkönyvi | **-rális hold** 1600 négyszögölével számított hold.

katasztrófa *g* válság, döntő fordulat, sorsfordulat, nagy csapás.

kateche||sis *g* vallástanítás | **-ta** =ó | **-tika** a vallástanítás tudománya.

kategori||a *g* fogalomkör, fogalomsorozat, tárgykör; rangfokozat, rangosztály | **-ce** kereken, határozottan | **-kus** föltétlen, határozott | **-kus imperativus** (Kant) a feltétlen érvényességű erkölcsi törvény.

kateki||zál *g* kátéra tanít vkit | **-zmus** *g* káté; kérdésekben és feleletekben írt tankönyv.

katéta *g* a derékszögű háromszög befogója.

kat'exochen *g* kiválóképen, különösen, legkivált.

katharsis *g* tisztulás; erkölcsi tisztulás.

kathedra *g* tanszék, szószék; | **-lis** székesegyház.

katheter *g* testüregek tartalmának lecsapolására v. levegő befúvására való cső, szonda | **-isál** kathetert bevezet.

kathód *g* a negativ sark elektromosságot gerjesztő készülöknél.

katholi||cismus *g* a katholikus vallás | **-kos** az örmény egyház feje.

katzenjammer *n* borcsömör, tegnapi mámor | **-es, -e van** borgőzös, zákányos.

kauderwelsch *n* zagyvaléknyelv.

kaustik||a *g* marás, étetés | **-um** =ó, =ő szer | **-us** =ó, =ő.

kauterizál *g* kiéget (sebészetben).

kavasz *ar* rendőrféle a régi törökországi diplomáciai képviseletek mellett.

kaviár *o* (besózott) hal-ikra.

kaviár a népnek: az illetők számára nagyon is finom, komplikált valami. (Shaks.)

kazamáta *o* vársánc alatti boltozat; ilyen helyen lévő börtön.

kazein sajtanyag.

kedive l. khedive.

keksz l. cakes.

kémi||a *g* vegytan | **-kus** vegyész.

kentaur *g* ember-fejű és mellű és ló-alsókenter l. canter. [testű szörnyeteg.

képi *f* könnyű katonasapka.

kerami||ka *g* az agyag földolgozásának ipara | **-t** mezes agyagból készített kongótégla.

kerub *zs* főangyal, arkangyal.

khaki *ind.* a tropusi egyenruhák por- vagy földszínű posztója.

khalifa *ar* a próféta utóda és helyettese, a szultánnak mint egyházfőnek címe | **-tus** a khalifai méltóság.

khán *p* fejedelem.

khéder *zs* zsidó zugiskola.

khedive *ar* az egyiptomi uralkodó címe.

khiromantia *g* kézből való jóslás.

khoreographia *g* táncleírás.

khoreománia *g* tánckórság.

kibic *n* aki a kártyázókat nézi.

kibitka *or* kirgiz sátor; fedeles szekér.

kics *n* mázolmány.

kilo... *g* ezer | **-gramm** ezer gramm | **-méter** ezer méter | **-watt** ezer watt.

kimono *jap* bőujjú, elől nyitott, hosszú kabátféle.

kine||matika, -tika *g* a mozgást tárgyaló tan.

kinematograph *g* mozgóképeket készítő vagy vetítő szerkezet.

kioszk *t* kerti lak, filagória.

kiszmet *t* végzet; sorsban való megnyugvás.

kizlar aga *t* a háremőrség feje.

klak *f* l. claque.

klarinét *f* búgósíp.

klepsydra *g* vízóra; **vén - vén szatyor.**

kleptomania *g* lopásra való beteges hajlam.

(Amely szó **nincs a K** betűben, a **C**-ben keresendő.)

klima *g* éghajlat, égöv, égalj | **-tikus** =i. | **-tológia** -ról szóló tudomány.
klimakterikus *g* lépcsőzetes; fordulatot jelentő.
klinik‖**a** *g* orvostani intézet kórházzal | **-us** betegségi, klinikai.
klysma *g* klistély, beöntés.
kneipol Kneip-féle kúrát használ.
knock-out *a* (nokaut) a sportban földhöz
kobold *n* törpe hegyi manó. [sujtó csapás.
kodak önkényesen kitalált neve egy fényképező gépnek, az ezt gyártó cég.
kokárda *f* szalagrózsa.
kokett l. coquette.
kókler *n* csepürágó.
koksz *a* l. cokes.
kólika *g* has-fájás, -menés, bélgörcs.
kolkosz *or* földek társas birtoklása.
kóló *szláv* délszlávok nemzeti táncza.
kolophonium *g* gyanta.
koma *g* álomkór.
komédi‖**a** vígjáték; színlelés | **-ás** bohóc; színész; alakoskodó.
komfortábli *f* egylovas bérkocsi.
komik‖**a** vígjátéki, komikus szerepeket játszó színésznő | **-um** a kellemes együttlése a nevetségessel | **-us** fonák, komikumot tartalmazó; komikus szerepeket játszó színész.
komintern a *kom*munista *intern*ationale elnevezése. (Nemzetközi kommunista szervezet.
komiszkenyér katonakenyér (lat. commissus, rábízott, azaz nem pénzen árusított k.).
komitadsi *t* mindenféle balkáni szabad csapat harcosa.
komma *g* vessző, vonás (írásjel).
komód *f* fiókos szekrény.
komót, -os *f* kényelmes; lusta | **-izál** =kedik, =kodik, pihen.
kompaktor könyvkötő.
kompánia *o* társaság; század (a hadseregben).
komplott *f* összeesküvés.
kompót *f* befőtt gyümölcs.
konak *t* palota.
konfekt cukorsütemény, csemege.
konstábler *a* rendőrbiztos.
kontó *o* számla, számadás, jegyzék | **-ra** hitelbe, rovásra. L. conto.
kopek *or* orosz pénz, a rubel századrésze.
koperta levélboriték.
korall *g* kláris, egy tengeri polip ágasbogas, faalakú, mészanyagú váza; vörös, fehér és rózsaszínű faját ékkőül használják.
kórán *ar* a törökök szentkönyve.
kordován *s* bőrfaj (Córdoba város után).
korifeus *g* főember, tekintélyes vagy vezéregyéniség.
kórista karénekes.
kortina *f* színpadi függöny
kórus kar, énekkar; karének; karzat (templomban).
kóser *zs* alkalmas, tiszta; amit a zsidónak vallásos szabályai értelmében ennie, használnia szabad.
kosmetik‖**a** *g* (női test-) szépségápolás, szépítés | **-um** szépítőszer | **-us** szépítő.
kosmikus *g* a világegyetemre vonatkozó; a világürben lebegő.
kosmo‖**gonia** a világ keletkezése | **-graph** *g* világleíró | **-graphia** világleírás | **-logia** a világról való tan.
kosmo‖**polita** *g* világpolgár | **-politismus** világpolgárság.
kosmos *g* világegyetem.
kosztüzlet pénzkölcsön rövid időre.
kothurnus *g* a görög tragikus színészek csizmája; fellengző beszéd- v. írásmód.
kozák *or* egy orosz harcias néptörzs neve; orosz lovaskatona; hamis já-
köpper sávos vászon. [tékos.
krach *n* bukás; hirtelen, hátrányos változás a pénzpiacon, összeomlás.
krakéler *n* veszekedő, hencegő, hepciás.
krampampuli *lengyel* forró szeszes italféle.
krampusz mikulás, mumus; ördögféle, gyerekek rémítgetésére emlegetett alak.
krasis *g* két szó egybeolvasztása.
kráter *g* tölcsér (tűzokádó hegyen).
kravál *n* utcai lázongás, csődület.
kravátli *f* nyakkendő.
kredenc *o* éléstartó szekrény, pohárszék.

(Amely szó nincs a **K** betűben, a **C**-ben keresendő.)

kreól *karaib* spanyol-indián keverék-faj.
krepp *f* l. crêpe.
krestomathia *g* példatár, szemelvények, olvasmányok gyüjteménye.
krimicsau *n* a Krimitschau nevü német városban legelőször életbelépett szövetkezése a munkaadóknak a munkások
kripta *g* sírbolt. [sztrájkja ellen.
krisis *g* válság, = os helyzet.
kriterium *g* ismertető jele vminek; fontos mozzanat; vezető szempont.
kriti‖ka *g* bírálat | **-kaster** ostoba, kapcáskodó kritikus | **-kus** bíráló; válságos | **-sál** bírál.
krokodilus-könyek: színlelt fájdalom könynyei. (Régi egyiptomi babona alapján.)
krónik‖a *g* évkönyv | **-ás** évkönyvet író; történetíró.
krono ... l. chrono.
krypto ... *g* összetételekben a. m. titkos.
kryptographia *g* titkos írás.
krystall‖isál *g* kristályosít | **-isatio** = osodás | **-ographia** kristályleírás | **-ologia** kristálytan.
kubik köb.
kujón *f* gazfickó, kópé.
Ku-klux-klan az Egyesült Államok egy idegenüldöző titkos szövetsége.
kuli *szanszkrit* nehéz munkát végző keletindiai v. kínai munkás.
kulissza *f* színfal; **k.-titok**: amit csak a beavatottak tudnak.
kultúr-harc: rendesen az állam és az egyház közti harcot hívják így.
kultusz l. cultus.
kumisz *mongol* erjedt lótej.
kuna horvát pénzegység.
kunszt *n* mesterség, ügyesség, fogás; nagy, nehéz dolog | **-oz** mesterkedik, **kupé** *f* l. coupé. [ügyeskedik.
kúr‖a gyógyítás, orvoslás, gyógyításmód | **-ál** gyógyít, orvosol.
kurbliz, felkurbliz *n* forgattyú (kurbli) által megindítani a kereket, nekilendíteni.
kurizál *f* udvarol.
kurír *n* futár.
kus *f* kutyának mondott parancs: feküdjél le! hallgass!
kürasz *f* mellpáncél, vért | **-ir** vértes-
kvietál nyugdíjba megy. [katona.
kvóta l. quota.
kyrie eleison *g* Uram irgalmazz!

L

labarum zászló, melynek tartórúdja keresztalakban van a nyélhez erősítve.
la bête humaine *f* (la bet ümén) a vadállat az emberben (Zola).
labialis ajaki (ajakhang).
labilis esékeny, roskatag, gyönge.
labor‖ál dolgozik, működik, kísérletez; l. vmiben: vmi baja van | **-ans** segéd (különösen patikában) | **-atorium** műhely, dolgozószoba, kémiai kísérletező hely.
labor omnia vincit improbus (Verg.) kitartó munka mindent legyőz.
labyrinth‖us útvesztő, tömkeleg | **-ikus** zűrzavaros, összevissza.
lacer‖ál szétszakít; megszól, pletykába kever | **-atio** szétszaggatás.
lacrimæ Christi Krisztus könnyei; a Vezúv táján termő vörös bor neve.
lacrimæ volvuntur inanes hiábavaló könynyek ömlenek (Verg.).
lact‖atio szoptatás | **-ometer** tejmérő.
la donna è mobile (mo-) *o* az asszony ingatag (Verdi Rigolettojából).
ladv *a* (lédi) hölgy, úrnő.
lædiroz *l-n* sért.
lætare örvendj; a bőjt negyedik vasárnapja.
lafetta *f* ágyútalp, lövegtalp.
la garde meurt et ne se rend pas *f* (Cam-

bronne) (la gard mör e nö szö *ran* pa) a gárda meghal, de meg nem adja magát.

lager *n* tábor | **-oz** =oz.

lago *o* tó.

la grande nation *f* (Napoleon) (la *grand* naszj*on*) a nagy nemzet (t. i. a francia).

lagrimoso *o* síróan, panaszosan.

laguna *o* kisebb, sekély tengerrész.

la Hongrie vaincue est aux pieds de Votre Majesté (Paskievics) *f* (la *ongri venk*ű etó pjé dö votr mazseszté) a legyőzött Magyarország felséged lábai előtt fekszik.

laikus nem-egyházi, világi; avatatlan.

laisser aller, laisser faire, laisser passer *f* (leszé alé, =feer,= paszé) szabadjára hagyni.

lakáj *s* libériás inas.

lakk *p* fénymáz | **-oz** fénymázzal bevon.

lakmusz kék festékanyag, melyet a savak megvörösítenek.

lakoni‖ce (Lakónia görög tartomány neve után) röviden, velősen, szűkszavúan | **-kus** szűkszavú, rövid, velős | **-smus** =ság, =ség.

láma a tibeti buddhista papok címe; délamerikai teveféle állat.

lamaismus a tibeti buddhizmus.

lambrequin *f* (*lan*brök*en*) ablakpárkányra való takaró, ablakszőnyeg.

lambris *f* (*lan*bri) fatábla-burkolat a falon, faldeszkázat.

lament‖ál jajgat, sopánkodik, panaszkodik, óbégat | **-atio** =ás | **-abilis** siralmas.

lament‖abile (-ábile) | **-oso** *o* panaszosan.

lampasz *ind* széles vörös posztósáv az egyenruhán, főleg a tábornokén, egy szövetfaj.

lampion *f* lámpácska, papírlámpa.

lana caprina (Hor.) kecskegyapjú; semmiség, haszontalanság, mert a kecskének nincs gyapja.

lancaster *a* (lenkeszter) puskafajta.

lancette *f* (*lan*szet) sebészműszer neve (lándzsácska).

lancier *f* (*lan*szjé) lándzsás, ulánus; egy tánc.

lanciroz *f* (*lan*szi)- eszmét fölvet, forgalomba hoz, lendít a dolgon, előbbre visz vkit, vmit.

landauer *n* négyülésés kocsi, melynek dupla teteje közepén elválik.

landaulette *f* (-olet) egytetejű kisebb kocsi.

landol *n* leszáll, földet ér (léghajóról mondják).

ländler *n* ¾ ütemű lassú tánc.

landsknecht *n* középkori német gyalogos, régi kártyajáték.

landwehr *n* honvédség.

laparotomia *g* a has fölnyitásának műtéte.

lapidari‖s rövid, velős, szűkszavú | **-tas** lapidatio megkövezés. [=ség, =ság.

lapilli *o* tűzhányókból kihányt apró kődarabok.

lapis kő | **- infernalis** pokolkő, ezüstnitrát | **- lazuli** lazurpát (féldrágakő).

lappália *n* csekélység, semmiség.

l'appétit vient en mangeant (Rabelais) *f* (lapeti vj*ent an manzsan*) evés közben jön meg az étvágy.

la propriété, c'est le vol (Proudhon) (la propriété sze lö vol) a tulajdon: lopás.

lapsus hiba, tévedés | **- calami** toll-, íráshiba | **- linguæ** nyelvbotlás | **- memoriæ** emlékezésbeli hiba.

Lares et Penates a házi istenek, a házi tűzhely.

large *f* (larzs) bő, széles; bőkezű.

larghetto *o* (-getto) kissé lassan.

largo *o* lassan | **- assai, - di molto** igen lassan | **- ma non troppo** nem túlságos lassan | **- un poco** csak kevéssé lassan.

lárifári *n* balga beszéd.

larmoyant *f* (larmoa*jan*) siralmas, rikató.

l'art pour l'art (lárpurlár) *f* művészet csak [művészi céllal.

lárva álarc.

laryn‖gitis *g* gégegyuladás | **-golog** gégeorvos | **-goskop** gégetükör | **-gotomia** gégemetszés | **-x** gége.

lasciate ogni speranza, voi ch'entrate (Dante) *o* (lassáte onnyi szperanca, voi kentráte) hagyjatok fel minden reménnyel, ti, kik beléptek. (Dante poklának főlirata.)

lasciv, -us dévaj, csintalan, kétértelmű, sikamlós, trágár | **-itas** =ság, =ség.

lasiroz l. lazsíroz.

lasso *s* pányvakötél. pányva.

last, not least (Shakespeare) *a* (lászt not líszt) sorrendre utolsó, de nem legkisebb értékű.

lateiner *n* latinul tudó, latin műveltségű, tanult ember.

latens lappangó.

lateralis oldalsó.

laterna magica bűvös lámpás.

latet anguis in herba (Vergilius) kígyó lappang a fűben.

latifundium nagy kiterjedésű földbirtok.

latinis‖ál ellatinosít | **-mus** latinosság | **-ta** latin nyelvvel, irodalommal foglalkozó.

latit‖ude *f* (-itüd), **-udo** *l* szélesség, bőség; szabad mozgás.

latrina pöcegödör, árnyékszék.

latrocinium latorság, rablógyilkosság.

laudabilis dícséretes.

laudanum fűszeres ópiumoldat (altató).

laudator temporis acti (Horat.) a mult idő magasztalója (az öreg ember).

laude dícsérettel.

laur‖ea babér-ág | **-eatus** koszorús; doktori címet nyert | **-us** babér.

laus dicséret.

lautsprecher *n* hangszóró.

láva *o* a tűzhányóból ömlő, olvadt salak.

lava‖bo, -torium mosdó tál, mosdó szoba.

lavina hógörgeteg.

lavíroz *n* ellenkező szélnél zeg-zúgos irányban vitorlázni, hogy a hajó haladhasson; tétovázik, ingadozik.

lavoir *f* (lavoár) mosdótál (lavór).

lawn tennis *a* (lan tenisz, magyar a-val) egy angol labdajáték.

lax laza; fesztelen, féktelen (erkölcsű).

lax‖ál hasat meghajt | **-antia, -ativa** hashajtószerek.

lazaretum kórház, szegényház.

lazúr vékonyan való átfestés | **-os** vékonyan átfest.

lazsíroz, lazsál *f* enged, elenged.

lazzarone *o* (ladza-) nápolyi csavargó.

l. c. = **loco citato** az idézett helyen.

leader *a* (líd)- vezető; lóversenynél: a vezető ló, vezérszónok, pártvezér.

league *a* (líg) egy francia mérföld, három angol tengeri mérföld, l. líga.

leben und leben lassen *n* élni és élni engedni.

le clericalisme, voilà l'ennemi *f* (lö klerikalizm, voala lenmi) a klerikalizmus, íme az ellenség! (Peyrat.)

lectica gyaloghintó.

lectio lecke.

lector olvasó, felolvasó; modern nyelvek tanítója főiskolán; irodalmi tanácsadó.

lecture *f* (lektűr) olvasmány.

Lefaucheux-puska (lefoső) feltalálójáról elnevezett p.

légáció l. legatio.

lega‖lis törvényes, jogos | **-lisatio** =ítés | **-itas** =ség, =ság | **-liter** törvényszerűen | **-lisál** törvényesít, hitelesít.

legatarius hagyományos.

legatio követség, küldetés; a helvét hitvallású papjelöltek kiküldetése egyes eklézsiákba, ünnepen való prédikálás végett; a kiküldött neve: légátus.

legato *o* kötött előadással, összeolvadóan.

legatum hagyomány, örökrész.

legatus követ, pápai követ.

légátus l. legatio.

legenda vallásos, szent monda; szóbeszéd; jelmagyarázat térképen | **-rium** legendás könyv.

lég‖er, -ère *f* (nálunk mindkettő: lezser) könnyed, könnyedén; fesztelen.

leggier‖o *o* (ledzseero), | **-mente** könnyedén | **-issimo** (issimo) igen könnyedén.

legio hadtest, hadcsapat; nagy sereg, sokaság | **-narius** legiobeli katona.

legion d'honneur *f* (lezsion donőr) a francia becsületrend.

legislat‖io törvényhozás | **-iv** =ói **-or** =ó | **-ura** =ás.

legitim törvényes, törvényszerű | **-ál** törvényes módon igazol | **-atio** igazolás; törvényesítés; igazolvány | **-itas** törvényszerűség.

legitimista a törvény, a törvényes uralkodó vagy a törvényesnek vélt uralkodó párthíve (Franciaországban: a Bourbonoké, nálunk a Habsburgoké)

leguminosák hüvelyes vetemények.
lei román l. leu.
leistung *n* munka, alkotás, teljesítmény.
Leiter Jakab : durva fordítási hiba. (Valaki a *Jakobs Leitert* [J. létráját] fordította így.
lend and lease *a* (lend end líz) kölcsön adni és bérbe adni.
lemur hazajáró lélek, lidérc, boszorkány.
lent‖ando *o* lassítva | **-o** lassan | **-o assai** vagy **-o di molto** igen lassan.
leoninus megrímelt antik mértékű vers.
lepr‖a *g* bélpoklosság | **-osus** bélpoklos.
le roi est mort ; vive le roi ! *f* (lörua e mór, vív lö roa) meghalt a király ; éljen a király!
le roi règne et ne gouverne pas (Jan Zamojszki) *f* (lö roa renny e nö guvern pa) a király uralkodik és nem kormányoz.
les dieux s'en vont (Chateaubriand) *f* (le gyö *szan von*) az istenek eltávoznak.
lessive *f* (leszív) lúg ; lúgozás, mosás.
le style c'est l'homme (Buffon) *f* (lö sztil sze *lom*) a stílus : az ember.
le superflu, chose très-nécessaire (Voltaire) *f* (lö szüperflü, sóz tre neszeszeer) a fölösleges igen szükséges dolog.
letalis halálos.
l'état c'est moi (XIV. Lajos) *f* (leta sze moa) az állam én vagyok.
lethargi‖a *g* nagybeteg mély álma, mely többnyire átmenet a halálba ; bódulat ; tespedtség | **-kus** lethargiás.
leu romániai pénz (több. lei).
leukæmia *g* fehérvérűség.
Levant‖e *o* kelet, kivált az európai és ázsiai Törökország, Görögország és Egyiptom | **-in** evantei, sima selyem szövet ; egy perkálféle.
levée en masse *f* (lövé *an* masz) tömeges felkelés.
lever de rideau *f* (lövé dö ridó) kis színdarab, melyet egy nagyobb előtt játszanak.
leviáthán *zs* bibliai csodaállat.
levis sit tibi terra ! legyen könnyű neked a föld.
levita *zs* pap (Lévi utóda) ; segédpap, paptanító.
leviter könnyűden.
Leviticus Mózes harmadik könyve.
lex törvény.
l'exactitude est la politesse des rois *f* (legzaktitűd e la politesz dé roa) pontosság a királyok udvariasság a.
lexik‖ális lexicon alakú, lexiconszerű | **-ograph** szótár-író | **-ologia** -írástan | **-on** szómagyarázatokkal ellátott szótár ; ismerettár.
l'hombre *f* (*lombr*) egy spanyol eredetű kártyajáték.
liaison *f* (liez*on*) összeköttetés ; szerelmi viszony.
libatio italáldozat a régi rómaiaknál.
libella vízmérő ; szitakötő.
libellus könyvecske, röpirat, gyalázó irat.
libera szabadíts meg (a kath. halotti ének, kezdőszava után elnevezve).
libera Chiesa in libero Stato *o* (l**i**bera kiéza) szabad egyház szabad államban (Cavour).
liberali‖s szabadelvű ; bőkezű | **-smus** szabadelvűség | **-tas** bőkezűség ; engedékenység.
liber‖ator fölszabadító | **-tas** szabadság ; egy Rákóczi korabeli pénz.
libéria bérruha.
liberté, égalité, fraternité *f* szabadság, egyenlőség, testvériség.
liberty *a* (-ti) könnyű, lágy selyemfaj.
libertinus szabadonbocsájtott ; kicsapongó.
liberum arbitrium szabad akarat.
liberum veto szabad tiltakozás joga.
libra font.
libratio ingás, ingó mozgás.
libretto *o* zenés színdarab (opera v. operett) szövege | **-ista** zenés színmű szövegírója.
licentia szabadság, engedély | **- poëtica** költői szabadság.
lichthof *n* vakudvar.
licit‖ál árverez | **-ando** árverés útján | **-ans** =ó | **-atio** =és.
lictor a római főtisztviselők vesszőnyalábvivője (poroszló-féle).
lido *o* part ; a velencei tengerpart.
lieutenant *f* (ljö*tnan*) hadnagy | **-colonel** vezérőrnagy.

liferál szállít | **-ans** =ó.
lift *a* felhúzógép, felvonó.
liga szövetkezés, szövetség.
ligade *f* (**-ád**) vívófogás, mellyel az ellenfél kardját igyekeznek kiütni.
ligatura összekötés; betűk egybeöntése: például fi.
lignit barnaszén (melyen a farostok még láthatók.)
Liliput Swift «Gulliver utazásai» c. regényében a hüvelyknyi törpék országa | **-i** törpe.
limbus szél, szegély; pokol tornáca.
limes határ, határkő.
limit *f* határvonal, árhatár | **-ál** meghatároz, korlátoz (kivált vm. portéka árát) | **-atio** =ás.
limited *a* korlátolt (részvénytársaság nevében a részvényesek korlátolt vagyoni felelősségét jelenti).
limnologia *g* a belvizekkel (tavakkal) foglalkozó tudományág.
limonade *f* (**-ád**) citromos, vízcitromvíz | **-gazeuse** (gazőz) pezsgő citromvíz.
limone *o* citrom.
limousine *f* (**-uzin**) szilárd tetejű és ablakos auto.
linosel l. lynchel.
line *a* (lejn) határvonal (a lawn tennisben).
linea vonal, sor | **-ris** egyenes vonali, ahhoz tartozó; egyvonalú, egyforma.
lingu||a (**-gva**) nyelv | **-a franca** *o* a levantei kereskedőknél használatos romlott olasz nyelv | **-ista** nyelvész, nyelvtudós | **-istica** =észet, =tudomány | **-istikus** =észeti.
linoleum viaszkos vászon.
linotype *a* (lejnotejp) egy szedőgépfajta.
liqueur *f* (likőr) édes szeszes ital.
liquid||ál felszámol, lebonyolít (üzletet), folyósít (pénzt) | **-atio** =ás | **-ator** =ó.
liquid||ál felszámol, lebonyolít (üzletet), folyósít (pénzt) | **-atio** =ás | **-ator** =ó.
liquid||itas folyékonyság | **-um** folyadék; folyékony mássalhangzó.
lira *o* olasz pénz ; l. lyra.
lista névsor, jegyzék, lajtarom.
l'Italia farà da sè *o* (Carlo Alberto) Olaszország magában fogja megtenni.
litánia könyörgő ének; ismétlései és egyhangúsága miatt fáraszt előadás, beszéd.
litera l. littera.
litevka *len* blúzszerű katonai kabát.
lithograph *g* könyomó, kőmetsző | **-ia** =ás, =és, =at, =et | **-iroz, -ál** kőre metsz, kővel nyomtat | **-ikus** könyomatú.
litorale a tengerpart melléke.
litotes *g* túlzó kicsinyítés (a stílusban).
littera betű | **-rius** irodalmi | **-tor** író; irodalommal foglalkozó | **-tura** irodalom | **-tus** tanúlt, tudós, író ember.
liturgi||a *g* egyházi szertartás | **-ka** =tan | **-kus** =hoz tartozó.
livre *f* (livr) régi francia pénzegység | **-sterling** font s. (angol pénz).
livrée *f* (livré) bérruha, libéria.
llanos *s* (lyánosz) nagy kiterjedésű síkságok Dél-Amerikában.
Lloyd *a* (lojd) egy angol kávés neve, kinek helyiségében az angol hajóbiztosítók gyűltek össze 1650 körül; hajózási tőzsde; különböző kereskedelmi társaságok és hírlapok neve.
local||is helyi, helybeli; helyhez kötött | **-isál** helyhez köt, megakadályozza a továbbterjedést | **-itás** hely, helyiség | **-patriotismus** helyi hazafiság, bizonyos szűkebb területért való lelkesedés.
locat||arius bérlő | **-io** bérbeadás.
loco helyben | **- citato** az idézett helyen.
locumtenens helytartó, helyettes.
locus communis közhely, elkoptatott mondás.
locus sigilli (rövidítve: l. s.) pecsét helye.
locut||io szólás, =mód.
loden *n* durva gyapjúkelme, abaposztó.
logarithm||us *g* hatványkitevő, arányszám | **-ikus** logarithmusokra vonatkozó.
loge *f* (lózs) páholy.
loggia *o* (lodzsa) fedett, elől és oldalt nyílt folyosó, csarnok.
logi||ce észszerűen | **-ka** *g* gondolkodástan | **-kátlan** következetlen, oktalan | **-kus** logikai, helyes gondolkozású.
logographus *g* a legrégibb görög történetírók neve (Kr. e. IV. és V. században.)
logogriph *g* szó- v. betű-rejtvény.
logos *g* ész, beszéd; értelem, szellem.

lokál *n* helyiség ; mulatóhely.
lokomobil úti gőzgép, szállítható (kerekeken nyugvó) gőzgép.
lokomotiv mozdony.
lombard-ügylet értékpapirra, nemes fémre v. árura adott kézi zálogkölcsön | **-iroz** ily kölcsönt felvesz.
longe *f* (*lonzs*) futókötél, futószár.
longitudinális hosszában mért; hosszirányú.
looping the loop *a* (lúping de lúp) hurokpálya.
lord *a* az angol főnemesség címe | **-mayor** (-meer) nagyobb angol városokban a polgármester címe.
l'ordre règne à Varsovie *f* (lordr renny a Varszoví) (Sebastiani) rend uralkodik Varsóban.
lorette *f* (-ret) könnyűvérű hölgyek neve.
lorgnette *f* (-nyet) | **lorgnon** (lornyon) szemüveg ; nyeles szemüveg.
lori *a* alacsonyfalú vasúti teherkocsi, szén, kő stb. szállítására.
lorica (lo-) páncél.
lotterie *f* (lotrí) lutri, sorsjáték.
lotto *o* sorsjáték (lutri).
louis *f* (luj) | **-d'or** (lujdór) Lajosarany, aranypénz.
loupe *f* (lup) kézi nagyító lencse.
lowry l. lori.
loyali||s *f* hű, fejedelmét tisztelő ; jóhiszemű, méltányos | **-tas** alattvalói hűség ; méltányosság.
l. s. lásd locus sigilli.
lted l. limited.
lucidum intervallum világos időköz (őrülteknél).
lucidus világos, okos, értelmes.
lucr||ativ jövedelmező, nyereséges | **-um** nyereség | **-um cessans** megszűnő haszon | **-um cameræ** kamarai nyereség (egykori adónem).
lucri bonus est odor ex re qualibet (Juvenalis) a haszonnak jó szaga van, akármiből húzzuk is.
luculusi fényes, pompás, pazar (a római Lucullus pazar lakomái után).
lucus a non lucendo (Quintilianus) berek (lucus) mert nem világít (non *lucet*). Rossz szószármaztatások és fonák okoskodások kigúnyolására mondják.
lue||s bujakór | **-tikus** =os.
lugubre *o* (lu-) gyászosan.
lugubri||s gyászos, szomorú | **-tas** =ság.
lumbago keresztfájás, zsába.
lum||en világosság ; világos elme, nagy elme | **-en mundi** a világ fénye | **-inosus** fényes, ragyogó.
lump *n* korhely, semmiházi.
luna hold | **-ris** =at illető | **-rium** a holdnak a föld körül való mozgását szemléltető készülék | **-ticus** holdkóros | **-tio** az az idő, mely alatt a hold változásainak egész sorozatán átmegy.
lunch *a* (löncs) villásreggeli.
lunette *f* (lűnet) távcső ; két homlok- és két oldalvonalból álló erődítés ; félkör v. félholdalakú mező vm. boltozat alatt, ablak v. ajtó felett.
lupe l. loupe.
lupus farkas (egy bőrbetegség).
lupus est homo homini (Plautus) ember embernek farkasa.
lupus in fabula a mesebeli farkas [farkast emlegetnek, kert alatt kullog] (Terentius).
lusingando *o* behizelgően.
lustrum öt évi időköz.
luszter (a *f* lustre-ből atvett német szó) csillár ; fémfény.
lutherani combarantur a lutheránusok égettessenek meg (az 1525-diki rákosi országgyűlésen hozott törvényből).
luxatio ficamodás.
luxu||rieux *f* (lükszürlő) | **-riosus** *l* fényűző, pompázkodó, pompás, nagyszerű.
luxus fényűzés, pompa.
Lügewacker *n* hazudó német újságíró.
lüszter *f* keresztbe szőtt fénylő szövet.
lyceum *g* főiskola.
lycium semfűsemfa.
lympha *g* nyirok | **-tikus** nyirkos ; duzzadt bőrű.
lynch *a* (lincs) törvény nélkül való ítélet ; népítélet | **-el** önhatalmilag halállal büntet, agyonver. felakaszt stb. (Egy L. nevű ír polgármester után.)
lyr||a *g* lant | **-ikus** lantos v. lírai költő
lysis *g* oldódás.

M

macadam *a* Mac Adam módja szerinti útburkolat (hengerelt tört kavics).

maccaroni, maccheroni *o* (makk-) csőalakú tészta, csövesmetélt, csőtészta. | **-versek**, melyekben különböző nyelvek vannak összekeverve.

macer‖a bosszantás, zaklatás | **-ál** bosszant, gyötör; kláztat, marat, kiszí testet | **-atio** kláztatás.

macesz *zs* a zsidók kovásztalan kenyere husvét ünnepén.

machiavellis‖mus Machiavelli olasz politikai írónak az a tanítása, hogy az államfő — az állam és a saját hatalma biztosításáért — minden eszközzel élhet, a legrosszabbal is | **-tikus** e tanításnak megfelelő.

machin‖a mozgató szerkezet, erőmű; | **-ál** mesterkedik, fondorkodik | **-atio** =és, =ás, L. masina.

mackintosh *a* (mekintos) vízálló felső kabát.

macs *a* kártyás műszó. L. match.

macsis Braziliából származó táncfaj.

macte animo! (Verg.) bátorság!

maculatura l. makulatura.

madame *f* (-dám) hölgy, úrnő; asszonyom; bába.

made in Germany *a* (méd in Dzsőmeni) Németországban készült, hasonlóképen made in Hungary stb.

madeira Madeira szigetéről való bor.

mademoiselle *f* (madmoazel) kisasszony.

madonna *o* Miasszonyunk, Szűz Mária, Mária-kép v. szobor.

madrigal *o* egy líral versforma.

mæcenas irodalom- vagy művészetpártoló, Horatius pártfogójának nevéről.

maestoso *o* (maesztózo, az a-e külön ejtve) felségesen, ünnepiesen.

maestro *o* (maesztro, az a e külön ejtve) mester (kivált karmesterekre használják).

mafia *o* (**ma-**) szicíliai bűnszövetség.

ma foi *f* (mafoa) hitemre.

magazin *o* tárház, raktár, folyóirat fajta.

mag‖ia *g* bűbájosság, bűvészet | **-ikus** varázsos, ördöngös | **-us** bűvész, varázsló.

magister mester, tanár.

magister dixit a mester mondta.

magist‖ratura hatósági, tiszti személyzet | **-ratus** városi tanács, előljáróság, helyhatóság.

magna charta angol alaptörvény 1215-ből.

magnanimitas nagylelkűség.

mágnes *g* delej | **-tű** iránytű.

magne‖tikus delejes | **-tizál** =ez | **-tismus** =ség.

magnificat az így kezdődő egyházi ének.

magnific‖entia nagyszerűség, pompaság | **-us** pompás, nagyszerű; nagyságos (a rektor címe egyetemeken).

magnifique *f* (manyifik) nagyszerű, remek, kitűnő, pompás.

magnum áldumás fecerunt (Anonymus) nagy áldomást csaptak (tk. áldozatot).

mahagóni *ind* barnás-vörös drága fa.

maharadzsa *szanszkrit* oly bennszülött indiai fejedelem címe, aki több radzsa (l. ezt) fölött áll (nagy radzsa).

mahatma *szanszkrit* szentéletű, tudós emberek címe (pl. Gandhié).

máhdi *ar* a mohamedán messiás; az ilyen gyanánt föllépett Ahmed Mohamed, ki birodalmat alapított Egyiptomban | **-sta** a - híve.

mahjong kinai társasjáték.

maiden-speech *a* (médn-szpics) szűzbeszéd, vkinek első beszéde vm. testületben.

mailcoach *a* (mélkócs) nagy négyes fogatú, zárt hintó, melynek tetején is vannak ülések; ilyen társashintó, postakocsi.

maire *f* (meer) községi bíró, polgármester.

maison *f* (mezon) ház; kereskedőcég.

maître *f* (métr) mester | **- de plaisir** (dö plezír) mulatság-rendező | **- d'hôtel** (dotel) udvarmester; a fogadó igazgatója.

maîtresse *f* (metresz) szerető, kitartott nő

majesta‖s fölség, főnség, méltóság | **-ticus** =es, =os.

majolica *o* színes és fénymázas díszagyagedény (Mallorca-szigetéről, a hol először készítették).

major nagyobb; magyarosan ejtve: őrnagy.

majorátus elsőszülöttségi jog; e jogon öröklött birtok.

majordomus a frank királyok államminisztere; udvarmester.

majorenni‖s nagykorú | **-tas** =ság.

majoresco *o* a majorátus birtokosa, hitbizományos.

major‖itas többség | **-isál** leszavaz, elnyom vkit szótöbbséggel.

majorum gentium felsőbbrendű, magasabb nemzetiségű (istenek, emberek).

makáma *ar* keleti költőknél használatos rímes próza.

makao *port* egy kártyajáték neve.

makaróni lásd: maccaroni.

makro... *g* összetételben: nagy.

makrobiotika *g* az emberi élet meghosszabbításának tudománya.

makrokephal *g* nagyfejű.

makrokosmos *g* a világegyetem, az egész világ.

makula folt, szeplő, mocsok.

makulatúra nyomtatás közben elrontott ívek; értékét vesztett nyomtatvány; selejtes nyomtatvány.

mala fide rosszhiszeműleg, csalárdul, hűtlenül.

mal à propos *f* (malapropo) alkalmatlan időben, rosszkor.

malária *o* mocsárláz.

malcontens elégedetlen.

maledic‖ál elátkoz | **-tio** átok.

male‖factor, -ficus gonosztevő.

malentendu (mal*antand*ü) félreértés.

male parta male dilabuntur (Naevius) ebül gyült jószágnak ebül kell veszni.

malevolentia rosszakarat.

malheur *f* (malőr) szerencsétlenség, baleset, kellemetlenség | **-eux** (=őrő) [nőnemben **-euse** (-őz)] szerencsétlen | **-eusement** (-őz*man*) szerencsétlenül.

maliti‖a gonoszság, rosszakarat, rossz nyelvűség | **-osus** rosszlelkű, kaján, gonosznyelvű.

malter *n* vakolat, habarcs | **-oz** vakol.

maltrait‖ál, -iroz *f* (maltre-) gyötör, zaklat, rosszúl bánik vkivel.

malum malo proximum a baj sohase jár egyedül.

malum necessarium (Menandros) szükséges rossz.

malversatio hűtlen kezelés.

mameluk *ar* rabszolga; vakbuzgó pártember, a párthoz vakon ragaszkodó.

mammon *szír* a gazdagság istene; a gazdagság, a kincs.

mamzell *f* a mademoiselle rövidítése; kisasszony.

manager *a* (menedzser) igazgató, vezető, rendező.

mancando *o* halkulva, csendesedve.

manchester *a* (mencseszter) egy gyapotbársony neve.

manchette *f* (manset) kézelő, mansetta; a virágbokréták papiros- v. selyemtartója; bádog karvédő a vívókesztyű fölött. L. mancsétáz.

manco *o* hiány (súlyból, áruból stb.)

mancsét‖a lásd: manchette | **-áz** vívógyakorlatot végez.

manda‖ns megbízó, meghatalmazó | **-tum** =ás, =ó levél (képviselőknek) | **-tarius** = ott, bizományos, képviselő.

mandarin *szanszkrit* magasrangú hivatalnok Kínában; egy narancsfaj.

mandolin *o* 4—5 húru koboz.

manège *f* (manézs) lovagló-iskola, -pálya, a cirkusz porondja.

manet alta mente repostum (Vergil.) megmarad a lélek mélyén.

mania őrjöngés; rögeszme, hóbort; vminek szertelen tisztelete (pl. gallománia: a gallusok, értsd franciák imádata) | **-kus** őrült, eszelős, hóbortos.

manibus date lilia plenis (Verg.) teli kezekkel adjatok liliomot!

manichæus egy keleti vallás híve.

manicure *f* (-kűr) kézápoló.

manier *n* (-ir) modor, sajátság: feszesség | **-os, -irt** modoros.

manifest‖ál nyilvánít, tanusít | **-atio** =ás | **-um** nyilatkozvány, kiáltvány.

manipul‖ál kezel; mesterkedik; szövetfélét feldolgoz | **-áns** kezelő (katonai számtiszt) | **-atio** =és.

mannequin (manken) *f* próbababa; próbalány.

mano diritta *o* jobbkézzel | **- sinistra** balkézzel.

manœuv‖re *f* (manővr) manőver, hadgyakorlat; had-, pénzműlevelet, mozdulat; fortély, mesterkedés | **-erez, -riroz** hadgyakorlatot tart; mesterkedik.

manometer *g* feszültségmérő.

mansarde *f* (*manzárd*) padlásszoba.

mantilla (-lya) *s* fejrevaló csipkekendő, köpeny.

mantinell *o* a billiárd rugalmas kerete.

manual‖e kézi könyv; az orgona billentyűzete | **-is** kézbeli, kézi.

manu brevi rövid úton, hamarosan.

manufactur‖a kézműlpar, gyár | **-ális** =i | **-ista** kézműáru kereskedő.

manupropia (rövidítve m. p.) sajátkezűleg; kézjel.

manuscriptum kézirat.

manus manum lavat kéz kezet mos.

manus mortua holt kéz.

mappa *o* térkép; irattárca.

maraschino *o* (-aszkíno) édes dalmát meggypálinka.

marasmus *g* a testi erő csökkenése | **- senilis** öregkori elgyengülés.

maraudeur *f* (-rodőr) portyázó, fosztogató.

marcato *o* erősen kiemelve, nyomatékkal.

marchese *o* (-kéze) marquis.

marcia *o* (marcsa) induló.

marcipán egy cukros tészta.

marconigramm *g* Marconi-féle dróttalan távíró útján továbbított távirat.

margarin *f* főleg marhazsírból készült művaj.

margaritas ante porcos (Biblia) gyöngyöket disznók elé.

marge *f* (marzs) árkülönbözet; kamatrés.

marg‖o lapszél | **-inál** =re jegyez | **-inalis** =i (jegyzet) | **-iniáliák** = lapszéli jegyzetek.

mariage *f* (marlázs) házasság; egy kártyajáték (máriás).

marin‖e *f* (-in) tengerészet, marina | **-iros** fűszeres ecetben, olajban eltesz.

marionette *f* (-et) dróton rángatható báb | **-színház** bábszínház.

maritim tengeri, tengerészeti.

márk‖a német pénznem; nemes fémek mértékegysége régebben; bélyeg; fajta | **-ás** elsőrendű.

mark‖áns feltünő; jellemző, kiemelkedő | **-iroz** =vé tesz; jelez, tettet.

marmelade *f* (-ád) gyümölcsíz, gyümölcs kocsonya.

marmorizál márványosra fest.

maródi *f* beteg, gyengélkedő; a ki e miatt a harcsorból kiáll és elmarad.

maróni, marroni *o* nagyfajta gesztenye.

maroquin *f* (-*ken*) szattyán-bőr.

marotte *f* (marott) szeszély, hóbort.

marqueur *f* (-kőr) billárdjegyző pincér; pincér.

marquis *f* (márki) őrgróf | **-e** (-íz) =nő; széles védőeresz kapuk fölött.

marsch *f* indulj! lódulj! takarodj!

marsch *f* menet, gyalogutazás; induló | **-route** (rut), **-ruta** útirány; útlevél; kötött **-route** megszabott utasítások.

marschall *n* főlovászmester, istállómester; katonai és udvari méltóság, tábornagy.

marseillaise *f* (marszelyéz) a francia forradalom dala, ma a fr. nemzeti himnus.

martialis harcias; hatalmas, jól megtermett (ember).

martyr *g* vértanú | **-ium** vértanúság · kínszenvedés.

marxismus Marx szocialista tanítása.

masamód *f* divatárus; női kalapkészítő.

mascarade *f* (-ád) maskaráda, álarcosság, álarcos komédia.

masculinum hímnem, =ű.

masin‖a *g* gép; készülék | **-éria** gépezet szerkezet | **-iszta** gépész.

mas‖que *f* (maszk) álarc, =os; arcfestés, öltözet (színészé) | **-quíroz,** maszkíroz, festi arcát; leplez, rejt.

masochismus Sacher-Masoch német író után elnevezett nemi eltévelyedés.

massa anyag, állomány; gyurat; tömeg; csődtömeg.

massacr‖e *f* (maszakr) mészárlás, vérfürdő | **-iroz** =t csinál.

mass‖age *f* (maszázs) gyógyítás céljából való kenegetés, gyúrogatás; gyömöszölés | **-iroz** ken, gyúr | **-eur** (-őr) kenő, kenegető.
massiv tömör, súlyos.
master *a* (másztr) úr; fiatal úr; mester.
mastix mézga.
mastodon *g* őselefánt | **-tikus** =nagyságú, óriási.
masturbatio önfertőzés.
maszk l. masque.
matador *s* főbajnok; kolompos; első a játékban.
match *a* (mecs) játék, játszma; mérkőzés, verseny; fogadás.
mater dolorosa a fájdalmas anya: Szűz Mária.
materia anyag, állomány; kellék; | **-le** kész anyag, anyaggyűjtemény | **-lis** anyagias; valóságos | **-lismus** anyagelvűség (filozófiai irány, mely mindennek alapját az anyagban találja) | **-lista** a materialismus híve | **-listikus** a materialismusból folyó, következő, ahhoz tartozó.
matern‖a, -alis anyai | **-itas** anyaság.
mathemati‖ce mennyiségtanilag, mennyiségtani pontossággal | **-ka** *g* mennyiségtan | **-kus** mathematikával foglalkozó.
matinée *f* (-né) délelőtt v. a korai délutáni órákban tartott zenei előadás, fölolvasás, összejövetel; reggeli ruha.
matrác *o* derékalj (lószőrből, tengeri fűből).
matriarcha‖lis anyai jogra vonatkozó. **-atus** anyai uralom.
matrice *f* (matrisz), **matric, matrica,** anyaminta, öntőminta.
matricida anyagyilkos.
matrikul‖a anyakönyv | **-ál** =be bevezet, **matrimonium** házasság. [beír.
matrona idősebb hölgy.
matt *ar* sakkban a királynak olyan helyzete, midőn már nem menekülhet.
matt *n* fénytelen (asztalos munka); bágyadt, fáradt; halvány | **-iroz** (asztalos munkát) fénytelenné tesz.
matur‖a érettségi vizsgálat | **-ál, -ázik** érettségi vizsgálatot tesz | **-ans** érettségező | **-itas** érettség.
mausliroz *n* zsidósan beszél.
mausoleum *g* síremlék-épület, díszsír.
maxilla áll (-csont).
maxima jelmondat, bölcs mondás, alapelv.
maximál a legmagasabb eladási árat szabja meg.
maximalista orosz szocialista párt (bolseviki, bolsevista, bolsi), mely a szociális programm maximumát kívánta elérni, ellentétben a minimalistákkal (menseviki). **Bolsevizmus**: bolseviki államrend, bolsevistaság, kommunizmus.
maximum legnagyobb, legtöbb valamiből.
mayonnaise *f* (majonéz) hideg halhoz vagy húshoz való tojás-olaj-mártás.
mazdaznan új perzsa vallás.
mazurka *lengyel* lengyel nemzeti tánc.
mbret az albán fejedelem régebbi címe.
mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem!
meander *g* törtvonalú ékítmény. [mecénás.
mecénás lásd: mæcenas.
mechanice gépiesen, gép által.
mechani‖ka *g* erőműtan, gépészet | **-kus** =nal, =tel foglalkozó; gépész; gépies ösztönből folyó | **-smus** gépezet, szerkezet | **-sta** gépész.
mecs, meccs l. match.
médaill‖e *f* (medaj) érem, emlékérem, medália | **-eur** (-őr) éremmetsző | **-on** (-aj*on*) emlékérem, nyakérem.
mediævalis középkori; betűfaj.
mediante *o* középhang.
mediat‖e közvetve | **-io** közvetítés | **-isál** hűbéresség útján közvetett függő viszonyba hoz a birodalommal | **-or** közvetítő.
medic‖a orvostudomány; orvostanhallgató nő | **-amentum, -ina** orvosság | **-inális** orvosságokhoz tartozó; gyógyító erejű.
medikus orvostanhallgató.
medio középen; a hónap közepe, 15-ike.
mediocri‖s középszerű | **-tas** =ség.
medio tutissimus ibis (Ovidius) a középút a legbiztosabb.
médisance *f* (medizansz) pletykaság, rágalmazás.
medit‖ál elmélkedik, gondolkodik, töpreng | **-atio** =és, =ás.
mediterraneum földközi.

medium közép, közeg; hipnotikus kísérletre alkalmas egyéniség | **- tenuere beati** a boldogok a középúton járnak.
medulla velő; veleje, java, rövid összefoglalása vmlnek.
meeting *a* (míting) összejövetel, népgyűlés; sport-verseny.
megæra, megéra *g* házsártos asszony.
megalomania *g* nagyzási hóbort.
megaphon *g* hangerősítő készülék.
melancholi‖a *g* búskomorság, mélabú | **-kus** búskomor, mélabús | **-sálni** mélabúsnak lenni.
mélange *f* (mel*anzs*) keverék; németesen tejes kávé.
mélasse *f* (melasz) cukorszörp.
melior‖ál jobbít, javít | **-atio** =ás.
melo‖dia *g* dallam | **-dikus** =os | **-drama** költemény zenekisérettel | **-man** zene bolondja | **-mania** zenehóbort.
membran(a) hártya.
me, me, adsum qui feci! (Verg.) itt vagyok én, én, a ki tettem!
memento emlékezz rá! emlékeztetés | **- mori** emlékezz a halálra! emlékeztetés a halálra.
mémoire *f* (memoár) emlékirat, régi emlékek följegyzése.
memor‖abilis emlékezetre méltó | **-abiliák** = dolgok, nevezetességek | **-andum** emlékirat, fölterjesztés.
memori‖a emlékezet, emlékező tehetség | **-alis** emlékezeti | **-zál** betanul, emlékez.
ména‖ge *f* (menázs) háztartás | **-zsi** katonai étkezés | **-zsiroz** h.-t visz, konyhát tart, kímél.
menazséria *f* állatsereglet.
mencsikov *or* hosszú, bő felöltő.
mendacem oportet esse memorem! (Quintilianus) a hazugnak jó emlékezete legyen.
mendicans kolduló, koldús.
mendikás kéregető diák.
mene tekel ufarszin *kaldeus* megszámláltatott, megméretett, könnyűnek találtatott; fenyegető mondás, írás, jel.
meningitis *g* agyhártya-gyulladás.
meno *o* kevésbbé | **- forte** =erősen.
mens agitat molem (Verg.) a szellem mozgatja az anyagot.
menseviki l. maximalista.
mens sana in corpore sano (Juvenalis) egészséges lélek egészséges testben.
mensa asztal | **- academica** olcsó étkező, egyetemi hallgatóknak diákasztal | **-domini** az Úrasztala, oltár.
menses, menstruatio havi tisztulás.
mensura mérték, méret; német diák párbaj.
mentali‖s észbeli, szellemi | **-tas** gondolkodásmód, észjárás.
mentor vezető, nevelő, tanácsadó.
menu *f* (mönü) étlap, ételsor.
menuet *f* (-üet) egy francia tánc; a hozzávaló muzsika.
Mephisto, -pheles ördög.
mephiti‖kus dögleletes | **-s** dögleletes bűz.
mercantil, -is kereskedő, =i | **-ismus** kereskedést pártoló irány | **-ista** kereskedést pártoló.
merci *f* (merszi) köszönet, köszönöm.
mercurium kéneső, higany.
meridi‖an délkör | **-onalis** déli.
merino *s* telivér spanyol juh; finom gyapjúkelme.
merit‖orie érdemlegesen | **-orius** érdemleges | **-um** érdem; veleje valaminek.
mésalliance *f* (mezali*ansz*) nem egyenlő rangúak között kötött házasság.
mesdames *f* (medám) hölgyeim!
mesdemoiselles *f* (medmoazell) kisasszonyaim!
messa di voce *o* (messza di vocse) folytonos hangemelés.
message *f* (meszázs) követség | **-r** (-zsé) követ, küldött | **-rie** (-rí) szállító vállalat.
messenger *a* (meszendzser) követ, küldött | **-boy** (baaj, magyar a-val) postásfiú.
messiás *zs* fölkent, a Megváltó; az el jövendő boldog korszak királya.
messieurs *f* (meszjő) urak; uraim!
mestiz spanyol-indián keverékfaj.
mesto *o* szomorúan.
metal‖lum *g* érc, fém | **-lographia** =leírás, fémlapok felhasználása kő helyett a nyomdászatban | **-loid** fémféle | **-lurgia** kohászat.

metamorphosis *g* átalakulás.

metaphor||a *g* kép, szókép, átvitt értelmű kifejezés; szóvirág | **-ice** képlegesen, átvitt értelemben | **-ikus** képleges, átvitt értelmű.

metaphrasis *g* átírás · költeménynek prózába való átírása.

metaphysik||a *g* a filozófia azon része, mely az érzékfölötti dolgokat v. ismereteink végokát kutatja | **-us** metaphysikai.

metathesis *g* áthelyezés, hangátvetés.

metempsychosis *g* lélekvándorlás.

meteor *g* hulló csillag; minden szilárd anyag, mely kívülről a földre hull | **-it** a világűrből földünkre kerülő ásványtömeg | **-olith** meteorkő.

meteorolog, -us *g* időjárás-vizsgáló | **-ia** időjárástan.

methodis||mus egy Angliában alakult keresztény vallás | **-ta** e vallás híve.

method||us *g* módszer, eljárás | **-ice** módszeresen | **-ikus** rendszeres, tervszerű | **-ika, -ologia** módszertan.

métier *f* (metylé) mesterség, szakma, foglalkozás.

metonymia *g* névcsere (a stílusban).

metr||ika *g* versmértéktan | **-ikus** versmértékben írt.

metro||meter, -nom *g* ütemmérő

metrompás l. metteur.

metropolis *g* főváros.

metropolita *g* görög érsek.

metrum versmérték.

metteur en page *f* (metőr *an* pázs) tördelő, főszedő, metrompás.

meubl||ement *f* (möblö*man*) butorzat | **-iroz** butoroz.

mezzanin *o* (-edza-) félemelet.

mezzatinta *o* (medza-) fél-színezés. félárnyék.

mezza voce *o* (medza vócse) félhangon.

mezzo *o* (medzo) összetételben: fél.

mezzoscuro *o* (medzoszkúro) félsötét.

mezzosopran *o* (medzoszoprán) alt és sopran közti énekhang.

miasma *g* fertőző anyag.

mignon *f* (minyo*n*) kicsinyke, kedves, apró süteményfajta | **-ne** (-on) egy betűfajta.

migraine *f* (-én) féloldali fejszaggatás.

migratio vándorlás.

mikádó *japán* a japán császár.

mikro... *g* összetételekben: kicsiny.

mikroba *g* baktérium.

mikrokephál *g* kisfejű.

mikrokosmos *g* a világ kicsinyben.

mikrometer *g* készülék, mellyel a legcsekélyebb méretet is meg lehet határozni | **-csavar** a hozzá való csavar.

mikrophon *g* hangerősítő készülék; a rádió felvevőkészüléke.

mikroskop *g* nagyító | **-ikus** =val való, csak nagyítóval látható, parányi.

miles gloriosus (Plautus) a hetvenkedő katona, a szájhős, Háry János.

milieu *f* (miljő) környezet; asztalközépre való terítő; körpamlag.

milit||aris katonai | **-arisál** elkatonásít | **-arismus** katonaság uralma | **-ia** polgárőrség.

millefiori *o* üvegmozaik fajta.

millefleurs *f* (milflőr) sok (ezer) virágú kelme-minta.

millenn||aris ezredévi | **-ium** ezredév; ezredévi ünnep.

milreis *port* ezer reis (braziliai pénz).

mím||el *g* utánoz | **-ika** arcjáték.

mimicry *a* hozzáhasonúlás (pl. állatok színének a környezethez való hasonúlása).

mimosa, - pudica érzékeny növény, mely érintésre vagy sötétben lekonyítja és összecsukja leveleit.

minaret *ar* erkélyes mecset, torony.

minat||io fenyegetés | **-orius** =ő.

mineral||ikus ásványi | **-ogus** ásványtannal foglalkozó | **-ogia** ásványtan.

minét a. m. menuet (l. ezt).

miniatura minium-festékkel festett betűk vagy képek régi kéziratokban.

miniature *f* (-tűr) kicsinyben való, kicsinyben festett, apró, parányi; l. en miniature | **-festészet** finom gummifestékkel pergamentre, elefántcsontra, érclapocskákra való festés.

minima de malis a bajok közül a legkisebbiket.

minim||alis legkisebb, legcsekélyebb | **-ista**

l. maximalista | **-e** legkevésbbé | **-o calculo** legalább | **-um** legkisebb mérték, fok; legalább.

minister a kormány tagja | **-ialis** miniszteri | **-ium** a kormányzatnak egy miniszter alá rendelt ága; a miniszterek összessége.

ministr||ál a misénél segédkezik | **-ans** =ő.

minium vörös festék; ólomoxyd.

minor kisebb, ifjabb | **-atus** a kisebbik joga | **-ennis** kiskorú | **-ennitas** kiskorúság | **-itas** kisebbség.

minorita a ferenciek szerzetének egyik ága.

minus kevesebb, hiány; a hőmérőn a zérus alatti számok; a — jel az algebrában.

minusculum kis betű.

minuti||a csekélység; potomság | **-ositas** aprólékosság; szőrszálhasogatás, kicsinyesség | **-osus** aprólékos, szőrszálhasogató; tüzetes, szorgos.

minut||um, -a perc.

mirabile dictu (**-ábile**) csodálatos elmondani; **mirabile visu** csodálatos látni.

mirabiliák csodálatraméltó dolgok.

miracul||um csoda | **-um miraculorum** csodák csodája | **-osus** csodálatos.

mirza *p* fejedelem, nagyúr; név előtt: úr.

misanthrop, -ikus *g* embergyűlölő | **-ia** =és.

miscellaneák különböző közlemények, egyveleg.

miscul||ál kever, kotyvaszt; mesterkedik | **-antia** keverék; mesterkedés.

mise en scène *f* (*mizan* szén) színpadra vitel, jelenetezés, színre alkalmazás.

misera plebs contribuens (Corpus juris 1751) a nyomorult adófizető nép.

miserabilis nyomorult.

miserere könyörülj (egy zsoltár kezdete); **miseria** nyomorúság. [bélsárhányás.

misericordia könyörületesség.

misogyn *g* asszonygyűlölő | **-ia** =et.

miss *a* kisasszony.

missal||e misemondó könyv a katholikusoknál | **-ia** vki lelki üdveért mondott mise díja.

missio küldetés; hivatás; hittérítői kar v. telep | **-narius** kiküldött, megbízott; hittérítő.

mistral *f* északnyugati szél a Földközi tengeren.

mister *a* (rövidítve Mr.) úr.

mistress *a* (miszisz) [rövidítve Mrs.] úrnő, asszonyom!

mitesser *n* bőratka.

mitig||ál enyhít | **-atio** =és.

miting l. meeting.

mitra püspöki süveg.

mitrail||ade *f* (mitrajád) kartácstüzelés | **-e** (-raj) kartács | **-euse** (őz) golyószóró géppuskaféle | **-iroz** kartácscsal lő, géppuskáz.

mixed pickles *a* (mikszd piklsz) ecetben eltett apró ugorka, kel, paradicsom stb.

mixer *a* keverő (kivált a különféle keverékű szeszesitaloké).

mixtu||m, -ra keverék, vegyíték | **-m compostium** kotyvalék, elegy-belegy.

Mlle l. mademoiselle.

MM. l. messieurs. **Mme** l. madame.

mnemonik||a *g* emlékezet-tan | **-us** =i.

mnemotechnika *g* az emlékezőtehetség erősítésének mestersége.

mob *a* csőcselék, tömeg.

mobile perpetuum örök mozgó.

mobili||ák ingó vagyon, ingóság; | **-s** mozgatható, ingó; mozgékony | **-sál** mozgósít; megindít | **-satio** mozgósítás.

modalitas módozat.

modeli minta; szobrász és festő modellje: akinek az a keresete, hogy mintát áll | **-iroz** mintáz.

moder||ál mérsékel | **-atio** =és, tartózkodás | **-ator** mérséklő | **-atus** mérsékelt.

moderato *o* mérsékelve, halkítva.

modern újabbkori, jelenkori, divatos | **-isál** újít, divatosít | **-ismus** a vallástörténet szabadszellemű vizsgálatának irányzata.

modest||ia szerénység | **-us** szerény.

modifie||ál módosít, változtat | **-atio** =ás.

modiste *f* (-iszt) divatárusnő.

modul||ál hangátmeneteket csinál | **-atio** hangátmenet, hangárnyalat.

modus mód | **-procedendi** eljárásmód | **-vivendi** megélhetési mód.

mogul (a mongol nép nevéről) mongol, Hindosztán uralkodóinak címe.

mohair *a* (moheer) teveszőrből v. angora-

kecske selyemfényű szőréből készült szövet.
mohikán egy kiveszett indián nép.
moiré *f* (moaré) habos selyemszövet.
mokaszin bocskorszerű indián cipő.
mokka (városnévről) arab kávé.
molecul‖a részecske | **-aris** a moleculával összefüggő, róla szóló, hozzátartozó.
molest‖ál terhére van, kellemetlenkedik vkinek | **-ia** kellemetlenség.
molette *f* (molet) kövérkés, dundi.
mol! lágy hangnem; vékony, átlátszó kelme.
molla *t* pap, ki gyakrabban egy-egy város v. kerület főbírája is volt.
molo *o* hullámtörő v. kikötő gát; révgát.
moloch *zs* egy kánaáni bálvány, melynek embert áldoztak.
molto *o* nagyon.
moment‖án pillanatnyi, rövid ideig tartó | **-uosus** jelentős | **-um** pillanat; mozzanat.
monachus barát (pap).
monarch‖a *g* fejedelem, uralkodó | **-ia** egyetlen személy uralkodása, egyetlen uralkodó alatti birodalom.
mona‖s egység, parány | **-dologia** =elmélet.
monasterium monostor.
mondaine *f* (*mon*dén) nagyvilági hölgy, nagyvilágias, előkelő.
mon Dieu *f* (*mon*győ) istenem!
mondúr egyenruha, ruházat.
moneta pénz, érem.
monis‖mus egy bölcseleti rendszer neve | **-ta** e rendszer híve.
monitor kisebb páncélos hajó.
monitorium emlékeztető írás.
mono... *g* összetételekben: egyedüli, egyetlen.
monoceros *g* egyszarvú.
monochrom *g* egyszínű, egyszín-nyomatú.
monocle *f* (okl) egy szemre való csiptető.
monogamia *g* egynejűség.
monogramm *g* kezdőbetűkkel való névjelzés, melynél a betűk egymásba fonódnak, névjel.
monographi‖a *g* részlettanulmány | **-kus** =i
monolog *g* magánbeszéd | **-isál** magában beszél.
monomania *g* hóbort, rögeszme.
monoplan *g-l* egysíkú repülőgép.
monopol, -ium szabadalom, egyedáruság | **-isál** egyedül árul, egyedül bír.
monotheis‖mus *g* egyistenimádás | **-ta** =ó.
monoton *g* egyhangú, unalmas | **-ia** =ság.
monotype *a* (-tájp) szedőgépfajta.
monseigneur *f* (*mon*szenyőr) hajdan a francia kir. hercegeknek járó címzés.
monsieur *f* (moszjő) úr; uram!
monsignore *o* (-szinnyóre) biz. katolikus egyházi tisztségekkel járó címzés.
monstrantia szentségmutató.
monstr‖e *f* (*mon*sztr) óriás, tömeges | **-um** *l* szörnyeteg | **-uosus** förtelmes.
monszum *ar* szél-fajta.
mont-de-pieté *f* (*mon* dö pieté) (az irgalom hegye): zálogház.
mont‖eur *f* (*mon*tőr) szerelő, gépszerelő | **-iroz** fölszerel.
montur *f* l. mondúr.
monument‖alis emlékszerű, nagyszerű | **-um** emlék, emlékjel, síremlék.
moor *n* láp.
moquiroz *f* (mok-) gúnyolódik, csúfolódik.
mora haladék, időköz, időtartam.
morál erkölcs; tanulság.
moral insanity *a* (morel inszeniti) erkölcsi téboly.
moral‖is erkölcsös, =i | **-isál** erkölcsre tanít, leckéztet | **-ista** erkölcstanító, -bíró | **-itas** erkölcs, magaviselet; középkori bibliai színmű | **-iter** erkölcsileg.
moratorium fizetési halasztás, haladék.
morbid beteges | **-itas** -ség; bizonyos időközben való megbetegedések száma- és tartamára vonatkozó megállapítás.
morbleu *f* (-blő), **mordieu** *f* (-győ) teringette! lánchordta!
more consueto, v. **more solito** rendes szokás szerint.
more majorum az ősök szokása szerint.
morendo *o* elhalóan.
more patrio ősi szokás szerint.
móres erkölcs, tisztesség | **-re tanít** tisztességre tanít, ráncba szed.
morfin‖ista aki beteges szenvedélylyel szedi a morfin nevű fájdalomcsillapító szert — **-ománia** morfinszedés kórja.

morganatikus balkézre való (házasság).
morgue / (morg) halottas kamra, tetemnéző.
moriamur pro Rege nostro Maria Theresia! haljunk meg királynőnkért M. T.-ért.
morisco *s* kikeresztelkedett mór utóda.
morituri te salutant a halálra menők üdvözölnek. (A viadalba vonuló gladiátorok kiáltása Claudius császárhoz.)
mormon‖ok (Mormon nevű, legendás apostoluk után) egy amerikai többnejű vallásfelekezet tagjai | **-ismus** a m.-ok tana, hite.
moros‖itas mogorvaság, komorság | **-us** mord, zordon; késedelmes adós.
Morpheus az álom istene.
morphinista l. morfinista.
morphologia *g* alaktan.
mors imperator a halál ő felsége.
mortadella *o* hurkaféle.
mortali‖s halandó | **-tas** halandóság.
morte saison *f* (mort szez*on*) holt évad; nálunk a jul. és aug. hónapok.
mortific‖ál kínoz | **-atio** =ás.
mosaismus zsidó vallás, Mózes-hit.
moschee *n* mecset. [kis légy.
mosquitos *s* (-szkitosz) szúnyogforma
mosso *o* lendülettel | **-vivace** élénken.
mosusz *n* pézsma.
motio mozgás.
motalkó gépjárművek hajtására szolgáló szeszkeverék.
motiv‖ál megokol, igazol, kimutat | **-atio** =ás | **-um** ok, indíték; mozzanat; vezető eszme; zenei tétel.
moto‖cycli (-szikl) *l-f* motorral hajtott kerékpár | **-cyclette** (-sziklet) ugyanolyan, kisebb jármű.
motor hajtó-erőgép | **-csónak** géppel hajtott csónak | **-mozsár** 30·5 cm-es mozsár, melyet m.-os járművel szállítanak tovább | **-os kocsi** gépkocsi | **-ikus** mozgató, hajtó | **-izál** m.-ral felszerel.
motto *o* jel-szó, -mondat.
motu proprio önszántából.
mouflon *f* (muflo*n*) vadjuh; egy juhfaj.
moulinet *f* (muline) karddal a levegőbe írt kettős kör (nyolcas alakú).
mousseline l. muszlin.
moussiroz *f* (musz-) pezseg.
movens mozgató, hajtó.
mozaik *o* apró színes kövekből v. üvegdarabokból összerakott kép.
mozlim *o ar* igazhitű mohamedán.
m. p. l. manu propria.
mr. = monsieur (moszjő) / úr, vagy mister *a*.
mrs = messieurs / (messzió) urak, vagy mistress *a* (miszisz) úrnő.
muezzin *t* aki az imaórákat kiáltja a mecset tornyáról.
mufti *ar* török főbíró, főpap.
mulatt *o* fehérbőrű és szerecsen ivadéka.
mulier taceat in ecclesia (Biblia) az asszony hallgasson a gyülekezetben.
multa licent stultis, pictoribus atque poëtis sok szabad az ostobáknak, piktoroknak, poétáknak.
multa paucis sokat mondj kevés szóval.
multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit (Horatius) sokat tett és tűrt gyermekkorában, izzadott és fázott.
multi... összetételekben =sok.
multimilliomos többszörös milliomos.
multiplic‖ál sokszoroz | **-atio** =ás | **-ator** =ó | **-itas** sokszerűség.
multis ille bonis flebilis occidit (Horatius) sok jó ember siralmára halt el.
multum, non multa (lfj. Plinius) sokat, nem sokfélét.
mumi‖a *ar* egyiptomi módon bebalzsamozott holttest | **-fikál** mumiává tesz.
mundér l. mondúr.
mundus vult decipi, ergo decipiatur a világ azt akarja, hogy megcsalják, hát csalják meg (Brant Sebestyén).
municip‖ium város, törvényhatóság | **-alis** =i.
munificentia bőkezűség, jótékonyság.
munitio lőszerkészlet.
münchhauseniada (a hazugságairól híres báró Münchhausen nevéről) nagy fülmünster *n* főtemplom. [lentés.
muscula‖ris izomzati | **-tura** izomzat.
musculus izom.
museum *g* könyv- v. műtárgygyűjtemény.
musicalis zeneértő, zenekedvelő.
musik l. muzsik.

musir *t* tábornagy.
muskéta *o* puska.
muszlin *f* (mousseline) csalánszövet, könnyű fátyolszerű szövet.
mutál változik (serdülő fiúnak a hangja); változtat.
mutatio változás.
mutatis mutandis a változtatandók megváltoztatásával.
mutato nomine de te fabula narratur (Horatius) a nevet megváltoztatva, rólad szól a mese.
mutil‖ál megcsonkít | **-atio** =ás.
muzsik *or* orosz paraszt.
muzulmán *t* igazhitű: mohamedán.
my house is my castle *a* (mej hauz is mej kászl) az én házam az én váram (Coke).
mylady *a* (milédi) főrangú úrhölgy megszólítása.
mylord *a* (mi-) kegyelmes úr, uram!
mynheer *holl* úr; uram!
myop‖ia *g* rövidlátás | **-s** =ó.
myria... *g* összetételekben tízezer.
myrrha *g* jóillatú mézgagyanta.
mystagogus *g* főpap, szentségőr, templomi kincstáros.
myst‖erium *g* titok, rejtély; vallásos színjáték | **-eriosus** titkos, rejtelmes | **-icismus** rejtélyesség, titokzatosság | **-ikus** rejtelmes.
mystifik‖ál *g* által, ámít | **-atio** =ás.
myth‖ikus *g* regés, hitregebeli | **-ologia** hitregetan | **-ologikus** hitregetani | **-os** hitrege.

N

nábob *ar* dúsgazdag ember.
nadir *ar* lábpont, talppont, az égboltozat legalsó pontja a zenittel szemben.
nænia gyászdal.
nafta *g* kőolaj (tisztítva: petróleum).
nagájka *or* fonott ostor, kiv. a kozákoké.
naiv *f* gyermekded; együgyű, romlatlan | **-itas** =ség, =ság.
naiva *f* drámai szende.
najád *g* a görög hitrege vizi sellője.
nakara *p* dob.
nanking *kínai* sárga gyapotkelme.
napoléon, -d'or Napoleon-arany, 20 frank értékben.
nárdus *g* különböző szagos növények neve; egy belőlük készült illatos kenőcs.
nardzsile *p* török vízipipa.
narko‖sis orvosszertől előidézett bódulás, bódultság; érzéketlenítés, érzéstelenítés | **-tikus** bódító | **-tisál** bódít, elkábít, érzéktelenít.
narodna obrana *szl* (nemzeti védelem) egy szerbiai titkos polit. egyesület neve.
narrata refero az elbeszélteket mondom el.
narrati‖o elbeszélés | **-v** elbeszélő.
nasalis orrot illető | - hang orrhang.
nasi-vasi *or* egy kártyajáték.
natalis születési.
natio nemzet; nemzedék | **-nale** személyleírás, származási levél | **-nalis** nemzeti | **-nalisál** honosít, honflúsít; nemzeti tulajdonná tesz | **-nalista** nemzetieskedő, nemzeti párti | **-nalitás** nemzetiség, nemzetség. **-nal-socialismus** német párt.
nativitás a csillagzatok állása egy ember születésekor, a mondott jóslat.
natura természet | **-lia** termény, termék; természetben való járandóság v. fizetés; természeti tárgy | **-lis** természeti, =es | **-lisál** honosít | **-lisatio** honosítás | **-lismus** természetes irány, a természet hű utánzása az irodalomban v. művészetben | **-lista** a naturalismus követője, aki csak úgy magától tanult meg vmely művészetet.
natura abhorret vacuum (Rabelais) a természet fél az ürességtől (a természetben nincs üres tér; l. horror vacui).
naturalia non sunt turpia a természetes dolgok nem rútak.
naturam expellas furca, tamen usque recurret (Hor.) ha vasvillával űzöd is ki a természetet, mégis visszajön.

natura non facit saltus (Linné) a természetben nincsen ugrás.

naturbursch *n* színházi nyelven a vidám, természetes modorú fiatalemberek szerepkörét hívják így.

naturphilosophia természeti törvényeket tárgyaló bölcsészet.

nautik‖**a** *g* hajózástan, tengerészettan | **-us** =i.

navalis hajózásra, tengerészetre vonatkozó.

naviga‖**bilis** hajózható | **-tio** hajózás.

navy-cert *a* (néviszert) az angol hatóságoktól kiállított hajózási engedély.

nazarénus egy vallásfelekezet neve.

N. B. = **nota bene** jól megjegyezd.

nebula köd.

nebulo kis diák; gyerek; lurkó.

nebulosus ködös.

nécessaire *f* (neszeszeer) varrószerszámnak, vagy fésű-, kefének s mi egyébnek való kis táska.

necesse est enim ut veniant scandala (Biblia) mert szükséges, hogy legyenek botránkozások.

necessitas szükség | **- non habet legem** szükség törvényt bont.

nec pluribus impar soknál (sok napnál) sem kisebb. (XIV. Lajos jelmondata). (Értsd: különb az egész világnál.)

nec plus ultra netovábbja vminek.

nec possum tecum vivere, nec sine te (Martialis) nem tudok sem veled, sem nélküled élni.

nefas nem szabad, tilos | **per nefas** tiltott módon.

neg‖**ál** tagad | **-atio** =ás | **-ativ** =ó, nemleges.

neglig‖**ál** elhanyagol, mellőz, figyelembe sem vesz | **-entia** v. **neglectio** hanyagság.

neglig‖**é** *f* (neglizsé) pongyola ruha | **-ence** (*-ansz*) hanyagság.

negoti‖**um** üzlet, tényked és | **-abilis** eladható, elalkudható | **-ál** alkudoz | **-ans** kereskedő | **-atio** alkudozás.

negusz *ethiop* az abesszíniai fejedelem címe.

nekrolog *g* vkinek halálakor kiadott életrajza; gyászbeszéd, búcsúztató.

nekromantika *g* halottidézés jóslás céljából.

nekropoliss *g* halottak városa, nagy temetkező hely.

nekro‖**sis** *g* csontüszög | **-tikus** csont üszkös.

nektár *g* a görög istenek itala.

nel tempo *o* az előírt ütemre.

nemezis *g* a büntető igazság istennője; a megtorlás.

nemo senki.

nemo ante mortem beatus (Solon) senki sem boldog halála előtt.

nemo judex in propria causa senki sem bíró saját ügyében.

nemo propheta in patria sua (Biblia) hazájában senki sem próféta.

nemo ultra posse obligatur (Celsus) senkit többre kötelezni nem lehet, mint amennyit megbír.

nep egy orosz gazdasági politika rövidített elnevezése.

ne quid nimis! (Terentius) semmit se túlságosan! Mindent módjával!

ne quid respublica detrimenti capiat (Cic.) valami baj ne érje az államot; l. videant consules.

neo... *g* összetételekben: új.

neolog, -us *g* újító, nyelvújító | **-ismus** újítás; új szó v. kifejezés | **-zsidó** ellentétben az orthodoxszal: az, aki nem ragaszkodik mereven a régi hitszabályokhoz | **-ia** újítás, új irány.

neophyta *g* újonnan áttért, csak most megkeresztelkedett, csak most befogadott.

nephritis *g* vesegyuladás.

nepotismus rokonok igazságtalan pártolása és előbbrejuttatása.

nervos‖**us** ideges | **-itas** =ség.

nervus ideg | **- belli** (Demosthenes) a háború mozgatója: a pénz | **- rerum gerendarum** (V. Henrik német császár) az elvégzendők eszköze: a pénz.

nescimus hungarice loqui (Révai) nem tudunk magyarul beszélni.

nescit regnare, qui nescit dissimulare (Machiavelli) nem tud uralkodni, ki tettetni nem tud.

nescit vox missa reverti (Hor.) a kiejtett szó nem térhet vissza többé.

nessun maggior dolore, che ricordarsi del

tempo felice nella miseria (Dante) (... madzsór ... ke ... felícse ... mizéria) nagyobb bánat nincs, mint boldog időre visszaemlékezni a nyomorban.

Nessusruha az a méregbe áztatott ruha, melyet Nessus adott Herakles feleségének s mely, mikor Herakles fölvette, ennek halálát okozta.

Nestor *g* tapasztalt, bölcs aggastyán (Homeros Iliásának egy alakja).

ne sutor ultra crepidam varga, ne tovább a sarunál! (Apelles mondása a vargához, amikor ez okosan megbírálván egy képen a sarut, elbízta magát és a többi részt is kezdte bírálgatni).

net *a* háló.

nett *f* csinos, takaros.

netto *o* tiszta, tisztán; tiszta haszon v. tiszta súly.

netz *n* háló, rece | **-el** hálószerű kézimunkát végez.

neur‖algia *g* ideg-fájás | **-ologia** idegbajok tana | **-ologus** idegorvos.

neurasthen‖ia *g* ideggyöngeség, idegesség | **-kus** e bajban szenvedő.

neurosis *g* idegbántalom.

neutr‖alis semleges, közömbös | **-alisál** = ít, ellensúlyoz, leköt; neutralissá tesz, nyilvánít (vm. államot) | **-alisatio** = ítés | **-alitas** semlegesség | **-aliter** = en | **-um** semleges nemű (főnév).

ne varietur ne változtassák | **- editio** végleges, immár változhatatlan kiadás.

nevermore *a* (nevermór) soha többé.

neveu *f* (növő) unokaöccs.

nexus összeköttetés, kapcsolat.

niche *f* (nis) fülke, kagylóalakú mélyedés a falban.

nicot‖in a dohányban levő méreg | **-ex** nicotinmentes.

ni dieu ni maître *f* (Blanqui) (ni győ, ni meetr) se isten, se úr (az anarkisták jelszava).

nièce *f* (niesz) unokahúg.

niello *o* aranyba, ezüstbe, rézbe és bronzba vésett díszítmény.

niente *o* semmi.

nihil semmi | **-ismus** tan, mely tagadja vmi igazság vagy erkölcsi törvény érvényét, vagy mely az életet céltalannak és értéktelennek vallja; egy orosz felforgató párt tana | **-ista** a nihilismus híve.

nihil humani a me alienum puto (Terentius) semmi emberit magamtól idegennek nem tartok.

nihil probat, qui nimium probat semmit sem bizonyít, aki túlsokat bizonyít.

nihil sub sole novum (Biblia) nincs semmi új a nap alatt.

niksz dájcs *n* semmit németül (nem tudok németül).

nil admirari semmit sem csodálni.

nil desperandum nem kell kétségbeesni.

nil novum sub sole (Biblia) nincs semmi új a nap alatt.

nimbus fénykör, sugárkör, fénykoszorú, dicsfény, közbecsülés.

nimfa a görög hitrege tündérleányai.

nippe *f* (nipp) apróság, csecsebecse.

nirvána *szanszkrit* teljes megsemmisülés.

nisus törekvés.

nitimur in vetitum semper, cupimusque negata (Ovidius) mindig a tiloshoz vonzódunk, a megtagadottra vágyunk.

niv‖eau *f* (nivó) színvonal, szintáj | **-ellál** vízszintez, egyenget | **-eaus** bizonyos magasabb mértéket megütő (nivós).

N. N. = **nomen nescio** (nevét nem tudom) névtelen, akárki, bárki.

no rövidítése ennek: **numero** *o* szám.

nobel *n* nemes, előkelő.

nobile officium nemes hivatás; előkelő, de díjazatlan hivatal.

nobile par fratrum (Hor.) nemes testvérpár (gúnyosan).

nobili *o* (többese a nobile-nek) főnemesek.

nobil‖is nemes, előkelő, úrias, finom | **-itas** = ség, = ság | **-ítál** nemesít.

noble *f* (nóbl) nemes | **-sse** (noblesz) = ség; egy selyemfajta.

noblesse oblige *f* (noblesz oblizs) a nemesség kötelez (nemes ranghoz méltó életre).

nocturna versate manu, versate diurna (Hor.) forgassátok éjjel-nappal.

nocturne *f* (noktürn) éjjeli zene, éji hangulatot festő zenemű.

nodus csomó.

nogajka *or* kozák ostor.

nolens volens akarva, nem akarva.

noli me tangere (Biblia) ne nyúlj hozzám.

noli turbare circulos meos (Archimedes) ne zavard köreimet.

nomád *g* pásztori, kóborló életet folytató.

nom de guerre *f* (-dö ger) álnév, főkép írói, művészi.

nom||en név | **-enclatura** névjegyzék, névtár; műszótár, műnyelv.

nomen est omen (Plautus) nevében a végzete (pl. hogy a Viktor nevű valóban győző lesz).

nomin||alis névleges | **-alismus** egy bölcsészeti irány | **-atim** névszerint | **-atio** megnevezés | **-ativus** alanyeset | **-e** nevében.

nomina sunt odiosa (Cic.) a nevek gyűlöletesek (neveket nem említek).

non bene olet, qui semper bene olet (Martialis) nem jó szagú, aki mindig jószagú.

non bis in idem ne kétszer ugyanabba (a hibába).

nonchalan||ce *f* (*non*sala*ns*z) nembánomság, könnyedség | **-t** fesztelen.

non cuivis homini contingit adire Corinthum (Hor.) nem mindenki érheti el Korinthust (vágyát, célját).

non erat hic locus (Hor.) nem volt helyén való.

non ex quovis ligno fit Mercurius akárminő fából nem válik Merkúr (tehetséges ember nem minden bokorban terem).

nonius kis hosszúságok mérésére szolgáló eszköz, paránymérő.

non molto *o* nem nagyon.

non multa, sed multum (ifj. Plinius) nem sokfélét, hanem sokat (egyféléből).

non olet (Vespasianus) nincs szaga (a pénzről mondják).

non omne licitum est honestum nem minden, amit tenni szabad, tisztességes is.

non omnia possumus omnes nem tudunk mindent mindnyájan.

nonpareil *f* (*non*parej) hasonlíthatatlan; nagy brilliáns | **-le** a legkeskenyebb szalag; cukorszemecske; egészen kis betűfajta.

nonplusultra (Biblia) felülmúlhatatlan, netovábbja vminek.

non possumus (Biblia) nem tehetjük.

non quis, sed quid? nem ki, hanem mit? (mond vagy tesz).

non scholæ, sed vitæ discimus (Seneca) nem az iskola, hanem az élet számára tanulunk.

nonsens értelmetlenség, képtelenség.

nonum prematur in annum (Hor.) kilenc esztendeig maradjon (t. i. a vers a fiókban, addig a költő folyton csiszolja).

nonvaleur *f* (*non*valőr) elértéktelenedett vmi.

norm||a törvény, szabály, zsinórmérték; átlag | **-ális** szabályos, megállapított, elfogadott, irányadó; általános; helyes (eszű) | **-alizál** szabványosít (az iparban csökkenti a gyártmányok sokféleségét) | **-ál-iskola** elemi iskola | **-a nap** oly nap, melyen nyilvános mulatságok tilosak | **-ativum** szabályzat.

nosce te ipsum ismerd meg tenmagadat.

nostalgia *g* honvágy.

nostrifi||ál honosít, érvényesnek nyilvánít | **-atio** =ás.

nota jegyzék, jegyzet, számla | **-bene** megjegyzendő.

nota||bilis, -ble *f* (-ábl) előkelő | **-bilitás** =ség, nevezetes ember.

nota-per hűtlenségi per.

notariatus jegyzői hivatal.

notárius jegyző.

notes *f* notic *n* jegyzet: jegyzőkönyv.

not||ificál közöl, tudósít | **-ificatio** =és, =ás.

notorius rosszhírű, hírhedt; köztudomású.

Nôtre-Dame *f* (notr dám) Mi Asszonyunk, Szűz Mária (templom neve).

notturno *o* éjjeli zenemű.

nouveauté *f* (nuvoté) ujdonság.

novell||a *o* beszély, elbeszélés; toldalék törvény | **-ette** *f* (-et) kis novella | **-ista** novellaíró | **-istikus** novella-szerű.

novici||a próbaidőt töltő apáca | **-atus** a próbaidő vmely szerzetes rendbe való

fölvétel előtt, szerzetes jelöltek nevelőintézete | -us új ember, újonc; próbaidőt töltő szerzetes.
novisál pört újít.
novissima verba (Verg.) végső szavak.
novitás újdonság.
novum új dolog, újdonság; eddig ismeretlen dolog: újítás.
nőrsz l. nurse.
nr., nro *o* = numero, szám.
nuanc||e *f* (nüánsz) árnyalat | -iroz árnyal.
nuda veritas (Hor.) a puszta igazság.
nudis verbis meztelen szavakkal, nyíltan, cifrátlanul.
nuditas mezítelenség.
null||a *o* zérus; semmi, semmis | -ificál megsemmisít | -ificatio megsemmisítés.
nulla dies sine linea (Plinius) egy nap sem vonás (munka) nélkül.
nulla regula sine exceptione nincs szabály kivétel nélkül.
nulla salus bello: pacem te poscimus omnes! (Verg.) nincs semmi üdv a háborúban; békét kérünk tőled valamennyien.
nullum est jam dictum, quod non sit dictum prius (Terentius) nem lehet már olyat mondani, amit ne mondtak volna előbb is.
nullum magnum ingenium sine mixtura dementiæ fuit (Seneca) nem volt még nagy elme valamelyes eszelősség nélkül.
nullus est liber tam malus ut non aliqua parte prosit (Plinius) nincs oly rossz könyv, mely vmi tekintetben ne használna.
numer||a szám, =jegy | -ál megszámlál; megszámoz, számmal (meg)jelöl; számot tesz, számot tevő | -alia számnevek | -i Mózes negyedik könyve | -ice számszerint | -icus számszerinti | -isál megszámoz | -osus számos.
numero *o* szám.
numerus szám; a beszéd rhythmusa | -clausus zárt szám (melyen felül vmely testület tagjainak száma nem mehet).
numismatik||a *g* éremtan | -us az éremtannal foglalkozó.
nunc dimittis servum tuum (Biblia) most bocsátod el szolgádat.
nunc est bibendum (Hor.) rajta, most igyunk!
nunc venio ad fortissimum virum (Nepos) most rátérek a legderekabb férfiúra
nuntiatura pápai követség.
nunti||um izenet | -us követ, küldött; pápai követ.
nur die Lumpe sind bescheiden *n* (Goethe) csak a semmirekellők szerények.
nurse *a* (nörsz) dada.
nutria a hódpatkány gereznája.
nutri||mentum táplálék | -tiv táplál.ó
nye poz volam *len* nem engedem. A lengyel nemeseknek az a joga, melynél fogva egyetlenegy nemmel szavazó is meghiúsíthatta a határozathozatalt.
nympha *g* a görög hitrege alsóbbrendű istensége, tündér.
nymphoman *g* kéjkóros nő | -ia kéjkórság nőknél.

O

O. A. M. D. G. lásd: omnia ad majorem Dei gloriam.
oáz, -is *kopt* források körül keletkező termékeny területfoltok a homok-sivatagokban.
ob defectum vminek a hiánya miatt.
obductio felboncolás.
obduratio megkeményedés.
obedientia engedelmesség.
obeliszk *g* magas, többnyire négyoldalú fölfelé keskenyedő, tompa csúcsban végződő oszlop.
objectio ellenvetés.
objectiv tárgyi; tárgyilagos, elfogulatlan; fényképező gépen, messzelátón tárgylencse | -ive tárgyilagosan; elfogulatlanul; nyugodtan | -ivitas =ság | -um tárgy, dolog, egyes épület.

oblata ostya.

oblatio átnyujtás ; felajánlás ; ajánlkozás.

oblatusok több kath. vallásos társulat neve.

oblig‖ál köt, lekötelez | **-át** köteles, elmaradhatatlan, szokásos, rendes | **-atio** kötelesség ; kötelezvény : kötvény | **-atorius** kötelező (tantárgy, dolog), törvényszabta | **-o** *o* kötelezettség ; kezesség | **-óban vagyok** le vagyok kötve.

obliteratio kitörlés, kihúzás.

oblivio feledés.

oblocutio közbe-, ellen-vetés.

oblong hosszúkás alakú.

oboa *o* fafúvóhangszer.

obol, obolus *g* egy görög pénz, fillér.

obrana *szl* l. narodna obrana.

obrogatio törvénymódosító v. megszüntető javaslat.

obrnál eltakar ; elfeledtet ; túlhalmoz.

obscœn *f* (obszcön) trágár, illetlen | **-itas** =ság, =ség.

obscurantismus a felvilágosodott gondolkodás ellentéte ; népbutítás.

obscurus homályos, érthetetlen ; ismeretlen, jelentéktelen ; kétes hírű.

obsecratio esdeklés, kérés ; ünnepélyes állítás.

obsequen‖s engedelmes | **-tia** =ség.

obsequium barátok és apácák föltétlen engedelmessége ; engedetlenek fogsága.

obsequium amicos, veritas odium parit engedékenység barátokat, igazság gyűlöletet szül.

obser‖vál megfigyel, észlel ; megjegyzést tesz ; megőriz | **-atio** észlelet, tapasztalat ; észrevétel, megjegyzés | **-atorium** csillagvizsgáló, csillagokat s időjárást megfigyelő intézet.

obsessio körülzárás ; kivívás.

obsoletus elavult, használatból kiment.

obstaculum akadály.

obstagium beszállásolás ; tüsz-fogság.

obstinatio makacsság.

obstipatio székrekedés.

obstru‖ál agyonbeszél, megakaszt (nyilvános tárgyalást) | **-ctio** =és, =ás.

obstupui, steteruntque comæ et vox faucibus hæsit (Verg.) elrémültem, hajam égnek állt, s elakadt torkomon a szó.

obtemperatio engedékenység.

obtentio elérés (vmely célé).

obtestatio kérés. könyörgés.

obtruncatio levágás, megcsonkítás.

obturator elzáró izom : mesterséges íny.

obturbatio zavar, megzavarodás.

ocarina *o* öblös agyagsíp.

occasio alkalom ; szerencsés véletlen ; alkalmi vétel | **-nalis** alkalomszerű, alkalmi | **-nalismus** egy bölcsészeti tan | **-naliter** alkalomadtán, véletlenül, történetesen.

occiden‖s nyugat | **-talis** =i.

occlu‖dál elzár | **-sio** =ás.

occult‖atio rejtek, rejtőzés | **-ismus** titkos tanok ; bűvészkedés | **-us** rejtett, titkos.

occup‖ál el-, lefoglal, megszáll ; leköt, foglalkoztat | **-atio** =ás, =és ; foglalatosság.

oce‘n *g* világtenger | **-ografia** az óceánokról szóló tudomány.

ochlokratia *g* csőcselék- v. tömeguralom.

ochrana *or* titkos cári rendőri szervezet.

octroi *f* (-oá) városi fogyasztási adó ; vámsorompó ; ráerőszakolás.

octroyál ráerőszakol, rátukmál valakire valamit.

oculál szemez, beolt.

ocular‖e, -ium szemüveg, pápaszem ; szemlencse nagyítón.

oculi a bőjt harmadik vasárnapja.

oculista szemorvos.

oculos habent et non videbunt (Biblia) szemük van és nem fognak látni.

oculum pro oculo et dentem pro dente szemet szemért és fogat fogért (Biblia).

óda *g* dal, ének ; magasztos költemény.

od‖eion, -eon, -eum *g* költői és zenei versenyeknek emelt épület.

odaliszk *t* hárembeli rabszolganő.

odds *a* egyenlőtlen fogadás ; a tét, melyet a fogadásnál a könyves ígér egyes lovakra (pl. 12 : 1, azaz a tét 12-szerese).

oderint, dum metuant (Accius) gyűlöljenek, csak féljenek (Caligula római császár kedves szavajárása volt).

odeur *f* (-ör) illat, szag.

odi‖osus gyűlö'etes ; áldatlan | **-um** gyűlölség ; vminek átka ; gyalázat.

odi profanum vulgus et arceo (Hor.) gyűlölöm az avatatlan tömeget és távol tartom magamtól.

odisszea *g* hányódás, bolyongás (ez a címe Homér époszának, mely Odysseus bolyongásait beszéli el).

odont . . . *g* összetételekben: fog.

odont‖algia *g* fogfájás | **-ologia** fogászat.

œdema *g* vizenyős daganat.

œil de bœuf (öjdöböf = ökörszem): kerek v. kerekded ablak.

œkonom‖ia *g* gazdaság, háztartás; takarékosság; beosztás | **-ikus** gazdasági, gazdálkodó; takarékos; helyes beosztású | **-us** gazda, gazdatiszt; gazdász.

œkumen **œkumenikus** *g* általános | **-patriaarcha** a konstantinápolyi gör. kel. patriarcha címe | **-zsinat** közzsinat.

œnolog *g* borász | **-ia** =at.

œsophagus *g* bárzsing.

offensiv támadó; sértő | **-a** támadás, támadó eljárás | **-e** támadva, támadólag; sértően.

offer‖ál ajánl, kínál | **-t** =at | **-torium** a felajánlás a misében; kegyes adomány.

offici‖alis hivatalos | **-aliák** =dolgok | **-el** *n* =an, hivatali, hivatalból.

offici‖na műhely, kivált gyógyszertáré | **-nális** műhelyi; gyógyszertárakban használatos; orvosi (növény).

offici‖osus félhivatalos | **-um** kötelesség, hivatal; **nobile officium** olyan hivatal, mely csak tisztességgel jár, de nem fizetéssel.

offside *a* (-szejd) lesés, lesbenállás, hiba a labdarúgó játékban, mely miatt büntetőrúgás jár.

o fortunatos nimium, sua si bona norint (Verg.) nagyon szerencsések, ha ismerik boldogságukat!

ogival *f* (-zsi-) csúcsives.

ogre *f* emberevő szörny.

ohe! jam satis est ó jaj, már elég!

o imitatores, servum pecus (Hor.) óh utánzók, szolgai csorda.

okarina l. ocarina.

okker *n* sárgaföld.

oktáv nyolcadrét (alak) | **-a** nyolcadfogás (zenében).

oktogon *g* nyolcszög; nyolcszögű idom, tér.

oleander *g* babérrózsa.

oligarch‖a *g* főnemes | **-ia** kevesek uralma; főnemesek uralma.

olim hajdan.

olim meminisse juvabit (Verg.) egykor jól esik majd rá emlékezni.

olimpi‖ász a négyévenként megismétlődő sportverseny | **-kon** ily verseny győztese.

oliva olajbogyó; oliva alakú bármi tárgy.

olivette *f* (et-) oliva alakú üveggyöngy.

olla podrida *s* (olja) rothadó fazék; mindenféle apróra metélt húsokból és zöldségből álló spanyol nemzeti étel; elegy.

olograph *g* sajátkezűleg írt.

ombrometer *g* esőmérő.

omega *g* a görög abc utolsó betűje (ó).

omelette *f* (omlet) rántotta; tojáslepény.

om‖en *g* jel, előjel | **-inosus** rosszat jelentő, baljóslatú, végzetes, átkos.

o mihi præteritos referat si Juppiter annos (Verg.) ó ha Jupiter visszaadná nekem az elmult éveket!

omladina *szerb* az ifjú szerbek pártja.

omne ignotum pro terribili minden ismeretlen dolog félelmetes.

omne nimium nocet (Hippokrates) mindenből árt a sok.

omne principium difficile minden kezdet nehéz.

omne quod est nimium, vertitur in vitium (Hippokrates) minden, ami túlságos, hibává lesz.

omnes eodem cogimur (Hor.) mindnyájunknak ugyanegy helyre kell mennünk (= meg kell halnunk).

omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci (Hor.) minden siker azé, aki a hasznost a kellemessel elegyítette.

omne vivum ex ovo (Harvey) minden élő tojásból (petéből) keletkezik.

omni . . . *l* összetételekben: minden.

omnia ad majorem Dei gloriam (röv. O. A. M. D. G.) minden (-t) Isten nagyobb dicsőségére.

omnia cum Deo mindent Istennel.

omnia mea mecum porto (Bias) mindenemet magammal hordom.

omnia vincit Amor (Verg.) mindent legyőz Amor.
omnibusz társaskocsi.
omni jure teljes joggal.
omnipoten‖s mindenható, nagyhatalmú | **-tia** =ság, korlátlan hatalom.
omnis ars imitatio est naturæ (Seneca) minden művészet természet-utánzás.
omnis homo mendax (Biblia) minden ember hazug.
omnium (mindenkié) olyan lóverseny, melyben minden ló részt vehet, korára. származására való tekintet nélkül.
onani‖a *g* önfertőzés | **-sta** =ő.
oncle *f* (*onkl*) nagybátya.
ondeggiante *o* (ondedzsa-) hullámozón (a zenében).
on dit *f* (*ondi*) (mondják): szóbeszéd, mende-monda, pletyka.
ondul‖ál *f* hullámzik | **-atio** hullámzás, hullámmozgás; a hajfürtök hullámszerű elrendezése, sütése, fodorítása.
onerosus terhes.
one-step *a* (uan, magyar a-val) táncfaj.
onoma‖stikon *g* névtár, névjegyzék.
onomatopœia *g* hangutánzás, hangfestés
on revient toujours à ses premiers amours *f* (*on* rövjen tuzsúr a szé prömjé zamúr) az ember mindig visszatér első szerelméhez (Etienne).
ontologia *g* a létezőnek, a létnek elmélete.
onus teher.
opacitas átlátszatlanság, homály.
opalizálás olyan színjátszás, milyet a nemes opál mutat.
opanka *szl* szijas bőrsaru.
op. cit. = **opere citato** az idézett műben.
ope et consilio munkával és ésszel.
opera *o* dalmű; dalszínház | **- buffa** víg dalmű.
opera et studio munkával és törekvéssel.
oper‖ál vmilyen műveletet végez, munkálkodik; hat (méreg); orvosi műtétet végez | **-ateur** *f* (őr) műtevő orvos | **-atio** művelet, műtét | **-ativ** sebészeti | **-atum** munkálat, dolgozat.
operette *f* (et) prózával elegyes vidám dalmű.
ophikleid *g* mélyhangú fémfúvóhangszer.
Ophir *zs* kincsekben gazdag, mesés ország.
ophtalmolog‖ia *g* szemészet | **-us** szemorvos.
opinio vélemény.
opi‖atum ópiumtartalmú szer | **-um** máknedvből készült kábító szer.
oportet esse ut vivas, non vivere, ut edas (Cic.) nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk.
oportet ut fiant scandala (Biblia) szükség hogy legyenek botránkozások.
oppo‖nál ellenkezik, ellenez vmit; ellenzékeskedik | **-sitio** =és, ellenzék, ellenpárt | **-sitionalis** ellenzéki, ellenpárti.
opportun‖us alkalomszerű, célszerű, hasznos | **-ismus** megalkuvás | **-ista** alkalmazkodó, megalkuvó; köpenyforgató | **-itas** alkalomszerűség, célszerűség.
oppressio elnyomás.
opprimál elnyom.
oppugnatio ostrom, megszállás.
opt‖ál választ (két v. több dolog közt) | **-ativus** óhajtó mód | **-ative** óhajtólag, kívánólag.
optáns aki bizonyos ügyre (pl. állampolgárságára) nézve törvényes formák közt kifejezi óhajtását.
optik‖a *g* fénytan; a fényképezőgépek fényfelszerelése | **-us** szembeli, szemüveges, látószeres.
optima fide legjobb hittel.
optima forma annak rendje-módja szerint.
optime igen jól.
optimis‖mus jót-hivés; derült világnézet, hamar hivés; vérmes reménység | **-ta** derülten látó; könnyen hívő, bizakodó | **-tikus** derült felfogású, vérmes reményű.
optio választás; választás jogával való élés.
opulen‖s, -tus dús, gazdag, bőséges | **-tia** bőség, gazdagság.
opus mű | **-culum** művecske.
o quæ mutatio rerum! óh mily változása a dolgoknak!
o quanta species!... cerebrum non habet (Phædrus) óh mennyi szépség... de agyveleje nincs.
oraculum jóslat; jóshely, csalhatatlan bölcs; rejtelmes, titokzatos (mondás).

ora et labora (Biblia) imádkozzál és dolgozzál.

oralis szájbeli, szájjal való.

orangeade *f* (*oranzsád*) narancsleves ital.

orangerie *f* (*oranzsrí*) főleg déli növények számára való üvegház.

ora pro nobis könyörögj érettünk.

orat‖io szónoklat, beszéd | **-or** szónok | **-orium** imaház, imádkozó hely; egyházi zenemű-fajta zenekar, énekkar és szólisták számára | **-orius** szónoki, szónoklati.

orbis pictus festett világ; szemléltető képeskönyv.

orchest‖er, -rum *g* zenekar; zenekar helye | **-ralis** zenekari.

Orcus alvilág.

ordalia istenítélet.

ordinaire *f* (eer) közönséges, mindennapi; durva, ordináré.

ordin‖ál rendel, tanácsol; főlszentel (papot) | **-áliák** rendszámnevek | **-atio** rendelés (főleg orvosi); főlszentelés.

ordinariu‖m rendes költségvetés | **-s** rendes tanár; rendelő- vagy főorvos.

ordo rend; érdemjel.

ordonnance *f* (*-ansz*) szolgálati előírás; magasabb rangú mellé szolgálatra beosztott katona (ordinánc).

ordre *f* (dr) rendelet, parancs | **- de bataille** (dö bataj) hadi, ütközeti parancs.

oremus imádkozzunk.

orfeum *g* dalcsarnok.

organdi, organtin *f* egy átlátszó, gyérszövésű, keményített pamutszövet.

organ‖ikus *g* szerves, szervezeti; fontos, egységes; rendszeres | **-isál** rendszerez, rendez | **-isatio** szervezés, szervezkedés; szervezet | **-isator** szervező | **-ismus** szervezet | **-um** szerv, életműszer; emberi hang; közlöny; vmely hivatal közege.

orgia *g* tivornya

orgonista orgonajátszó.

orien‖s kelet | **-tál** tájékoztat; belgazít | **-tálja magát** tájékozódik | **-tális** keleti | **-talista** keleti nyelvekkel és irodalmakkal foglalkozó | **-tatio** tájékozódás.

original‖e vminek eredetije | **-is** eredeti; tőről metszett, sajátságos | **-itas** eredetiség | **-iter** eredetileg, tulajdonképen.

ornament‖alis díszítő | **-ika** =és, díszítő művészet | **-um** (nem ornamens) díszítmény.

ornatus díszruha; papi, hivatalos öltözet.

ornitholog‖ia *g* madártan | **-us** =tudós madarász.

orographi‖a *g* hegyrajz | **-ikus** =i.

ortho *g* összetételekben: helyes, igaz.

orthodox *g* igazhitű, ólitű; maradi | **-ia** =ség, =ság.

orthoëpia *g* helyes kiejtés.

orthographi‖a *g* helyesírás | **-kus** =i.

orthologi‖a *g* nyelvhelyesség | **-us** helyes beszédű; nyelvjavító.

orthopéd *g* testegyenészettel foglalkozó | **-cipész**, a ki hibás lábaknak varr cipőt | **-ia** testegyenészet.

oscill‖ál leng, inog, rezeg | **-atio** =es, =ás.

os habent et non clamabunt (Biblia) szájuk van és nem fognak kiáltani.

osmosis *g* átszivárgás.

ossarium csontház (temetőben).

oss‖atura csontozat | **-ificatio** csontosodás

ostensorium szentségmutató.

ostentat‖io fitogtatás, kérkedés | **-iv** (v. ostensiv) =ó, =ő | **-ive** =va, =ve: szántszándékkal.

osteologia *g* csonttan.

osteria *o* (ia) kisebb olasz vendégló korcsma.

ostra‖cismus, -kismos *g* cserépszavazás (vki száműzésére), ostrakon: cserép.

oszman, -li *t* török.

o tempora, o mores (Cicero) ó idők, ó erkölcsök!

ôte-toi de là, que je m'y mette (Saint-Simon) *f* (óttoa dö la kö zsö mi met) eredj onnan, hadd jutok én oda.

oti‖osus nyugalmas henyélés | **-um** szünet, nyugalom, pihenés, henyélés.

otium cum dignitate (Cicero) méltósággal viselt (megérdemelt) nyugalom; nyugalom, előkelő méltósággal egybekötve.

otophon *g* hallócső.

otoskop *g* fültükör.

ottava rima *o* nyolcszoros versszak, stanca.

ottomán *f* török pamlag.
où sont les neiges d'antan? (u szon le nézsö dantan) (Villon) hol van a tavalyi hó?
out *a* (aut) kinn; ha a labda a határon kívül esik a labdajátéknál.
outriroz *f* (-ut) túloz.
outsider *a* (autszejder) olyan ló a lóversenyen, melynek nyerésére nem számítanak; lógós.
ouverture *f* (uvertűr) előjáték, előzene.
ovál, -is tojásalakú, tojásdad, hosszúkás.
ovarium petefészek.
ovatio ünneplés, hódoló tüntetés.
overall *a* nadrágból és mellényből álló ruhadarab féle, kezes-lábas.
overworking *a* (-uörk-) agyondolgozás, túlterhelés.
oxford *a* pamutszövet-faj.
oxyd *g* oxygénvegyület | **-ál** oxygénnel egyesül: el-ég | **-álódik** felbomlik, rozsdásodik.
ozon *g* az oxygén egy módosulata.

P

pacco *o* csomag.
pace-maker *a* (pészméker) lépésjelző (sportműszó), az, aki a versenyző előtt halad, hogy a legjobb utat és tempót jelezze.
pacific *a* (peszifik) **pacifique** *f* (szifik) békeszerető; tengerről szólva: a Csöndes óceán. Pacific-vasút: Észak-Amerikát átszelő vasútvonal.
pacifi||ál lecsendesít, megbékít | **-atio** = és | **-ator** = ő.
pacifist||a békepárti, a világbéke-mozgalom híve | **-mus** világbéke-mozgalom.
packfong *kínai* újezüst (réz, horgany és nikkel ötvözete).
pacsuli *bengál* egy erős illatszer.
pacta conventa létrejött megegyezések.
pact||ál alkudozik; szerződik; cimborál, összejátszik | **-um** egyezmény; alku, szerződés.
paccer l. patzer.
pádimentom (lat. padimentum) kideszkázott föld, palló, padozat.
padisah *p* a török szultán címe.
padrone *o* úr, patronus, védő; gazda.
pædagog||ia *g* nevelés-tudomány, neveléstan | **-ium** tanító(nő)képző | **-us** nevelő, tanító, pædagogiával foglalkozó.
pæderast||a *g* bizonyos természetelleni fajtalanságot üző | **-ia** természetelleni fajtalanság.
Pæte, non dolet Pætus, nem fáj!
paff *n* indulatszó az álmélkodás kifejezésére.
paganismus pogányság.
pagát *o* a tarokkjátékban az I-es.
page *f* (pázs) apród.
pagin||a lap, oldal | **-ál** lapszámoz | **-atio** lapszámozás.
pagóda *szanszkrit* szentház, bálványnak emelt templom.
paille *f* (paily) szalma.
pair *f* (peer) főrend | **-schub** *f-n* új főrendek tömeges kinevezése.
pájesz *zs* halánték-hajtincs.
pakfon l. packfong.
pakk *n* csomag; poggyász, cókmók | **-o** (v. pakol) elcsomagol; elkotródik.
pakét *n* csomag.
palace *a* (pelesz) palota.
paladin *f* a középkorban kiválóbb hőslovagok címe, főkép a Nagy Károly körülieké.
palæo... *g* összetételekben: régi.
palæograph||us *g* régi írások kibetűzésével foglalkozó | **-ia** régi írások olvasásának tudománya.
palæontologia *g* őslénytan.
palæstra *g* ifjak birkozó helye, tornatér, küzdőtér.
pálais *f* (-lé) palota | **-royal** (roajal) királyi palota.
palam et publice nyilvánosan, országvilág előtt.
palankin *szanszkrit* gyaloghintó; hordozószék.

palatalis inyhez tartozó; iny-hang.
palatin‖us nádor | **-atus** =i méltóság.
pale-ale *a* (pél-él) angol világos sör.
paletot *f* (palto) hosszú, bő felső kabát.
paletta *o* festék-keverő tábla, festéktálca.
palikár uj-*g* Észak-Görögország harcias hegyi lakói.
palimpsest *g* pergamen v. papyrus, melyről az eredeti, első írás ki van törölve és új szöveg van ráírva.
palingenesis *g* újjánemzés, újjászületés.
palinodia *g* visszaéneklés, egy költemény «visszaszivása».
palissade *f* (-iszád) karókerítés, sánckaró, cölöpzet.
paliszander kemény, súlyos, finom műfa.
palladium Pallas-Athene védő szobra; védelem, menedék.
palliativ leplező, enyhítő, pillanatnyilag segítő (szer v. műtét).
pallium köpönyeg, palást; a pápa és a kath. érsekek széles vállszalagja.
palmarum virágvasárnap.
palpabilis tapintható, kézzelfogható.
palpit‖ál kopog, dobog, lüktet | **-atio** =ás, =és.
pampa *s* nagy, füves síkok neve Dél-Amerikában, többese: pampas.
pamphlet *g* röpirat: gyalázó irat, gúnyirat | **-ista** =író.
pan . . . *g* összetételekben: minden.
panacea *g* egyetemes szer minden betegség ellen, csudaszer.
panam‖a a Panama-csatorna munkálatainál elkövetett visszaélések nyomán így hívnak mindennemű olyan, kivált gazdasági vállalkozást, mely vesztegetésekkel jár | **-áz** vesztegetésekkel járó vállalatokat folytat | **-ista** ilyekben részes.
panache *f* (-as) csákóbokréta, tollforgó.
pancs *n* kotyvalék, habarék | **-ol** kotyvaszt, habar.
pandekták *g* Justinianus császár törvénykönyvének legfontosabb része.
Pandora-szelence minden baj kútforrása (mert e szelencébe, melyet Zeus Pandorának adott, voltak elzárva az összes emberi bajok.)
panegyrikus *g* dicsőítő beszéd.
panem et circenses (Juvenalis) kenyeret és cirkuszi játékokat!
Pan-Európa az európai államok gazdasági egysége.
pangerman túlzó német nemzeti irányú | **-ismus** túlzó németség, túlzás a német nemzeti törekvésekben.
panier *f* (kiejtése nálunk: -ír) hadilobogó.
pánik (panique) *f* páni félelem: vakrémület, fejetlenség, ijedelem.
paniroz *f* hús zsemlye- v. kenyérmorzsában meghengerget, bemorzsáz | **-ott** hús: rántott hús.
panne *f* (pan) zavar a gép (főleg auto) hajtóművekben.
panoplia *g* mindenféle fegyver egymás mellé rakva fali-dísznek.
panoptikum *g* mindenféle eszközök és szerszámok gyüjteménye; viaszbábok kiállítása.
panoráma *g* körkép; tájkép; látvány.
pánszláv az összes szlávok egyesítésének híve | **-izmus** az erre irányuló törekvés.
pantheis‖mus *g* az a bölcsészeti vélemény, hogy isten és a világegyetem egybe van olvadva | **-ta** a p. híve.
pantheon *g* az összes isteneknek szánt templom; nagy férfiak emlékezetének szánt díszcsarnok.
pantograph *g* kisebbítő és nagyobbító rajzoló műszer.
pantomim *g* némajáték; némajátékos színdarab | **-ika** a taglejtés művészete.
papabilis a pápaválasztás komoly jelöltje.
papalis pápai.
papier mâché *f* (papiémasé, szokásosabb: papírm.) papirospép, gyúrt papiros.
papis‖mus a pápában való hit | **-ta** a pápában hívő; katholikus.
pappendekli *n* kéreg-, lemezpapiros.
papyrus *g* növény, melynek szárából régente íróhártyát készítettek; ilyen hártyára írt kézirat.
para *t* török váltópénz (félfillér).
parabasis *g* átmenet; a görög tragédia bizonyos részei.
parabol‖a *g* hasonlat: tanító mese, példá-

zat ; egy-gyujtópontú kúpszelet a mértanban | **-ikus** hasonlatszerű, példázatos ; mértanban : parabolához hasonló.

parachute *f* (-süt) ejtőernyő.

parad||e *f* (-ád) parádé ; kivédés, hárítás (vívásban) | **-iroz** parádéz.

paradigma *g* példa, =szó (nyelvtanban).

paradox *g* látszólagosan képtelen, szokatlan, furcsa, fonák | **-on** =ség, =ság.

parænesis *g* intelem, buzdítás, oktatás.

paragraphus *g* szakasz, cikk, a § jel.

paraleipsis *g* átmenet (a szónoklattanban).

paralipomena *g* elhagyott, mellőzött ; hozzátett, pótolt dolog, toldalék.

parallaxis *g* a szög, mely alatt egy csillagot két különböző helyről látunk.

parallel *g* egyközű, párhuzamos : hasonló, megegyező | **-a** párhuzam, hasonlat | **-ismus** gondolatpárhuzam két egymásra következő verssorban | **-ogramm** párhuzamos vonalakból álló négyszög.

paralogismus *g* tévokoskodás.

paraly||sál *g* megbénít, meghiusít ; ellensúlyoz | **-sis** bénulás, szélhüdés, agylágyulás | **-tikus** bénult, agyalágyult, szélhűdött.

paramenta a kath. isteni tiszteletnél használt ruhák.

paramythia *g* oktató költői elbeszélés, melynek tárgya a hitregéből van véve ; istenrege.

paranoia *g* téboly.

paraph||e *f* (-af) aláírás után következő kacskaringó ; maga az aláírás | **-ál** jóváhagy, aláír.

parapherna *g* a férjes nő külön vagyona.

paraphras||ál *g* körülír | **-is** körülírás, más szavakkal való ismétlése vminek.

paraplegia *g* kétoldali bénaság.

parapluie *f* (-plüj) esernyő, paraplé.

parasit||a *g* élősdi ; ebédlesö | **-ikus** élősdiféle.

parasol *f* napernyő.

paravent *f* (-*van*) szélfogó ; kályhaernyő ; spanyolfal.

parbleu *f* (-blö) teringette!

parcell||a telekrész, földdarab ; rész | **-áz** földrészekre, telkekre oszt.

parcere subjectis et debellare superbos (Verg.) a meghódoltakat kímélni és a gőgöseket leverni.

par-dessus *f* (-dőszü) felöltő.

par distance *f* (disz*tansz*) távolból, távoli (pl. ismerős).

pardon *f* kegyelem, bocsánat | **pardon !** bocsánat! engedelmet kérek, megkövetem | **-iroz** megkegyelmez, megbocsát.

paré *f* díszes, díszített (pl. théâtre -. : színházi díszelőadás ; **bal** -. nagydíszű bál).

parent||ál elbúcsúztat, elsirat (halottat) | **-atio** halotti beszéd, halottról szóló cikk.

parenthesis *g* záró-, rekeszjel ; közbevetett mondat vagy megjegyzés.

parere *o* szakvélemény (főleg orvosi).

parergon *g* (tb. -erga) mellékes munka, függelék.

par et impar páros és páratlan.

par excellence *f* (ekszel*ansz*) kiválóan, kiváltkép ; voltaképeni, igazi.

par exemple *f* (egz*anpl*) például.

par exprès *f* (-pré) külön küldött által.

parfait *f* (-fe) fölfujt, tejszínhabból és fagyasztott gyümölcsléből való hideg étel.

par force *f* (forsz) erővel, erőszakosan | **-vadászat** falkavadászat.

parfum *f* (-*ön*, nálunk inkább -öm) illatszer, illat | **-erie** (-ümöri), | **-eria** illatszerkereskedés | **-öz, -iroz** (-ümöz, -ümiroz) illatosít, szagosít.

par hasard *f* (parazár) véletlenül, történetesen.

par honneur *f* (onőr) becsületből.

pari *o* egyenlő érték, névérték ; **al pari** névértéken.

pária *indus* a legalsóbbrendű hindu kaszthoz tartozó, a melyet általánosan megvetettek ; a társadalom nyomorultja.

parificál egy sorba helyez.

pariroz *f* enged, engedelmeskedik, védekezik ; kivéd, elhárít (kardvágást).

Paris vaut bien une messe *f* (Pari vó bi*en* ün mesz) Páris megér egy misét. (Állítólag IV. Henrik mondta, mikor a trón kedvéért elhagyta hitét).

paritas egyenlőség, egyenjogúság.
park *a* liget, díszkert, angol kert, (nagyobb) kert | **-oz, -iroz** befásít, kertet csinál; állomásozik (gépkocsiról).
parket l. parquet.
parkett-táncos aki nyilvános helyen bérért táncol.
parlament országgyűlés; országháza | **-aire** | *-an*teer) *f* béke-, hadikövet, hírvivő | **-aris** országgyűlési, az országgyűlés méltóságának megfelelő | **-arismus** képviseleti rendszer, népképviselet.
parlando *o* beszélve; oly módja az éneklésnek, mely a beszédhez áll közel.
parliroz *f* beszél, tárgyal.
parloir *f* (-loár) társalgó (szoba).
par malheur *f* (malőr) szerencsétlenségre.
parmezán *o* pármai sajt.
Parnassus az a görög hegy, melyen a hitrege szerint a múzsák laknak.
par nobile fratrum (Hor.) nemes testvérpár (gúnyosan használják).
paroch‖ia *g* lelkészi állomás: paplak | **-ialis** =ra vonatkozó | **-us** plébános.
parodi‖a *g* komoly művek kifigurázására szánt irodalmi munka; komoly dolgok nevetséges utánzása | **-áz, -sál** kigúnyol, nevetségesen utánoz.
parol‖e *f* (-rol) szó, becsületszó | **-áz** kezet ad v. fog.
paroli *s* kártyakifejezés, a megnyert tét bennhagyása; gallérhajtókák a katonaságnál.
paronomasia *g* különböző értelmű szók hasonló hangzása.
paronym *g* rokonhangzású szó.
paroxysmus *g* lázroham, önkívület; őrjöngés.
parquet (-ké) *f* parket, keményfalemezekből készült palló; színházban a földszinti ülőhelyek összessége.
par renommée *f* (rönomé) hírből.
parricida apagyilkos.
pars pro toto a rész az egész helyett.
parte *o* rész | **-cédula** gyászjelentés.
parterre *f* (-ter) (jól franciául: rez-de-chaussée, ejtsd rédsoszé) földszint.
partes adnexæ kapcsolt részek.
parti l. partie.
partialis részleges, egyenkint való.
particip‖ál v. **participiál** részesül, részt kap | **-atio** =és.
participium melléknévi igenév v. részcsülő.
particula v. **particulus** nem ragozható beszédrész.
particularis részbeli; szűkkörű (érdekek) | **-mus** egységbontás, széthúzás, külön érdekek becézése.
partie *f* (-ti) rész, darab; kirándulás, séta, játék, játszma; házasság | **-árú** tömegárú; nagy tömegben megvásárolt és ezért olcsóbban eladható árú.
partim részben.
partiti‖o földosztás | **-v** osztó, részelő.
partitura *o* (zenei) vezérkönyv.
partium a kapcsolt részek.
partner *a* vmiben részes v. társ, vmit vkivel együtt cselekvő; játszófél, üzletpartout *f* (-tu) minden áron. [társ.
parturiunt montes, nascitur ridiculus mus (Hor.) vajudnak a hegyek és születik egy nevetséges egér.
parva componere magnis (Herodotos) kicsiny dolgokat nagyokkal összehasonlítani.
parva sapientia regitur mundus kevés bölcseséggel kormányzódik a világ (III. Gyula pápa).
parvenu *f* (-nü) felkapaszkodott, szerencsefi, az ugorkafára fölkapott.
pas *f* (pa) lépés | **- de deux** (dödő) kétlépéses tánc | **- de quatre** (dökatr) négylépéses tánc.
pasa *t* török méltóságok címe.
pasazsér *f n* utas.
pasquillus gúnyirat.
passabilis *l* passable *f* (-szábl) meglehetős, tűrhető.
passa‖ge *f* (paszázs) átmenet; átjáróhely | **-ans** átmenő, járókelő.
passagier *f n* (paszazsir) utas (pasazsér).
passah *zs* a zsidók husvétja.
passepartout *f* (paszpartu) főkulcs; (mindenhová érvényes) igazolvány, szabadjegy; papiros-keret.
passepoil *f* (paszpoal) szegélyzsinór, paszomány.
passeport *f* (paszpór) passzus, útlevél.

passer solitarius (Biblia) magános veréb (remete rigó) · magának élőember.

passim itt is, ott is.

passio gyötrelem; szenvedély, kedv, élvezet | **- Domini** az Úr kinszenvedése. | **-játék** Krisztus életéről szóló színműelőadás.

passionatus szenvedélyes, nagyon buzgó.

passir||oz *f* átgyúr, átnyom, áttör, (szltán) | **-schein** *n* úti igazolvány.

passiv szenvedő, =leges; részvétlen, tétlen | **-itás** tétlenség, tétlen magatartás | **- resistentia** tétlen ellenállás | **-um** igék szenvedő alakia | **-vagyon, -ák** adósság, teher, tartozás.

passzát-szelek (a passzát *o*) a forró földöv alatt állandóan uralkodó (keleti) szelek.

passzol, pászol *n* illik, odavág | **el-** elmulaszt, elszalaszt. eltéveszt.

passzus útlevél; marhalevél; szakasz, rész, kitétel, mondat (könyvben).

pastell *o* színes kréta. a vele elkészített kép.

pasteurisál *f* (pasztörizál) forralással kiöli vmely folyadékból az erjesztő csirákat (a Pasteur névből), csírátlanít.

pastilla *o* golyócska v. lepényke.

pastor||ál lelkipásztori működést fejt ki | **-alis** pásztori, lelkészi.

pastor fidus animarum fidelium hű pásztora a hű lelkeknek (a pap).

pastosus tésztaszerű, kövéres; a festészetben: vastagon ráhordott színű.

pászta *o* gyúrt tészta, tésztanemű anyag; (fog-) pép; földdarab (pl. ilyet pásztázni géppuskával).

patt (?) a sakkjáték oly végződése, midőn a király nem tud mozdulni.

páté *f* (páté) pástétom.

paten||s nyilt parancs, nyilt levél, rendelet; kiváltságlevél; szabadalom; kinevező okirat | **-tiroz, -tál** szabadalmaz.

pater atya (tb. patres) | **-familias** családapa | **-nitas** atyaság | **-noster** miatyánk; **-noster-mű** kotrógép, vízmerőgép, folyton mozgó emelőgép | **- patriæ** a haza atyja.

pater peccavi atyám, vétkeztem!

patetico *o* (pate-) fenséggel; méltósággal.

Pathéphon Pathé rendszerű beszélő-gép.

path||etikus *g* szenvedélyes, lendületes emelkedett | **-os** lendület, fönség, (szónoki) hév | **ál-pathos** dagály; színfalhajogatás.

pathologi||a *g* kórtan | **-kus** =i, kórtannal foglalkozó; kóros, beteges.

patience *f* (-*sziansz*) türelem; egy kártyajáték, melyet csak egy ember játszik.

patien||s szenvedő, beteg | **-tura** betegek összessége.

patina nemes rozsda, régi tárgyak természetes rozsdája, színvesztése, fakulása.

patisserie *f* (patiszrí) sütemény; =es bolt.

patois *f* (-oa) tájszólás.

patres l. pater.

patria haza.

patriarcha *g* ős-atya; a római kath. egyházban a velencei és liszaboni érsekek címe; az örmény, abesszíniai, jakobita és maronita egyházak is p. alatt állanak | **-lis** ősállapotban lévő, természetes, kezdetleges | **-atus** apai uralom.

patricius római nemes; előkelő polgár.

patrimonium apai örökség | **- Petri** Péter öröke (az egyházállam).

patriot||a *g* hazafi, honfi | **-ikus** =as | **-ismus** =ság.

patristika *g* a keresztény egyházatyákról szóló tudomany.

patron *f* töltény: mázoló-minta.

patrona védőasszony, női védőszent | **- Hungariæ** Magyarország védőasszonya (szűz Mária).

patronatus kegyuraság; oltalom.

patron||esse *f* (nesz), **patronessa** *o* védőnő | **-age** (ázs) védőség; emberbaráti célú védő-egyesület.

patronus védő szent; kegyúr, pártfogó.

patronymicum *g* az apa v. ős nevétől származó családnév (pl. Gyulafi = Gyula fia).

patrouille *f* (-ruj) őrjárat, őrszem, patrul.

patvari||a a joggyakorlat | **-sta** ügyvéd vagy bíró mellett jogot tanuló ifjú.

patz||er *n* kontár, ügyetlen | **-ol, elpatzol** elront, elhibáz, kontárkodik.

paullo maiora canamus! (Verg.) nagyobb dolgokról énekeljünk.

pauperismus (általános) szegénység, elszegényedés, nyomor.

paupertas magna meretrix a szegénység

nagy céda (erkölcste ensége re birja az embereket.)

paus‖a, pauz‖a szünet, nyugalom; gondolatjel | **-ál** szünetel; félbehagy, elhallgat egy kevéssé.

pausálé *n* (magyar s-sel) átalány (összeg).

paus‖iroz átrajzol, átmásol | **-papir** másolópauvre *f* (póvr) szegény. [papiros.

pavane *f* (-ván) egy régi olasz tánc.

pavillon *f* (-ly*on*) kerti ház, nyaraló; csarnok, épület | **-rendszer** nagyobb intézetek, kivált kórházak, iskolák olyan építésmódja, hogy nem egyetlen nagy épületben, hanem több kisebb épületben (pavillonban) helyeztetnek el.

pax vobiscum (Biblia) béke veletek!

paysage *f* (pézázs) tájék, tájkép.

p. c. rövidítése ennek: pour condoler (részvét jeléül).

p. Ch., p. C. l. post Christum.

péage *f* (peázs) hídpénz, útvám; közös használata vmely forgalmi útnak.

peccatur intra (muros) et extra (Hor.) bent is, kint is (a falakon belül is, kívül is) hibáznak.

peccavi vétkeztem.

pech *n* baj, balszerencse, galiba | **-es ember** szerencsétlen flótás, nincs szeren-

pectoralis a mellhez tartozó. [cséje.

peculiari‖s különös, sajátos | **-ter** =en.

pecunia pénz | **- non olet** a pénznek nincs szaga (Vespasianus császár).

pecuni‖ær, -arius pénzbeli, pénzügyi.

pedál a hangszer lábbal mozgatható hangtompítója; kerékpárnak az a része, amelyre a lábat teszik.

pedan‖s *o* fontoskodó, szőrszálhasogató, vaskalapos; tudákos, pontos, rendszerető | **-téria** fontoskodás, szőrszálhasogatás, tudálékosság; pontosság.

pedellus iskolaszolga.

pedestris gyalog.

pédicure *f* (-kűr) lábgondozó, tyúkszemvágó.

pedigree *a* (-grí) állatoknak okmányilag kimutatott származásfája.

peer *a* (pír) a lordok házának tagja | **-age** (-edzs) peeri méltóság | **-ess** a peer felesége.

Pegasus a *g-l* hitregében a költők szárnyas lova.

peignoir *f* (penyoár)fésülő köpeny.

pêle-mêle *f* (pelmel) össze-vissza, egy veleg, elegy-belegy.

pélerine *f* (-in) női gallérfajta.

pellagra *o* egy bőrbántalom.

pelote *f* (pőlot) gombolyag, kis vánkos, labdanyomó.

peluche *f* (plüs) félbársony.

pemmikán indián aszalt hús.

Pen *a* toll | **-club** egy nemzetközi írói szervezet egyes tagtestületeknek neve, (az angol elnevezés kezdőbetűiből).

Penates a római házi istenek; az otthon.

pence *a* (pensz) a penny (angol rézpénz) többesszáma.

pendant *f* (p*an*dan) pár, ellenkép, ellenzár, hozzálló.

pendliz *n* ingáz (ugyanegy estén több helyütt fellépő színészről).

pendule *f* (p*an*dül) ingás óra, álló óra.

penetr‖ál áthat, betölt | **-ans** átható, mindent betöltő, orrfacsaró (szag) | **-atio** áthatás.

penibilis (a *f* pénible-ből csinált rossz latinságú szó) kínos.

penicillus tollkés.

peninsula félsziget | **-ris** =i.

penna toll.

pensum írásbeli feladat.

penta . . . *g* összetételekben: öt.

pentagramm *g* öt vonalból álló rajz.

pentameter *g* ötlábú verssor.

pentateuchos *g* Mózes öt könyve.

penultima utolsóelőtti (szótag).

penny *a* (penni) angol rézpénz neve | **-aliner** (elejner) soros: ujságíró, kit sorszám fizetnek.

penzió nyugdíj; teljes ellátás (intézetben, szálodában), bennlakás; ellátásért fizetett díj | **-nál nyugdíjaz**, nyugalomba helyez | **-nátus** nevelőintézet.

pepinéria (a *f* pépinière) faiskola.

pepita *s* apró-kockás kelme.

peppermint *a* fodorménta cukor.

per általi.

per abusum visszaéléssel, jogtalan úton.

per ambages kerülő utakon.

per angusta ad augusta szűk úton magasra.
per aspera ad astra (Seneca) meredek (göröngyös, rossz) úton a csillagokhoz.
per capita fejenként.
per cassa *o* készpénzfizetésért.
percent százalék | **-ualis** =os.
perceptibili‖s észrevehető, felfogható | **-tas** észrevevő, felfogó képesség.
perceptio észrevevés, észrevétel.
perceptor adószedő.
percheron *f* (**-sr***on*) nagy normandiai lófajta.
percipiál észrevesz, fölfog, megért.
per conto *o* számlára.
percussio rázkódás, ütés, kopogtatás.
perdendosi *o* (**-d**e**ndoszi**) elhalóan.
perdita elveszett, bukott nő.
perdu *f* (**-dű**) elveszett.
perduellio hazaárulás, felségsértés.
pereat pusztuljon! le vele! | **- mundus** (I. Ferdinánd király) pusztuljon az egész világ (csak legyen igazság).
peregrin‖ál kóborol | **-atio** =ás | **-us** =ó ember, kóbor diák.
per eminentiam legkiválóbb, különösen.
peremptorius döntő, végleges ; megsemmisítő.
per fas et nefas szabad és tilos utakon.
perfect befejezett, bevégzett, tökéletes | **-e** tökéletesen, teljesen | **-ibilis** tökéletesíthető | **-io** teljesség, tökéletesség ; ügyesség, készség | **-ionál, -uál** teljesít, végrehajt, foganatosít, létesít.
perfid hűtelen, szószegő, alattomos, gaz, galád | **-ia** =ság, =ség.
perfor‖ál átfúr, lyukaszt | **-atio** =ás, lyuk | **-ator** lyukasztó.
pergamen kikészített bőr, a melyre írni lehet ; ily bőrre írt okirat.
perhorrescál rosszall, ellenez, átall, restell, irtózik, iszonyodik vmitől.
peri... *g* összetételekben jobbára : körül.
péri *p* tündér, jó szellem.
pericardium *g* szívburok.
periculum in mora (Livius) a késlekedésben veszély van.
perigæum *g* földhöz való közelség (a holdé).
perihelium *g* naphoz való közelség.
perinde ac cadaver (Loyola Ignác) tetemként (vakon kell engedelmeskedni).
per inductionem tényekből (következtetni).
period‖us *g* időszak, ideje vminek, kör futás, szakasz ; körmondat | **-ice** szakonként, | **-icitas** időszakosság, koronként való visszatérés | **-ikus** időszaki.
peripatetikus *g* sétálva oktató (mint Aristotelesről írják).
peripetia *g* sors-fordulat, kifejlés (színdarabban).
peripheri‖a *g* kerület ; környék | **-kus** =i.
periphrasis *g* körülírás.
periskop *g* sajátos szerkezetű látcső, mellyel a mélységben lévő megláthatja a magasban lévő tárgyakat, pl. a búvárhajóban lévők a tenger felszínét.
peristylum v. **peristylium** *g* oszlopcsarnok udvar körül.
peritus jártas, tapasztalt, tanult.
perjurium esküszegés.
perkál *p* mosható gyapotkelme neve.
per longum et latum hosszan és bőven.
perlustr‖ál átkutat, átvizsgál | **-atio** =ás.
permanen‖s állandó, folytonos, tartósmaradó | **-tia** =ság | **-tiában van** állandóan együtt van v. marad.
per mille *f* (mil) ezer utáni (kamat).
permissio engedelem.
per mopsz *n* közvetve, kerülő úton.
permut‖ál elcserél | **-atio** =és.
perniciosus veszedelmes.
perorál beszél, szónoklatot tart.
per pedes apostolorum gyalog, mint az apostolok.
perpendicularis függőleges, merőleges.
perpetuális folytonos, örökös.
perpetuum mobile örök mozgó.
perplex megdöbbenő, meghökkenő | **-itas** zavar, megdöbbenés, meghökkenés.
per procura *o* meghatalmazás útján ; mint helyettes.
perqui‖rál vizsgál, átkutat | **-sitio** =ás.
perron *f* (**per***on*) pályaudvar gya'ogjárója ; vasúti kocsi nyílt része elől és hátul.
per saldo *o* kiegyenlítésül.
persecut‖io üldözés | **-or** =ő. (Régente *perzekútor*-nak hítták a megyei csendbiztost.)

perseverantia kitartás, állhatatosság.
persienne *f* (-szien) nagymintájú selyemszövet; ablakredő.
persifl‖age *f* (-szifláz) csípős gúny, nevetségessé tétel | **-ál** gúnyol, nevetségessé tesz.
persisten‖s kitartó, helytálló | **-tia** kitartás, makacsság.
persona személy (l. perszóna) | **- grata** kegyelt személy; **p. gratissima** nagyon kegyelt sz., **ad -m** személyéhez.
persona‖le személyzet, cselédség | **-liák** személyes viszonyok, adatok, dolgok | **-lis** személyi; személynök.
personal-unio csak az uralkodó személyének közösségére szorított kapcsolat két állam között.
personific‖ál személyesít | **-atio** =és.
perspectiva távlat; kilátás.
perspica‖x éleselméjű | **-citas** =ség.
per sundam-bundam *t* alattomban, ismeretlen helyről; hánytvetett módon.
persva‖deál rábír, rábeszél | **-sio** =ás, =és | **-siv** =ó, =ő.
perszóna személy; némber (megvető értelemben).
per tangentem mellesleg; csak éppen érintve a dolgot.
pertract‖ál tárgyal, | **-atio** =ás, =és.
per tu tegeződve.
perturbatio megzavarás.
per tot discrimina rerum (Verg.) annyi viszontagságon át.
pervers romlott, feslett, fajtalan, természetellenes | **-itas** =ság,= ség.
peseta *s* spanyol pénzegység.
peso *s* argentinai és uruguayi pénzegység.
pessarium méhgyűrű.
pessimis‖mus sötétlátás, rosszathivés, sötét világnézlet | **-ta** mindent sötéten látó | **-tikus** sötét, komor, borús, (világnézlet, felfogás, várakozás).
pestile‖ns pestises, dögvészes | **-tia** pestis | **-ntialis** =es.
pestis dögvész.
petárda *f* robbanó lövedék.
petimusque damusque vicissim (Hor.) kérjük és viszont meg is adjuk (t. i. a bocsánatot).
petit *f* (magyarosan ejtik) kicsi (egy betűfaj).
petite et accipietis (Biblia) kérjetek és kapni fogtok.
petitio kérvény, folyamodvány | **-nál** kérelmez, folyamodik.
petitum a kérelem tárgya.
petrefact *g-l* megkövesült szerves anyagok.
petrific‖ál megkövesít | **-atio** =és.
petrographia *g* kőzettan.
pétro'leur *f* (-lőr) petróleummal gyujtogató (1871-diki francia forradalmár).
petulan‖s csintalan, dévaj; vásott | **-tia** =ság.
peu à peu *f* (pő a pő) lassankint.
p. f. = **pour féliciter** *f* (pur feliszité) szerencsekívánásul.
pfuscher, fuser *n* kontár.
phænomen *g* tünemény, jelenés; csoda | **-alis** tüneményes, csodás.
phaëton *g* négykerekű nyitott kocsi.
phalanster *g* közös lakóhelye egy közösen dolgozó embercsoportnak phalanxnak. (Fournier.)
phalanx *g* zárt sor, tömött, csatasor.
phantas‖ia *g* képzelet; agyrém; álom | **-iál, -láz** képzelődik; ábrándozik; félrebeszél | **-ma, magoria** agyrém, rémkép | **-tikus** képzeleti, ábrándos, mesés, nagyon furcsa.
phantom *g* jelenés, kísértet, álomkép, ábrándkép.
pharao *egyip* az egyiptomi király címe; egy kártyajáték neve.
pharisæus álszenteskedő.
pharma‖ceuticus *g* gyógyszerészi | **-cia** gyógyszertár | **-cologia** gyógyszertan | **-cologus** gyógyszertannal foglalkozó.
phasis *g* változás, fényváltozás; állapot, fejlődési fok, időszak.
phil... és **philo...** *g* összetételekben: barátja, kedvelője vminek.
philantrop *g* emberbarát | **-ia** emberszeretet | **-ikus** emberbaráti.
philateli‖a *g* bélyeggyűjtés | **-sta** =ő.

philharmonikus *g* zenekedvelő.

philippika *g* heves vádbeszéd.

philister *g* nyárspolgár (fitymálóan).

philolog||us *g* vmely nyelvvel és irodalommal foglalkozó | **-ia** =ás, a nyelv- és irodalomtudomány.

philomela *g* fülemüle.

philosemita *g* zsidóbarát.

philosoph||ál *g* bölcselkedik, elmélkedik, okoskodik | **-ia** =és, =ás; elmélet | **-ikus** =ó; elméleti | **-us** bölcs, bölcselő, bölcsész.

phlegma hidegvér, közömbösség | **-tikus** hidegvérű, közömbös.

...phob *g* összetételekben: vkit, vmit gyűlölő | **...phobia** -gyűlölés, iszony.

phonetik||a *g* hangtan | **-us** =i, hangzás szerinti (helyesírás); hangtannal foglalkozó.

phonograph *g* hangleíró és visszaadó készülék, beszélőgép.

phosphoreskál *g* villódzik, gyönge kékes fényt játszik.

photo... *g* összetételekben: fény.

photogen *g* világító anyag.

photogravure *f* (-vűr) annyi mint heliogravure (l. ott).

photograph||ál fényképez | **-ia** fénykép, =észet | **-ikus** fényképi, =észeti | **-us** fényképész.

photometer *g* fénymérő.

phototypia *g* fény-nyomás.

photozinkographia *g* cinkre való fényképezés; ilyen eljárással készült kép.

phras||eologia *g* szólásgyüjtemény; kifejezéskészlet, szókincs | **-eur** *f* (-zőr) szószátyár | **-is** *g* szólás, üres beszéd, elcsépelt szó, szóvirág.

phrene||sis *g* őrjöngés | **-tikus** őrült, őrjöngő, falrengető (taps).

phrenolog||ia koponyatan | **-us** e tanhoz értő.

phthysikus *g* tüdővészes, sorvadásos | **-s** tüdővész, sorvadás.

phylloxera *g* szőlőtetű.

physi .. és physio... *g* összetételekben: természeti.

physik||a *g* természettan | **-um** testi erő, testi szervezet | **-us** természettannal foglalkozó.

physiognomia *g* arc, arckifejezés.

physiolog||ia *g* élettan | **-us** =nal foglal(kozó.

piacevole *o* (-csévole) kecsesen, behízelgően.

pia desideria jámbor kívánságok.

piaffiroz *f* kapál, spanyol iskola szerint bizonyos betanított lépéseket tesz (lóról).

pia fraus kegyes csalás.

pianino *o* (de az olaszok ez értelemben nem használják) kisebb zongora, függőleges hangtesttel.

pianista *o* zongorázó, zongorás.

pian||o *o* csendesen, halkan | **-issimo** (issz-) igen csendesen, halkan | **-oforte** zongora.

piarista kegyesrendű.

piaszter *t* török pénznem.

picador *s* lovas lándzsás a bikaviadalban

piccolo *o* (pikk-) kicsiny; kis adag kávé; pincérfiú; kis fuvola (pikula).

pickpocket *a* (pikpoket) zsebtolvaj.

pictura festmény, festészet.

pictus masculus festett báb, irott malaszt.

pièce *f* (pieesz) darab, szakasz, helyiség | **- de résistance** (dö rezisztansz) legjava, csattanója fénypontja (a műsornak) | **- touchée** *f* (tusé) a báb meg van érintve (a sakkban a megérintett bábbal lépni kell).

piedestal *f* talapzat.

pieno *o* telten, erősen.

Pierrette *f* (pieret) női Pierrot (lásd ezt).

Pierrot *f* (-ero) a régi francia vígjátéknak egy bohó alakja (bő fehér zubbonya és bugyogója van).

Pietà *o* szűz Mária ábrázolása Jézus holttestével.

piet||as kegyelet, tisztelet | **-ismus** túlzott jámborság | **-ista** jámborkodó, szenteskedő.

pik *f* fekete levélalakú figura a tarokkban.

pika *f* nyárs, nyársformájú fegyver.

pikán||s *f* ingerlő; csiklandós, érzékcsiklandó; ételről) csípős ízű | **-téria**

érzéki vonatkozású, csípős, tréfás jellegű dolog.

piké l. piqué.

pikét *f* egy kártyajáték.

pikiert *n* (-írt) sértődött, csípős, ingerült.

pikkje van, pikkel vkire *f* feni a fogát rá, begyiben van, utazik rá.

piknik *f* (pique-nique) batyubál (ahol a költségekhez az összes résztvevők hozzájárulnak).

pikszis *g* szelence, doboz.

pik‖tor festő, képíró | **-úra** festmény.

piláf *t* ürühús rizzsel.

pilaster *f* szögletes fali pillér.

pilé *f* nagyban kristályosodott és durván szétdarabolt olcsóbb cukorfaj.

pilota *o* hajókalauz, révkalauz; repülőgép kormányzója: cölöp

pilula, pirula labdacs

pinakotheka *g* képgyűjtemény.

pince-nez *f* (*pé*nsz-né) orr csiptető.

pincette *f* (*pe*nszet) csipesz, csiptető.

ping-pong *a* szobában, asztalon játszható, lawn-tennis-féle játék.

pinia fenyőfa egy neme.

pinka (?) kártyapénz, melyet a játékosok a gazda számára összeraknak; az edény, melybe rakják.

pinxit festette.

pion *f* gyalogos, paraszt (a sakkban).

pionir *f* útász (katona); úttörő, első telepes.

pique *f* pika, dzsida | **von - auf** vagy **von der - auf** *n* közlegénysorban kezdve.

pique-nique *f* l. piknik.

piqué *f* (piké) egy gyapotszövetfaj.

piqueur *f* (-kőr) lovas vadász, előlovas.

piráta tengeri rabló.

piro . . . l. **pyro.**

piroga *s* fatörzsből vájt indián csónak.

pirouette *f* (-uet) forgás, forgatás, perdülés, körforduIat (balletben).

pisces natare oportet (Petronius) a halnak úsznia kell (borban).

piscicultura haltenyésztés.

pissoir *f* (piszoár) vizelőhely.

piston *f* (*piszton*) cső dugója, tolattyú.

pisztácia *o* egy délamerikai fácska; ennek olajos magva.

Pitaval érdekes bűnesetek gyüjteménye, az ilynemű első gyüjtemény szerkesztője után elnevezve.

pitoyable *f* (-jábl) szánalmas, siralmas.

pittoreszk *o* festői.

pium desiderium jámbor óhaj.

più piano *o* még halkabban.

pizzicato *o* (-icci-) ujjal pengetve (hegedün).

place *f* (-asz) hely | **- aux femmes** (o fam) helyet a nőknek.

placer *s* (-szeer) amerikai aranytelep.

placet tetszik; jóváhagyom | **-um** jóváhagyás (kiv. egyházi rendelkezéseknek az államfő általi jóváhagyása).

placeur *f* (-szőr) helyszerző.

placiroz *f* (plasz-) elhelyez.

plafond *f* (*-fon*) mennyezet.

plage *f* (-ázs) lapos tengerpart.

plagi‖ator, | **sator,** | **-arius** irodalmi, művészeti tolvaj | **-um** irodalmi, művészeti lopás, ollózás | **-sál** lopkod, ollóz.

plaid *a* (pléd) nagykendő, úti kendő, posztótakaró.

plaid‖iroz *f* (pled-) törvényszék előtt szónokol | **-oyer** *f* (pledoajé) perbeszéd.

plaisanterie *f* (plez*an*tri) enyelgés, tréfa.

plaisir *f* (plezír) mulatság.

plakát *f* fali hirdetés, (képes) falragasz | **-oz** kiragaszt (hirdetést).

planche *f* (pl*a*ns) vívódeszka, dobogó.

planchette *f* (pl*a*nset) vállfűzőbe való pánt.

pláne főképen, kivált, sőt.

planeta *g* bolygó (csillag) | **-rium** a csillagos ég megfigyelésére szolgáló készülék.

planimetria síkmértan.

planíroz *n* egyenget; elsimít.

plánt‖a növény | **-ál** ültet.

plant‖age *f* (-ázs) ültetvény | **-atio** ültetés.

planum terv.

plaque *f* (plak) érclemez; a rányomott kép; rendjel; kemény papirra nyomott belépő igazolvány (pl. lóversenynél) | **-tte** (-ket) érctáblácska (domborművű).

plasma *g* képző anyag: az állati és növény sejtnek az a része, mely él.

plasti‖citas szoborszerűség, domborúság | **-ka** *g* szobrászat | **-kus** szoborszerű | **-tin** agyaghelyettesítő mintázó anyag.

plastron *f* (plasztr*on*) mellvédő a vívásban; kemény ingmell.
plateau *f* (platÓ) fennsík, magas síkság.
platform *f* lapos tető; előtér (vasúti kocsiknál); közös programmpont.
platitude *f* (-tűd) laposság, hétköznapiság.
platinotypia *g* platinanyomás; platinafénykép.
platonikus, plátói *g* Plato tanítása szerinti | **-szerelem** nem érzéki, hanem tisztán lelki vonzalom.
plaudite! tapsoljatok!
plausch *n* csevegés, terefere.
plausibilis hihető, valószínű, elfogadható.
play *a* (plé) játék; játszék!
pleb||ejikus, -ejus népi, közönséges | **-iscitum** népszavazás.
plebs nép, tömeg, csőcselék.
plein air *f* (pleneer) szabad levegőn, szabad ég alatt (festett kép).
pleine parade *f* (plén parád) teljes dísz.
plein pouvoir *f* (pl*en*puvoár) teljes hatalom.
plen||aris teljes számú, teljes | **-um** teljes vagy összes szám; tel'es ülés.
plenipotentia teljes hatalom, szabadkéz | **-rius** teljhatalmú, felhatalmazott.
pleno jure teljes joggal.
plenus venter non studet libenter tele has nem szívesen tanul.
pleonas||mus *g* szószaporítás, dagály | **-tikus** = ó, = os.
pleureuse *f* (plőröz) női kalapokra alkalmazott, lekonyuló toll.
plezur *f* (a blessure-ből) sebesülés.
pliss||é *f* (pliszé) redőzött, ráncolt szövet | **-iroz** redőz.
plomb *f* **-ozás** fogtömés | **-iroz, -oz** (fogat) tömi; beólmoz, ólombélyeggel lezár.
plumeau *f* (plümó) tolltakaró, kisebb tollasdunna; tollseprű.
plumpudding *a* (plőm-) angol mazsolás tészta, rummal.
pluralis többes szám | **- majestatis** v. majestaticus a fenség többese (fejedelmeknél, fróknál, akik magukról többesszámban beszélnek).
plurima vota valent a többség dönt.
plus többlet (+ jel az algebrában).
plus ça change, plus c'est la même chose *f* (plü sza *sanz*s, plü sze la meem **sóz**) (*Karr*) mennél inkább változik, annál inkább ugyanaz marad.
plus-minus többé-kevésbbé.
plüs *f* bársonyszerű kelme, bársony (peluche).
plutokrat||a *g* pénzes, vagyonos ember, pénzkirály | **-ia** pénzuralom, vagyonos csztály | **-ikus** pénzuralmi.
pluviale palást, amelyet a kath. papok szertartásoknál viselnek.
p. m. = post meridiem, délután.
pneumatik *g* szél-, légtömlő (kereken), gumiabroncs | **-us** légnyomású.
pneumonia *g* tüdőgyulladás.
poco *o* kevéssé.
poculál poharaz.
podagra *g* lábköszvény, csúz.
podestà *o* polgármester.
podex alfel, fenék.
podium emelvény, dobogó, színpad.
podometer *g* lépésszámláló.
poéma *g* költemény.
pœnal||e bírság | **-izál** előre megállapít vmi büntetést.
pœnitentia bűnbánat, vezeklés | **-rius** a bibornoki testületnek az a tagja, aki a pápa nevében bűnbocsánatot adhat.
poet||a (po-é-) | **-a laureatus** babéros költő | **-aster** rímkovács | **-ika** költészettan | **-ikus** költői.
poézis *g* költészet.
pogrom *or* pusztítás; zsidó-mészárlás.
poilu *f* (poalü) szószerint: szőrös, a francia közkatona elnevezése.
point *f* (po*en*) szem, lökés, dobás (játékban) | **- de vue** (dö vű) szempont | **- d'honneur** (donőr) becsületkérdés.
point||e *f* (po*ent*) éle, fulánkja, csattanója (vminek) | **-iroz** kiélez, hangsúlyoz; ponttal jelöl; följegyez; ágyút beigazít.
pointer *a* (pajnter, magyar a-val) egy angol vizslafaj.
poker *a* egy kártyajáték.
polaris sarki (északi v. déli sarokról) | **-atio** fénysarkítás | **-ál** fénytsarkít | **-ált** sarkított.
polemi||a *g* vitatkozás | **-kus** = ó | **-sál** = ik.
polenta *o* kukorica-lisztből készült kása.

poli . . . l. poly.
police *f* (-isz) biztosítási kötvény.
Polichinelle *f* (-sinel) Paprika Jancsi-féle alak a régi francia komédiában.
policáj *n* rendőrség.
poliroz kisimít, kifényez.
politik‖a *g* államtudomány, államügyek, csel, furfang | **-us** államügyeket illető; államférfi; furfangos, agyafúrt.
poli‖tiroz *n* fényez | **-tura** =és.
polizza *o* (-licca) biztosítási kötvény.
polka *lengyel* lengyel tánc.
pollutio magömlés.
polo *a* lovas labdajáték; *vízipolo:* vízilapdajáték.
polonaise *f* (-néz) lengyel tánc, lengyel dal.
poltron *f* gyáva, szájhős, hencegő.
pólus sark.
poly . . . *g* (poli) összetételekben: sok.
polyandria *g* többférjűség.
polychrom *g* többszínű | **-ia** =ség.
polygamia *g* többnejűség.
polyglott *g* többnyelvű.
polygon *g* sokszög | **-alis** =ű.
polygraph *g* aki sokat vagy sokféle szakmában ír, élettani vizsgáló készülék.
polyhistor *g* egyetemes tudós, sokattudó.
polyklinika *g* orvosi rendelő közintézet.
polyphon *g* sokhangú.
polytechnik‖um *g* műegyetem | **-us** =i hallgató.
polytheismus *g* sokisten-imádás.
pomológi‖a *g-l* gyümölcstenyésztés | **-us** =ő.
pompadour *f* (-dúr) női munkazacskó, szatyor.
pompes funèbres *f* (*pomp* füneebr) temetkezési pompa; temetkező vállalatok neve.
pompon *f* paszomántos díszítés; csákógomb; bojt, sallang.
pomposo *o* pompásan, ünnepiesen.
ponál, pónál helyez.
ponceau *f* (*ponszó*) pipacs, =színű.
ponder‖ál van súlya, nyom a latban; mérlegel | **-ans** nyomós, jelentős.
pons asinorum (szamarak hídja) könnyen megoldható feladat. (Euklides egy geometriai példája után.)
pontifex főpap | **- maximus** legfőbb pap.
pontific‖ál valamely püspöki cselekményt végez | **-atio** =és | **-atus** pápai rang, pápai kormányzási idő.
ponton *f* álló hajó | **-híd** úszóhíd.
pony *a* (poni) kis fajta ló.
pool *a* (púl) tét a játékban, betét; vasút- és hajóstársaságok által kötött, kartellszerű tarifaegyezmény.
pópa *szl* görög-katholikus és keleti pap.
popeline *f* (poplin) szövetfaj.
popanc *szl* rém, kísértet, mumus.
popula‖ris népies, népszerű | **-ritas** =ség | **-rizál** népszerűsít | **-risatio** népszerűsítés | **-tio** népesség.
porció adag; adó.
pornograph *g* olyan író, aki trágár munkákat ír | **-ia** trágár irodalom.
porosus l. porus.
port‖a kapu | **-álé** =zat, nagy kapu.
portál támogat, pártol | **-é**; díszesebb ajtó- v. kapu-bejárat.
porte-épée *f* (portepé) kardbojt.
portefeuille *f* (portföj) bankjegytárca; irattáska, miniszteri tárca.
portemonnaie *f* (portmoné) erszény.
portentum csoda; csodás tehetség.
porter *a* angol sötétbarna sörfajta.
porticus oszlopcsarnok.
porti‖er *f* (-tyé) portás | **-ère** (tyeer) ajtófüggöny.
portó *o* viteldíj.
portrait‖t *f* (portré) arckép | **-tiroz** =et készít valakiről.
por‖us likacs | **-osus** likacsos | **-ositas** likacsosság.
pos‖e *f* (póz) helyzet, állás; nagyképűsködés | **-eur** (pozőr) nagyképű | **-ol** l. pózol.
positio helyzet, állapot, állás.
positiv állító, tevőleges; tényleges; biztos, tételes (vallás) | **-e** biztosan, valóban | **-ismus** tapasztalati bölcselet (mely csak a tényleges tudásra támaszkodik) | **-ista** ehhez a bölcseleti irányhoz tartozó | **-itas** határozottság, biztosság | **-um** valóság.
posito, sed non concesso feltéve, de meg nem engedve.
positura helyzet, állás.

possess‖io birtok | **-or** =os.
possibili‖s lehető | **-tas** lehetőség.
post *n* őrhely, állomás.
postamentum talapzat, kőláb.
post Christum (natum) Krisztus születése
postdatál későbbről keltez. [után
post equitem sedet atra cura (Hor.) a lovas mögött ül a fekete gond.
poste restante *f* (poszt resztant) a postán maradó küldemény, melyért a címzettnek kell jelentkeznie.
posteritas utókor.
post festa, post festum ünnep után, értsd: az alkalom elmultával, utólag, elkésve.
post hoc, ergo propter hoc ez után, tehát e miatt; t. i. abból, hogy valamely esemény egy más esemény után történt, arra következtetni, hogy annak okozatja is, a *miatt* is történt.
posthumus elkésett, utószülött, hátrahagyott.
postilla szent beszédek gyüjteménye.
postillon *f* (-ijon) postakocsis | **- d'amour** *f* (damúr) szerelmi levél postása.
post mortem nihil est a halál után semmi sincs.
post nubila Phœbus borúra derű.
postnumerando utólag fizetve.
postscriptum utóirat.
postulatum követelmény, kellék, föltevés.
postumus lásd posthumus.
poszt *n* őrhely; őrszem; tétel, összeg | **-iroz** helyez, állít.
potage *f* (potázs) leves.
potens működőképes.
potentát uralkodó, nagyúr; hatalmasság.
potentia hatalom, erő | **-liter** a lehetőség szerint; közvetve.
potpourri *f* (potpuri) egyveleg.
poudre *f* (poudr) púder, arcpor.
pouf *f* (puf) támlátlan párnázott szék.
poularde *f* (pulárd) hízlalt jérce.
poulet *f* (pule) csirke.
poupeline (puplin) pamutszövet féle.
pour féliciter *f* lásd p. f.
pour le mérite *f* «az érdemért» (német rendjel).
pourparler *f* (purparlé) megbeszélés.
poussiroz *f* (pusz-) pártol, támogat, előretol.
pózol nagyképüsködik, másnak mutatja magát, mint amilyen.
P. P. körözvények és egyéb iratok elején: præmissis præmittendis = előrebocsátva az előrebocsátandókat.
p. p c. = pour prendre congé (pur prandr konzsé) búcsúzás helyett.
prae... összetételekben: elő; praeje, préje van: előnye van.
præambulum előszó.
præcautio elővigyázat.
præced‖ál megelőz | **-ens** előzmény, régebbi irányadó eset | **-entia** elsőség.
præceptor tanító, nevelő.
præceptum előírás, szabvány.
præcipit‖ál elhamarkodik valamit | **-atio** elsietése valaminek | **-atum** üledék.
præcipuum elsőbbség, előzetesen levonandó összeg.
præcis szabatos | **-e** szabatosan, pontosan | **-io** szabatosság; határozottság | **-iroz** szabatosan, részletesen kifejez.
præclusiv kizáró.
præconisál püspököt vagy érseket megerősít (amit a pápa tesz a bibornoki testület ülésén).
prædestin‖ál kijelöl, előre rászán valamire | **atio** végzetesség, sorsrendelés.
prædicatum állítmány; melléknév, jelző; cím.
prædilectio előszeretet.
prædispo‖nált vmire hajlamos | **-sitio** hajlam vmire (pl. betegségre); készség, tehetség.
prædium fekvő birtok, uradalom.
prædomin‖ál uralkodik, elsőbbségben van | **-atio** uralom, elsőbbség, kimagaslás.
præeminen‖s jeles, kiváló | **-tia** =ség, =ság.
præfatio előszó.
præfectu‖ra főtisztség; elöljáróság | **-s** igazgató, elöljáró, helytartó.
præfer‖ál többrebecsül, előbbre helyez | **-ens** előbbrevaló, soronkívüli; sürgős | **-entia** előbbre helyezés.

(Amely szó nincs meg pre alatt, præ alatt keresendő.)

præfixum előrag.
prægnan‖s rövid, tömött, velős ; hatásos ; szabatos | **-tia** =ség, =ság.
præhistorikus történetelőtti, őskori.
præjudic‖ál előzetesen mond ítéletet, elébe vág ; kárára van | **-ium** balhit, elfogultság, jogsérelem.
prælatura nagyobb egyházi méltóság, javadalom.
prælatus a kath. egyházban magasabb egyházi méltóságok viselője ; nagyobb egyházjavadalmak birtokosa.
præle‖ctio előadás, felolvasás | **-gál** =t tart.
prælimin‖ál előirányoz | **-are, -atio** előirányzat, előzetes költségvetés | **-áriák** előzmények ; előirányzat.
præludium előjáték.
præmaturus jelesen érett.
præmedit‖ál előre megfontol | **-atio** =ás.
præmissa előzmény ; kiinduló pont.
præmissis præmittendis lásd P. P.
præmia, præmium jutalom, díj.
prænotál előjegyez.
prænumer‖ál előjegyezteti magát, bérel (színházban), előfizet | **-ans** bérlő, előfizető | **-atio** bérlet, előfizetés ; ezek díja.
præoccup‖ál elfogulttá tesz | **-atio** elfogultság, előítélet.
præpar‖ál előkészít ; kikészít, kitöm | **-atio** előkészülés | **-ativ** előkészületi | **-ator** kikészítő, tömő | **-atum** készítmény.
præparand‖ia tanító(nő)-képezde | **-ista** a ki ily intézetbe jár.
præponder‖ál túlsúlyban van | **-ans** uralkodó, nagyobb befolyású | **-antia** nagyobb hatalom, befolyás, felsőbbség.
præpositio előljáró (szócska).
præpoten‖s hatalmaskodó | **-tia** =ás ; erőszakoskodás.
prærogativa előjog.
præscri‖bál rendel, elébeszab ; elévültnek jelent ki | **-ptio** =és, =ás.
præsens jelen (idő).
præsent‖ál be-, fel-, előmutat ; előterjeszt, beterjeszt | **-atio** =és, =ás ; vm. állásra való jelöltek felterjesztése.
præsentia jelenlét | **-márka, prezenc-márka** jelenléti jegy, díj.
præservati‖o őrizkedés, óvakodás | **v, -vum** óvószer.
præs‖es, -idens elnök | **-ideál** =öl | **-identia** =ség | **-idiális** =i | **-idium** =ség, =lés.
præstatio tartozás, adózás.
præsum‖ál előre föltesz, vél, gyanít | **-ptio -tio** föltevés ; képzelődés, önhittség | **-tiv** reménybeli, várományos | **-ptive** sejthetőleg, hozzávetőleg.
præsuppo‖nál előlegesen feltesz | **-sitio** előleges feltevés.
præten‖dál követel, jogot tart vmire ; állít, bizonygat | **-dens** követelő, (trón-) kereső | **-sio** igény ; követelés | **-siosus, -siv** követelődző, nagyralátó, önhitt.
præter‖eál elmellőz | **-itio** =és | **-itum** félmult idő (nyelvtanban) | **- propter** körülbelül.
prætextum örv, ürügy.
prætor római államtisztviselő, rangban a consul után következő.
prævalens túlnyomó.
prævaricatio megvesztegethetőség ; az ügyvéd titkos egyetértése ellenfele védencével : a hivatalnoknak az a vétsége, mely által valakit törvényes büntetése alól elvon.
præven‖iál megelőz, elejét veszi | **ire** megelőzés | **-tio** = megelőzés | **-tiv** megelőző, gátló (intézkedés).
pragmatic‖a *g* (szolgálati) rendszabás, ügyrend, szabályzat | **-a sanctio** a magyar trónöröklésre vonatkozó törvény | **-us** oknyomozó (történetírás).
prairie *f* (prerí) nagy pusztaság, síkság.
praktice gyakorlatilag.
prakti‖ka *g* fogás, fortély | **-kábel, -kábilis** használható, célszerű, járható | **-káns** gyakornok | **-kus** gyakorlati ; működő ; célszerű, élelmes | **-kum** gyakorlat, célszerűség | **-zál** működik, gyakorol.
pralin‖e *f* (-lin) égetett cukros mandola | **-é** töltött csokoládé-bonbon.

(Amely szó nincs meg præ... alatt, pre alatt keresendő.)

práter *n* közkert.
pravoszláv *ör* igazhitű.
praxis *g* gyakorlat.
precarius *l*, précaire *f* (prekér) kétes, függő, szűkös.
précieux *f* (szió) mesterkélt, cikornyás (beszédmód).
precipita||ndo, -tamente *o* (precsi-) gyorsan, sietve.
predella *o* polc, melyen az oltárkép áll.
préférence *f* (-*ansz*) (előny) kártyajáték neve.
premi||er *f* (ié) első; miniszterelnök | -ère (-ieer) színdarab első előadása | p. plan
presbyops *g* messzelátó (szem). [előtér.
presbyter *g* egyházi előljáró | -ianus kálvinista (Angliában és Amerikában) | -ium egyháztanács.
press||ál sürget, siettet | -ans sürgős.
pressio (erkölcsi) nyomás, kényszer | -nál nyomást gyakorol vkire.
prestige *f* (presztízs) méltóság, tekintély, fölény; dicsfény.
prest||issimo *o* (-isszimo) leggyorsabban | -o gyorsan.
pretium érték | - affectionis az az érték, melyet vminek szeretetből, kedvtelésből tulajdonítunk, de mellyel az magában véve nem bír.
prezenc, prezencia l. praesentia.
prezent *f* ajándék | -el =oz. L. praesentál
prics *n* deszkaágy börtönben és kaszárnyában.
prim, prima elsőrangú, elsőrendű. [ban.
primadonna *o* első színésznő (főkép énekesnő).
primæ classis elsőosztályú, legkitűnőbb
primæ nonus e helyett: primæ partis titulus nonus: Verbőczy Hármaskönyve első részének 9. fejezete, melyben a nemesi kiváltságok vannak felsorolva.
primæ occupationis első foglalású (t. l.
primær *f* elsődleges. [föld).
prima nota *o* napló a könyvvitelben.
primarius első, legfelső; főorvos.
primatia primási méltóság | -lis prímási.
primatus elsőség.
prima vista *o* első látásra.
prime *f* (prím) első vívóállás; fejvágás.
primeur *f* (-mőr) zsenge, korai gyümölcs, korai főzelék.
primipilus előharcos; kolompos.
primi||tia első termés; az újonnan felszentelt pap első miseáldozata | -tiv ősi, kezdetleges, egyszerű.
primo először.
primogenitura elsőszülöttség.
primord||ium kezdet, eredet | -alis, =i.
primula kankalin (tavaszi virág).
primus első.
primus inter pares első az egyenlők közt.
princ *n* herceg | -esz =nő, =kisasszony.
princeps legfőbb, fejedelem | -editio; vmely könyv első kiadása.
princip||alis főnök; legfőbb | -atus elsőség, vezetőszerep; hercegség.
principi||alis elvi | -aliter *l* -ell *n* elvileg | -um elv, vezéreszme.
principibus placuisse viris non ultima laus est (Hor.) nagy férfiaknak tetszeni, nem utolsó dicsőség.
principiis obsta (Ovidius) már az elején állj ellen (t. i. a bajnak).
prior perjel.
prioritas elsőbbség; =i jog, =i kötvény.
prisma *g* hasáb | -tikus =szerű.
prius előbbrevaló, előzmények, előzetesen elszenvedett büntetés.
privat magán, házi, személyes | -a magánóra | -ier *f* (-tyié) magánzó | -im magánúton, nem nyilvánosan | -ivum fosztó (képző) | -isál magánéletet folytat | -um magánelőadás | -issimum a hallgatók kis köre számára tartott előadás.
privilegi||um kiváltság, szabadalom; -alis szabadalmi; kiváltság-(levél) | -sált szabadalmazott; kiváltságos.
prix fixe *f* (prí-fiksz) szabott ár.
pro mellette. L. pro et contra.
pro aris et focis (Cicero) az oltárokért és a tűzhelyekért, vallásért és hazáért.
probabili||s valószínű | -tas =ség | -ter =leg.
probatum est ki van próbálva. [nál).
probirmamzell *n-f* próbálólány (női szabók-

(Amely szó nincs meg pre... alatt, præ alatt keresendő.)

probitas becsületesség.
problema *g* megoldandó föladat; vitatárgy, kérdés | **-tikus** kérdéses, talányos.
proced||ál eljár | **-é** *f* (proszedé) =ás | **-ura** =ás.
procent százalék.
processio körmenet, búcsújárás.
processu||s folyamat, eljárás; per | **-alis** pörbeli.
proclam||ál kikiált, kihirdet | **-atio** =ás, =és; kiáltvány, szózat.
proconsul a régi Rómában az, aki már volt consul.
procul negotiis (Hor.) távol az üzletektől.
procur||a meghatalmazás | **-ator** ügyész, meghatalmazott, prókátor | **-ista** cégprocesszió körmenet. [vezető.
prodékán az egyetemi dékán helyettese.
pro domo saját érdekében.
prodromus *g* előfutó, bevezető rész.
produc||ens előállító, termelő; gyáros | **-tio** termelés, gyártás; eredmény; alkotás; mutatvány, előadás | **-tiv** termelő; hasznos | **-tivitas** tevékenység, termőképesség | **-tum** termék, gyártmány; eredmény.
producer *a* (szer) film-darabok színrehozója.
produkál termel. előad, feltüntet, fitogtat.
pro ecclesia et pontifice az egyházért és a pápáért (érdemrend).
pro et contra mellette és ellene.
prof||án világi, nem egyházi; szentségtelen, avatatlan | **-anál** megszentségtelenít | **-anatio** megszentségtelenítés.
professi||o mesterség, szak; hivatás | | **-ionatus** hivatásszerű | **-ionista** mesterember, kézműves; aki hivatásszerűen űz valamit (pestiesen **profi**) | **ex professo** hivatásszerűleg.
prófé||cia *g* jóslat | **-ta** jós, jövendőmondó | **-tizál** jósol.
profess||or tanár | **-ura** =i állás.
profi l. professionatus.
profil *f* arcél; oldalrajz; keresztmetszet | **-ban lerajzolni**: oldalról nézve - ellentéte **en face**, l. ezt.
profit *f* haszon, nyereség | **-ál, -iroz** hasznot húz vmiből.
pro forma forma kedvéért.
profósz *n* katonai fogház porkolábja.
prófunt katonakenyér.
pro futuro a jövő számára.
prognos||is *g* jóslás, előzetes vélemény | **-tikál** megjósol | **-tikon** jóslás; olyan jelenség, melyből későbbi eseményekre lehet következtetni.
programm *g* jegyzék, sorrend, műsor, (iskolai) értesítő; szándék, terv, tervezet | **-szerű** tervszerű, sorrendben való.
progress||io haladás, (fokozatos) emelkedés; haladvány | **-iv** haladó, (fokonként emelkedő, fokozatos.
prohib||eál tilt, akadályoz | **-itio** =ás; Északamerikában az alkohol-fogyasztás tilalma | **-itionista** aki a szesz élvezetét ki akarja irtani | **-itiv, -itorius** tiltó; p. vám, olyan vám, mely mellett lehetetlen a ki- vagy bevitel.
project||ál tervez, ajánl | **-ans** =ő, =ó | **-il** lövedék | **-io** vetítés, vetület | **-um** terv; javaslat.
projiciál vetít.
Prokrustes-ágy: a görög legenda szerint egy P. nevű zsiványnak volt olyan ágya, melyben a hosszabb embereket megcsonkította, a rövidebbek végtagjait erőszakosan kinyujtóztatta.
prolegomena *g* bevezetés, előszó.
prolet||ár vagyontalan, a társadalom legszegényebb osztályába tartozó | **-ariatus** a társadalom legszegényebb része | **-arisál** elszegényít | **-diktatúra** a vagyontalanok teljhatalma.
proli a proletár-diktatúra alatt felkapott rövidítése a proletár szónak.
pro libertate a szabadságért.
pro litteris et artibus a tudományokért és művészetekért (érdemrend).
prolix hosszadalmas | **-itas** =ság.
prolog, -us *g* előszó, előhang.
prolong||ál meghosszabbít | **-atio** =ás.
promemoria emlékirat.
promenade *f* (-ád) sétatér, séta.
promesse *f* (-mesz) ígérvény (vm. sorsjegynek egyetlen húzásra való átengedéséről szóló írás).
promille *f* (-mil) ezer utáni (kamat).

prominens kiváló.

promontorium előhegység, hegyfok.

promotio fölavatás.

promoveál előléptet; fölavat (doktorrá).

prompt *f* kész, pontos, sietős.

promulgál kihirdet közzétesz · javasol.

pronomen névmás.

prononcirozott *f* (-szi-) kifejezett; határozott.

pronunciamento *s* (-szi-) kinyilatkoztatás, fegyverre szólítás, programm-adás.

procœmium (pro-őm-) bevezetés, előszó.

propædeutik‖a *g* bevezetés (tudományba), előismeret | **-us** bevezető.

propag‖ál terjeszt (híreket, véleményeket), toborz | **-anda** =és, =ás; a kath. hittérítés ügyének főhatósága (Propaganda fidei).

pro patria a hazáért.

propeller *a* gőzhajó-csavar, csavargőzös, repülőgépek és léghajók hajtócsavarja.

prophyla‖ktikus *g* megelőző, óvó-(intézkedések) | **-xis** bajelőzés, megóvás.

propo‖nál javasol, előterjeszt | **-sitio** =lat, =és.

proportio arány, viszony | **-nalis** =os, =lagos | **-nált** arányos.

propositio l. proponál.

propria laus sordet öndicséret bűzlik.

proprieta‖rius tulajdonos | **-s** tulajdon.

pro primo először.

proprio motu saját jószántából.

propulsiv serkentő, élesztő, ösztönző.

pro rata arányában | **- temporis** idő arányában.

prorector helyettes egyetemi rektor.

prorog‖ál elhalaszt, elnapol | **-atio** =ás.

prosa‖ikus prózai, nem verses | **-ista** aki prózában ír.

proscenium előszín, a nézőtérnek közvetlen a színpad mellett lévő része.

proscri‖bál száműz, a rovottak sorába tesz | **-ptio** =és.

pro secundo másodszor.

prosecut‖io üldözés | **-or** =ő.

proselit‖a *g* új hívő, áttért | **-ismus** térítgetés.

prosit! egészségére!

prosodi‖a *g* hangmértéktan | **-kus** =i.

prosopopœia *g* megszemélyesítés, személyes méltóság.

prospectus tájékoztató, tervezet, ismertetés; hátsó és fenékdíszlet.

prosper‖ál boldogul, virul | **-itas** =ás jólét.

prostitu‖ál meggyaláz, megmételyez, áruba bocsát | **-ált** céda nő | **-tio** erkölcstelen üzelmek; meggyalázás.

pro studio et labore az igyekezetért és munkáért (érdemrend).

protagonista *g* vezér, kolompos.

prote‖ctio pártfogás, támogatás | **-ctor** =ó | **-ctoratus** pártfogóság, fennhatóság; vm. állam fennhatósága egy félig souverain állam v. civilizálatlan külföldi terület felett | **-gál** pártul fog, pártfogol, segít | **-gé** *f* (-zsé) pártfogolt, kegyelt.

pro tempore időszerint; jelenleg.

protest óvás | **-ál** tiltakozik, óvást tesz; | **-antismus** a protestáns vallás | **-atio** tiltakozás, ellenkezés.

prothesis *g* művégtag.

proto... *g* összetételekben: első.

protocoll‖ál beiktat, jegyzőkönyvbe vesz | **-aris** jegyzőkönyvi, naplói | **-um** jegyzőkönyv, napló.

protonotarius a Dataria nevű szentszéki hatóság feje.

prototypus *g* őskép, eredeti, ősi mintakép.

protuberantia kitörések, dudorodások a napon.

protz *n* hencegő (főleg aki vagyonával henceg).

provenientia származás, eredet.

proverbi‖um közmondás | **-alis** =os.

proviant *o* elelem, eleség | **-iroz** élelmez.

provide‖ál gondoskodik, előleges intézkedéseket tesz | **-ntia** gondviselés; óvatosság | **-ntialis** gondviselésszerű; előrelátó.

provincia tartomány; vidék | **-lis** =i, =ies; szerzetesek tartományfőnöke | **-lismus** vidékiesség, tájejtés.

provis‖io jutalék; készlet; élelem | **-or** élelmezési biztos, intéző; gyógyszertár vezetője.

provisoriu‖m ideiglenes és átmeneti állapot, ideiglenesség | **-s** ideiglenes, átmeneti.

provoc‖ál (provokál) kihív, felidéz | **-atio** =ás, =és.
proximus ardet Ucalegon (Vergilius) a szomszéd Ucalegon háza ég (közel a veszély).
proximus est sibi quisque (Terentius) mindenki saját magához van legközelebb (minden szentnek maga felé hajlik a keze).
próza kötetlen folyó beszéd ; hétköznapiság | **-ista** prózaíró.
prüd (prude) *f* (prüd) álszemérmes, szentes-kedő | **-eria** =ség, =és.
prudentia okosság.
prügelknabe *n* kit a más bűnéért szoktak verni, bűnbak.
p. s. = **postscriptum** utóirat.
psalm‖us zsoltár | **-odia** *g* zsoltáréneklés.
pseudo *g* .. összetételekben : ál, hamis | **-nym** *g* álnév.
psych‖e *g* lélek | **-iater** elmeorvos | **-ikai, -ikus** lelki.
psycho‖analysis lelki elemzés (Freud tanár orvosi módszere) | **-logia** *g* lélektan | **-logus** lélekbúvár | **-sis** lelki baj | **-pathia‖-therapia** lelki úton való gyógykezelés | **-patha** aki a gyógykezeléssel foglal-kozik.
pubertas serdült kor.
publicál, publikál közzétesz, kiad (könyvet stb.).
publicanus vámszedő.
publicatio közzététel ; kiadvány.
publice nyilvánosan.
publicist‖a közügyi író, politikai hírlapíró, közíró | **-ika** közügyi irodalom, a politikai sajtó.
publicitas nyilvánosság.
publicus nyilvános.
publikum közönség.
pucc *n* cicoma, pipere, fényűzés
puccs *n* váratlan felforgató kísérlet.
pud *or* orosz súlymérték (16·38 kg).
pudding *a* angol tésztaféle.
pudeálja magát szégyenli magát.
púder *f* arc-, hajpor.
puff 1. pouf.
puffer *n* ütköző.
pullover *a* kötött női felsőkabátféle.
pulcinella *o* (-csinella) bohócfajta.
pulpitus szószék.
pulsate et aperietur vobis ! (Biblia) kopog-jatok és megnyittatik nektek!
pulsatio érverés.
pulsus 1. pulzus.
pulverisál porrá tör.
pulvis et umbra sumus (Hor.) por és árnyék vagyunk.
pulz‖us érverés, verőér | **-ál** lüktet, ver.
pumpernickel *n* kovásztalan, fekete rozs kenyér.
pumpáz *n* szivattyúz.
pumpol *n* kölcsön kér, megfej, megkop-paszt.
puncírozott *n* fémjelzéssel ellátott.
puncs *a* teából készült szeszes ital.
punct‖atio pontozatok megállapítása | **-um** pont ; vége | **-um saliens** fődolog, a dolog velleje.
puncto vmely pontot, pontozatot illetőleg.
punica fides pún hűség (árulás).
pupilla a szem bogara, feketéje.
pupillaris árvát illető, árvaszéki letétül elfogadható (értékpapir).
pura verba csak szavak (nem tettek).
pure et simple *f* (pűr e *szen*pl) kereken, minden teketória nélkül.
purée *f* (pűré) szitán áttört étel, kása, pép.
purg‖ál kitisztít, meghajt | **-atio** =ás.
purgativum tisztító, hajtószer.
purgatorium tisztítóhely.
purific‖ál megtisztít | **-atio** =ás.
purim *zs* a zsidó farsang.
puris‖ta nyelvtisztító | **-mus** =ás.
puritán tisztahitű, szigorú erkölcsű (angol szekta).
purpur bíbor.
purum tisztázat.
pustula genyhólyagocska.
putrefactio rothadás.
puzzle *a* (pözl) egy amerikai eredetű türelemjáték : apró darabkákra vagdalt képeknek újból való összerakása.
pyæmia *g* genyes láz, sebláz.
pygmeus törpe.
pyrami‖s gúla | **-dalis** óriás, roppant.
pyro ... összetételekben : tűzzel való.
pyrománia *g* gyujtogatási vágy, őrület.

pyromantia *g* lángból való jóslás.
pyrotechnik‖a *g* tűzijátékművészet | **-us** tűzijátékos.
Pyrrhusi győzelem: nagy veszteségek árán nyert győzelem, aminő P. királyé volt Asculumnál.
pythikus *g* jóslatszerű, homályos, rejtelmes
pyxis *g* szelence, tok, doboz.

Qu

qua mint, gyanánt, pl.: **qua miniszter** mint miniszter.
quader *n* kockakő; ilyen alakra munkált vakolat.
quadrál illik, talál vmihez, összevág.
quadrangularis négyszögű.
quadrans negyedrésze vminek; szögmérő; körnegyed.
quadrat, -um négyzet.
quadratura azonos területű négyzetté való átalakítása vmely más idomnak | **- circuli** a körnek azonos területű négyszöggé alakítása; lehetetlen feladat.
quadriga négyes fogat.
quadrille *f* (kadrij) francia négyes.
quadru‖man négykezű | **-ped** négylábú.
quadruplum négyszerese vminek.
quæ maribus a mik férfiaknak (t. i. a mely szók csak férfiaknak tulajdoníttatnak, hímneműek). Alvari latin nyelvtani verses szabályainak első sorából.
quæ medicamenta non sanat, ea ferrum sanat; quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat, quæ vero ignis non sanat, ea insanabilia reputare opportet (Hippokrates) amit orvosság nem gyógyít meg, meggyógyítja a vas, amit a vas nem gyógyít meg, meggyógyítja a tűz, amit pedig a tűz nem gyógyít meg, az gyógyíthatatlannak ítélendő.
quæ nocent, docent ami árt, oktat (a maga kárán tanul az ember).
quærens quem devoret (Biblia) keresve vkit, hogy fölfalja (t. i. a sátán körüljár, mint ordító oroszlán, keresve stb.).
quæsitum a keresett dolog.
quæst‖or pénztáros; háznagy | **-ura** pénztár, pénzkezelő v. háznagyi hivatal.
quæ sunt Cæsaris, Cæsari (Biblia) a császárnak, ami a császáré.
quai *f* (ké) kőpart, rakodópart.
quakerek *a* (kvék-) angol vallásfelekezet.
qualific‖ál minősít, képesít; megítél | **-ált** képesített, rátermett | **-álhatatlan** minősíthetetlen, elítélendő, eléggé meg nem róható | **-atio** képesítés, képesség, rávalóság, minősítés.
qualis artifex pereo! (Nero) micsoda művész vész el bennem!
qualis rex, talis grex amilyen a király, olyan a nyáj (amilyen az úr, olyan a szolga).
qualis vir, talis oratio amilyen az ember, olyan a beszédje.
qualita‖s minőség, tulajdonság | **-tiv, -tive** =szerint, =ileg, =ilag.
qualiter taliter úgy ahogy; ahogy lehet.
quandoque bonus dormitat Homerus (Hor.) néha a jó Homér is szunnyad (értsd: a legkülömb ember is hibázhat).
quantita‖s mennyiség, szám | **-tiv, -tive** =szerint, =ileg, =ilag.
quantité négligeable *f* (kantite neglizsábl) figyelmen kívül hagyható (elenyészően csekély) mennyiség.
quantum mérték, mennyiség | **-satis** amennyi csak kell, bőven.
quantum mutatus ab illo! (Verg.) mennyire elüt attól, (aki volt!)
quarantaine *f* (karantén) vesztegzár.
quart negyedrét (könyv); a kártyajátékban négy egymásutáni kártya: a zenében négy hangköz; a vívásban az úgynevezett «negyedleges vágás».
quarta a középiskola negyedik osztálya.
quartal negyedév | **-iter** =enként.
quarter *a* angol gabona-mérték (290.78 lt.).
quarterón *s* akinek harmadik nagyapja volt szerecsen; mulatt és fehér ivadéka.

(Amely szó nincs meg a **Qu**-ban, a **K**-ban keresendő.)

quartett *o* négyes (játék, ének, zene).

quartier *f* (kartyié) negyed, kerület, városrész ; kvártély | **- latin** (*-tén*) diáknegyed.

quarto negyedrét.

quarz *n* kovakő.

quasi mintegy, gyanánt, szinte ; látszólag.

quasimodo geniti a húsvét utáni első vasárnap.

quasi re bene gesta mintha a dolog jól el volna intézve.

quaterno *o* négy nyerő szám sorsjátékon.

quatrain *f* (katr*én*) négysoros versszak.

quattrocento *o* (kvatrocsento) az olasz műveltség 1400—1500-ig terjedő kora.

que diable allait-il faire dans cette galère? *f* (Molière) (kö gyiábl aletil feer d*an* szet galeer) mi az ördögöt keresett azon a gályán?

quem (v. **quos**) **Deus perdere vult, dementat prius** (Sophocles) akit (a kiket) az isten el akar veszíteni, annak (azoknak) előbb eszét veszi el.

quem dii diligunt, adolescens moritur (Plautus) akit az istenek szeretnek, az ifjan hal meg.

quem dii odere, pædegogum fecere akit az istenek gyűlölnek, azt tanítóvá tették.

querulans egyre panaszkodó, vádaskodó.

queue *f* (kő) sor vagy csapat vége ; sor ; sorfal ; dákó.

quia nominor leo (Phædrus) mert oroszlán a nevem (azért az enyém a legjava, az «oroszlánrész»).

qui aures habet, audiat (Biblia) akinek füle van, hadd hallja!

qui bene amat, bene castigat aki jól szeret, jól büntet.

qui bene distinguit, bene docet aki jól különböztet, jól tanít.

quidam valaki.

quid consilii? mit tanácsos tenni?

quid faciendum? mit kell tenni?

quid novi? mi hír? | **- ex Africa** mi hír Afrikából?

quid nunc most mit? (értsd : csináljunk).

quidproquo dolgok összetévesztése.

quidquid agis, prudenter agas et respice finem bármit teszel, tedd okosan és gondold meg, mi lesz a vége.

quidquid delirant reges, plectuntur Achivi (Hor.) bármit követnek el őrültségökben a királyok, a görögök (a nép) szenvedik kárát.

quid tunc? mit tegyünk akkor? mi lesz

quietál nyugalomba vonul. [akkor?

quieta non movere nyugodt dolgokat nem kell bolygatni.

quietantia nyugtatvány.

qui nimium probat, nihil probat aki túlságosan sokat bizonyít, semmit sem bizonyít.

qui non potest dissimulare, non potest imperare a ki nem tud tettetni, nem tud uralkodni.

quinquenn‖alis ötödévi | **-ium** évötöd, ötödévi pótlék.

quint egy ötöd ; ötödik hang.

quinta a középiskola 5. osztálya.

quinterno *o* öt nyerő szám sorsjátékon.

quintessentia veleje, legjava.

quintett *o* öt hangra írt zene vagy ének-

quintus ötödik. [darab.

qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit (Aristoteles) aki halad a tudományban és hanyatlik az erkölcsben, többet hanyatlik, mint amennyit halad.

quiproquo személyek összetévesztése.

quique sibi proximus (Terentius) mindenki saját magához áll legközelebb (minden szentnek maga felé hajlik a keze).

qui s'excuse, s'accuse *f* (ki szekszkűz, szakűz) aki védi magát, az vádolja magát (Jeromos).

quisisana *o* (kvisziszána) itt meggyógyulnak (szállók, gyógyintézetek neve).

quisque suorum verborum optimus interpres kiki legjobb magyarázója saját szavainak.

quis ,quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando? ki, mit, hol, mily eszközökkel, miért, hogyan, mikor?

quis tulerit Gracchos de seditione quærentes? (Juvenalis) ki tűri, hogy a Gracchusok lázadás miatt panaszkodnak? (Értsd:

ki hallgat arra, aki amiatt tesz panaszt, amit ő maga is elkövet?)

qui tacet, consentit, vagy consentire videtur (VIII. Bonifácius) aki hallgat, beleegyezik, beleegyezni látszik.

quitt *f* vége | **-ek vagyunk** végeztünk, megfizettünk egymásnak | **-el, -ol** fizeti, kiegyenliti tartozását | **-iroz** nyugtat, nyugtáz.

qui vivra, verra *f* (ki-) aki megéri, meglátja.

quod Deus avertat amit Isten hárítson el, mitől Isten mentsen!

quod Deus bene vertat amit az Isten jóra fordítson.

quod differtur, non aufertur ami halad, el nem marad.

quod erat demonstrandum (Euklides) amit be kellett bizonyítani.

quodlibet egyveleg.

quod licet Jovi, non licet bovi! amit szabad Jupiternek, azt nem szabad az ökörnek (azaz vm. cselekvényt másmáshogyan kell megítélni, a szerint, hogy ki követte el).

quod non est in actis, non est in mundo ami nincs az iratokban, az nincs a világon. (Értsd: csak az írás bizonyít.)

quod scripsi, scripsi (Biblia) amit írtam, megírtam.

quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris (Biblia) amit nem kívánsz magadnak, ne cselekedd másnak.

quo jure? mi jogon?

quo modo? mily módon?

quondam hajdan.

quorum pars magna fui (Verg.) melyekben nekem nagy részem volt.

quos Deus perdere vult l. **quem Deus** stb.

quos ego... (Verg.) majd adok én!

quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu (Hor.) sokáig megőrzi az új edény annak a szagát, amivel először töltötték meg.

quota hányad, arány; nálunk főkép az az arány, melyben Magyarország s Ausztria a közös kiadásokhoz hozzájárultak.

quot capita, tot sensus (Terentius) ahány fej, annyi vélemény

quot homines, tot sententiæ (Phædrus) ahány fej, annyi gondolat.

quotidianus mindennapi.

quotiens hányados.

quousque tandem (Cicero) hát még meddig? (t. i. fogsz visszaélni türelmünkkel).

R

rabatt *o* árengedmény.

rabbi, -nus *zs* zsidó pap (tdk. tanító) | **-natus** a rabbi hivatala.

rabiatus dühöngő, szenvedélyes, durva.

rabies düh; veszettség.

Rabitz-fal feltalálója után elnevezett építésmód, melynél vassodrony közé rakják a gipszet.

rabulist||ika fecsegés, szócsavarás; jog-, törvénycsavarás | **-a** =ő, =ó.

race *f* (rasz) faj, fajta.

race *a* (rész) versenyfutás.

rachit||is l. rhachitis.

acket *a* (reket) a lawntennis labdaütője.

radi||alis küllős, sugárzó | **-atio** sugárzás,

radical||is gyökeres, mélyreható: szélső. felforgató | **-iter** =en, =an.

rádió hanghullámok drótnélküli továbbítására szolgáló szerkezet; az ily szerkezetek útján való hangtovábbítás.

radioactiv rádium-sugarakat kisugárzó.

radio||gramm drótnélküli úton továbbított távirat | **-graphia, -skopia** *g* Röntgen-sugarakkal való megvizsgálás.

radiolog||ia *l-g* a rádium-sugarakkal foglalkozó tudomány | **-us** az e tudományszakkal foglalkozó.

radiotelegraphia *l-g* drótnélküli távírás.

(Amely szó nincs meg a **Qu**-ban, a **K**-ban keresendő.)

radiotherapia *l-g* rádium-sugarakkal való gyógyítás.
radir, -gummi dörgölő gummi | **-oz** ki dörgöl (gummival), kivakar.
radius körsugár; külső | **- vector** vezérsugár.
radix gyök, gyökér.
rádzsa *szanszkrit* keletindiai bennszülött fejedelem, király.
raffinade *f* (-ád) finomított cukor.
raffin‖ál *f* finomít, tisztít | **-ált, -irozott** =ott, finom; kitanult, ravasz | **-éria** finomítás, finomító gyár | **-éria, -ement** (-in*man*) ravaszság, furfang, keresettség, elfinomult ízlés.
raglan *a* felöltőfajta.
ragoût *f* (ragu) vagdalt hús; becsinált; zagyvalék.
raison *f* (rez*on*) ész, értelem; helyes dolog, ok, alap, észszerűség | **-nabilis** észszerű, értelmes | **-nement** (*man*) okoskodás; feleselés | **-neur** (nőr) okoskodó, elmélkedő | **-niroz** okoskodik; felesel.
raja l. radzsa.
rakéta *o* röppentyű.
raki *szl* pálinkafaj.
rallentando *o* lassítva.
ralliál *f* ismét egyesít, ismét csatlakozik.
ramadán v. **ramazán** *t* a török nagy böjt hava.
ramificatio elágazás.
rana in fabula a *mesebeli* béka (amely megpukkadt, mert akkorára akarta magát felfújni, mint az ökör).
rancune *f* (*ran*kün) neheztelés, tartós harag.
rangiroz *f* (-zsi) elrendez; fölsegít (vagyonilag).
ranimál újra feléleszt.
ránkor harag, neheztelés.
rapa‖citas kapzsiság | **-x** kapzsi, ragadozó.
rapé *f* finom burnótfaj.
rapid gyors, sebes | **-amenta, -o** *o* igen gyorsan, sebesen | **-itas** =ság, =ség.
rapier *n* (-pír), **rapière** *f* (rapieer) vívótőr.
rapli *n* hóbort.
rapport *f* jelentés; katonai jelentkezés.
raptus roham, hóbort | **-os** hóbortos
raquette *f* (-ket) labdaütő (tenniszné).
rara avis (Hor.) ritka madár.
rari nantes in gurgite vasto (Verg.) csak itt ott egy úszó a széles örvényben.
raritas ritkaság.
Ras *abesszin* helytartó, herceg.
rasans *f* a földet súroló, (lövedék).
ras‖íroz *f* borotvál | **-eur** *f* (-zőr) borbély (a franciák nem mondják ez értelemben.)
rasta v. **rastaquouère** *f* (-kueer) Párisban a gyanus külföldiek gúnyneve.
raszkolnik *or* a görög-keleti orthodox egyházból különvált szekta híve.
rasztli *n* késláb, késpalló.
rasztríroz *n* vonaloz, viznyomású vonalakkal ellát.
rata *or* bombázó repülőgép.
ráta részlet.
ratific‖ál jóváhagy, aláír | **-atio** =ás.
ratio ész, értelem, észszerű dolog; rész | **-nabilis, -nalis** észszerű | **-nalizálás** észszerű termelési módok létesítése | **-nalismus** észhit | **-nalista** e tan híve | **-naliter** észszerűen.
rayon *f* (rej*on*) kör sugara, terület | **-íroz** területekre oszt.
razzia *o* (raccia) portyázás; rendőri körjárat.
reactio visszahatás, haladás-, szabadság-ellenzés | **-narius** maradi, ósdi.
reactiv‖ál visszahelyez (hivatalába) | **-atio** =és.
ready *a* (redi) kész.
reag‖ál visszahat, fogékony vmi iránt, feiel vmire | **-ens** kémlelőszer.
real tárgyi, dologi | **-iák** valóban meglevő dolgok; tárgyi ismeretek | **-is** valódi, igazi, tényleges; tárgyi; észszerű; becsületes | **-ismus** valószerűség, anyagiasság | **-ista** anyagiasan gondolkodó; reáliskolai tanuló | **-isál** létesít, megvalósít | **-iter** valóban | **-politikus** aki csak gyakorlati célokért küzd | **-unio** valóságos államközösség.
reassecuratio viszontbiztosítás.
reassum‖ál röviden ismétel; újra felvesz | **-ptio** újra fölvétel; összegezés.
reaumur *f* (reomur) hőmérő skála.
reb *zs* l. rabbi.

rebach *s-zs* kereskedői haszon.
rebbe *zs* l. rabbi.
rebelli||o forradalom, lázadás, zendülés | **-s** lázadó, fölkelő, izgága.
rebus sic stantibus a dolgok így állván.
rébusz talány.
recapitul||ál röviden összefoglal | **-atio** =ás.
recens friss, új.
recens||eál bírál | **-ens** =ó, | **-io** =at.
recepisse (recepisz-nek is ejtik) postai elismervény, vevény.
recept orvosi rendelvény.
recept||io befogadás; egyenjogúsítás | **-iv** fogékony.
réchaud *f* (resó) parázstartó; ágymelegítő; gyorsforraló; főzőkészülék (többnyire gázzal fűtött).
recherch||e *f* (rösers) kutatás | **-iroz** kutat.
rechthaberei *n* makacskodás, okvetetlenkedés.
recidiv||a visszaesés | **-ázik** visszaesik.
recipe l. orvosi rendelvény.
recipi||ál befogad (pl. valamely vallást az államilag elismert vallások közé) | **-ens** tartó, edény.
recipro||ce kölcsönösen | **-citas** kölcsönösség, viszonosság | **-cus, -k** kölcsönös, viszonos.
recit||ál szaval | **-atio** =ás | **-ativ** *o* (recs-) énekbeszéd; szavaló rész (énekes műben) | **-ator** szavaló, fölolvasó.
reclam||ál fölszólal; tudakol, igényel | **-atio** =ás.
reclame *f* (-klam) nyilvános földicsérése vminek v. vkinck; hirdetés; hírverés | **-hős** aki szereti magát az újságokban dícsértetni.
recognoscál kémlel, kipuhatol | **-ás** =és, =ás.
recommand||ál, reccomend||ál ajánl | **-atio** =ás.
recompens||ál kártalanít, kárpótol | **-atio** =ás.
reconcili||ál újra megbékít | **-atio** =és.
reconnaissance *f* (rökonesz*an*sz) hála | **-visit** köszönő látogatás.
reconstitu||ál újra helyreállít | **-tio** =ás.
reconstru||ál felújít, átalakít | **-ctio** =ás.
reconvalescen||s lábbadozó | **-tia** =ás.
record *a* verseny-eredmény, bizonyos idő alatt megtett maximalis út jelzése, a legnagyobb, amit bárminben eddig elértek (Pl. a kerékpározásnál a record ennyi s ennyi másodperc alatt egy kilométer, értsd: az eddig hitelesen megállapított leggyorsabb út ilyen gyorsan tétetett meg.), siker, eredmény | **-er** aki recordot ért el.
recre||álja magát felüdül, kipiheni magát | **-atio** üdülés, szünidő.
recrimin||ál viszontvádol, szemrehányásokat tesz | **-atio** vádaskodás, szemrehányás.
recrudescunt inclitæ gentis Hungaræ vulnera (II. Rákóczi Ferencz) kiújulnak a jeles magyar nemzet sebei.
rectangulum derékszög.
recte helyesen; tulajdonképen.
rectific||ál helyesbít | **-atio** =és.
recto lap elülső oldala.
rector igazgató; kormányzó; az egyetem feje | **-atus** =ság | **- magnificus** nagyságos rektor.
reçu *f* (röszü) nyugta.
recur||rál hivatkozik vkire; feljebb folyamodik, feljebbez | **-rens** =ó, =ő | **-sus**
recusál visszautasít. [=ás, =és.
récusé *f* (reküzé) húzás (bizonyos billiárdlökés).
recussio visszapattanás.
red||actio szerkesztőség | **-actor** szerkesztő.
redemp||tio megváltás | **-or** =ó | **-orista** egy szerzetesrend.
redif *t* török tartalékos katonaság.
redigál szerkeszt.
redingote *f* (red*e*ngot) hosszú felsőkabát.
redivivus föltámadt.
redoublíroz *f* (redub-) megkettőz.
redoute *f* (rödut) erődítvény; zárt, négy- v. többoldalú sánc; vigadó.
redressíroz *f* visszaállít, jóvátesz.
reduc||ál (redukál) visszavezet; összevon | **-álódik** visszavezetődik, kevesbedik, megcsappan | **-tio** =és, =ás | **-tor** kevesbítő.
reduplic||ál megkettőz | **-atio** =és.
reel *f* valódi, tényleges; megbízható.
re et corpore anyagilag és testileg.

refactia *f* visszatérítés, engedmény.
refectorium ebédlő (kolostorban).
refer‖ál előterjeszt; beszámol, jelent, hírt ád | **-áda, -atum** =és, =ás | **-endum** jelentéstétel, értesítés, népszavazás | **-ens** előadó, tudósító | **-entia** értesítés, felvilágosítás.
referee *a* (-rí) versenybíró (pl. a labdarúgó játékban).
reflect‖ál visszaver (sugarat); számot tart vmire, kíván vmit; utal vkinek szavaira; elmélkedik | **-ans** pályázó, vmit igénylő.
reflector fényszóró.
reflex visszaverődés | **-mozgás** önkéntelen mozgás | **-io** elmélkedés; észrevétel | **-iv** visszaható.
refluál visszafolyik.
reform újjáteremtés; megújhodás | **-ál** újít | **-atio** újítás, hitújítás | **-átor** újító | **-mozgalmak** újító mozgalmak | **-párt** újító párt.
refractarius ellenszegülő.
refract‖io sugártörés | **-or** sugártörő, messzelátó.
refrain *f* (röfren) vissza-visszatérő sor, sorismétlés a versben.
refrigeratio hűtőkészülék.
refugium menedék, végső segitség.
refundál visszaönt, visszafizet.
refus *f* (röfü) visszautasítás | **-é** (zé) visszavetett, elutasított; **salon des refusés** (szalon deröfüzé) a más kiállításról visszautasítottak, a kint szorultak műkiállítása | **-ál, iroz** (zí-) visszavet, megtagad.
refut‖ál cáfol | **-atio** =ás, =at.
re galantuomo *o* úri ember király, gavallér király (II. Viktor Emánuelről).
regal‖e, (regálé) többesben **-ia,** királyi ha szonvétel, italmérés (joga) | **-is** királyi.
regard *f* (rögár) figyelem, figyelembevétel | **-iroz** (-díroz) figyelemmel van vki iránt.
regatta *o* evezős-verseny.
regement ezred; sokaság.
regener‖ál újjáalkot, megifjít | **-álódik** föléled, újjászületik | **-ator** életre keltő, újjáélesztő.
regens kormányzó, helyettes kormányzó | **- chori** karnagy.
regesták kútfő-jegyzékek, -kivonatok.
regicidium királygyilkosság.
régie *f* (rezsí) állami igazgatás; vezetés, üzletköltség.
régime *f* (rezsim) **regimen** *l* uralom, kormányzat, vezetés, igazgatás.
regiment ezred; sokaság | **-alis** ezredi.
reginam interficere nolite timere bonum est et si omnes consenserint ego solus non contradico (János érsek) a királynét meggyilkolni nem kell; félnetek jó lesz; ha mind beleegyeznek, én nem; ellenzem. (Kétértelmű nyilatkozat, mely az írásjelek más-más fölrakása szerint más-más értelmet ad: a királynét meggyilkolni nem kell félnetek: jó lesz; ha mind beleegyeznek, én nem ellenzem.)
regio táj; terület; hatáskör | **-nalis** bizonyos területhez tartozó.
regis ad exemplum totus componitur orbis (Claudianus) a király példájához igazodik az egész világ.
regisseur *f* (rezsiszőr) színházi rendező.
regist‖er lajstrom; jegyzék; változat (orgonában); hangfokozat (énekben) | **-rál** lajstromoz, jegyzékbe vesz; tudomásul vesz | **-rator** iktató, lajstromozó.
regis voluntas suprema lex esto a király akarata a legfőbb törvény legyen.
réglement *f* (reglömán) szabályzat, rendszabály.
reglette *f* (reglet) kis vonalzó.
regnicolaris országos | **- bizottság** hajdan az országgyűlés két házából és a horvát országgyűlésből kiküldött bizottság.
regnum Marianum szűz Mária országa (Magyarország).
regress‖io hátramenés; hanyatlás | **-álja, -irozza magát** viszontkeresetet támaszt, kárpótolja magát | **-iv** visszaható; süllyedő | **-us** viszontkereset; kárpótlás.
regrut‖a vagy **rekrut‖a** *o* újonc | **-ál** =oz | **-álódik** gyűlik, kiegészül.
regula szabály | **-ris** =os, rendes; oly szerzetesrendről, melynek tagjai fogadalommal kötelezik magukat a szerzetesi

szabályok követésére | **-risál** szabályoz, **-ritas** = szerűség | **-riter** rendszerint | **-tiv** szabályozó | **-tivum** = zat | **-tor** = ozó.

réguláz szabályoz; megfenyít.

rehabilit‖ál visszahelyez (hivatalába, becsületébe) | **-álja magát** visszaszerzi becsületét | **-atio** visszahelyezés, a becsület helyreállítása.

reichsrath *n* a régi osztrák országgyűlés.

reiher *n* kócsag, = toll.

reincarnatio újra megtestesülés, újra testet öltés.

reine-claude *f* (renklód) ringlóta.

reinette *f* (renet) almafaj neve.

reinstall‖ál újra beiktat | **-atio** = ás.

reintegr‖ál visszahelyez | **-atio** = és.

reis brazíliai pénz.

reis *t* bizonyos főtisztségek címe.

reiteratio ismétlés.

rejectio visszavetés.

rejiciál visszavet, elutasít.

reklam l. reclame.

rekruta l. regruta.

relais *f* (rölé) váltott lovak, előfogat | **-állomás** a rádióban egy másik állomás függeléke.

relata refero elmondom, amit másoktól hallottam.

relati‖o viszonylat, beszámolás; értesítés; viszonyítás | **-v** viszonylagos, viszonyító | **-ve** viszonylag, aránylag | **-vitási elmélet** Einstein német tudós elmélete, mely szerint mozgás, idő, tér nem abszolút fogalmak, hanem viszonylagosak.

releg‖ál kitilt, kicsap (iskolából, egyetemről); száműz; elutasít | **-atio** = ás.

relev‖ál vmit beszéd közben kiemel, vmnek fontosságot tulajdonít | **-ans** fontos, döntő.

relictum hagyaték.

relief *f* (rölief) dombormű.

relief *a* (relif) segítség.

religio vallás | **-sitas** = osság | **-sus** = os.

reliquia maradvány; ereklye | **-rium** ereklyetartó.

remanens visszamaradó.

remarqu‖e *f* (römark) megjegyzés | **-abilis** megjegyzendő, nevezetes.

remedi‖ál orvosol, segít | **-um** orvosság; orvoslás, segítés | **-um juris, -um juridicum** jogorvoslat.

reminiscentia visszaemlékezés; máshonnan vett gondolat.

reminiscere (-iscere) a böjt második vasárnapja.

remis *f* (römi) eldöntetlen (t. i. játék a sakkban).

remise *f* (römíz) szín, kocsiszín.

remissio elengedés.

remittál visszaküld; a vett áru ellenértékét (főleg váltó útján) kiegyenlíti.

remitten‖da visszaküldendő dolgok | **-s** visszaküldő; váltón a «rendelvényes».

remonda *f* még be nem tanított ló.

remonstr‖ál kifogást tesz, óvást emel | **-atio** kifogás, óvás.

remontante *f* (röm*ontant*) újra virágzó, többször virágzó.

remonte *f* (röm*ont*) l. remonda.

remontoir-óra *o* (röm*ontoár*) kulcs nélkül fölhúzható zsebóra.

remorqu‖eur *f* (römorkór) vontató (hajó) | **-íroz** vontat (hajót).

rémoulade *f* (remulád) csípős ízű mártás

removeál elmozdít, áthelyez. [neve.

remuner‖ál megjutalmaz | **-atio** = ás.

renaissance *f* (röneszánsz) újraszületés, megújhodás, főkép a görög-latin műveltségé a XIV—XVI. században.

rencontre *f* (*rankontr*) találkozás; összetűzés, összekoccanás, csetepaté.

rendezvous *f* (*randevu*) találka, légyott.

renegát hitehagyó, köpenyforgató.

reneszánsz l. renaissance.

reniten‖s ellenszegülő, makacs | **-tia** = és, = ság.

renomm‖age *f* (rönomázs) dicsekedés, kérkedés | **-ál, íroz** = ik | **-ált, írt** jóhírű, jónevű | **-ée** (-mé) hírnév, jóhír.

renonc‖e *f* (rönonsz) a játék abbahagyását okozó tévedés | **-íroz** abbahagy, lemond.

renov‖ál helyreállít, megújít | **-atio** = ás.

rent‖e *f* (magyarosan ejtik) életjáradék; jövedelem | **-ábilis** jövedelmező | **-álódik -íroz** jövedelmez | **-ier** (*rantyié*) tőkés.

renunciál lemond.

reoccupál újra elfoglal.

reordinál újra rendez.

reorganis‖ál újra szervez | **-atio** =és.
repar‖ál kijavít; helyreállít | **-abilis** =ható | **-atio, -atura** =ás; hadi kárpótlás | **-ation d'honneur** *f* (-aszjon donőr) a becsület helyreállítása.
reparti‖ál főloszt | **-tio** =ás.
repatriál hazájába visszavisz; újra visszahelyez honpolgári jogaiba.
repertoire *f* (repertoár) műsor, játékrend.
repertorium tárgymutató, forrásjegyzék.
renunti‖ál lemond | **-atio** =ás (főkép trónöröksödési jogról).
repet‖ál ismétel | **-ens** =ő | **-itio** =és | **-itorium** ismétlő, összefoglaló könyv.
replacíroz *f* (röplasz-) visszahelyez.
replic‖a válasz; cáfolat | **-áz** megfelel, visszavág.
repo‖nál visszahelyez | **-sitio** =és.
report *a* (riport) tudósítás, jelentés; határidőügylet elhalasztása; összeg, melybe ez elhalasztás kerül, máskép kosztpénz.
reporter *a* (rip-) hírlaptudósító.
repræsent‖ál képvisel, méltóan képvisel, rangjához méltóan él | **-ans** képviselő | **-atio** képviselet, rangszerű életmód; | **-ationalis, -ativ** képviseleti, szereplési (költség).
reprehen‖dál visszautasít, ócsárol | **-sio** =ás | **-siv** =ó.
repress‖aliák megtorló intézkedések | **-io** elfojtás, elnyomás | **-iv** =ó.
reprimál elnyom.
reprise *f* (röpríz) valamely színdarabnak fölújítása.
reprob‖ál kárhoztat, a jóváhagyást megtagadja, rosszal | **-atio** rosszalás, helytelenítés.
reproduc‖ál újra előad; visszaidéz; lemásol; (nyomtatással) sokszorosít | **-tio** =ás, =és, lenyomat | **-tiv** visszaadó, elismétlő (tehetség); másoló, sokszorosító (művészetek).
reptiliák csúszómászó állatok.
republica köztársaság | **-nismus** a köztársasági államformához való ragaszkodás | **-nus** köztársasági érzelmű.
repud‖eál visszautasít | **-eatio** =ás.
repul‖sio visszautasítás | **-siv** =ó (erő).
putatio jóhír, hírnév
requiem gyászmise; hozzávaló zenemű.
requiem æternam dona ei, Domine! adj neki örök nyugodalmat, Uram!
requiescat in pace nyugodjék békében.
requi‖rál megkér, összeszerez, harácsol; élelmiszerek és egyebek hatósági úton való lefoglalása | **-rálás, -sitio** követeles; toborzás, élelemszerzés, harácsolás, behajtás; lefoglalás | **-situm** kellék.
resectio elvágás (orvosi műtétnél).
reserv‖a *l* **-e** *f* (nálunk rezerv) tartalék, pótlék; tartózkodó viselkedés | **-ál** félretesz | **-ata** fönntartás, kikötés | **-atio mentalis** titkos, szóval ki nem fejezett fönntartás, hátsó gondolat | **-ista** tartalékos (katona).
reservoir *f* (reszervoár) víztartó, gyüjtőmedence.
reside‖ál székel, udvart tart | **-ntia** székhely, székváros | **-residuum** maradvány.
resign‖ál lemond, belenyugszik | **-atio** megnyugvás, megadás, lemondás.
resist‖ál ellenáll, | **-entia** =ás.
reskontó *o* nyugta.
resol‖utio végzés, határozat | **-ut, -utus** elszánt, bátor | **-vál** elhatároz, dönt.
resona‖ns együtthangzó | **-ntia** visszhang, hang-visszaverődés | **-tor** együtthangzó (készülék).
resorptio fölszívódás.
respect‖abilis tiszteletreméltó, tekintélyes | **-ál** tisztel, becsül, méltányol, kímél | **-ive** illetőleg | **-uosus** tiszteletteudó, illemes | **-us** tisztelet, becsülés; tekintély.
respir‖ál lélekzik, lehell | **-atio** =és | **-ium** pihenés, szünet, haladék.
respiro *o* haladék, kíméleti nap (a kereskedelemben).
respon‖deál felel, megcáfol | **-sabilis, -sibilis** felelős | **-sabilitas, -sibilitas** felelősség | **-sorium** felelgető egyházi ének | **-sum** felelet, vélemény; jogi vélemény.
respublica köztársasag | **-nus** =i.
ressensus idegenkedés, megütközés.
res severa est verum gaudium (Seneca) a komoly dolog valódi élvezet.
ressort *f* (röszór) ügykör, hatáskör; (miniszteri) tárca | **-miniszter** szakminiszter.

ressource *f* (röszursz) segélyforrás.
restál hátramarad, megmarad.
restantia hátralék.
restaur‖ál helyreállít, kijavít | **-ant** *f* (resztor*an*) vendéglő | **-atio** =ás; vendéglő; tisztújítás | **-ateur** *f* (-sztoratőr) vendéglős | **-ator** javító, helyreállító (főkép festményeké).
restitu‖ál helyreállít, visszahelyez | **-tio** =ás, =és | **restitutio in integrum** a régi, sértetlen állapotba való visszahelyezés.
resto *o* maradok; maradék.
restri‖ctio megszorítás, korlátozás | **-ctiv** =ó | **-ngál** megszorít, korlátoz.
result‖ál következik | **-ans** közös eredő | **-atum** eredmény, következmény.
resum‖ál összefoglal | **-é** *f* (rezümé) összefoglalás.
resurrectio föltámadás.
reszt, resztli *n* maradék.
retabliroz *f* ismét helyreállít, a régi állapotba visszahelyez.
retard *f* (rötar) késés.
retard‖ál hátráltat, késleltet | **-atio** késés.
retenti‖o visszatartás | **v** =ó.
reticentia elhallgatás.
réticule, hibásan ridicule *f* (-ikül) hálócska, kézi zacskó.
retina recehártya, ideghártya.
retineál visszatart.
reti‖rade *f* (-ád) hátrálás; árnyékszék (a franciák nem használják ez értelemben) | **-rál** hátrál.
retor l. rhetor.
retorsi‖o megtorlás | **-v** =ó.
retorta lombik.
retouch‖e *f* (rötus) átfestés (fényképeknél) | **-eur** (őr) fényképek átfestője | **-iroz** átfest.
retour *f* (rötúr) vissza | **-jegy** tértijegy | **-níroz** visszaküld | **-recepisse** (-pisz) tértivevény.
retracíroz *f* (-asz) újra meghúz, megrajzol.
retra‖ctio összehúzódás, visszavonás | **-hál** visszavon.
retraite *f* (rötrét) visszavonulás; takarodó.
retribu‖ál díját megadja | **-tio** díjazás.
retro... összetételekben: vissza.
retrográd hátráló, visszamenő | **- fejlődés**, visszafejlődés.
retrospectiv visszatekintő.
reunio *l* **réunion** *f* (-ünio*n*) egyesülés; társasmulatság.
reussál, reussíroz *f* (reüsz-) sikert arat, boldogul, sikerül.
revanch‖e *f* (röv*an*s) visszafizetés, viszontszolgálat · bosszú | **-iroz, -irozza magát** viszonoz, elégtételt vesz; bosszút áll.
réveille *f* (revej) ébresztő, riadó. [sejtés.
revel‖ál kinyilatkoztat | **-atio** =ás, megrevenons à nos moutons! *f* (rövönonz a no mut*on*) térjünk csak vissza birkáinkra (ha valaki el-eltér a tárgytól).
revenue *f* (rövönü) jövedelem.
reverend‖a papi felöltő | **-us** tisztelendő | **-issimus** (megszólításkor **-issime**) főtisztelendő.
reverentia tisztelet, hódolat.
revers *f* (röveer) hátsólap; visszája vminek.
reversalis kötelezvény.
reversio megfordítás, megfordulás.
revi‖deál átnéz; fölülvizsgál, ellenőriz | **-sio** =és, =ás; szerződésmódosítás, pörújítás | **-siós liga** a trianoni béke szerződés módosítását szorgalmazó intézmény | **-sionális** fölülvizsgálási; módosító | **-sor** fölülvizsgáló; ellenőr; könyvvizsgáló.
revindic‖ál visszakövetel, | **-atio** =és.
revoc‖ál visszahív, visszavon | **-atio** =ás,
revol‖tál zendül, lázad | **-te** *f* (-olt) =és, =ás.
revolutio forradalom | **-narius** forradalmi, forrongó.
revolver *a* forgópisztoly | **-ez** hírlapírói zsarolást követ el | **-lap** zúglap, zsaroló újság.
revue *f* (rövű) szemle, folyóirat; látványos énekes színdarabfajta.
rex regnat, sed non gubernat (Zamojszki) a király uralkodik, de nem kormányoz.
rezon l. raison.
rezsim l. régime.
rhachiti‖s *g* angolkór | **-ikus** =os.
rhapsod *g* hegedős, énekes | **-ia** szaggatott menetű ódai költemény | **-ikus** csapongó, szaggatott, töredékes.

rhetor *g* szónok | **-ika** =lástan | **-ikus** =i, =ias | **-isál** =iaskodik.
rheum||a *g* **-atismus** csúz | **-ás, -atikus** =os.
rhino . . . *g* összetételekben : orr | **-plastika** orr-formálás (sebészi beavatkozással).
rhomboid *g* dűlt téglalap.
rhombus *g* dűlt négyzet.
rhythm||us *g* szabályos lejtés ; versmérték ; dallam | **-ika** versmértéktan | **-kus** szabályosan váltakozó, ütemes, dallamos | **-isál** dallamossá tesz.
ribillió háborúság, lárma, zaj.
ribs *a* l. ripsz.
ricset *zs* árpakásából, borsóból stb. készült étel ; zagyvalék.
ridendo dicere verum (Hor.) nevetve megmondani az igazat.
ridikül l. rétícule.
ridiculus mus (Hor.) nevetséges egér (t. i. születik sokszor a hegyek vajúdásából). L. parturiunt montes.
rien ne blesse autant que la vérité (Metternich) *f* (ri*en* nö blesz ot*an* kö —) semmi sem sebez jobban az igazságnál.
rien ne manque à sa gloire, il manquait à la nôtre *f* (ri*en* nö m*anq* a sza gloár, il m*anq*et a la nótr) semmi sem hiányzik dicsőségéből, ő hiányzott a mienkből. (Molière szobrának felirata a francia Akadémiában.)
rigiditas merevség, szigor.
rigolíroz *f* a földet mélyen fölássa és aláforgatja ; levezető csatornákkal ellát.
rigor||ista szigorú erkölcsbíró | **-osál** szigorlatoz | **-ositás** szigorúság | **-osum** szigorlat (főleg doktori) | **-osus** szigorú, rideg.
rimessa *o* elküldött váltó, küldvény.
rinforzando *o* (-forca-) erősebben.
ring *n* nagykereskedők és tőkepénzesek alkalmi egyesülése vmely cikk árának irányítására.
ringelspiel *n* körhinta, ördögmalma.
rinocerosz *g* orrszarvú.
ripária parti szőlő, amerikai szőlőfaj neve.
riport l. report.
ripost||e *f* (riposzt) visszavágás, találó felelet | **-ol, -íroz** visszavág, megfelel
ripsz *a* recés szövetfaj.
ripresa *o* ismétlés.
risalit *o* kiugrás, kiszökkelés (épületen).
riscontro *o* egymással szembeállítás ; összeegyeztetés ; folyószámla-könyv.
risico *o* (**ri**ziko) kockázat, veszély.
risotto *o* rizsből készített olasz étel.
riszk||ans *f* (riszk-) kockázatos | **-íroz** kockáztat.
risum teneatis amici (Hor.) megállnátok-e nevetés nélkül, barátaim.
ritardando *o* lassan, lassítva.
rite szertartásos szokás szerint.
ritmus l. rhythmus.
ritornell *o* háromsoros vers, melyben az első és a harmadik sor rímel ; zenében a visszatérő szakasz.
ritu||ale szertartásos könyv | **-alis** szertartásos ; vallásos | **-alis gyilkosság** a régi rómaiak idején a keresztényekre, a középkor óta pedig a zsidókra ráfogott, vallásos szertartásként űzött gyilkosság.
ritus vallási szertartás.
rivali||s versenytárs | **-sál** verseng | **-tas** versengés.
riviera *o* part, főkép a délfranciaországi tengerpart | **- di levante** keleti part (San Remotól Speziáig) | **- di ponente** nyugati part (San Remotól Cannes-ig).
rivière *f* (-eer) gyémánt nyaklánc.
rizibizi *o* rizsből és zöldborsóból álló étel.
rizling *n* a Rajnamellék leghíresebb szőlőfaja.
roastbeef *a* (rosztbif) hátszínből készült angol marhasült.
robinsonade *f* (-ád) Robinsonéhoz hasonló kalandok elbeszélése.
roboran||s megerősítő | **-tia** =szerek.
robustus erős.
rochíroz *f* (ros-) elsáncol (sakkban).
Rocinante *s* (rosz-) rossz gebe (Don Quijote lova után).
rococo *f* (rokoko) XV. Lajos korabeli divat.
ródli *n* kis kéziszánkó-fele.
rodomontade *f* (-*mon*tád) hősködés, hencegő hazugság (aminőket Rodomonte beszél Bojardo «Szerelmes Lóránt»-jában).

roletta *o* ablakredőny.
rolle *n* szerep.
rolló, roló l. rouleau.
Roma deliberante, Saguntum perit (Cic.) míg Róma tanakodik, Saguntum elvész.
Roma locuta, causa finita (Augustinus) Róma szólt, az ügy el van intézve.
román *n* regény.
romancero *s* (-szeero) románc-gyűjtemény.
romancier *f* (roman*szjé*) regényíró.
románc kisebb elbeszélő költemény; egy dalfaj.
romanista román nyelvész (aki a latinból származó nyelvekkel foglalkozik).
romantic||a regényesség, egy irodalmi irány | **-ismus** a romantikus írók iránya | **-us** regényes; a romantika művelője.
rombus l. rhombus.
ronde írás *f* (ron*d*) gömbölyű betűs díszírás, **ronde**; körtánc.
rondeau *f* (ron*dó*) kis költemény, melyen két rím vonul végig; kör; kerek virágágy.
rondella *o* kerek épület; bástya.
roquefort *f* (rokifór) sajt neve (városnév után).
rorate ádventi hajnali mise neve.
rosarium olvasó.
rosetta *o* rózsaalakú díszítmény épületen; rózsaalakban csiszolt drágakő; rendjelt jelző színes gomb.
rostrum, többese **rostra** szószék a régi Rómában.
roszbif l. roastbeef.
Rotary-klub nemzetközi jellegű társas egylet. (**rotary** *a* forgó, fogaskerék).
rotati||o körforgás, keringés | **-ós gép** körforgó gép.
rótor-hajó olyan hajó, melyet forgó hengercsövek hajtanak.
rotunda körcsarnok.
roué *f* (rué) kéjenc.
rouge *f* (rúzs) vörös, vörös ajkfesték, pirosító | **-et-noir** *f* (rúzs e noár) vörös és fekete; egy szerencsejáték neve.
roulade *f* (rulád) tekercs; sütemény neve; hangfutam.
rouleau *f* (ruló) gördülő függöny.
roulette *f* (rulet) szerencsejáték neve.
rout *a* (raut) nagy társasösszejövetel.
route *f* (rut) út, útirány.
routin||e *f* (rutin) gyakorlottság | **-ie-(-lé)** gyakorlott ember.
royal *f* (roajal) királyi | **-ismus** (roj-) királypártiság | **-ista** királypárti.
röntgenez Röntgen-sugarakkal átvilágít.
Röntgenologia a Röntgen-sugarakról szóló tudomány.
rubato tempo *o* nem a kijelölt időegység szerint való zenei előadás.
rubel *o* orosz pénzegység.
rubrik||a *f* rovat | **-ás** =ol.
rubrum irat fölzete.
ruche *f* (rüs) bodor.
Rucksack *n* hátizsák.
Rückwärtsconcentrierung *n* hátrafelé való összpontosítás, meghátrálás.
rudiment||arius, kezdetleges, csökevényes | **-um** alapismeret, elemi dolog; csökevény.
Rugby *a* (rögbi) football-játékféle.
Rührstück *n* érzékeny, ríkató darab.
ruin||a rom | **-ál** tönkre tesz.
rule Britannia *a* (rúl Britennie) uralkodjál B.! (angol nemzeti dal).
rumin||ál kérődzik | **-atio** =ás.
rumpsteak *a* (römpsztek) marhahátszínből való szelet.
run *a* (rön) versenyfutás; **megrohanás** (főkép pénzintézetek megrohanása a betétek visszafizetése céljából).
rúna *n* északi germán betű.
runo finn népdal.
rupia *p* pénzegység Indiában, Perzsiában és Kelet-Afrikában.
ruptura szakadás, törés, zúzódás.
russificál eloroszosít.
russophil *g* oroszbarát.
rusti||cus falusi, parasztos | **-citas** parasztiasság.
ruszalka *or* vízi tündér.
ruta l. route.
rúzs l. rouge.
rythmus l. rhythmus.

S

sabbath *zs* szombat | **-eus** szombatos (felekezet).
sábesz *zs* szombat.
sabot||age *f* (-tázs) a munkásoknak az az eljárása, melyiyel a munkaadó szerszámait, gépeit stb. szándékosan megrongolják | **-ál** ily eljárással él.
saccharum cukor | **-ologia** -tan | **-ometer** -mérő.
sacco *o* rövid férfikabát, zeke.
sacerdos pap, lelkész | **-talis** =i | **-tium** =ság, =ség.
sachet *f* (szasé) zacskó, illatosító vánkoska.
sacra szent dolgok.
sacrament||alis szentséghez tartozó | **-um** szentség.
sacrebleu *f* (szakrőblő) teringettét!
sacré cœur *f* (szakrékőr) Jézus szent szíve nevű női szerzet.
sacrilegium megszentségtelenítés, szentségtörés.
sacrosanctum szentek szentje, legszentebb hely.
sadchen *zs* házasságközvetítő.
sadismus bizonyos fajtalanság (Sade marquis után).
sæcul||aris százados; világi | **-arisál** államosít, világivá tesz (egyházi vagyont) | **-arisatio** világiasítása az egyházi javaknak | **-um** évszázad.
sæpe stilum vertas (Hcr.) gyakran fordítsd meg az írótollvesszőt (törölj, javíts).
safe, safe deposit *a* (széf, sz. depozit) biztos letét (pénzintézetek páncél-szobái v. szekrényei, melyekben egy-egy rekeszt értékpapír stb. őrizetére ki lehet bérelni).
saffian *lengyel* szattyánbőr.
saga mese, monda.
sagacitas okosság, éleselméjűség.
sagittarius nyilas.
sago *ar* pálmaliszt.
sah *p* király | **-náme** királyok könyve.
saillant *f* (szalyan) kiugró (épületeken), kiszökellő.
saison *f* (szezon) évad, évszak | **- morte** (mort) holt évad | **haute (ht)** - az évad tetőpontja.
sakk (perzsául sah) játék 64 fehér-fekete kockás táblán | **-matt** a király veszve.
sakt||er *n-zs* ki a zsidó vallás szertartásai szerint öl le állatot | **-ol** levág.
salarium, salláriom fizetés, munkadíj.
sald||íroz *o* fizet; nyugtatványoz | **-irt** ki van fizetve, fölvettem | **-o** fizetés; számlamaradék, egyenleg | **-o conto** folyó számla | **-ocontista** a folyószámla vezetője.
salina sóbánya; sóbánya-jegy.
salle *f* (szal) terem | **- à manger** (manzsé) ebédlő.
salon *f* terem; társalgó, fogadószoba; műkiállítás.
salope *f* (-lop) lompos.
saltarello *o* Róma környékén divó olasz tánc.
salto *o* ugrás | **- mortale** halálugrás.
saltus ugrás.
salubritas egészség.
salus publica suprema lex (Cicero) az állam jóléte a legfőbb törvény.
salv||ál megment | **-atio** mentés. védelem | **-ation army** *a* (szelvésn ármi) az üdv hadserege | **-ator** Üdvözítő, Megváltó | **-ator mundi** világ Megváltója.
salva venia engedelemmel legyen mondva.
salvavi animam meam (Biblia) megmentettem lelkemet, megnyugtattam lelkiismeretemet.
salve légy üdvöz; üdvözlő lövés, sortűz | **- regina** üdvözlégy királynő (egy kath. himnus kezdő szavai.)
salvo fenntartva | **- errore et omissione** tévedést és kihagyást fenntartva (főleg számlákra jegyzik, rövidítve: s. e. et o.).

salvus conductus menedék, menedék- v. oltalom-levél.
samán *szanszkr* buddha szent; varázsló.
sanál orvosol, gyógyít.
sanatorium gyógyító-intézet.
sancta simplicitas! (Husz János) szent együgyűség.
sanct||ificál megszentel; szentté avat | **-io** szentesítés, jóváhagyás, törvény vagy szerződés megerősítése, hatályossá tétele, érvényesítése | **-ionál** szentesít, jóváhagy | **-uarium** szentély.
sanctum officium az inquisitio hivatalos neve.
sanctus szent.
sandal szíjas saru.
sandläufer *n* homokfutó kocsi.
sandwich *a* (szendvics) két összerakott vajas v. sonkás kenyér- v. zsemlye-szelet.
sängerei *n* énekes kávéház.
sanguinikus vérmes, heveskedő.
sanita||rius egészségi | **-s** egészség.
sansculotte *f* l. culotte.
sans façons *f* (*szan faszon*) teketória nélkül.
sans gêne *f* (*szan zsén*) fesztelenül.
sans phrase *f* (*szan fráz*) frázis nélkül, kereken.
sans souci *f* (*szan szuszi*) gond nélkül.
sapere aude merj bölcs lenni.
sapeur *f* (-őr) árkász katona.
sapientia bölcseség.
sapienti sat az okosnak elég (t. i. kevés szó is arra, hogy sokat értsen belőle).
sardonikus görcsös, erőltetett, csúfolódó.
sarkas||mus *g* maró gúny | **-tikus** maró, csípős.
sarkoma *g* húskinövés.
sarkophag *g* kőkoporsó, díszkoporsó.
sarlach *n* vörheny.
sarnír *f* csükló, forgósarok (ajtón).
sarzsi l. charge.
satell||es csatlós | **-ita** mellékbolygó.
satin *f* (*szaten*) atlaszszerű szövet | **-ál, -iroz** (-in-) simít (papirost).
satis elég.
satisfactio elégtétel.
satrapa *p* régi perzsa helytartó; zsarnok.
satur||ál telít, átitat, áthat, átjár.
sauc||e (szósz) *f* mártás, lé; baj, szerencsétlenség | **-ière** (szoszieer) mártásos csésze.
saumon *f* (*szomon*) lazac.
sauve qui peut *f* (szóv ki pő) meneküljön, aki tud.
savanna *s* nagy buja füves terület Észak-Amerika déli részein.
savoir vivre *f* (szavoár vivr) élni tudás, jó modor.
saxophon fúvó hangszerféle (a Sax névből).
sbirr *o* poroszló.
sc. = **sculpsit** metszette, véste; vagy scilicet tudniillik.
scabies rüh, kosz.
scala *o* lépcső, hangsor; nagy kezdőbetűvel a milanói híres operaház neve | **-sancta** szent lépcső.
scalp *a* lenyúzott fejbőr | **-iroz** fejbőrt lenyúz.
scalpellum boncoló kés.
scandál ütemez (verset).
scandal||isál megbotránkoztat | **-isálódik** megbotránkozik | **-osus** botrányos | **-um** botrány; lárma.
scapular||e, -ium váll-lepel (papoké, apácáké stb.).
scarabæus galacsinhajtó bogár.
scarlatina vörheny.
scen||a jelenet, látvány | **-arium** jelenetezés | **-eria** jelenet (helye), színhely, jelenetezés | **-ikus** színi||roz jelenetez.
sceptrum királyi pálca, kormánybot.
schattir||oz *n* árnyékol | **-ung** =ás.
schema *g* (szkéma, de elterjedt a *séma* ejtés is) táblázat, minta, tervezet | **-tikus** táblázatos | **-tisál** minta szerint rendez | **-tismus** táblázat; címtár, névtár.
scherz||ando *o* (szkercando) tréfásan, enyelegve | **-o** (szkerco) víg zenedarab.
schilling osztrák pénzegység volt.
schisma *g* (szkizma) hitszakadás | **-tikus** hitétől elszakadt, hitehagyott.

(Amely szó nincs meg az S-ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

schlager *n* ütőkártya, trompf; döntő valami; nagysikerű (éneksz̈am, színmű stb.).
schlagfertig *n* visszavágó, talpraesett.
schlagwort *n* jel-, cím-, vezérszó.
schlemihl l. slemil.
schliff *n* csiszoltság, úri viselkedés.
schlitz *n* hasadék, hasíték, rés (a ruhadarabon).
schluss *n* zárlat, kötés: derékbőség: végel nincs tovább!
schmarn *n* semmiség, potomság.
schmarotzer *n* élősdi.
schmink *n* kendőző szer, arcfesték.
schnadahüpferl *n* osztrák hegyi vidékeken divó, rövid, elmés szövegű dal.
schnaps *n* pálinka, papramorgó.
schnass *n* elszegényedett; garasoskodó; pénzhiány.
schneidig *n* katonás, karakán, nyalka.
schnitt *n* szabás; egy szelet (fagylalt); egy fél korsó (sör).
schnitzel *n* szelet.
schnitzer *n* tévedés, botlás, kocsintás.
scholastic||a, **-ismus** (szkola-) a középkorban uralkodó iskolás bölcsészet | **-us** iskolás bölcsész.
scholi||on *g* (szkó-) magyarázó jegyzet a régi római és görög írókhoz | **-asta** ily jegyzetek írója.
schooner *a* (skúner) hosszú, keskeny, két árbocú hajó.
schotter *n* kavics, murva.
schottisch *n* skót (szövetminta); egy tánc.
schrafir||oz *n* vonásol | **-ung** =ás.
schräg *n* ferde, rézsutos.
schwarz auf weiss *n* írásban, nyomtatásban.
schwung *n* lendület, lódulás | **-ba** jön nekilendül, neklódul.
scilicet tudniillik.
scintill||ál szikrázik | **-atio** =ás.
scirocco *o* (sirokko) meleg délnyugati szél.
scissio szakadás.
sconto *o* levonás, árengedmény.
scontro *o* rovancsoló könyv.
scorbut *a* süly (betegség).
scriba írnok.
scripsi quod scripsi (Biblia) amit írtam, megírtam.
scriptura írás.
scrophula l. skrofula.
scrupul||isál töpreng, kétkedik; akadékoskodik | **-osus** kétkedő, aggódó, akadékoskodó | **-us** aggódás, töprengés.
scrutinium vizsgálat. titkos szavazás.
scudo *o* régi olasz pénz (5 líra).
scull *a* (szköll) kis csónakfaj.
sculpsit véste metszette.
sculptúra szobrászat; szobormű.
sealskin *a* (szíl) fókabőr, fókaprém.
séance *f* (szeansz) ülés, összejövetel (főkép a spiritiszta mutatványokról használatos).
season *a* (szízn) évad.
sec *f* (szekk) száraz; aszú.
secessio elszakadás, kiválás, elpártolás; új művészeti irány neve | **-nál** kilép, elszakad | **-nista** elpártolt; kivált; a **-hive**.
seciroz boncol, felbont.
secrétaire *f* (szekreteer) titkár; szekrényszerű fiókos bútor írólappal; íróasztal.
secretarius titkár.
secretio kiválasztás, váladék.
sect aszúbor · pezsgő.
sect||a felekezet: part | **-arius** sectához tartozó.
sectio osztály, szakosztály: boncolás.
sæculum l. sæculum.
secunda második (rossz) osztályzat; másodperc | **-rius** másodrendű; al- v. másod-
secundær másodlagos. [orvos.
secund||ál segít, segédkezik; kísér | **-ans** párbajsegéd.
secundogenitura másodszülöttség.
secur||ál biztosít | **-itas** biztonság.
sedativum csillapító szer.
sedecimo tizenhatodrét.
sedes apostolica pápai püspöki szék.
sed fugit interea, fugit irreparabile tempus (Verg.) de ezalatt fut, fut a visszahozhatatlan idő!

sedimentum üledék.
sedisvacantia szék-üresedés (főleg püspöki v. a pápai széké).
seditio lázadás | **-sus** =ó.
seductio elcsábítás.
segmentum szelet, körszelet (mértanban).
segno *o* (szennyo) jel.
seismo‖graph *g* földrengésjelző | **-meter** földrengésmérő.
sejk *ar* elöljáró, főnök | **- ül izlám** a mohamedánok legfőbb egyházi méltósága.
séjour *f* (szezsúr) ideiglenes tartózkodás, időzés | **-niroz** ideiglenesen tartózkodik.
seladon *s* szerelmes, udvarló.
selec‖tál kiválogat | **-tio** kiválás; kiválasztás | **-tiv** kiválasztó, elkülönítő.
selfmade man *a* (szelfmédmen) olyan ember, aki a maga erejéből lett azzá, ami.
sellak *a* gummilakk.
séma l. schema.
semaphor *g* vasút! v. hajózási jelző készülék.
semest‖er, -ris félév (első v. második) időszak | **-ralis** =i.
semi ... összetételekben: fele valaminek, hasonló vmihez, de csak félig.
seminari‖sta intézeti növendék; kispap | **-um** nevelő-intézet, tanítóképző, papképző; egyetemi intézet.
semita Sém törzséből való; zsidó.
semper mindig | **- eadem** mindig ugyanaz (nőről) | **- idem** mindig ugyanaz (férfiról v. dologról).
sempervirens örökzöld.
semplice *o* (szemplicse) egyszerűen.
sempre avanti Savoja! *o* mindig előre, Szavója! (Olasz csatakiáltás).
senat‖or tanácsos | **-us** tanács.
sénécha! *f* (szenes-) a régi francia királyság főbírája.
senhor, señor *s* (szenyor) úr | **-a** úrnő.
senili‖s agg-, vénkori | **-tas** vénkor.
senior idősebb | **-atus** az idősebb joga, öröksége.
se non è vero, è ben trovato *o* ha nem is igaz, de jól van kitalálva.
sensal *o* közvetítő, ügynök, alkusz.
sensati‖o feltűnés; zajt keltő esemény | **-onalis, -ós** feltűnő, nagyhatású.
sensi‖bilis, -tiv érzékeny; gyöngéd | **-bilitas** =ség.
sensuali‖s érzéki | **-smus** érzékelvűség (lélektani felfogás, mely szerint minden az érzéki észrevételben gyökeredzik) | **-sta** ilyen felfogású ember | **-tas** érzékelvűség, érzékiség.
sententi‖a jeles, velős mondás; ítélet | **-osus** jeles, velős mondásokkal teli; rövid mondatú.
sentimentalis érzelmes; érzelgős | **-mus** =ség.
senza tempo *o* meghatározott időmérték nélkül.
separ‖ál elkülönít | **-atim** =ve | **-atio** elkülönítés, szétszakadás | **-atismus** széthúzás | **-atistikus, -ativ** széthúzó, különválni akaró | **-at, -atus** különvált, különlevő, külön | **-ée** *f* (-ré) különszoba.
sepia *g* tintahal; a belőle készült barna festék.
sepoy *a* (szipoj) angol zsoldban álló bennszülött indiai katonák neve.
sepsis *g* rothadás, genyedés.
septemvir a régi hétszemélyes tábla tagja.
septennalis hét évenkinti.
sept‖ett, -uor hét hangra írt zenedarab.
septikus *g* rothasztó, genyesztő.
septima heted hang.
septuaginta hetven: az ó testamentumnak 70 tudóstól való görög fordítása.
sepulcralis síri, sírhoz v. temetéshez tartozó.
sequen‖s következő | **-tia** következés, sorozat.
sequestr‖ál (bíról) zár alá vet | **-um** bíról zár, zárlat.
sérénade *f* (-nád) éjjeli zene.
serbet l. szörbet.
serenissimus ő fensége (kisebb német fejedelemségek uralkodóinak címe volt).
serenitas derült kedély, vidorság.
serge *f* (szerzs) gyapjú vagy félgyapjú szövet neve.
sergeant *f* (szerzs*an*) altiszt, őrmester.

(Amely szó nincs meg az S-ben, Sz, Cs vagy Sch alatt keresendő.)

seri‖a, -es sorozat.
seriát *t* a mohamedán szokásjog.
serif *ar* a próféta leszármazottja, előkelő,
serio, -so *o* komoly(-an). [nemes.
serotherapia *l-g* gyógyszervóval való gyógyítás.
serpentin kígyóút; kígyóalakú; papiros kígyó; egy márványfaj.
serum vérsavó, gyógysavó.
servi‖ce *f* (szervisz) kiszolgálás, kiszolgálási díj; teríték, asztali készlet | **-roz** tálal; fölszolgál.
service *a* (szörvisz) adogatás a lawn tennisnél.
serviette *f* (szerviet) szalvéta, asztalkendő.
servili‖s szolgai, szolgalelkű | **-smus** =ság, =ség | **-ter** szolgailag.
servum pecus (Hor.) szolganyáj.
servus szolga, szolgája | **- humillimus** alázatos szolgája.
sesquipedalia verba (Hor.) túlhosszú szavak.
sessio ülés; országgyűlési ülés-szak; jobbágytelek.
sestertiu‖s római pénz (kb. 15 fill.) | **-m** ezer sestertius.
sestina *o* hatsoros versszakaszokból álló költeményfaj.
set *a* (szet) a labdajátékban egy forduló.
setter *a* egy vizslafaj.
settlement *a* (szetlment) telep(ítés).
severitas szigorúság.
sex appeal *a* (-epil) nemi vonzóerő.
sex horas dormire sat est juvenique senique hat órai alvás elég ifjúnak, öregnek.
sextans tükörhatod, egy merő műszer.
sextett *o* hat hangra vagy hangszerre írt zenedarab.
sexu‖alis nemi | **-alismus, -alitás** =élet | **-s** nem.
sforzando *o* (szforcando) fokozva az erőt.
shake‖hands *a* (sék-hendz) kézszorítás.
shampoo, -ing *szanszkrit* (sempú) fejmosás biz. szeszes szappanoldattal.
shawl *a* (saal, magyar a-val) sál, hosszú, keskeny kendő.
sheriff *a* (se) a grófság bírója.
sherry *a* (se-) xeresi (jerezi) bor.
shilling *a* (si) angol pénz.
shimmy *a* (simmi) táncfaj.
shirting *a* (sörting) ingkarton.
shocking *a* (soking) visszataszító, sértő.
short *a* (sórt) kurta, kurta nadrág.
shrapnel *a* (sr-) gránátkartács.
si l. **ski.**
si augur augurem videt ha augur augurt lát (két nagyképű, csaló, képmutató ha találkozik, egymásra nevetnek). Cato.
sibol *n* pénzt v. értékpapírt tilalom ellenére átcsempész más országba.
siboleth *zs* (=kalász) jelszó, melyről vkinek mivoltát fölismerik.
sic így
siccativ szárító anyag.
sic erat in fatis (Ovidius) így volt ez elvégezve a sorstól!
sic itur ad astra (Verg.) így jutni a csillagokig, ez a nagyság útja.
sic transit gloria mundi így múlik el a világi dicsőség (Kempis Tamás).
siculicidium székelygyilkolás; a mádéfalvi veszedelemkor (1764) keletkezett évszám
siculus székely. [rejtő szó.
sicuranza román rendőrség.
sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas (Juvenalis) így akarom, így parancsolom, ok gyanánt akaratom szolgál.
sic vos non vobis (állítólag Verg.) így ti nem magatoknak (dolgoztok, vesződtök, szereztek, használtok.)
sider‖alis a csillagokra vonatkozó | **-atio** a csillagok állása és befolyása | **-ikus** év: csillagesztendő.
si deus pro nobis, quis contra nos (Biblia) ha Isten velünk, ki ellenünk?
si diis placet ha az isteneknek tetszik.
siest‖a *s* (szi-e-) déli pihenő | **-ázik** =t tart.
si fecisti, nega ha megtetted, tagadd.
sifonér *f* almáriom.
si fore vis sanus, ablue sæpe manus ha egészséges akarsz lenni, mosd meg gyakran kezedet.
si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinæ (Hor.) bárha összezúzva rá dől is a világ (t. i. a becsületes, igaz emberre),

(Amely szó nincs meg az **S**-ben, **Sz, Ch** vagy **Sch** alatt keresendő.)

meg nem retten, ha sebezni fogják is
sigillum pecsét. [a romok.
sign‖ál jelez ; aláír ; mint főnév : jeladás | **-alisál** jelez | **-atarius** aláírt | **-atura** jelzés, ismertetőjel ; aláírás.
significa‖ns jelentékeny | **-tio** jelentőség.
signor‖a *o* (szinnyóra) úrhölgy | **-e** úr | **-ia** (nem szinyória, hanem szinyoría) városi tanács ; városháza | **-ina** kisasszony.
signum jel, jegy | **- laudis** dícséretjelvény, dícséretérem.
siita *ar* egy mohamedán felekezet.
sikaníroz l. chicaniroz.
silenti‖um hallgatás, csend ; (ügyvédkedést eltiltó) tilalom | **-arius** hallgatásra ítélt (ügyvéd).
silent leges inter arma (Cicero) hallgatnak a törvények a fegyverzajban, háborúban.
silhouette *f* (sziluet) árnyékrajz ; a körvonalak.
si libet, licet (Spartianus) ha jól esik :
silhouette *f* árnyékrajz. [szabad.
silling l. shilling.
silo *s* (szilo) gabonaraktár, magtár.
simili nem valódi, ál.
similia similibus curantur hasonlókat hasonlókkal lehet gyógyítani.
similis hasonló | **- simili gaudet** hasonló a hasonlónak örül.
similor *f* ál arany.
simonia hivatalvásár.
simpl‖ex egyszerű, bárgyú | **-icitas** együgyűség | **-iciter** egyszerűen | **-ificatio** egyszerűsítés.
simul‖ál tettet, színlel | **-ans** =ő | **-atio**
simultán együttes. [=és.
sin al fine *o* végig.
sincerisál őszintéskedik, komázik.
sine Cerere et Baccho friget Venus Bacchus és Ceres nélkül megfagy Venus (kenyér és bor nélkül elvész a szerelem).
sine clausula kikötés nélkül.
sinecura gondnélküli, henye hivatal.
sine dubio kétségen kívül.
sine ira et studio (Tacitus) harag és kedvezés nélkül, pártatlanul.
sine mora haladék nélkül.
sine qua non elengedhetetlen (föltétel)
single *a* (szingl) kettes játék a lawn tennisben | **-ton** (kártyaműszó), egyetlen kártya egy színből.
singulari‖s egyes szám ; egymagában, külön álló ; különös | **-tas** egymagán valóság, sajátosság.
sinistra manu balkézzel.
sinite parvulos venira ad me (Biblia) engedjétek hozzám jönni a kisdedeket.
Sinn-Fein *gael* («mi magunk egyedül») egy ír forradalmi szövetség, mely célt ért.
sinologus a kínai nyelvvel foglalkozó.
sint ut sunt, aut non sint legyenek olyanok, a milyenek most, vagy ne legyenek.
sinu‖s öböl ; mértanban : egy szögfüggvény | **-osus** öblös (part).
si parva licet componere magnis (Verg.) ha kicsinyt naggyal össze szabad vetni.
siphon *g* szívó (cső) ; szódavizes üveg.
sipoy l. sepoy.
si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat (Biblia) ha valaki püspökséget kíván, jó munkát kíván.
sir *a* (sör) úr : uram!
sire *f* (szír) uram! Felség!
sirokkó l. scirocco.
sirting l. shirting.
sisiphusi munka haszontalan, soha be nem végezhető dolog.
si tace *o* (szi tácse) itt hallgatni kell.
si tacuisses, philosophus mansisses ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna (azaz még bölcsnek hinnének).
sit tibi terra levis legyen neked a föld könnyű!
situ‖ált vagyoni helyzetű | **-atio** helyzet ; állapot ; viszonyok.
sit venia verbo bocsánat a kifejezésért.
si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi (Hor.) ha azt akarod, hogy sírjak, előbb magadnak kell bánkódnod.
si vis pacem, para bellum (Vegetius) ha békét akarsz, készülj a háborúra.
S. J. rövidítése ennek : Societatis Jesu= Jézus társaságbeli, jezsuita.

(Amely szó nincs meg az S-ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

skál‖a lépcső · hangsor | -ázik a hanglépcsőt játssza, énekli.
skalp l. scalp,
skandal l. scandalum.
skaphander *g* búvár-készülék.
skart *o* vminek eltávolított, félretett része | -ba tesz nyugdíjaz, félretesz.
skartéka *o* ócska, haszontalan könyv.
skat *f* (szkat) félretett kártya; egy játék.
skating rink *a* (szkéting) kerekes korcsolyán való korcsolyázásra szolgáló pálya.
skelet *g* csontváz | -iroz =at csinál tetemből | -on téli sportnál használatos szánkó.
skep‖sis *g* kétség; hitetlenség | -ticizmus kételkedésre való hajlam | -tikus kétkedő.
sketch *a* (szkecs) vázlat; némely rövid meséjű színdarabok elnevezése.
ski *norvég* (si) hótalp, hócipő.
skiccz *o* vázlat; karcolat | -iroz vázol, vázlatoz.
skiz *f* a tarokk-játék legfőbb kártyája.
sklerosis *g* megkeményedés, elmeszesedés.
skoliosis *g* hátgerinc elferdülés.
skorbut süly.
skribler *a* írkász, firkász.
skrofula görvély(kór).
skunks l. szkunksz.
skupstina lásd szkupstina.
skurcz *o* a festészetben: rövidített ábrázolás
slachcsic *len* lengyel nemes.
sláger *n* vmi különös sikerű előadás, mutatvány v. mű.
slamasztika *zs* baj, inség.
slamp‖et, -os *n* lompos, rendetlen.
slaraffia *n* tejjel-mézzel folyó meseország; egy német társas szövetség.
slavophil szláv-barát.
sleeping-car *a* (szlípingkár) hálókocsi.
slemil *zs* ügyetlen, ügyefogyott (Chamisso egy elbeszélésének hőse).
slendrián *n* ócska szokás, lompos munka, gyatraság, nemtörődömség.
slepp *n* (ruha) uszály; vontatott hajó | -er vontató hajó.
sligovicza *szerb* szilvapálinka.
slip, slips *a* hosszú, keskeny nyakravaló
slipper *a* helyesen *sleeper*: vasúti talpfa.
slowfox *a* (szló fox) egy táncfajta.
slöjd *svéd* kézimunka.
sminuendo *o* (zmi) csökkenve.
smirgli *n* csiszoló-por, csiszoló vászon.
smoking *a* (szmóking) (=dohányzó) férfikabát neve.
smokk *n* kicsinyeskedő, pedáns ember.
smorendo, smorzando *o* (zmo-) elhalóan.
smucián, smucig *n* piszkos, garasoskodó.
sniccer *n* botlás, hiba.
snicli *n* hús-szelet.
snitt *n* szelet.
snob *a* (sznob) nagyképű, előkelősködő, az előkelőkhöz dörgölödző, úrhatnám | -ismus =ség, =ság.
soave, -mente *o* lágyan.
socialdemokra‖ta *l-g* a társadalmi egyenjogúságról szóló tan híve | -tia e tan.
socialis társadalmi, társas.
socialis‖mus az alsóbb társadalmi rétegek sorsának javítását célzó tan | -ta e tan híve.
societas társaság, társulat | -leonina oroszlán-társaság. (Célzás arra az Aesopus-mesére, melyben az oroszlán a szamárral és a rókával társulva az egész prédát maga tartja meg).
sociolog‖ia társadalomtudomány | -us aki vele foglalkozik.
socius társ.
sodó l. chaudeau.
sodomia *g* állatokkal elkövetett fajtalanság.
sofőr l. chauffeur.
sófel *zs* gyarló, silány, kopott.
soi-disant *f* (szoadizan) úgynevezett, állítólagos.
soirée *f* (szoaré) estély | -dansante (*danszant*) táncestély.
solamen miseris socios habuisse malorum vigasz a nyomorultaknak, hogy bajukban társaik vannak.
solar‖is napi, nap-... | -ium napóra.
soldo *o* olasz pénznem (5 centesimi).
solemni‖s ünnepi | -tas ünnep | -ter ünnepiesen.

(Amely szó nincs meg az S ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

solfeggio *o* (szolfedzso) énekgyakorlat szöveg nélkül, skálázás.

solidari‖s összetartozó, együtt felelős | **-tas** =ás, =ség | **-tást vállalok vele** azonosítom magam, osztozom a felelősségben.

solitaire *f* (szoliteer) nagy drágakő, főkép gyémánt, külön foglalva.

sollicit‖ál kér; szorgalmaz | **-ans** kérő, jogkereső | **-atio** kérés.

solista magánénekes, szerepló.

solo *o* egyedül, magánosan, magában; magán dal, ének vagy tánc.

solœcismus *g* szabálytalanság, vétség (szókötésben).

solstitium napforduló.

solutio oldat.

solvens fizetőképes.

sommitások a legelőbbkelők.

somnambul‖e *f* (szon*a*nbül) holdkóros; jövendőmondó, álomlátó | **-ismus** (-bulizmus) =ság, =ás.

somnolen‖s álomkóros; álomszuszék | **-tia** álomkórság.

sonat‖a *o* bizonyos fajú zenemű | **-ina** kis sonata.

sond‖a *f* (orvosi) kémlő, kutató, mélységmérő | **-iroz** kémlel; mélységet mér; **sonett** l. szonett. [puhatol.

sonntagsjäger *n* kocavadász.

sonorus csengő, zengzetes.

sophis‖ma *g* álokoskodás | **-ta** álbölcselkedő, hamisan okoskodó | **-tika** az álbölcseség tudománya | **-tikus** ál, csaló, kibúvó.

sopran *o* magas hang | **-ista** magas hangú

sorbet l. szörbet. [énekes.

sorci‖er *f* (szorszié) bűbájos, kuruzsló | **-ère** (szieer)=nő, boszorkány.

sordidus piszkos, ronda.

sordino *o* hangfogó, tompító.

sordo *o* tompítva.

sors bona, nihil aliud (Zrínyi a költő) jó sors, semmi más.

sortiment választék, bizományos könyvkereskedés | **-er** a - tulajdonosa.

sortiroz *f* összeválogat.

S. O. S. veszélyben lévő hajók e három betűt adják le rádiókészülékükön, segélyt hívva. (Morsejelei:

. . . — — — . . .)

sospir‖ando, -evole (-évole), **-oso** *o* panaszosan, mintegy fölsóhajtva.

sostenuto *o* kitartva.

sottise *f* (szotíz) ostobaság, esetlen mondás; durvaság, sértés.

sotto voce *o* (szotto vócse) halkan, elnyomott hangon.

sou *f* (szu) francia aprópénz (5 centime).

soubrette *f* (szubret) komorna; szobalány v. másféle, víg jellegű szerepeket játszó színésznő.

souffilé *f* (szuflé) fölfújt (tészta).

souffleur *f* (szuflőr) súgó.

soup‖er *f* (szupé) vacsora | **-csárdás** vacsora utáni csárdás | **-iroz** vacsorál.

souten‖ál, -iroz *f* (szu-) kitart, gyámolít.

souterrain *f* (szuter*en*) pince-sor, =helyiség, alagsor.

souvenir *f* (szuvönir) emlék.

souverain *f* (szuver*en*) fejedelem, uralkodó; fölényes | **-itas** (-eni-) felség, hatalom; felsőbbség, fölény.

sovereign *a* (szöverin) angol aranypénz ma (kb. 20 pengő).

spadassin *s* kitűnő vívó; bérelt párbajozó.

spádé *o* gyilkoló, egyenes kard.

spagát *o* madzag, spárga.

spahi *t* török v. francia lovaskatona.

spaléta *o* ablaktábla.

spalir *f* sorfal; léckerítés, lécezet.

spargillum szenteltvízhintő.

sparmeister *n* takarékoskodó; zsugori.

Sparta‖cus, -kiszta a S. trák rabszolga után elnevezett német kommunista-párt híve.

spasm‖atikus, -odikus *g* görcsös.

spati‖um tér; szabad hely; időköz, réselő (nyomdai műszó) | **-onál, -niroz** ritkítva szed | **-osus** tágas.

spatli *l-n* festőkés.

speaker *a* (szpíker) az angol és az északamerikai Egyesült-Államok alsó házának elnöke; a rádióban a «bemondó», műsorközlő.

(Amely szó nincs meg az S-ben, Sz Ch vagy Sch alatt keresendő.)

specerái *n* fűszeres bolt | **-os** fűszerkereskedő.

speci‖ális különös, szűkebbkörű, tüzetes; szakszerű | **-alisál, -ficál** részletez | **-alista** aki egyetlen szakmában dolgozik, szakorvos | **-alitás** sajátosság | **-aliter** különösen; tulajdonképen.

species faj, fajta.

speci‖ficatio részletezés, fölsorolás | **-ficum** vmi baj sajátos gyógyszere | **-ficus** sajátos; egyéni, faji.

specimen mutatvány.

spectabilis tekintetes.

spect‖ál néz, megtekint | **-aculum** látvány; zaj, botrány | **-aculosus** =os | **-ator** néző.

spectatum veniunt, veniunt, spectentur ut ipsæ (Ovid.) a nők nézni jönnek, meg hogy őket is nézzék.

spectralanalysis *l-g* színképelemezés.

spectr‖alis színképi | **-um** színkép.

speculum tükör.

spéci *n* kebelbarát.

spedit‖eur *f* (-tőr) szállító.

speech *a* (szpics) beszéd, szónoklat | **-el** szónokol.

speed *a* (szpíd) sebesség.

spékel *n* megtüzdel (szalonnával).

spektákulum látvány; zaj; botrány.

spekul‖ál gondolkodik; tervezget; nyerészkedik; vállalkozik | **-áns** szemlélődő; üzérkedő | **-ációelmélkedés**; számítgatás; vállalkozás | **-ativ** vizsgálódó; elméleti.

spelunca lebuj, rosszhírű korcsma | **-latronum latrok barlangja.**

spencer *a* zeke, rövid kabát.

spend‖abilis adakozó, pazar | **-iroz** ajándékoz; szán, rászán (vmi összeget).

sperma *g* állati mag.

spermacet cetfaggyú.

spes remény.

sphæra l. szféra.

sphinx *g* mesebeli szörny (oroszlántest, emberfő, női mell).

spicli *n* kém; hegyes orrú kutyafaj.

spiessbürger *n* nyárspolgár.

spinét *o* régi fajta kis zongora.

spintizál *n* töprenp.

spion *o* kém | **-age** *f* (-ázs) kémkedés | **-iroz** kémkedik.

spiralis csiga-, csavarvonal; órarúgó.

spirans fúvó (rés), fúvóhang.

spiritis‖mus hit a szellemidézésben | **-ta** a spiritizmus híve.

spiritual‖is lelki; papnevelői gyóntató | **-alismus** hit a lélek külön való létében.

spirituoso *o* tüzesen.

spirituosus szeszes.

spiritus szellem; szesz.

spleen *a* (szplín) búskomorság | **-es** világunt.

splendid, -us fényes, pazar, bőkezű.

splendid isolation *a* (=lésn) tündöklő elszigeteltség.

spodium csontszén.

spoli‖ál kifoszt | **-atio** =ás.

spondeus *g* versláb (két hosszú szótagból áll).

spontán önként, maga jószántából való, önerejéből.

sponte l. sua sponte.

sporadikus *g* elszórt, szórványos.

sporco *o* teljes súly, elegysúly.

sport *a* játék; testedző ügyesség | **-sman** (sporcmen) sportkedvelő.

sportula illeték.

spriccer *n* fröccs.

sprinter *a* könnyű athlétikát űző; versenyfutó rövid távolságra.

sprud‖el *n* szökőforrás | **-liroz** habar.

spurius *n-l* sejtelem, szimat.

sputum köpet.

square *a* (szkveer) házaktól körülvett négyszögletű tér.

sraffiroz *o* árnyékvonalakat húz, csíkoz.

srapnell l. shrapnell.

S. T. = **salvo titulo** a cím épségben tartása mellett (címzéseknél szokásos).

stab *n* táborkar, törzskar; kíséret.

stabat mater dolorosa kezdő szavai egy katholikus templomi éneknek: álla a fájdalmas anya (a kereszt fánál).

stabil, -is állandó, helyben maradó | **-itas** =ság | **-isál** állandósít, megszilárdít.

staccato *o* meg-megszakítva; szaggatottan.
stáció állomás · tartózkodás; pihenő.
stadium *g* állapot; fokozat, fejlemény; stadion helyett is (l. ezt).
stadion *g* sportversenyek küzdőtere.
staféta *f* lovasposta, gyorsfutár | **s.-futás** vessenyfutás.
staff‖age *f* (-fázs) csak díszítésül alkalmazott alakok vmi képen: vminek lényegtelen része | **-íroz** díszít; fölszerel; kelengyével ellát; | **-irung** *n* kelengye.
stagione *o* (sztadzsóne) évszak; színházi évad.
stagn‖ál pang, mozdulatlanul megmarad | **-atio** =ás.
stake *a* (szték) betét, tétel; versenyfuttatás.
stala‖gmit *g* álló cseppkő | **-ktit** függő cseppkő.
stallum káptalani szék, javadalom, hivatal, állás | **- litterarium** íróknak szánt kanonokság.
standard *a* (sztenderd) törvényes mérték, pénzláb; minta; szabály. **Élet** = életszükséglet.
stanicli *n* papírcsuklya.
stanniol ónlevél, lemez, ezüstpapír.
stante pede azonnal, tüstént, álló helyében.
stanza *o* (sztanca, szokásosabb stanca) nyolcsoros versszak; szoba. (Rafael stanzái azok a vatikáni termek, melyeket R. látott el falfestményekkel.)
star *a* (sztár) csillag; elsőrangú színművész, énekes.
starosta, sztaroszta *or* falusi bíró; polgármester; kerületi kapitány.
start *a* (sztárt) indulás (versenyen) | **-er** indító | **-ol** indul.
statari‖alis rögtönítélő | **-um** = bíróság.
statika nyugvástan.
statista a színház kisebb rangú segédszínésze.
statistik‖a megszámláláson alapuló észlelés és leírás tudománya | **-us** statistikával
stativ állvány, talp. [foglalkozó.
stat pro ratione voluntas (Juvenalis) az akarat szolgál érvül.
stat sua cuique dies (Verg.) mindenkinek biztos a (halála) napja.
statua szobor.
statuál megállapít, megszab, állít · (példát) mutat.
statuette *f* (-ett) szobrocska.
status állapot; állam; testület | **-quo** (ante) előbbi, régi állapot.
statut‖um szabály, rendelet | **-arius** =nak =nek megfelelő.
steak *a* (szték) szelet, hús-szelet.
steamer *a* (sztímer) gőzhajó.
steeple-chase *a* (sztíplcséz) lóversenyeken kimagasló célpont (pl. torony) felé a legegyenesebb (lég-)vonalban való futás; mesterséges akadályokon keresztül való versenyfutás.
steif *n* merev; megmeredt.
steigerol *n* fölemeli a bért, üzletést | **kivkit** a lakásból: béremeléssel kényszerít vkit lakása elhagyására.
stella csillag | **- maris** tenger csillaga.
stellage (*f* képzésű német szó) (stelázs) állvány, polc; a díjbiztosítási tőzsdeüzlet egy neme.
stenogra‖mm *g* gyors-irat | **-phál** gyorsírással ír | **-phicus, gyorsírásos** | **-phice** gyorsírás útján | **-phia** gyorsírás | **-phus**
stentando *o* habozva. [gyorsíró.
stentato *o* akadozva, fáradságosan, kínosan.
stentori *g* harsogó (hang), aminő a Trója ostromában résztvevő Stentoré volt.
steppel *n* letűz, tűzdel, stepp táncot jár.
sterc *n* hajdina-kása.
stereometria *g* testmérés (-tan).
stereoskop *g* a térben mutató látócső.
stereotyp *g* állandó, öntött (nyomás); öntött nyomatú (kiadás); **s.** kifejezés: állandó, mindig egyformán használt kifejezés | **-ia** betűlemez-készítés, betűlemez-nyomtatás (tömöntés).
sterilis meddő, sivár; csiratlan | **-ál** csirátlanít (példa. tejet).
sterling *a* angol pénz s. (font).
sternum mellcsont.

stethoskop *g* szívhallgató szerszám.
steward *a* (sztyűerd) intéző; hajón az élelmező, a pincér,
stichprobe *n* találompróba, vakpróba.
stichwort *n* jelszó, vezérszó.
stift *n* alapítvány; intézet.
stigma *g* bélyeg | **-tisál** megbélyegez | **-tisatio** megbélyegzés.
stikli *n* csíny, kópéság.
stilét *o* tőr.
stiliszta stílusos (l stilus.)
stilisztika irálytan.
stilizál fogalmaz, (meg)szerkeszt szabályossá, mesterkélté tesz.
stillhalte *n* adósságok kifizetésének szünetelése; hitelrögzítés.
stilus irály; mód, modor, szokásmód | **-os** ízléses, hozzáillő.
stimul||ál ösztönöz, izgat | **-ans, -antia** =ó, =ó (szer) | **-atio** =és, =ás.
stipend||ium ösztöndíj | **-ista** =as.
stipul||ál szerződik; kiköt | **-atio** =és.
stock *a* készlet; tőke; részvény.
stoi||kus *g* egykedvű, nyugodt (egy görög bölcsészeti iskola híve) | **-cismus** =ség, =ság.
stockfisch *n* tőkehal; bamba, ostoba.
stóla a kath. papi ruha egy része: a nyakra vetett lefüggő, hosszú, széles szalag; ilyen formájú prémes nyakbavető; bizonyos egyházi ténykedésekért járó papi jövedelem, illeték.
stop *a* megállás, szünetelés | **-per óra** versenyóra | **-pol** foltoz; megállít.
store *a* (sztór) bolt; egyszárnyú hosszú függöny, mely félrehúzható, *f* gördülő redőny (nálunk rollónak mondják).
storn||íroz *o* félbeszakít, megsemmisít (üzletet), visszavon (rendelést) | **-o** megszüntetés, hatálytalanítás.
storthing *norv* a norvég képviselőház.
strabismus kancsalítás.
stracchino *o* (sztrakkíno) olasz lágysajt.
strájk l. strike.
strand *n* lapos vízpart, tengerpart.
strangulatio megfojtás.
strap||a, -atio, -ác *o* fáradság, fáradalom; koptatás | **-a ruha** viselőruha | **-ál, -aciroz** elcsigáz, elfáraszt, koptat | **-álódik** elcsigázódik, agyon v. tönkrefárad.
strasz *n* drágakövet utánzó üveg.
stratagema *g* l. a helyes formát: strategema.
strat||ega *g* hadvezér | **-egema** hadi szabály, hadicsel | **-egia** harcászat, harcvezetés.
stratosphæra *g-l* a legmagasb légréteg.
stratum réteg.
strazza *o* (sztracca) első följegyzési könyv (a keresk. könyvvitelben).
stréber *n* kapaszkodó, akarnok, törtető | **-ség** =ás, =ság, =ség.
stretto *o* sietve, gyorsítva az előadást.
strict szigorú, pontos | **-e**=an.
strictura csőszorulás.
strici *n* lányokon élősködő.
strik||e *a* (sztrájk) munkaszüntetés; bérharc | **-ol** munkát szüntet.
strófa, stropha *g* versszak.
strohmann *n* álszereplő; akivel mások, a háttérben maradók takaróznak.
structura alkat, szerkezet.
struggle for life *a* (sztrögl for lejf) létért való küzdelem. (Darwin.)
strupírt *n* rokkant.
stuco||atur *o* művakolat, gipszdíszítés | **-o** stukk, gipszvakolat, márványutánzat.
studio *o* műterem, fökép a rádióé,
stud||ens tanuló | **-iroz** tanulmányoz. töpreng.
studium tanulmány, tudományszak.
stuka *n* (rövidítése a *Sturz-Kampf*-Flug zeugnek) bombázó repülőgépfajta.
stupid, stupid||us bárgyú, buta | **-itas** =ság.
stutzer *n* divatbáb, divatmajom, piperkőc.
stylus l. stílus.
sua sponte önként.
suaviter in modo, fortiter in re (Acquaviva) szeliden a módban, erősen a lényegben.
sub... összetételekben többnyire: alatt.
subaltern alantas, alárendelt.
sub auspiciis regis (v. gubernatoris) a király (v. kormányzó) védnöksége alatt (ünnepélyesen doktorrá avatni).

(Amely szó nincs meg az S-ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

sub conditione azzal a föltétellel, hogy . . .
subdivisio alosztály.
subintelligitur alattomban értetődik.
subject‖iv alanyi ; egyéni | **-ive** =lag, =leg | **-ivitas** =ság, =ség | **-um** alany ; egyén.
sub judice eldöntetlen, bíró előtt levő ügy | **- lis est** (Hor.) bíró előtt van még a per.
sublimat fertőtlenítő célokra használt, mérges kénesö-készitmény.
sublimi‖s fenséges, fennköltt, magas szárnyalású | **-tas** fönség, lendület.
sublocatio albérlet.
submarin tengeralatti.
subordin‖ál alárendel | **-atio** =és, függés ; fegyelem.
sub prætextu olyan ürüggyel, hogy . . .
subrog‖ál elhelyez, közbetesz | **-atio** =és.
sub rosa titkon, bizalmasan.
subscri‖bál aláír ; előfizet | **-bens** =ó, =ő | **-ptio** =ás, =és.
subsequens következő.
subsidi‖arius segítő, segedelmi | **-um** segesub sigillo pecsét alatt. [delem.
subsist‖ál fennáll, van miből élnie | **-entia** életfenntartás, fennállás.
substantia állomány ; vminek a veleje | **-lis** lényeges, lényegi, fontos.
substantivum főnév.
substit‖uál helyettesít | **-utio** =és | **-utus** helyettes.
substratum alap, tárgy.
substructio alépítmény.
subsum‖ál vmi alatt egybefoglal ; következtet | **-tio** =ás, =és.
subtili‖s finom, hajszálnyi, éleselméjű ; aprólékos, szőrszálhasogató | **-tas** finomság, finom árnyalat ; éleselméjűség.
subtra‖hál kivon | **-ctio** =ás.
subtropikus forró égöv alatti.
suburban külvárosi.
subventio segedelem, segélyezés | **-ná**l segít, támogat.
subversio fölforgatás.
succe‖dál sikerül | **-ssio** követés | **-ssiv** fokozatos, egymásra következő | **-ssive** fokozatosan | **-ssor** utód, örökös | **-ssorius** lásd successiv.
succès / (szüksé) siker | **d'estime** (desztim) tiszteleti siker (amely inkább a szerző személye iránti tiszteletnek, mint magának a műnek szól).
succrescentia növekedés, új nemzedék.
succulens lével teljes, ízes.
succurs‖ale fiók (=egyház, =pénzintézet) | **-sus** segítség.
succus nedv, lé ; veleje, java valaminek.
suda‖rium izzadságtörlő kendő | **-tio** izzadás | **-torium** izzasztó fürdő.
suffici‖ens, -t elégséges.
suffisan‖ce / (szüfizansz) önteltség | **-t** (-fizan) öntelt.
suffocatio elfulladás.
suffraganeus segédlő püspök.
suffragette / (szüfrazet) a szavazati jogért küzdő nők gúnyneve.
suffrage universel / (szüfrázs üniverzel) általános szavazati jog.
sugge‖rál sugalmaz ; elhitet | **-stio** (-sztio) =ás, =és | **-stiv** sugallatos ; kényszerítő.
suicidium öngyilkosság.
sui generis az ő fajából való.
suite / (szüit, szvit) kíséret ; sorozat ; több tételből álló zenedarab.
sujet / (szüzsé) tárgy, anyag, költői mű meséje.
summa összeg ; foglalat | **- summarum** összesen ; mindent összevéve | **-tio** összegezés, összeadás.
summum bonum a legfőbb jó.
summum jus summa injuria (Cicero) a legnagyobb jog (a végletekig vitt jog) a legnagyobb igazságtalanság.
sumptuos‖us költséges, pompás | **-itas** pompa.
sum qui sum (Biblia) vagyok, aki vagyok.
sunt certi denique fines (Hor.) végtére is vannak bizonyos határok.
sunt lacrymæ rerum et mentem mortalia tangunt (Verg.) itt is (t. i. az alvilágban) megvannak a maguk könnyei a világ szomorú eseteinek és a halandók dolgai megilletik (részvétre indítják) a lelket.

(Amely szó nincs meg az S ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

super fölött, felsőbbrendű.
superál fölülmúl; **-t** értesülés: meghaladott értesülés; **jól - sikerül**, jól megy | **ki-superál** kiselejtez, kivet.
superarbitr||ál fölülvizsgál | **-ium** =at.
superbia gőg, dölyf, büszkeség.
superdividenda felülosztalék.
superdreadnought l. Dreadnought.
superficialis felületi, felületes.
superfin *f* (szüperfi*en*) rendkívül finom.
superflua non nocent a fölösleges nem árt.
superhomo felsőbb szellemi fokú ember.
superintenden||s egyházi főfelügyelő; egyházkerületi főpap | **-tia** =ség, ság.
superioritas felsőbbség, fölény.
superlát vmit eltakaró függöny.
superlativus felső fok.
supernumerarius számfölötti.
superrevi||deál újra felülvizsgál | **-sio** =ás | **-sor** =ó.
supervisit felülvizsgálat.
supple||ál helyettesit | **-mentum** pótlék | **-ns** helyettes | **-tura** helyettesítés.
supplic||ál kér (kéreget) | **-ans** kérelmező; kéregető diák | **-atio** kéregetés.
supplicium könyörgés; büntetés, halálbüntetés.
suppo||nál feltesz, feltételez | **-sitio** feltevés | **-sitorium** a testbe gyógyító céllal betett anyag (pl. végbélkúp) | **-situm** a feltételezett.
supprimál elnyom.
suprematia fennhatóság.
surge et ambula! (Biblia) kelj föl és járj.
surrogatum pótlék.
sursum corda! (Biblia) föl a szíveket!
surtaxe (szürtaksz) pótló taksa, vám- v. adópótlék.
surtout *f* (szürtu) felöltő; asztaldísz.
surtout pas de zèle *f* (szürtu pa dö zeel) elsősorban semmi túlbuzgóság! (Talleyrand.)
susceptibili||s érzékeny · ingerlékeny, fogékony | **-tas** =ség, =ság.
suscit||ál fölizgat | **-atio** =ás.
sus Minervam (docet) a disznó tanítja Minervát (a tojás a tyúkot).
suspectus gyanús.
suspen||dál felfüggeszt | **-sio** =és | **-sorium** sérvkötő.
sustentatio támogatás, eltartás.
sustine et abstine tűrj és mondj le!
suum cuique (Cicero) mindenkinek a magáét.
suzerain *f* (szüzörɛn) a hűbéres fejedelem fölött uralkodó.
sváda bőbeszédűség, ékesszólás.
svelto *o* könnyedén, vígan.
svindl||er *n* szélhámos, csaló | **-éria**, **-i** =ság, =ás | **-iz** szélhámoskodik, csal.
sweater *a* (szvetter) kötött v. gyapjúing.
sybarita *g* elpuhult, kéjenc.
sykomor *g* egyiptomi fügefa.
syllab||a *g* szótag | **-isál** kibetűz; szótagol.
syllabus *g* jegyzék; a tévtanok egyházi jegyzéke.
syllogis||mus *g* következtetés, okoskodás | **-tikus** =ő, =ó.
sylphid *g* tündér; **- termet** karcsú, lenge termet.
symbol||um *g* jelkép | **-ikus** =es | **-ice** =esen | **-isál** =ez.
symmetri||a *g* arányosság | **-kus** arányos.
sympath||etikus, -ikus *g* rokonérzésű, rokonszenves, megnyerő | **-isál** rokonszenvez vkivel. [műfaj.
symphonia *g* összhang, sok szólamú zene-
symphonikus zenekar a symphonia-fajtájú zenei művek előadására szervezett zene-
symposion *g* lakoma. [kar.
symptoma *g* jelenség, jel | **-tikus** tünetes.
synchronis||atio időbeli egyezés megalkotása | **-tikus** *g* egyidejű.
syncope *g* hangkivetés.
syndic||atus intézőség, választmány | **-us** ügyész, jogtanácsos, ügyvivő.
synedrium, synhedrion *g* tanácsülés.
synkope *g* szórövidítés; zenében összekapcsolás.
synkretis||mus *g* egyeztetés, megalkuvás | **-ta** =ő, =ó.

(Amely szó ninca meg az S-ben, Sz, Ch vagy Sch alatt keresendő.)

synodus *g* zsinat, egyházi nagygyűlés.
synonim *g* rokonértelmű | **-ia** =ség | **-ika** rokonértelmű szók tára.
synop‖sis *g* összefoglaló átnézet | **-tikus** =es.
synta‖xis *g* mondattan | **-ktikus** =i.
synthe‖sis *g* összetétel | **-tikus** összetevő, összetett.
syphili‖s *g* bujakór | **-tikus** =os.
system‖a rendszer | **-atika** =tan | **-atikus** =es | **-isál, -atisál** =esít.

Sz

szahara *ar* sivatag.
szála *o* terem, nagy terem.
szalámi *o* olasz kolbász.
szálem *ar* béke, jólét (üdvözlet) | **- alejkum** béke veletek.
szalett | **-li** *o-n* kerti házacska, lugas.
szalon *f* társalgó, fogadó szoba ; társaság ; műkiállítás | **-fähig** *n* szalonképes, jó társaságba illő.
szalut‖ál, -iroz tiszteleg | **-áció** =és.
szamaritánus Szamária városából való ; betegápoló.
szamovár *or* teafőző.
számum *ar* tikkasztó szélvész.
szandál szíjas sarú.
szandolin *o egy* ember számára való csónak, lélekvesztő.
szandzsák *t* kerület, járás.
szanhedrin *g zs* gyülekezet, tanács.
szanszára *szanszkr* vándorlás : a földi lét változó alakja.
szaracén arab, mohamedán.
szarafán *p* az orosz nők ujjatlan, hosszú nemzeti ruhája.
szatir‖a gúnyirat | **-ikus** gúnyos | **-izál** gúnyol, ostoroz.
szatrapa *p* helytartó.
szek‖ál, -iroz bosszant, gyötör | **-áns** =ó, =ő | **-atúra** bosszantás zaklatás.
szelamlik *t* a török háznak férfiak számára fenntartott része ; a szultán fogadó terme, ünnepies felvonulása.
szerái *zs* angyal | **-i, -ikus** angyali, égi, mennyei.
szeráj *t* palota ; a szultán palotája ; női lakosztály.
szeraszkir *t* a török hadügyminiszter neve.
szerezsán osztrák határőrvidéki katona.
szetreászka *román* éljen! [szolgái.
szerviták kolduló rend : szűz Mária
szezám *ar* az a varázsige, mely az Ezeregyéj egyik meséje szerint kinyitja a kincsesbarlang kapuját.
szféra *g* gömb ; égboltozat ; munkakör.
szikuranca l. sicuranza.
szilszkin *a* l. sealskin.
sziréna gőz-síp.
szirup *ar* szörp.
szkunksz *n* görény-(bunda).
szkupstina a szerb népképviselet.
szlovák tót.
szobranje *bolgár* országgyűlés.
szofa *ar* pamlag.
szofta *p* török főiskolai tanuló.
szokol (sólyom) szláv, főleg cseh tornaegyesületek gyakori címe.
szoldateszka *o* katonauralom, hadi népség.
szolid biztos ; szilárd · megbízható ; jóhírnevű ; mértékletes | **-itás** =ság, =ség.
szonett *o* 14 soros költeményfaj.
szonika minden teketória nélkül ; legott.
szorbet l. szörbet.
szotnya *or* kozák svadron.
szósz l. sauce.
szovjet *or* tanács ; tanácskozó testület ; az orosz kommunisták tanács-szerveze tei. Sz. köztársaság, a mai vörös állam.
szörbet *ar* édességekből készült hűsítő ital.
sztrájk l. strike.
szubret l. soubrette.
szuffita, szoffita *o* a színpad felett függő felső díszlet (színházban).
szultán *ar* a török császár címe | **-a** cs.-né.
szunniták *ar* a koránon kívül a hagyományhoz is ragaszkodó mohamedánok
szúra *ar* a korán egyes fejezeteinek neve.

(Amely szó nincs meg az Sz-ben, S, Ch vagy Sch alatt keresendő.

T

tabatière *f* (-tyieer) burnót-szelence.
tabella táblázat, rovatos ív, kimutatás | **-ris** táblázatos, rovatos; átnézetes.
taberna kocsma, lebuj.
tabernaculum szentségház; mennyezet.
tabe‖s sorvadás, hátgerinc-sorvadás | **-ticus** =os.
tableau *f* (tabló) csoportkép, néma kép; **tableau!** milyen jelenet!
table d'hôte *f* (tabl dót) vendéglői társas ebéd.
tablette *f* (tablet) nagy tálca.
tabouret *f* (taburé, nálunk: -ett) tábori szék; támlanélküli alacsony szék.
tabú a déli tenger szigeteinek lakóinál az, ami szent, ami sérthetetlen, tilos.
tabula rasa tiszta, üres lap v. helyzet.
tabulatura faldíszítés; hangírás; utasítások vmely zenedarab előadásmódjára.
tace *o* (tácse) hallgat; csend, szünet.
tacite hallgatólag.
tacitus consensus hallgatag beleegyezés.
taffet, taft *f-n* tafota, egy sima selyemszövet.
taille *f* (táj) derék, ruhaderék; termet, növés.
táél kínai pénz és súly.
tájfun *kínai* forgószél, kiváltképen keleti Ázsiában.
tak‖sa díjszabás, vminek az ára | **-ál** árat, díjat szab, vmire becsül. Lásd taxa.
taksi taksaméterrel ellátott bérauto.
takt *n* ütem; tapintat, finom érzék.
taktik‖a *g* hadászat; haditerv; eljárás; fortély | **-ai** egység egy v. többféle fegyvernemhez tartozó csapatok köteléke | **-ázik** mesterkedik | **-us** hadtudós; hadtudományi; fortélyos.
taktus ütem.
talár palást.
talentum *g* régi görög pénznem; tehetség | **-os** tehetséges.
tale quale olyan, amilyen.
talesz *zs* imalepel, imakendő.
taliter-qualiter úgy ahogy.
talizmán *ar* varázsszer, amely az embert megóvja a bajtól.
talkie *a* (talkí, hosszú, magyar a-val) a beszélő, hangos film.
talmi nem valódi, hamisított, hamis, ál.
talmud *zs* a zsidók bizonyos vallástani könyvei | **-ista** aki ezekkel foglalkozik.
talon *f* vminek alja, alapja, vége, maradékja (pl. a kiosztásból megmaradt kártyák); szelvény-utalvány.
tambour *f* (-búr) dob, dobos.
tambura *szerb* szláv húros hangszer.
tamburin *o* csörgős kézi dob; **hímző keret.**
tampon *f* (*tanpon*) dugasz · tépésdugasz, vatta-dugasz (sebkezelésnél).
tamtam *kínai* indiai rézdob.
tandem *a* (tendem) kétkerekű kocsi, melybe egymás elé két ló van fogva; kétüléses kerékpár.
tang‖ál érint, pedz | **-ens** érintő; **per tangentem** érintőleg, futólagosan, mellesleg.
tango (indiai helynév) táncfaj.
tank *a* páncélos harckocsi; folyadékok felvételére való nagy tartály | **-hajó** tartályhajó.
tannin csersav.
tantæ molis erat Romanam condere gentem (Verg.) ennyi nehéz munkába került megalapítani a római nemzetet.
tantæne animis cœlestibus iræ? (Verg.) ennyi harag van az égi lelkekben?
Tantalusi kín: a mesebeli görög király pokolbeli bűnhődése. Gyümölcsös fa alatt állig vízben volt, de sem nem ehetett, sem nem ihatott.
tant de bruit pour une omelette *f* (*tan dö brüj pur ün omlet*) mennyi hűhó egy tojáslepényért! (egy semmiségért). (Des Barreaux.)
tante *f* (tant) nagynéne.
tantième *f* (*tantyiém*) színmű előadása v. könyv után járó írói tiszteletdíj; osztalék, jutalék.
tantusz *e* játékpénz, pénzt jelképező érem.

tap‖éta *g* fali kárpit | **-ecíros** *n* kárpitos. díszítő | **-ecíroz** kárpitoz, kibélel.
tapeur *f* (-pőr) fizetésért zongorázó zenész.
tapióka *ind* a maniók-cserje szemcsézett keményítőlisztje.
tapisserie *f* (tapiszrí) hímzett munka; kárpitos mesterség.
tar‖a *o* burkolat-súly.
tarantász *or* orosz fedett utazókocsi.
tarantella *o* sebes olasz táncfaj.
tarantula mérges pók.
tard‖ando, -ato, -o *o* késve, habozva, lassan.
tarde venientibus ossa későn jövőknek csak a csontja (jár, jut).
tarifa *ar* árjegyzék, díjjegyzék, díjszabály.
tarlatan *f* egészen könnyű finom gyapotszövet.
tarokk *o* kártyajáték neve.
tarsia *o* berakott famunka.
tartuffe *f* (tartüf) álszent, képmutató. (Molière egy színdarabjának hőse után.)
tastatura *o* billentyűzet.
taszter *n* villanyos csengő nyomógombja.
tattersall *a* (verseny)-lovak árverezésére való hely.
tauglich *n* alkalmas, bevált.
tausíroz *o* fémberakással ellát.
tautologi‖a *g* kifejezés ismétlése, szószaporítás | **-kus** szószaporító.
tax‖ameter díj-jelző, útmérő | **-atio** árbecslés | **-ative** becslés szerint; hozzávetőleg; egytől-egyig (felsorol) | **-i** l. takszi.
Taylor-rendszer (téler-) amerikai munkarendszer neve.
team *a* (tim) csapat (versenyen).
techn‖ika *g* műszaki tudományok; műegyetem · eljárás, kezelés (festés, faragás) módja; gyakorlati ügyesség | **-ikai** műszaki; géples; kezelési | **-ikum** műszaki iskola | **-ikus** műegyetemi hallgató | fog-t. fogműves | **-ikus** kifejezés műkifejezés, műszó | **-okrácia** a technika, a gépek uralma | **-ologia** iparműtan.
te deum (laudamus) téged Isten (dicsérünk), dicsőítő, hálaadó ének.
teetotalers *a* (títotélersz) angol mértékletességi egyletek tagjai.
tefilim *zs* tma-szíj.
teint *f* (*tẽn*) arcszín, s ín, arcbőr, bőr.
telefon, telephon *g* távbeszélő | **-ál, -oz** távbeszélőn beszél | **-ice** telefon útján.
telegra‖mm *g* távirat, sürgöny | **-f** távíró | **-fál** táviratoz | **-fia** távirás, távíróhivatal | **-fus** távirótiszt.
telehór *g* a látóhatáron túli tárgyak meglátására való készülék.
telepathia *g* a távolban történők megérzése.
teleskop *g* messzelátó.
televisio képeknek elektromos úton való továbbítása.
tellurium a föld forgását mutató készülék.
téma l. thema.
temeritas vakmerőség.
tempera *o* oly festésmód, melynél a festéket nem olajjal, hanem higított tojás sárgájával vagy hasonló nyúlós anyaggal keverik.
temper‖ál mérsékel, visszatart | **-amentum** vérmérséklet, kedv, természet; elevenség | **-amentumos** eleven, élénk | **-atio** mérséklés, mérséklet | **-atura** hőmérséklet.
tempestoso *o* viharosan.
tempi passati ! *o* elmúlt idők!
tempíroz szabott időre beállít.
templárius templomos (rendi) lovag.
temp‖o *o* időmérték, ütem (úszásé v. más testgyakorlaté); csel; magaviselet, szokás | **-os** kényes, feszes, kimért | **-oz** ravaszkodik.
temporális időleges, időre vonatkozó.
tempora mutantur, et nos mutamur in illis (Borbonius) az idők változnak s velük változunk mi is.
temporis‖ál az időviszonyokhoz alkalmazkodik, jobb időt várva elhalaszt vmit | **-atio** halogatás.
tend‖ál céloz, törekszik; hajlandósága van | **-entia** irány, célzatosság | **-entiosus** célzatos; egyoldalú; rosszakaratú.
tender *a* vasúti szerkocsi; mellékhajó.
tener‖amente, -o *o* (**tenero**) gyöngéden.
tennis *a* angol labdajáték.
tenor (ténor) tartalom, főértelem; cél, szándék; **tenor** *o* (tenór) felső énekhang | **-ista** aki tenorhangon énekel.
tenta‖men, -tio kísérlet, próba, vizsgálat, kísértés

tenuto *o* kitartóan.
terc *o* a zenében harmadhang: a kártyajátékban három, értékben egymásután következő kártya | **-ett** három hangra írt zenemű; hármas.
termes afrikai fehér hangya.
terminológia műnyelv, szakkifejezések.
terminus határnap, megszabott idő; műszó | **technikus** műkifejezés, szakszó.
termita l. termes.
terno *o* három szám a lutrin; egy szövetfajta.
terpentin bizonyos fenyők gyantájából lepárolt folyadék.
terra föld | **-cotta** *o* égetett agyag | **-incognita** *l* (kog-) ismeretlen földrész.
terrain *f* (teren) tér, terep, talaj.
terrasse *f* (terasz) lépcsőzetes tér, terület, tornác, terász | **-os** lépcsőzetes.
terrazzo *o* (terradzo) cementkövezet, belerakott apró műmárvány darabokkal.
terrenum tér, terep, talaj.
terreur *f* (terőr) a francia rémuralom korszaka.
terribilis rettenetes.
terrine *f* (terin) agyagból való leveses bögre.
territori||alis területi; t. sereg: honvédség | **-um** terület.
terror rémület, rém'téssel való hatalmaskodás | **-ismus** rémuralom; erőszakoskodás | **-ista** a rémuralom fenntartására szervezett csapat (terror-csapat) tagja | **-isál** megfélemlítés útján hatalmaskodik vki fölött.
tertia harmadik, régente az elégtelennél is rosszabb iskolai osztályzat.
tertiær harmadrendű, harmadkorú, harmadlagos.
tertium non datur harmadik lehetőség nincs.
terzerol *o* (terc-) zsebpisztoly.
terzina *o* (terc-) háromsoros versszak.
test||ál végrendeletet csinál; örökül hagy | **-amentum** végrendelet | **-atio** örökhagyás | **-ator** hagyományozó.
testimonium bizonyítvány | **- paupertatis** szegénységi bizonyítvány.
tetanus (te-) merevgörcs
tête *f* (tét) eleje, éle (csapatnak).
tête-à-tête *f* (tétátét) négyszemközti beszélgetés; bizalmas együttlét.
tetov||ál, -iroz *tahiti* a bőrbe színes ábrázolatokat karcol.
tetralogia *g* négy részből álló irodalmi v. zenei mű.
textil szövő(-ipar), szövött (áru).
textura szövet.
textus szöveg, szó; (szónoklat) tárgya.
thala||ssza, -tta *g* tenger.
than skót főúri cím.
thanatos *g* halál.
that is the question *a* (det iz de kveszcsön) (Shaks.) ez a kérdés.
theatinusok kath. szerzetesrend.
theatr||alis színészies, színpadias | **-um** színház.
théâtre-paré *f* (teátr paré) színi díszelőadás.
thé dansant *f* (té *danszan*) tea-este, melyen tánc is van.
theis||mus isten-hit | **-ta** = hívő.
theka *g* táska, füzet; könyves szekrény, polc | téka.
théma *g* tétel, tárgy, föladat; tartalom.
theo... *g* összetételekben; isten-, is teni.
theokrati||a *g* isten uralma, papi uralom | **-kus** istenuralmi, papuralmi.
theolog||ia *g* hittudomány | **-us** hittudós; növendékpap.
theor||ema *g* elméleti tétel, tantétel | **-etice** elméletileg | **-etikus** elméleti; elmélkedő, elméletben jártas | **-ia** elmélet.
theosophia *g* bizonyos misztikus irányú vallási bölcselet.
therap||eutica, -ia *g* gyakorlati orvostudomány.
the rest is silence *a* (de reszt isz szejlensz (Shaksp.) a többi — hallgatás.
therma *g* híviz, hőforrás | **-lis -i.**
thermidor *f* a francia forradalmi naptár 11-ik hónapja.
thermometer *g* hőmérő.
thermophor villamos melegítő párna.
thermos *g* tartó, mely sokáig ugyanazon hőfokon tartja a beletett anyagot.
thesaur||ál készpénzt fölhalmoz | **-us** kincs

thesis *g* tétel ; föltett kérdés.
thóra *zs* l. tóra.
thorax *g* mellkas.
threnodia *g* panaszdal.
thrombosis *g* az ereknek alvadék okozta elzáródása.
thuribulum (-ribulum) füstölő.
thyrsus borággal befuttatott bot
tiára *p* a régi perzsáknál a királyok és főpapok fövege, ma a pápa hármas koronája.
tibia sípcsont ; a rómaiak fuvolája.
tic *f* (tik) görcsös arcrángás ; különcség.
ticket *a* (tik-) jegy, tétjegy (versenyen).
tiers état *f* (tierzeta) a harmadik rend : a polgárok és parasztok.
tilbury *a* (tilböri) könnyű, kétkerekű nyitott kocsi.
timbre *f* (*tem*br) hangszín, csengés ; bélyeg.
time is money *a* (tejm iz moni) az idő pénz.
timeo hominem unius libri (Aquinói szent Tamás) félek az egykönyvű embertől (értsd a félműveltől).
timeo Danaos et dona ferentes (Verg.) félek a görögöktől, még akkor is, ha ajándékot hoznak. (L. Danaus-ajándék.)
timiditas félénkség.
timoroso *o* félénken.
tinctura, tinktúra festés ; festett szer, festék, kenőcs, folyadék.
tingel-tangel *n* alsóbbrendű zenecsarnok.
tip *a* jelölés ; jelölt, kiszemelt, a valószínűen nyerő | **-pel** kiszemel, jelöl (lóversenyen a nyerő lovat).
tiráda *f* szóáradat ; hosszú, dagályos frázisok.
tirocinium ujoncszolgálat, inasévek.
tissotiáda *f* olyan balgaságok halmaza, aminőket Tissot (Tiszó) Viktor francia író írt hazánkról.
titán *g* óriás | **-i** óriás, óriási, egetostromló.
titub‖ál haboz | **-atio** =ás.
titul‖ál, -áz címez | **-áris** címzetes | **-atura** címzés | **-us** cím, címzés ; jogcím.
titulus sine vitulo cím borjú nélkül, értsd : fenn az ernyő, nincsen kas.
toast *a* (tószt) felköszöntő, áldomás | **-iroz, -oz** pohárköszöntőt mond, rákoszönti vkire poharát.
to be or not to be *a* (tu bi or not tu bi) (Shaksp.) lenni vagy nem lenni.
tobogan indiánus szánkóféle.
toccato *o* vivásban : talált.
toga a szabad római polgárok felső ruhája, fehér gyapotszövetből.
tohuvabohu *zs* zűrzavar (kháosz).
toilette *f* (toa*l*et) öltözet, öltözék ; pipereasztal ; öltözködő szoba ; árnyékszék | **-et csinál** öltözik.
toison *f* (toazo*n*) gyapjú | **- d'or** aranygyapjú.
tolera‖bilis tűrhető | **-ns** türelmes, elnéző | **-ntia** türelem, elnézés.
tomahawk *a* (tomehaak magyar a val) indián harci szekerce.
tómán *p* perzsa pénznem.
tombola *o* számsorsjáték.
tomus kötet.
tonalitas hangszínezés, uralkodó hangszer.
tonikus zeongító, erősítő (szer).
tonna *n* hordó, bödön ; kereskedelmi mérték (1000 kg).
tonsura pilis, a fejbúbon kiboroltvált hely.
tontina *o* nyereményhalmazat (biztosítás nál).
tonus hang ; hangszínezet ; fényárnyalat ; magaviselet ; társalgás hangja.
top *a* helyes! jól van!
topikus helyi (pl. orvos-szer, flastrom, kenőcs).
topograph *g* helyleíró | **-ia** =ás.
top weight *a* (top uét) az a legmagasabb súly, melyet a ló egy versenyben nyergébe kap.
toque *f* (tok) kis női kalapfajta.
tóra *zs* a zsidó szentkönyv ; Mózes öt könyve.
tor‖eador -ero *s* bikavívó (amaz lovas, ez gyalogos) | **-il** bikák istállója a bikaviadalon.
tornado *s* a térítők között járó forgószél.
tornister *n* bőrzsák, katonabornyú.
toro *s* bika.
torpedo víz alatt járó romboló lövedék.
torpor zsibbadtság.
torsio csavarás, elcsavarodás.

torso *o* törzs, derék- (töredék), szobor csonkája, töredéke.
tortura kínzás, kínvallatás.
tory *a* egy angol konzervativ párt neve.
tószt lásd toast.
totali||s teljes | **-tas** =ség, ujabban az államhatalommal minden téren való intézkedési joga, erőkifejtése | **-tarius** ily jogokkal bíró állam, mindenre kiterjedő | **-ter** =en, egészében.
totalisateur *f* (-lizatőr) fogadó iroda a lóversenytereken.
totem egyes barbár népek kézjegye, törzsjele, címerállata.
totumfac, **-tum** mindenes; mindent elvégző.
touchiroz *f* (tus) illet, hozzáér, bánt; orvossággal hozzáér vmely szervhez, ecsetel.
toujours perdrix ! *f* (tuzsúr perdri) (IV. Henrik) mindig fogolymadár!
toupet *f* (tupe) kisebb paróka.
tour *f* (túr) forduló; utazás, menés | **- de force** (dö forsz) nagy erőre való tett; remeklés | **- de main** (dömen) kézfordulat | **-ista** kéjutazó; aki testedzés vagy szórakozás kedvéért utazgat. természetjáró | **-née** (-né) körutazás (kivált művészeké) | **-retour** (rötúr) odavissza, menettérti (jegy).
tourniquet *f* (turniké) számláló szerkezettel ellátott forgókereszt.
tournure *f* (turnűr) a női ruházatban alkalmazott párnácska.
tous les trois *f* (tulctroa) mind a három (kártyajátékbeli műkifejezés).
tout comme chez nous *f* (tukom sénu) éppúgy, mint nálunk.
tout est perdu hors l'honneur (tuté perdü hor lonőr) minden elveszett, csak a becsület nem.
tower *a* (tauer) torony; egy londoni erőd, mely régebben állambörtön volt.
toxikologia *g* méregtan.
trabant, **drabant** mellékbolygó; az osztrák testőrség egyik osztálya; poroszló, darabont.
trabális nagy, erős, tenyeres-talpas.
trac||e *f* (trasz) nyom, útvonal | **-iroz** kijelöl, utat nyomokkal jelez, kipécéz.
trache||a *g* légcső | **-otomia** =metszés.
trachoma *g* egyiptomi szembaj.
tractabilis engedékeny, hajlékony.
tractatum értekezés.
tractatus szerződés, egyesség.
tractio húzás, vonszolás.
tractor főleg gazdasági célokra szolgáló automobilszerű vonógép, vontató.
tractus tájék; épületszárny; emelet.
tradál előad.
traditio hagyomány | **-nalis** =os.
traduc||ál átvezet, fordít | **-tio** =és, =ás | **-tor** =ő, =ó.
trafik *o* dohányos bolt | **-a** mesterkedés, fondorkodás | **-ál** üzérkedik, mesterkedik | **-áns**, **-os** dohányárus.
trag||ika *g* tragédia-játszó színésznő, hős színésznő | **-édia** l. **-œdia** | **-ice** tragédiaszerűleg, komoran, szomorúan | **-ikomikum** a szomorúnak és nevetségesnek összeolvadása | **-ikus** tragédia-játszó szinész, hős színész; tragédia-költő; gyászos, siralmas | **-œdia** szomorújáték.
train *f* (tren) katonai kiséret; katonai poggyász; szekerész-katonaság; életmód: pl. nagy trainnel él, nagy háztartással, nagy költekezéssel.
train||er *a* (tréner) idomító | **-ing** =ás; gyakorlás | **-iroz** fegyelmez, ránevel (valamire); idomít (lovat).
trakt||a vendégeskedés | **-ál** megvendégel, jól tart | **-éros** kisebb vendéglő, kosztosház.
tram l. tramway.
trambolin, **trampolin** *o* ugró-, rúgódeszka.
tramontana *o* északi szél a Földközi-tengeren.
tramway, **tram**, *a* (tramvé) közúti vasút.
trance *a* (transz) a spiritisticus medium magánkívüli állapota.
trans összetételekben: túl, máshova, at.
transactio művelet; tárgyalás, megegyezés.
transatlanticus az Atlanti-tengeren túli.
transcri||bál átír | **-ptio** =ás.
transcendens l. transscendens.
transeat hagyján.
transferál áthelyez.
transfer-moratorium külföldi állami adósságok megfűzetésének elhalasztása.

transfiguratio átalakulás, megdicsőülés.
transform‖ál átalakít | **-atio** =ítás, =ulás | **-ator** =ító, főkép oly szerkezet, mellyel bizonyos eszültségű villamos áramot más feszültségűre változtatnak át.
transfusio átömlés, átömlesztés.
transig‖ál egyezkedik | **-ens** =ő, megalkuvó.
transiroz *f* fölszeletel.
transit hagyján, megjárja | **-ic, -us** átvitel, átmenet | **-ivum** átható ige | **-orius** átmeneti, ideiglenes.
transito *o* (**tra-**) átmenet, átszállítás, áruk átszállítása vm. országon keresztül | **-rius** átmeneti, ideiglenes.
translajthan Lajtán túli (magyarországi).
translat‖io áttétel, fordítás | **-or** fordító.
transmarin, -us tengerentúli.
transmissio átvitel (gépen).
transmutatio átváltozás.
transparens áttetsző · kivilágított vagy világító kép vagy fölírás.
transpirál l. transspirál.
transpo‖nál áttesz (pl. más hangnemre) | **-sitio** áttevés.
transport szállítás, fuvarozás; szállítmány; átvitel | **-abilis** szállítható | **-ál** szállít, fuvaroz; átvisz.
transscenden‖s, -talis érzékfölötti.
transscrib‖ál átír | **-ptio** =ás.
transspir‖ál kigőzölög, párolog, izzad | **-atio** =és, =ás.
transsubstantiatio átlényegülés.
transversalis átlós, összekötő.
trapez *g* ferde négyszög; függönyujtó.
trapp *n* ügetés | **-ol** üget.
trapper *a* (trep-) amerikai prémvadász.
trappista szerzetesrend neve; egy sajtfaj, melyet a - rend gyárt.
trass‖ant *o* intézvényes | **-at** intézvényezett.
trattoria *o* (**-ía**) kisebb vendéglő.
traumatikus *g* külső sérülésből eredő.
travers *f* harántgerenda; talpfa; vas gerenda.
traversál átmegy vmin.
travest‖ál komoly költeményt nevettető modorban átdolgoz, tréfásan utánoz | **-ia** tréfás utánzat.
traviata *o* bukott nő, tévedt nő.
trecento *o* (-csento) a XIV. század.
treff lásd trèfle.
treffer *n* találó lövés; nyeremény.
tréfi, tréfli *zs* a zsidó ételrend szabályainak nem megfelelő.
trèfle *f* (tréfl) nálunk treff: fekete lóhere figura a kártyán.
trém‖a a betűk fölé tett választó (kettős) pont (pl. aï); remegés, félelem, lámpaláz | **-ázik** fél, szurkol.
trem‖olo *o* (**tre-**) hangrezgetés | **-uláz** hangot rezegtet.
trén l. train.
trenchcoat *a* (trencskót) (szó szerint: lövészárokkabát) köpenyfajta.
trente-et-quarante *f* (*trantekarant*) (harminc és negyven) egy szerencsejáték.
trepan‖ál koponyát meglékel | **-atio** koponya lékelés.
tres faciunt collegium hárman gyűlést alkotnak (Neratius Priscus).
trésor *f* (trezór) kincs; kincstár; ékszertartó; vaskasszának külön elzárható kisebb fiókja.
treuga dei istenbéke.
trialis‖mus nálunk az a politikai irányzat, mely a dualismus helyett három államból álló állam-szövetséget óhajtott | **-ta** az ily irány híve.
trialstakes *a* (trejelsztékesz) próbaverseny.
triangul‖um háromszög; háromszög alakú zeneszerszám | **-atio** háromszögelés.
trias *g* háromság.
tribulál zaklat, siettet, sürget.
tribun római népképviselő | **-atus** a t. hivatala.
tribune *f* (tribün) szószék, emelvény.
tribus néptörzs, néposztály.
tribut‖um adó | **-arius** =zó.
trichina *g* fonalféreg (a disznóhúsban).
tricikli *a* hármaskerék.
trick *a* (trik) csíny, csel, furfang, fogás.
tricolor háromszínű; háromszínű (zászló).
tricot *f* (trikó) kötött szövet; testhez simuló szövött ruha.
trictrac *f* (triktrak) kockajáték egy neme.
tricycle *a* (triszikl) hármaskerék.
tridens háromágú szigony.
triëder *g* háromszög | **-binocle** prizmás (üveghasábos) látcső-fajta.

triennium három évi időszak.
trieur *f* (triőr) gabonatisztító gép.
trifolium lóhere; hármas társaság, három cimbora.
triga hármas fogatú római kocsi.
trigonometria *g* síkháromszögtan.
trilla *o* hangrezgetés.
trilogia *g* három önálló, de mégis összefüggő színmű vagy eposz.
trimester három hó, évnegyed.
trimeter három jambuspárból álló verssor.
trinitariusok kath. szerzet.
trinitas szent háromság.
trio *o* hármas (ének vagy zene) | **-la** három összekapcsolt hangjegy | **-lett** *f* 6—14 soros lyrai versfaj.
tripartitum hármas könyv (Werbőczy törvénykönyve).
tripl||a háromszoros | **-áz** =oz | **-ex** háromszoros.
tripo||d, -s *g* háromláb.
triptichon *g* három részből álló kép.
tristis *l* **triste** *f* (triszt), szomorú, nyomorúságos.
triumph||ál diadalmaskodik, győz | **-ator** =ó, =ő | **-us** diadal; diadalmenet, győzelem, dicsőség.
triumvir három férfiből álló kormány tagja | **-atus** három férfi uralma.
triviali||s köznapias; aljas | **-tas** =ság.
trochæus *g* egy hosszú és egy rövid szótagból álló versláb.
troglodyta *g* barlanglakó.
trojka *or* hármasfogat.
trolley-busz *a* (trolli) sintelen társas gépkocsi.
tromf *o* (trionfo-ból) ütő-kártya.
trophæum *g* diadaljel.
tropikus forró égöv alatti, délszaki.
troppo *o* nagyonis.
tropus *g* képes kifejezés, szókép; forró földöv.
trotli *n* hülye.
trotteur *f* (trotőr) utcai ruha- v. kalap-fajta.
trottoir *f* (trotoár) gyalogjáró, gyalogút
troubadour *f* (trubadúr) középkori provencei költő.
trousseau *f* (truszó) kelengye; kulcscsomó; orvosi műszeres táska.
trovatore *o* dalnok, hegedős.
truc *f* (trük) cselfogás.
trucc *n* dac | **-ol** dacol, duzzog; megkötni magát.
truchsess *n* királyi asztalnok.
truck *a* (trökk) csere | **-rendszer** nyersbérrendszer (a munkásoknak áruval való fizetése).
trumeau *f* (trümó) kis szekrény, fölötte tükörrel; oszlopos, nagy tükör.
truncus törzsök, tuskó.
trupp *f* csapat.
trust *a* (tröszt) nagyszabású kereskedelmi társulás, mely bizonyos áruk árának irányítására alakul.
tua res agitur (Hor.) a te dolgodról van szó.
tuba hosszú harsona.
tubercul||um gümő | **-osis** =kór | **-osus, -ikus**=kóros
tubus cső; festéktartó; messzelátó.
tula-áru Tula orosz városban készült ércárú.
tu l'as voulu, George Dandin *f* (tüla vulü zsorzs *dandén*) (Molière) Te akartad így, Dandin György.
tulle *f* (tül) hálószerű szövet.
tumor daganat.
tumult||us zenebona; zavargás, csődület | **-uosus** háborgó; zavargó.
tumulus kúpalakú földdomb, síremlék.
tundra *or* sík, zuzmóval és mohával fedett, északi vidékek.
tunica a rómaiak gyapjú alsóruhája; női szoknya-viselet.
tunnel *a* alagút.
túr l. tour.
túra *f* út, utazás.
turb||ál zavar | **-ulens** zavargó.
turbán *t* török fejfedő.
turbina kerék, melyet víz hajt; víz- vagy gőzerő kihasználására való kerékmű.
turf *a* (törf, de nálunk csak turf) lóversenytér | **-man** (men) turflátogató.
turko a francia sereg afrikai gyalogos segédcsapatainak katonája.

turnus kör; forduló, időszak; ismétlődő sorrend.
turpe senex miles, turpe senilis amor (Ovidius) csúf a vén katona, csúf a vén ember szerelme.
turpis causa erkölcstelen ügy.
tus kínai fekete festéknem. (L. touchiroz.)
tus *n* üdvözlő riadal, üdvözlő zeneszó, harsonázás; ütés (a vívásban).
tus *f* (helyesen dus, a douche-ból) zuhany.
tussol, eltussol *n* elsimít, agyonhallgat.
tutela gyámság | **-ris** =i.
utor gyám.
tutti *o* mind | **-frutti** elegy-belegy; többféle gyümölcs vegyüléke.
tutti quanti valamennyi.
tüll l. tulle.
two-step *a* (tú) táncfaj.
tympanon *g* üstdob, dobhártya; orommező (épületeken).
typhon *g* forgószél (Kelet-Ázsiában), tájfun.
typh||us *g* hagymáz | **-osus** =szerű.
typograph||us nyomdász | **-ia** =at.
typ||us *g* fajkép, példakép, mintakép | **-ikus** fajszerű, jellemzetes, jellemző.
tyrann||us *g* zsarnok | **-is, -ismus** =ság | **-isál** =oskodik valaki fölött, elnyom valakit.

U, Ü

überschlag *n* költségvetés.
überzieher *n* felöltő.
ubi bene ibi patria (Aristophanes) ott van a hazánk, ahol jó dolgunk van.
ubiquitas mindenütt jelenvalóság.
uditore *o* pápai nuncius mellé beosztott jogtanácsos.
Ugocsa non coronat Ugocsa nem koronáz.
U-hajó (Unterseebot) tengeralattjáró, búvárhajó.
ukáz *or* parancs, cári rendelet; törvény.
ulema *ar* török törvénytudós, hittudós, pap.
ulster *a* (ölszter) hosszú, bokán alul érő férfi-felöltő.
ultima ratio utolsó érv | **-regum** a királyok utolsó érve (a fegyver).
ultima Thule a legszélső Thule: a régi rómaiak szerint a legtávolabb eső északi tengeri sziget.
ultimatum utolsó nyilatkozat, végső felszólítás v. jegyzék.
ultimo *o* utolsó; utolsó nap a hónapban.
ultimum refugium végső menedék.
ultra szélső, túlzó.
ultraliberális túlzó szabadelvű.
ultramarin a lazúrkő pora; kék szín.
ultramontan pápapárti | **-ismus** =ság.
ultra posse nemo obligatur senki sem kötelezhető többre, mint amennyit tenni bír.
ultra-violett sugarak a színkép ibolyasugarain túl lévő sugarak, melyek fontos vegyi hatásúak.
umbrella ernyő.
unanimitas egyakarat.
uncia gyógyszerész-súlymérték (29·82 gr.).
Uncle Sam *a* (önkl szem) Samu bátya: az északamerikai Egyesült-Államok gúnyneve.
undulatio hullámzás.
ungenirt *n-f* (-zsen-) fesztelenül, tartózkodás nélkül.
unguentum kenőcs.
unheimlich *n* aggasztó; gyanús; barátságtalan, szokatlan.
unicum egyetlen vmiből; egyedülálló, páratlan.
unificál egyesít.
uniformi||s egyforma; egyenruha | **-sál** egyöntetűvé tesz | **-roz** fölegyenruház | **-tas** egyformaság.
unio egyesülés | **-nista** két állam egyesülését kívánó párt híve.
unisono *o* egyhangúlag.
unitas egység.
United States *n* (junejted sztéc) Egyesült-Államok (az északamerikai E.-Á.).
unitus egyesült.
unius libri homo (Aquinói Tamás) egykönyvű ember, egyoldalú, félműveit.

unius linguae uniusque moris regnum imbecille et fragile est (Szt. István) egynyelvű és egyszokású ország erőtlen és romlandó.
universálgenie *n-f* (zseni) mindenhez értő tehetség, egyetemes lángész.
universaliák általános dolgok.
universali‖s egyetemes, általános | **-tas** =ség, =ság.
universitas egyetem.
university extension *a* (junivörziti eksztensn) tudomány-terjesztő előadások (szóról-szóra: az egyetem kiterjesztése, t. i. nem az egyetem kötelékébe tartozó körökre).
universum világegyetem.
un poco *o* kissé.
unsereiner *n* magunkféle, magunkszőrű.
untauglich *n* alkalmatlan (főkép katonai szolgálatra).
unum, sed leonem (Aesopus) egyet, de oroszlánt (kölykezik az oroszlán).
urbanus udvarias, városi.
urbárium úrbér.
urbi et orbi világszerte.
urbs város, a régieknél: Róma.
urethra húgycső.
urg‖ál sürget, siettet | **-ens** sürgős.
urlaub *n* távozási engedély; kimenő.
urna hamuveder.
urolog‖ia *g* a vizeletről szóló tudomány, tágabb ért. a nemi bajok tana | **-us** aki ezzel foglalkozik.
U. S. = United States (lásd ezt).
usance *f* (üz*a*nsz) szokás; szokvány.
usque megfelel az -ig ragnak | **- ad finem** végig.
usualis szokásos.
usurp‖ál bitorol | **-atio** =ás | **-ator** =ó.
usus szokás | **- loquendi** nyelvszokás.
utcumque akárhogy, valahogy.
ut desint vires, tamen est laudanda voluntas (Ovidius) ha az erő hiányzik is: az akarat dícséretes.
utensiliák kellék, szer, eszköz.
uterus anyaméh.
uti figura docet amint az ábrázolat, az alakulás mutatja.
utile dulci (Hor.) a hasznost a kellemessel.
utili‖sál hasznosit | **-satio** =ás | **-tarismus** haszonelvűség | **-tarista, -tarius** haszonelvű.
ut infra mint alant.
utopi‖a *g* fantasztikus ország, minőt e néven More angol író ábrázolt; légvár | **-sta** légvárépítő | **-stikus** elérhetetlen, [álomszerű.
utríroz *f* túloz.
utriusque juris doctor mindkét jog — egyházi és világi — doktora.
ut supra mint fent.
uvula nyelvcsap.

V

va banque *f* (vab*a*nk) á'l a bank! merész játék | **-ot játszik** mindent kockára tesz, hogy sokat nyerjen.
vacan‖s üres, megürült | **-tia** üresedés, üres hely.
vaccin‖ál (vakczi-) him'ő ellen beojt | **-atio** himlőojtás.
vacill‖ál ingadozik, tétovázik | **-atio** =ás.
vacuum légüres tér | **- cleaner** *a* (klíner) porszivó gép.
vademecum zsebkönyv, tájékoztató.
vade, retro, Satanas! (Biblia) távozz tőlem, sátán!
vadium bánatpénz.
vae, vae, oare pater, nunquam tibi carmina dicam (Ovidius) jaj, jaj, édes apám, többé sohasem mondok neked verset.
vae victis! jaj a legyőzötteknek!
vag‖ál csavarog, kóborol | **-abundus** csavargó.
vagina hüvely.
vagón *a* vasúti kocsi.
vague *f* (vág) határozatlan, bizonyta'an.
vakáció szünet, szünidő.
vakuf *t* vallásos alapítvány java.
valcer *n* keringő.

vale (búcsúszó), isten veled, isten hozzád | **-te** isten veletek.

valenciennes *f* (*valanszien*) valence i csipke.

valeur *f* (valőr) érték ; érvényesülő színek.

valhalla *norvég* skandináv hitregében a halottak csarnoka.

valide jogerősen.

valoris||ál csökkent értékű pénzt (követelést, adósságot stb.) magasb értékre fölemel | **-atio** =és.

valuta *o* pénzérték, pénzláb ; főleg külföldi pénz.

valut||ál pénz értékét megszabja | **-atio** pénzértékszabás.

vandal vad germán nép neve | **-ismus** vadság, kegyetlenség.

vanitas vanitatum (Biblia) hiúságok hiúsága.

vaporis||ál párolog | **-atio** =ás.

Vare, redde mihi legiones meas ! (Augustus) Varus, add vissza légiómat!

vari||abilis változékony | **-ál** változik, változtat | **-a lectio, -ans** vmely szöveg eltérő olvasása, szövegeltérés | **-atio, -etas** változat, =atosság.

varietas delectat a változatosság gyönyörködtet.

variété *f* változatosság ; alacsonyabb színvonalú színházak és egyéb mulatóhelyek címéül szokták használni.

variola fekete himlő.

varráns helyesen **warrant.** (L. ezt.)

vasallus hűbéres.

vat||es jós, költő | **-icinium** jövendőmondás.

Vatikán Róma egyik halma, melyen a pápa palotája áll ; maga ez a palota.

vaudeville *f* (vodvil) énekes bohózat.

váza dísz-edény ; (virág-) cserép.

vedi Napoli e poi muori ! *o* (olasz közmondás) lásd Nápolyt és azután bízvást meghalhatsz!

veduta *o* látkép, térkép.

veget||abilis növényi | **-ál** tenyészik, tengődik | **-atio** tenyészet, növényzet | **-ativ** tengődő | **-arianusok** csak növényi eledellel élők, növényevők.

vegzál l. vexál.

vehemen||s heves ; dühös | **-tia** =ség.

veniculum járómű, alkalmatosság.

velin finom papirosfaj.

velleitas törekvés, szándék, célzat, akaródzás.

veloce *o* (-cse) gyorsan.

velo||ciped *f* kerékpár | **-drom** kerékpárpálya.

velours *f* (velúr) bársony.

velvet *a* bársony | **-een** (-tín) gyapot bársony.

vena vivőér ; (költői) ér, tehetség.

venalis eladó, megvásárolható.

vendetta *o* vérbosszú.

venera||bilis tiszteletreméltó | **-tio** tisztelet, imádat.

venereás, venericus nemi bajt illető ; vérbajos.

venia engedelem | **- docendi** v. **legendi** egyetemi magántanárok joga, hogy taníthassanak | **- concionandi** a papjelölteknek adott jog a prédikálásra.

veniam petimus damusque vicissim bocsánatot adunk és kérünk is viszont. (Hor.)

venio nunc ad fortissimum virum (Cornelius Nepos) most térek rá a legderekabb férfiúra.

veni sancte ünnepi mise, mely előtt a töntebbi himnust éneklik.

veni sancte spiritus jöjj el Szentlélek úristen (egy kath. himnus kezdete).

veni, vidi, vici (Julius Cæsar) jöttem, láttam, győztem.

ventil szelep, szellentyű ; szellőzés | **-ál** szellőzik ; szellőztet | **-atio** szellőzés, szellőztetés | **-ator** szellőző, szellőztető.

ventriloqui||a hasbeszélés | **-sta** =ő.

veracitas igazság, =szeretet.

veranda *s* a ház mellé v. elé épített nyitott v. fedett toldalék féle.

verbali||s szóbeli | **-tas** =ség | **-ter** =leg.

verba valent usu (Hor.) a szavaknak a használat adja meg az értéküket.

verba volant, scripta manent szó elrepül, írás marad.

verbi causa, v. verbi gratia példának okáért.

verbotenus szószerint.

verbum szó ; ige.

verdict esküdtszéki döntés, ítélet.

vergál irányul, hajlik.
verifio‖ál igazol, megerősít | **-atio** =ás, és.
veris‖mus az igaznak hű és szépítés nélküli ábrázolására törekvő művészi és irodalmi irány | **-ta** ez irány híve.
verita‖bilis igazi, valóságos | **-s** igazság.
vermut *n* ürmös.
vernissage *f* (-niszázs) műtárlat bemutatója.
ver sacrum szent tavasz.
versalia nagy kezdőbetűk neve a nyomdászatban.
versatus jártas, gyakorlott, sokfelé megfordult.
versif‖ex versgyáros | **-icál** versel, verset farag | **-icatio** verselés | **-icator** verselő.
versio vmely hír v. vmely mű alakja, változata.
verszt *or* orosz mértföld.
vertatur v. **verte** fordíttassék meg; lapfordítás jele.
verticalis függőleges.
verve *f* (verv) hév, tűz, lelkesedés.
vesicatorium hólyagtapasz, hólyaghúzó.
vestibule *f* (vesztibül) **vestibulum** *l* előcsarnok.
vestig‖ál üldöz, nyomoz | **-atio** =és, =ás.
vestigia terrent (Aesopus) a nyomok (az oroszlántól megölt állatok nyomai) megrémítenek.
vestis non facit monachum csuha nem teszi a barátot.
veterán aggharcos; tisztes öreg.
veteres migrate coloni (Verg.) költözzetek el, régi lakosok.
veterinarius állatorvos.
veto tiltakozás.
vetturino *o* bérkocsis.
vex‖a, -atio bosszantás, gyötrés | **-ál** ingerel, zaklat.
vexir *n* találós (kép, lakat); torzító (tükör).
vezir *ar* török miniszter; a nagyvezir, a minisztertanács feje.
via át, felé (útiránymeghatározásnál).
via crucis út a keresztfához; gyötrelem útja.
viaduct áthidalás, száraz-híd, völgyhíd.
viaticum úti költség; a haldoklóknak nyujtott oltári szentség.
vibr‖ál rezeg | **-atio** =és | **-ator** =tető.
vicari‖atus helytartóság, helyettesség | **-us** helyettes, helytartó (főleg egyházi hivatalé).
vicc *n* tréfa, élc.
vice .. al-, másod; Budapesten a házmester segédjét hívják így | **-versa** viszont; kölcsönösen.
vicem pro vice kölcsönt a kölcsönért.
vicinalis szomszédos; helyi érdekű | **-ta** aki vicinális vasutakra szóló engedményekkel üzérkedik.
vicomte *f* (vikont) nemesi cím (a bárói és grófi rang között).
victoria győzelem; hintófajta.
victrix causa diis placuit, sed victa Catoni (Lucanus) a győzedelmes ügy az isteneknek tetszett, de a legyőzött ügy Catónak.
victualiák élelmiszerek.
vide lásd.
videant consules ne quid respublica detrimenti capiat (Cicero) vigyázzanak a consulok, hogy a köztársaság valamely kárt ne valljon.
video meliora proboque, deteriora sequor (Ovid.) látom a jobbat és helyeslem, de a rosszabbat követem.
vidim‖ál láttamoz | **-atio** =ás.
vierziger *n* (firciger) ötvar.
vieux jeu *f* (viőzső) régi játék, régi fogás, ócskaság.
vieux saxe *f* (vió szaksz) régi szász (meisseni) porcellán.
vigilan‖s éber, figyelmes | **-tia** =ség.
vigiliák nagy ünnepek böjttel összekötött előnapja.
vignette *f* (vinyett) címke; (könyvben) címrajz.
vigogne *f* (-gony) egy lámafaj; az annak szőréből készült gyapjú.
vigoroso *o* erősen.
víkend l. weekend.
vilajet *t* kormányzóság.
villa nyári lak, nyaraló.
villeggiatura *o* (-dzsat-) nyaraló helyen való üdülés.
villi *szl* szláv népmesebeli tündér.
vincul‖ál leköt, bánatpénzzel biztosít | **-um** kötbér.
vindic‖ál magának követel | **-atio** =és.

viol‖a *o* mély hegedű | **-oncello** (csello) gordonka, kisbőgő.
viol‖ál megsért, megfertőztet, megszentségtelenít | **-atio** =és | **-entia** erőszakosság, hatalmaskodás.
violette *f* (-let) ibolyaszínű.
violoncello *o* gordonka, kisbőgő, cselló.
virement *f* (virm*an*) átruházási jog.
virg‖initas szűzesség | **-o** szűz.
virgula vessző.
viribus unitis egyesült erővel.
virili‖s férfias | **-tas** =ság.
virilista legtöbb adót fizető.
virtuali‖s az erejénél fogva lehető, de mégsem meglevő | **-ter** lehetőlegesen.
virtuóz mester, művész ; remek, művészi | **-itás** mesteri mód, művészi tökéletesség, remeklés.
virtute et exemplo (II. József) erénnyel és példával.
viru‖lens mérgező | **-lentia** =hatás, =erő.
virus méreg, mérgező, fertőzőanyag.
vis erő | **- comica** nevettető erő, tehetség **- major** kényszer, felsőbb hatalom.
visa, visum láttamozás.
visage *f* (-zás) arc.
vis-à-vis *f* (vizaví) szemben, átellenben.
viscount *a* (vejkaunt) l. vicomte.
visière *f* (-eer) sisakrostély.
visio látomány, káprázat | **-narius** aki látományokat, rémképeket lát.
visualis látáshoz tartozó.
visum l. visa.
visum repertum orvosi szemléletről szóló bizonyítvány, régebben «látlelet».
vita brevis, ars longa (Hippokrates) az élet rövid, a művészet útja hosszú.
vital‖is életbevágó, fontos | **-itas** életképesség | **-itium** életjáradék.
vitam et sanguinem! életünket és vérünket! | **- pro rege nostro Maria Theresia** = királyunkért M. T.-ért.
vitamin az élelmiszerek egyik fontos alkatrésze.
vitiál megront.
vitiosus vétkes ; hiányos.
vitrage *f* (-trázs) üvegezés ; könnyű ablakfüggöny.
vitrine *f* (in) üveges szekrény ; kirakat.
vitriol kénsav.
viva *o* éljen!
vivace *o* (-ácse) élénken.
vivarium (hidegvérű) állatok gyűjteménye.
vivát! éljen!
vive *f* (viv) éljen! (csak egész mondattal, pl. vive la Hongrie).
vivere militare est (Seneca) az élet küzdelem.
viveur *f* (vivőr) az életet fenékig élvező ember ; könnyűéletű.
vivifik‖ál éltet, megelevenít | **-atio** =és.
vivisectio élveboncolás.
vivo *o* élénken.
vivos voco, mortuos plango, fulgura frango az élőket hívom, a halottakat megsiratom, a villámokat megtöröm (harangfelirat).
vizit *f* látogatás | **-kártya** névjegy | **-ál** vizsgál, megvizsgál | **-ációó** =ás.
vocabularium szógyűjtemény, szójegyzék.
vocalis magánhangzó | **-álódik** =vá alakul | **-atio** =vá alakulás.
vocatio hivatás, hajlam.
vocativus megszólító eset.
vogelfrei *n* törvény-nem-védte, mindenkinek szabadjára bocsátott.
vogue *f* (vóg) kedveltség, jó hír | **en -** (*an*) divatos, fölkapott.
voile *f* (voál) könnyű szövetfaj.
vojvoda *szláv* vajda.
voks szó, szavazat | **-ol** szavaz.
volant *f* (vol*an*) fodor ; auto v. repülőgép kormánykereke iránykerék.
volapük egy világnyelvkísérlet neve.
vol-au-vent *f* (volov*an*) húspástétom.
volens nolens akarva, nem akarva.
volenti non fit injuria (Ulpianus) azon, aki maga is úgy akarja, nem esik jogtalanság.
volontaire *f* (volo*n*teer) önkéntes.
volt elektromos mértékegység neve.
volte *f* (volt) köralakú fordulat a vívásban, műlovaglásban.
volti‖ge *f* (voltízs) a műlovasok ugrása a lóra és le a lóról | **-geur** (-zsőr) műlovas ; könnyű gyalogos katona.
volubili‖s *s* fürge mozgékony | **-tas** =ség, =ság.

volum‖en térfogat, terjedelem | **-inosus** terjedelmes, nagy terjedelmű.
vomitivum hánytató szer.
vorschrift *n* előírás, szabály | **-os** = szerű.
vot‖ál szavaz, megszavaz | **-iv** fogadalmi | **-um** szavazat, vélemény; fogadalom | **-um consultativum** tanácsadó szavazat | **-um separatum** külön vélemény.
vox clamantis in deserto (Biblia) kiáltó szó a pusztában.
vox faucibus hæsit (Verg.) a szó torkán akadt.
vox populi, vox dei (Biblia) nép szava, isten szava.
vu *f* (vű) láttam (útlevélen stb.).
vukli *n* hajtekercs.
vulg‖aris köznapias, ismert; népszerű; pórias | **-arisál** népszerűsít | **-o** köz-szóval, közönségesen, azaz ...
vulgata a szentírás általánosan használt latin fordítása.
vulgivaga kószáló, céda.
vulgus köznép.
vulk‖án tűzhányó | **-anikus** = képződésű.
vulkanizál kaucsukot kénnel megkeményít.
vutki (**vodka**) *or* pálinka.

W

waggon *a* vasúti kocsi | **-lit** *f* (li) hálókocsi | **-restaurant** *f* (resztor*an*) étkező kocsi.
walhalla l. valhalla.
walk-over *a* (uak-over, magyar a-val) az a verseny, melyben a nevezett lovak közül csak egy jelenik meg a pályán; könnyű győzelem.
walzer *n* keringő.
warrant *a* (uarrent, magyar a-val) kezesség; raktárjegy.
water closet *a* (uater-klozet, uater magyar a-val) vízzel öblíthető árnyékszék. (röv. W. C.)
water-proof *a* (uater-prúf, magyar a-val) vízálló (szövet, köpönyeg).
Watt villamossági mértékegység.
W. C. l. water closet.
wecker *n* keltő, ébresztő (óra).
week-end *a* (vikend) hét vége.
welche Wendung durch Gottes Fügung! (v. **Führung**) *n* (l. Vilmos) mily fordulat isten akaratából!
well *a* (uell) helyes, jól van!
whig *a* (uig) angol haladópárti.
whip, whipper *a* (uipper) korbácsoló: az angol parlamentben az, aki a szavazáshoz a terembe hívja a képviselőket.
whisky *a* (uiszki) angol pálinkafaj.
whist *a* (uiszt) egy kártyajáték neve.
White Star *a* (ujt sztár) (fehér csillag) egy angol hajóstársaság neve.
wie glücklich ist ein deutscher Mann, der unter Ungarn ungrisch kann *n* (Bél Mátyás) boldog az a német, ki a magyarok között magyarul tud beszélni.
wigwam indián kunyhó, sátor.
Wilhelmstrasse *n* Vilmos-út az az utca, ahol Berlinben a külügyminisztérium van, ennek jelzésére is használják.
wischer *n* törlő v sző.
wo man singt, da lass dich ruhig nieder; böse Menschen haben keine Lieder *n* (Seume) ahol énekelnek, ott nyugton megtelepedhetel; rossz embereknek nincsenek dalaik.

X

Xanthippe *g* házsártos, gonosz feleség, áspis (Sokrates felesége után).
xeniák *g* (vendégajándék) biz. fajú epigrammák.
xylograph *g* fametsző | **-ia** fametszés, fametszet | **-iroz** fába metsz.
xylophon *g* papálcikás hangszer.

Y

yacht *holl* (jakt, jatt) könnyű vitorlás hajó, szélhajó.
yankee *a* (jenki) az Amerikai Egyesült Államok lakóinak becézőneve | **-doodle** (dudl) amerikai néphimnusz.
yard (járd) *a* angol hosszmérték (91·44 cm) : mint területmérték 12·14 hektár.
yatagan *t* (jatagán) török gyilok
yen japán pénznem.
yeomanry *a* (jómenri) angol önkéntes lovas katonaság.
ylang-ylang (il-) *a* egy illatszer neve.
yildiz-kioszk *t* l. jildiz-kioszk.
yoghurt l. joghurt.
yo-yo fonalas koronggal való játék.

Z

zaptie *ar* rendőrkatona.
zárt *n* finom érzésű, gyöngéd, puha, törékeny.
zarzuela *s* énekes, zenés spanyol drámai mű.
zde *csh* itt.
zecchino *o* (cekkino) régi olasz pénz.
zefir *g* szellő ; egy könnyű mosószövet neve.
zelot||a *g* vakbuzgó | **-ismus** =ság.
zemszki szobor *or* tartománygyűlés.
zendaveszta *zend* a párszi-vallás szent írása.
zenith *ar* tetőpont.
zero *f* semmi.
zeugma *g* irálytani hiba, midőn csak egy alanyhoz illő állítmányt többhöz kapcsolunk
ziccer *n* játékhiba (a biliárdban).
zincum horgany.
zionismus l. cionismus.
zsiu-zsicu japán birkózó mód.
zodiakus *g* állatöv.
zoilus *g* szőrszálhasogató, rosszakaratú bíráló.
zóna *g* égöv : éghajlat ; (vasúton) vonalszakasz.
zoo... *g* összetételekben : állat, állati.
zoolog||ia állattan | **-us** *g* állatismerő.
zopf *n* hajfonat, varkocs ; ósdiság, vaskalap.
zoppa. alla- *o* (coppa) egyenlőtlenül, szaggatva.
zsen||ás *f* kényes, kellemetlen, kínos
zloty lengyel pénzegység,
zsivió *szerb* éljen!
zsoké l. jockey.
zsurnal l. journal.
zsűri l. jury.
zuáv *f* afrikai francia katona.
zug l. cug | **-os** légvonatos.
zupringer *n* cseléd-, helyszerző.
zuruck *n* hátrább! | **-ol** hátrál, visszahőköl | oltat hőköltet.
zwicker *n* orrcsiptető.
zygoma *g* járomcsont.

(Amely szó nincs meg zs alatt, g vagy j alatt keresendő.)

A M.N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

1-20/20.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár